

Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің (жаңа редакциядағы) жобасы туралы

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 30 тамыздағы N 808 Қаулысы

Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің (жаңа редакциядағы) жобасы
Қазақстан Республикасының Парламенті Мәжілісінің қарауына енгізілсін.

Қазақстан Республикасының

Премьер-Министрі

К. Мәсімов

Қазақстан Республикасының Бюджет кодексі
(жаңа редакциядағы)

Мазмұны

ЖАЛПЫ БӨЛІМ

1 - бөлім. Бюджет жүйесі
1 - тарау. Жалпы ережелер

1-бап. Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасы

2-бап. Қазақстан Республикасы бюджет заңнамасының қолданылуы

3-бап. Осы Кодексте пайдаланылатын негізгі ұғымдар

4-бап. Қазақстан Республикасы бюджет жүйесінің принциптері

5-бап. Бюджеттің түсімдері мен шығыстарына әсер ететін нормативтік құқықтық
а к т і л е р

2-тарау. Бюджеттердің түрлері мен деңгейлері

6 - б а п . Ж а л п ы е р е ж е л е р

7 - б а п . Р е с п у б л и к а л ы қ б ю д ж е т

8-бап. Облыстық бюджет, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеті

9-бап. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджеті

10-бап. Төтенше мемлекеттік бюджет

3-тарау. Бюджеттің құрылымы

11-бап. Бюджеттік түсімдері

12-бап. Бюджеттің шығыстары

13-бап. Бюджеттің құрылымы

14-бап. Республикалық бюджеттің мұнайға қатысты емес тапшылығы (профициті)

15-бап. Таза бюджеттік кредиттеу

16-бап. Қаржы активтерімен жасалатын операциялар бойынша сальдо

17-бап. Бюджет тапшылығы (профициті)

18-бап. Бюджет тапшылығын қаржыландыру (профицитін пайдалану)

4-тарау. Қазақстан Республикасының Үкіметі мен жергілікті атқарушы

о р г а н д а р д ы ң

р е з е р в т е р і

19 - б а п . Ж а л п ы е р е ж е л е р

20-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметі мен жергілікті атқарушы органдар резервтерінің орындалуы

5-тарау Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын қалыптастыру, пайдалану және б а с қ а р у

21-бап. Қазақстан Республикасының Ұлттық қоры

22-бап. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын қалыптастыру көздері

23-бап. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын пайдалану

24-бап. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан республикалық бюджетке кепілдік берілген трансферт

25-бап. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын басқару жөніндегі кеңес

6-тарау. Бірыңғай бюджеттік сыныптама

26-бап. Бірыңғай бюджеттік сыныптаманың анықтамасы

27-бап. Бірыңғай бюджеттік сыныптаманың құрамы

28-бап. Бюджет түсімдерінің сыныптамасы

29-бап. Бюджет шығыстарының функционалдық сыныптамасы

30-бап. Бюджет шығыстарының экономикалық сыныптамасы

31-бап. Бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі

32-бап. Бюджеттік бағдарламалар

33-бап. Бюджеттік бағдарламалардың түрлері

34-бап. Мемлекеттік қызметтер көрсетуге бағытталған бюджеттік бағдарламалар

35-бап. Трансферттер мен бюджеттік субсидиялар беруге бағытталған бюджеттік бағдарламалар

36-бап. Бюджеттік кредиттер беруге бағытталған бюджеттік бағдарламалар

37-бап. Бюджеттік инвестицияларды жүзеге асыруға бағытталған бюджеттік бағдарламалар

38-бап. Күрделі шығыстарды жүзеге асыруға бағытталған бюджеттік бағдарламалар

39-бап. Мемлекеттің міндеттемелерін орындауға бағытталған бюджеттік бағдарламалар

40-бап. Барлау және қарсы барлау қызметін жүзеге асыратын мемлекеттік органдар мен олардың мекемелерінің, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Президентінің қауіпсіздігін тікелей қамтамасыз ететін органдардың шығыстарын сыныптау

41-бап. Мемлекеттік тапсырма

7-тарау. Бюджетаралық қатынастар

42-бап. Бюджетаралық қатынастар туралы жалпы ережелер

43-бап. Бюджетаралық қатынастар принциптері

44-бап. Бюджетаралық қатынастарды реттеу нысандары

45-бап. Жалпы сипаттағы трансферттер

46-бап. Нысаналы трансферттер

47-бап. Төмен тұрған бюджеттен берілетін ағымдағы нысаналы трансферттер

48-бап. Төмен тұрған бюджеттерге берілетін бюджеттік кредиттер

49-бап. Нысаналы трансферттерді пайдаланғаны және нәтижелерге қол жеткізуі үшін жауапкершілік

2-бөлім. Түсімдер мен шығыстарды бюджет деңгейлері арасында бөлу

8-тарау. Бюджетке түсетін түсімдерді республикалық, облыстық бюджеттер, республикалық маңызы бар қала, астана, аудан (облыстық маңызы бар қаланың) бюджеттері арасында бөлу

50-бап. Республикалық бюджетке түсетін түсімдер

51-бап. Облыстық бюджетке түсетін түсімдер

52-бап. Республикалық маңызы бар қала, астана бюджетіне түсетін түсімдер

53-бап. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетіне түсетін түсімдер

9-тарау. Шығыстарды бюджет деңгейлері арасында бөлу

54-бап. Республикалық бюджеттің шығыстары

55-бап. Облыстық бюджеттің шығыстары

56-бап. Республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің шығыстары

57-бап. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің шығыстары

10-тарау. Бюджеттік комиссиялар

58-бап. Бюджеттік комиссиялар туралы негізгі ережелер

59-бап. Бюджеттік комиссиялардың құзыреті

60-бап. Бюджеттік комиссиялардың құрамы мен жұмыс органдары

ЕРЕКШЕ БӨЛІК

3-бөлім. Бюджетті әзірлеу, қарау, бекіту

11-тарау. Мемлекеттік жоспарлау негіздері

61-бап. Жалпы ережелер

62-бап. Әлеуметтік-экономикалық даму мен бюджеттік өлшемдердің болжамы

63-бап. Мемлекеттік органның стратегиялық жоспары

64-бап. Операциялық жоспар

12-тарау. Бюджетті әзірлеу

65-бап. Жалпы ережелер

66-бап. Бюджет түсімдерін болжау

67-бап. Бюджет шығыстарын жоспарлау үшін бюджеттік бағдарламалар әкімшілері ұсынатын құжаттар

68-бап. Бюджеттік өтінім

69-бап. Стратегиялық жоспарлардың жобалары мен бюджеттік өтінімдерді қарау

70-бап. Заттай нормалар

71-бап. Мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін

қызметтерді) өткізуінен түсетін ақша

72-бап. Республикалық бюджет туралы заңның жобасын әзірлеу

73-бап. Облыстық бюджет, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеті туралы мәслихат шешімінің жобасын әзірлеу

74-бап. Ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджеті туралы мәслихат шешімінің жобасын әзірлеу

13-тарау. Бюджет жобасын қарау мен бекіту процесінің негізгі ережелері

75-бап. Республикалық бюджет жобасын қарау мен бекіту туралы жалпы ережелер

76-бап. Жергілікті бюджеттің жобасын қарау мен бекіту туралы жалпы ережелер

77-бап. Өкілді органдардың бюджет жобасын қарауының негізгі принциптері

78-бап. Республикалық бюджет жобасын Қазақстан Республикасының Парламентінде қарау

79-бап. Жергілікті бюджет жобасын мәслихаттың тұрақты комиссияларында қарау

80-бап. Қазақстан Республикасының Үкіметі мен жергілікті атқарушы органдардың тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңды және тиісті қаржы жылына арналған жергілікті бюджеттер туралы мәслихаттардың шешімдерін іске асыру туралы қаулылары

14-тарау. Төтенше мемлекеттік бюджетті әзірлеу

81-бап. Жалпы ережелер

82-бап. Төтенше мемлекеттік бюджеттің жобасын әзірлеу

4-бөлім. Бюджеттердің атқарылуы

15-тарау. Бюджеттің атқарылуы туралы жалпы ережелер

83-бап. Бюджеттің атқарылуы туралы жалпы ережелер

84-бап. Қазақстан Республикасының кейбір заңдарының ерекшеліктерін ескере отырып, бюджеттің атқарылуы

16-тарау. Бюджеттің атқарылу процесі

85-бап. Бюджеттің атқарылу негізі болып табылатын құжаттар

88-бап. Міндеттемелер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспары, төлемдер бойынша түсімдер мен қаржыландырудың жиынтық жоспары

17-тарау. Бюджеттің кассалық атқарылуына қызмет көрсету жөніндегі шот

87-бап. Бірыңғай қазынашылық шот

88-бап. Бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті органның шетелдік валютадағы шоты

89-бап. Қолма-қол ақшаны бақылау шоттары

90-бап. Мемлекеттік мекемелердің шоттары

18-тарау. Бюджеттің атқарылуы

91-бап. Бюджеттің түсімдер бойынша атқарылуы

92-бап. Түсімдерді бірыңғай қазынашылық шотқа есепке алу

93-бап. Түсімдерді республикалық, жергілікті бюджеттер мен Қазақстан Республикасының Ұлттық қоры арасында бөлу

- 94-бап. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан кепілдік берілген трансфертті
т а р т у
- 95-бап. Түсімдердің артық (қате) төленген сомасын бюджеттен қайтару не оларды
берешекті өтеу шотына есепке алу
- 96-бап. Бюджеттің шығыстар бойынша атқарылуы
- 97-бап. Мемлекеттік мекемелердің міндеттемелері
- 98-бап. Төлемдер мен ақшаларды аударуды ұлттық валютада жүзеге асыру
- 99-бап. Инкассалық өкім
- 100-бап. Төлемдер мен ақша аударымдарын валюталардың түрлері бойынша
шетелдік валютада жүзеге асыру
- 101-бап. Шарт нысанындағы азаматтық-құқықтық мәмілелерді тіркеуді және
төлемдер мен ақша аударымдарын жүргізуді тоқтата тұру
- 102-бап. Бюджет ақшасын басқару
- 103-бап. Мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін
қызметтерді) өткізуінен түсетін өздерінің иелігінде қалатын ақша бойынша атқару
- 104-бап. Қаржы жылының аяқталуы
- 105-бап. Бюджет қаражатының қалдықтары
- 106-бап. Бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің жауапкершілігі
- 19-тарау. Бюджетті нақтылау**
- 107-бап. Бюджетті нақтылау
- 108-бап. Республикалық бюджетті нақтылау
- 109-бап. Облыстық бюджетті, республикалық маңызы бар қаланың, астананың
б ю д ж е т і н н а қ т ы л а у
- 110-бап. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетін нақтылау
- 20-тарау. Секвестр және бюджетті түзету**
- 111-бап. Секвестр
- 112-бап. Бюджетті түзету
- 21-тарау. Бюджеттік мониторинг және нәтижелерді бағалау**
- 113-бап. Бюджеттік мониторинг
- 114-бап. Нәтижелерді бағалау
- 5-бөлім. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі мен оның еншілес мемлекеттік
кәсіпорындарын қоспағанда, мемлекеттік мекемелердің бухгалтерлік есеп және
қаржылық есептілік жүйесі**
- 22-тарау. Бухгалтерлік есеп жүйесі**
- 115-бап. Бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік мақсаты
- 116-бап. Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептіліктің принциптері және негізгі
с а п а л ы қ с и п а т т а м а л а р ы
- 117-бап. Бухгалтерлік есеп жүйесі
- 23-тарау. Қаржылық есептілік**

118-бап. Қаржылық есептілік

119-бап. Шоғырландырылған қаржылық есептілік

120-бап. Есепті кезең

121-бап. Қаржылық есептілікті табыс ету

6-бөлім. Бюджеттік есепке алу және есептілік

24-тарау. Бюджеттік есепке алу

122-бап. Негізгі ережелер

123-бап. Бюджеттік есепке алуды жүргізу

124-бап. Бюджеттік есептіліктің сапалық сипаттамалары

125-бап. Бюджеттік есептіліктің түрлері

126-бап. Бюджеттің атқарылуы туралы есепті табыс ету

127-бап. Стратегиялық жоспардың іске асырылуы туралы есеп

25-тарау. Бюджеттің атқарылуы туралы жылдық есеп

128-бап. Республикалық бюджеттің атқарылуы туралы жылдық есепті табыс ету

129-бап. Республикалық бюджеттің атқарылуы туралы жылдық есепті Қазақстан Республикасының Парламентінде талқылау және бекіту

130-бап. Облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің атқарылуы туралы есепті табыс ету

131-бап. Облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің атқарылуы туралы жылдық есепті қарау және бекіту

132-бап. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің атқарылуы туралы жылдық есепті табыс ету

133-бап. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің атқарылуы туралы жылдық есепті қарау және бекіту

26-тарау. Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қалыптастырылуы мен пайдаланылуы туралы жылдық есеп

134-бап. Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қалыптастырылуы мен пайдаланылуы туралы жылдық есепті жасау

135-бап. Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қалыптастырылуы мен пайдаланылуы туралы жылдық есепті табыс ету және бекіту

7-бөлім. Мемлекеттік қаржылық бақылау

27-тарау. Жалпы ережелер

136-бап. Мемлекеттік қаржылық бақылау

137-бап. Мемлекеттік қаржылық бақылау органдары жүйесі

138-бап. Осы бөлімде пайдаланылатын ұғымдар

139-бап. Мемлекеттік қаржылық бақылаудың принциптері мен стандарттары

140-бап. Мемлекеттік қаржылық бақылаудың үлгілері

141-бап. Мемлекеттік қаржылық бақылаудың түрлері

142-бап. Бақылау нәтижелері бойынша қабылданатын актілер

28-тарау. Мемлекеттік қаржылық бақылау органдары

143-бап. Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің құзыреті

144-бап. Мәслихаттың тексеру комиссиясының құзыреті

145-бап. Қазақстан Республикасының Үкіметі уәкілеттік берген ішкі бақылау жөніндегі органның құзыреті

146-бап. Ішкі бақылау қызметтері

147-бап. Мемлекеттік органдардың және мемлекеттік қаржылық бақылау органдарының өзара іс-қимылы

29-тарау. Мемлекеттік қаржылық бақылау жүргізу негіздері

148-бап. Бақылау объектісі басшысының құқықтары мен міндеттері

149-бап. Бақылау нәтижелері туралы есептілік

150-бап. Мүдделер қақтығысы

151-бап. Мемлекеттік қаржылық бақылау органдары лауазымды адамдарының, бақылау объектілерінің жауапкершілігі

152-бап. Дауларды шешу

8-бөлім. Бюджеттік инвестициялар

30-тарау. Бюджеттік инвестицияларды жоспарлау

153-бап. Бюджеттік инвестициялар туралы жалпы ережелер

154-бап. Бюджеттік инвестициялық жобаларды және концессиялық жобаларды бюджеттен қоса қаржыландыру шартында жоспарлау

155-бап. Инвестициялық ұсыныстарды әзірлеу

156-бап. Бюджеттік инвестициялық жобалардың тізбесін бюджет жобасына енгізу тәртібі

157-бап. Бюджеттен қоса қаржыландыруды талап ететін концессиялық жобаларды бюджет жобасына енгізу тәртібі

158-бап. Мемлекеттің заңды тұлғалардың жарғылық капиталына қатысу арқылы бюджеттік инвестицияларды жоспарлау

31-тарау. Бюджеттік инвестицияларды жүзеге асыру

159-бап. Бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыру

160-бап. Концессиялық жобаларды бюджеттен қоса қаржыландыру арқылы бюджеттік инвестицияларды жүзеге асыру

161-бап. Мемлекеттің заңды тұлғалардың жарлық капиталына қатысуы арқылы бюджеттік инвестицияларды жүзеге асыру

9-бөлім. Концессиялық міндеттемелер

32-тарау. Концессиялық міндеттемелер

162-бап. Концессиялық міндеттемелер туралы жалпы ережелер

163-бап. Концессиялық міндеттемелерді есепке алу және оның мониторингі

164-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің концессиялық міндеттемелерді

қ а б ы л д а у ы

ж ә н е

о р ы н д а у ы

33-тарау. Жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелері

165-бап. Жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелер

қ а б ы л д а у ы

166-бап. Жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелер

қ а б ы л д а у ы н

ш е к т е у

167-бап. Жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелерді

орындауы

10 - б ө л і м .   Г р а н т т а р

34-тарау. Гранттар туралы жалпы ережелер

168-бап. Осы бөлімде пайдаланылатын ұғымдар

169-бап. Гранттарды жіктеу

35-тарау. Байланыссыз және байланысты гранттар

170-бап. Байланыссыз гранттар

171-бап. Байланысты гранттарды жоспарлау

172-бап. Байланысты гранттарды тарту

173-бап. Байланысты гранттарды пайдалану

174-бап. Байланысты гранттарды пайдалану мониторингі және бағалау

11-бөлім.   Б ю д ж е т т і к   к р е д и т т е у

36-тарау. Бюджеттік кредиттеудің жалпы ережелері

175-бап. Бюджеттік кредиттеу туралы негізгі ережелер

176-бап. Бюджеттік кредиттеу принциптері

177-бап. Бюджеттік кредиттеу өлшемдері

178-бап. Бюджеттік кредиттеу субъектілері

179 - б а п .   К р е д и т о р

180-бап. Бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі бюджеттік кредит беру субъектісі

р е т і н д е

181-бап. Қарыз алушылар

182-бап. Соңғы қарыз алушылар

183-бап. Сенім білдірілген өкілдер (агенттер)

37-тарау. Бюджеттік кредиттеу шарттары

184-бап. Кредиттік шарттың негізгі талаптары

185-бап. Бюджеттік кредиттің мерзімі

186-бап. Бюджеттік кредитті игеру кезеңі

187-бап. Бюджеттік кредит бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету

т ә с і л д е р і

188-бап. Сыйақы ставкасы

189-бап. Бюджеттік кредит беру тәсілі

190-бап. Бюджеттік кредитті өтеу мен оған қызмет көрсету кестесі

38-тарау. Бюджеттік кредиттеу рәсімдері

191-бап. Бюджеттік кредит беру туралы шешім қабылдау

192-бап. Бюджеттік кредит беру рәсімі

193-бап. Шет мемлекеттерді кредиттеудің ерекшеліктері

194-бап. Бюджеттік кредитті пайдалану

195-бап. Бюджеттік кредитке қызмет көрсету

196-бап. Бюджеттік кредитті өтеу

39-тарау. Бюджеттік кредитті қайта құрылымдау және қарыз алушыны ауыстыру

197-бап. Бюджеттік кредитті қайта құрылымдау

198-бап. Бюджеттік кредит бойынша борышты аудару

40-тарау. Талап қою мерзімі, бюджеттік кредиттер бойынша кредиторлар талаптарының тоқтатылуы және кепілдіктің тоқтатылуы

199-бап. Талап қою мерзімі

200-бап. Кредитордың бюджеттік кредитті өтеу жөніндегі талаптарының тоқтатылуы және кепілдіктің тоқтатылуы

41-тарау. Бюджеттік кредиттер бойынша бақылау, мониторинг, есепке алу

201-бап. Бюджеттік кредиттерді бақылау

202-бап. Бюджеттік кредиттер мониторингі және оларды есепке алу

12-бөлім. Мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыз алу мен борыш, мемлекет кепілгерлігі

42-тарау. Жалпы ережелер

203-бап. Осы бөлімде пайдаланылатын ұғымдар

204-бап. Қарыз алу туралы жалпы ережелер

205-бап. Мемлекеттік қарыздардың түрлері мен нысандары

206-бап. Мемлекеттік борыш

207-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің және жергілікті атқарушы органдардың мемлекеттік борышты өтеу мен оған қызмет көрсету жөніндегі міндеттемелері

208-бап. Мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген борышты, мемлекеттің кепілгерлігі бойынша борышты және тәуекелдерді басқару

209-бап. Мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген борыштың жай-күйі туралы мәліметтерді жариялау

43-тарау. Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыз алуы

210-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыз алу мақсаттары

211-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыз алуды жүзеге асыруы

212-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыз алуды шектеуі

213-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің борышын өтеу мен оған қызмет көрсету

44-тарау. Жергілікті атқарушы органдардың қарыз алуы

214-бап. Жергілікті атқарушы органдардың қарыз алу мақсаттары

215-бап. Жергілікті атқарушы органдардың қарыз алуын шектеу

216-бап. Жергілікті атқарушы органдардың борышын өтеу мен оған қызмет көрсету

217-бап. Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органдарының мемлекеттік бағалы қағаздарды шығаруы

45-тарау. Мемлекет кепілдік берген қарыз алу мен борыш

218-бап. Мемлекеттік кепілдік

219-бап. Мемлекеттік кепілдіктер беруді шектеу

220-бап. Мемлекеттік кепілдіктер беру шарттары

221-бап. Мемлекеттік кепілдік алуға үміткер тұлғаларға қойылатын талаптар

222-бап. Мемлекеттік кепілдіктер беруге арналған инвестициялық жобаларды і р і к т е у

223-бап. Мемлекеттік кепілдіктің нысаны

224-бап. Мемлекеттік кепілдіктер беруді және мемлекет кепілдік беретін қ а р ы з д а р д ы е с е п к е а л у

225-бап. Мемлекеттік кепілдіктің орындалуы

226-бап. Мемлекет кепілдік берген қарыздарды қайта құрылымдау

227-бап. Мемлекет кепілдік берген қарыз бойынша қарыз алушыны ауыстыру

228-бап. Мемлекеттік кепілдіктің қолданылуын тоқтату негіздері

229-бап. Мемлекет кепілдік берген қарыз қаражаттарын пайдалануға қойылатын ш е к т е у л е р

230-бап. Мемлекет кепілдік берген қарыз қаражаттарының пайдаланылуына бақылау ж а с а у ж әне ж а у а п т ы л ы қ

46-тарау. Мемлекет кепілгерлігі

231-бап. Мемлекет кепілгерлігі

232-бап. Мемлекет кепілгерлігін беруге шектеулер

233-бап. Мемлекет кепілгерліктерін беру шарттары

234-бап. Мемлекет кепілгерлігін алуға үміткер тұлғаларға қойылатын талаптар

235-бап. Мемлекет кепілгерліктерін беру үшін инвестициялық жобаларды іріктеп а л у

236-бап. Мемлекет кепілгерлігінің нысаны

237-бап. Берілетін мемлекет кепілгерліктерін және мемлекет кепілгерлігімен берілетін қ а р ы з д а р д ы е с е п к е а л у

238-бап. Мемлекет кепілгерлігін орындау

239-бап. Мемлекет кепілгерлігінің қолданылуын тоқтату негіздері

240-бап. Мемлекет кепілгерлігімен тартылатын қарыз қаражатын пайдалануға ш е к т е у л е р

241-бап. Мемлекет кепілгерлігімен тартылатын қарыз қаражатының

пайдаланылуын бақылау және ол үшін жауаптылық

47-тарау. Қарыз берушінің мүдделерін қорғау

242-бап. Қарыз шарты бойынша міндеттемені орындаудан біржақты бас тартуға
ж о л б е р м е у

243-бап. Мемлекеттік органдар мен лауазымды адамдардың заңсыз іс-әрекеттерінен
қ о р ғ а у

244-бап. Дауларды шешу

13-бөлім. Қорытынды және өтпелі ережелер

48-тарау. Қорытынды және өтпелі ережелер

245-бап. Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасын бұзғаны үшін
ж а у а п т ы л ы қ

246-бап. Қорытынды ережелер

49-тарау. Өтпелі ережелер

247-бап. Республикалық және жергілікті бюджеттерді әзірлеу

248-бап. Республикалық және жергілікті бюджеттердің атқарылуы туралы жылдық
есепті жасау, беру, қарау және бекіту

Осы Кодекс бюджеттік, бюджетаралық қатынастарды реттейді, бюджет жүйесі жұмыс істеуінің, бюджет қаражатының құралуы мен пайдаланылуының сондай-ақ Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын қалыптастыру мен пайдаланудың негізгі ережелерін, принциптері мен тетіктерін белгілейді.

ЖАЛПЫ БӨЛІМ

1-бөлім. Бюджет жүйесі

1-тарау. Жалпы ережелер

1-бап. Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасы

1. Қазақстан Республикасының бюджет заңдары Қазақстан Республикасының Конституциясына негізделеді, осы Кодекстен және қабылдануы осы қабылдануы Кодексте көзделген нормативтік құқықтық актілерден тұрады.

2. Егер Қазақстан Республикасы ратификацияланған халықаралық шартта осы Кодексте қамтылғандағыдан өзгеше ережелер белгіленсе, онда халықаралық шарттың ережелері қолданылады.

2-бап. Қазақстан Республикасы бюджет заңнамасының қолданылуы

1. Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасы Қазақстан Республикасының бүкіл аумағында қолданыста болады және барлық жеке және заңды тұлғаларға қ о л д а н ы л а д ы .

2. Осы Кодексте көзделген жағдайларды қоспағанда, осы Кодекстің мемлекеттік мекемелерге қатысты ережелері Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне және Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің бюджетінен (шығыстар сметасынан) қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелерге қолданылмайды.

3. Қазақстан Республикасының Үкіметі мен жергілікті атқарушы органдардың тиісінше республикалық және жергілікті бюджеттерден кезекті қаржы жылына арналған ақша бөлу туралы актілері, осы актілердің қайтарымды негізде ақша бөлу туралы ережелерін қоспағанда, ағымдағы қаржы жылы аяқталғаннан кейін күшін жояды.

4. Республикалық бюджет туралы заң, жергілікті бюджет туралы мәслихаттың шешімі, Қазақстан Республикасының Үкіметі мен жергілікті атқарушы органдардың оларды іске асыру туралы актілері, сондай-ақ оларға өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы нормативтік және құқықтық актілер тиісті қаржы жылының 1 қаңтарынан бастап қолданысқа енгізіледі.

5. Егер заң және өзге де нормативтік құқықтық актілерде Қазақстан Республикасының бюджет заңдарына қайшы келетін ережелер көзделген жағдайда, онда Қазақстан Республикасы бюджет заңнамасының ережелері қолданылады.

3-бап. Осы Кодексте пайдаланылатын негізгі ұғымдар

1. Осы Кодексте мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:

1) бекітілген бюджет - Қазақстан Республикасының Парламенті немесе тиісті мәслихат бекіткен бюджет;

2) борышқа қызмет көрсету - белгілі бір уақыт кезеңіндегі сыйақының комиссиялық төлемдердің, айыппұлдардың және қарыз алу шарттарынан туындайтын өзге де төлемдердің жиынтық төлемдері;

3) борышты өтеу - қарыз алушының алған қарыз сомасын қарыз шартында белгіленген тәртіппен қайтаруы, қарыз шартынан туындайтын басқа да міндеттемелерді орындауы;

4) бюджет - мемлекеттің міндеттері мен функцияларын іске асыруды қаржылық қамтамасыз етуге арналған орталықтандырылған ақша қоры;

5) бюджет жүйесі - бюджеттердің және Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының, сондай-ақ бюджеттік процестер мен қатынастардың жиынтығы;

6) бюджет қаражаты - мемлекеттік меншікке түсуі мен жұмсалуды бюджетте ақшалай нысанда көрсетілетін мемлекеттің ақша және өзге де активтері;

7) бюджет қаражатын алушылар - бюджеттік бағдарламаларды іске асыру шеңберінде бюджеттік қаражатын бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері арқылы алатын және пайдаланатын жеке және заңды тұлға;

8) бюджет процесі - бюджетті жоспарлау, қарау, бекіту, атқару, нақтылау және түзету, мемлекеттік қаржылық бақылауға, нәтижелерге бюджеттік мониторинг жасау және бағалауға бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілікті, бюджет есебі мен бюджеттік есептілікті жүргізу жөніндегі Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасымен регламенттелген мемлекеттік органдардың қызметі;

9) бюджетті атқару жөніндегі жергілікті уәкілетті орган - жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын, бюджетті атқару, жергілікті бюджеттің атқарылуы жөніндегі

бухгалтерлік есеп, бюджеттік есеп пен есептілікті жүргізу саласындағы функцияларды жүзеге асыратын атқарушы орган;

10) бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган - республикалық бюджетті және өз құзыреті шегінде жергілікті бюджеттерді, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінің есебі негізінде Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын атқару жөніндегі бухгалтерлік есеп, бюджеттік есеп пен есептілікті жүргізуді атқару бойынша функцияларды жүзеге асыратын орталық атқарушы орган;

11) бюджеттік инвестициялар - Бюджеттен қоса қаржыландыру жағдайында бюджеттік инвестициялық жобаларды, концессиялық жобаларды іске асыру жолымен мемлекеттің активтерін құру заңды тұлғалардың жарғылық капиталдарын қалыптастыру және ұлғайту есебінен мемлекеттік активтер құнын ұлғайтуға бағытталған республикалық немесе жергілікті бюджеттен қаржыландыру;

12) бюджеттік инвестициялық жоба - уақыттың белгілі бір кезеңі ішінде бюджет қаражаты есебінен іске асырылатын және аяқталған сипаты бар жаңаларын құруға (салуға) не қолда бар объектілерді немесе қайта құруға бағытталған іс-шаралар жиынтығы;

13) бюджеттік қамтамасыз етілу - мемлекеттік басқару органдары тиісті бюджет қаражаты есебінен ұсынатын мемлекеттік қызметтер көрсетуді алушылардың бірлігіне шаққандағы мемлекеттік қызметтер көрсету құны;

14) бюджеттік қатынастар - бюджет процесінде туындайтын қатынастар;

15) бюджеттік операциялар - бюджетті атқару процесінде жүзеге асырылатын операциялар;

16) есепті қаржы жылы - жоспарлы кезеңнің ағымдағы қаржы жылының алдындағы жыл;

17) жергілікті атқарушы орган борышының лимиті - тиісті қаржы жылына арналған жергілікті бюджетте бекітілетін жергілікті атқарушы органның белгіленген күнге (тиісті қаржы жылының аяғына) жергілікті атқарушы органның нақты борышынан асып кетпеуге тиіс алынған және өтелмеген қарыздарының тіркелген сомасы;

18) жоспарлы кезең - ағымдағы қаржы жылынан кейінгі үш қаржы жылы;

19) инвестициялық ұсыныс - одан әрі бюджеттік инвестициялық жобаны дайындау мақсатында бюджеттік бағдарламалар әкімшісі әзірлейтін тиісті іс-шаралар жиынтығын қоса алғанда, оның мақсатын, қол жеткізу жолдарын көрсететін бюджеттік инвестициялық жобаның тұжырымдамасы;

20) кірістерді бөлу нормативі - кіріс түрлерін әртүрлі деңгейлердегі бюджеттердің арасында бөлу проценттік арақатынасы;

21) кезекті қаржы жылы - ағымдағы қаржы жылынан кейінгі жыл;

22) концессиялық міндеттемелер - концеденттің жасасылған шарттар бойынша белгілі күнге қабылдаған әрі орындамаған қаржы міндеттемелерінің сомасы;

23) қаржы агенттігі - мемлекет жүз пайыз қатысатын немесе акцияларының бақылау

пакеті ұлттық басқару компаниясына тиесілі, банктік операциялардың жекелеген түрлерін жүзеге асыратын, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес экономиканың белгілі бір секторларында мемлекеттік инвестициялық саясатты іске асыруға уәкілдік берілген банк немесе ұйым;

24) қаржы жылы - бюджеттің атқарылуы жүзеге асырылатын, күнтізбелік жылдың 1 қаңтарынан басталып, 31 желтоқсанында аяқталатын уақыт кезеңі;

25) қаржыландыру - бюджет ақшасын оларды алушыларға бөлу;

26) қарыз алу - қарыз қаражаттарын тарту, қарызды тарту, пайдалану, өтеу және оған қызмет көрсету тәртібі мен шарттарын айқындау қажеттігі туралы шешім қабылдау рәсімдерін, келіссөздер, міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету және оларға кепілдік беру, қарыз бойынша тиісті құжаттарды ресімдеу және оларға қол қою, қарыз шартын ратификациялау (мемлекеттік сыртқы қарыз алу кезінде), тараптардың міндеттемелерді орындауын есепке алу, бақылау және талдау рәсімдерін қоса алғанда, қарыз қаражатын алу, пайдалану рәсімдерін қамтитын процесс;

27) мемлекет кепілгерліктерін беру лимиті - тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңмен бекітілетін, оның шегінде мемлекет кепілгерліктері берілуі мүмкін тіркелген сома;

28) мемлекеттік жоспарлау жөніндегі жергілікті уәкілетті орган - жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын тиісті әкімшілік-аумақтық бірлікте стратегиялық, экономикалық және бюджеттік жоспарлау саласында функцияларды жүзеге асыратын а т қ а р у ш ы о р г а н ;

29) мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган - стратегиялық, экономикалық және бюджеттік жоспарлау саласында мемлекеттік реттеу жөніндегі функцияларды жүзеге асыратын орталық атқарушы орган;

30) мемлекеттік кепілдіктерді беру лимиті - тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңмен бекітілетін, оның шегінде мемлекеттік кепілдіктер берілуі мүмкін тіркелген сома;

31) мемлекеттің активтері - өткен операциялар немесе оқиғалар нәтижесінде мемлекеттік меншікке алынған мүліктік және мүліктік емес игіліктер мен құндық б а ғ а с ы б а р қ ұ қ ы қ т а р ;

32) нақтыланған бюджет - атқарылуы барысында Қазақстан Республикасының Парламенті немесе тиісті мәслихат қабылдаған өзгерістер мен толықтыруларды ескере отырып б е к і т і л г е н б ю д ж е т ;

33) нәтиженің көрсеткіштері - стратегиялық жоспар мен бюджеттік бағдарламаларды іске асыру бойынша мемлекеттік органның қызметін сипаттайтын бюджеттік бағдарламалардың тиімділігі мен сапасы көрсеткіштерінің тікелей және түпкілікті нәтижелерінің жиынтығы;

34) өзара өтелетін операциялар - мемлекеттік бюджеттерді және облыстың бюджетін, сондай-ақ қосарланған есепті жою мақсатында бюджеттің бір деңгейінен

екінші деңгейіне берілетін трансферттер сомаларын, бюджеттік кредиттер мен басқа да ақшаларды қоспаумен байланысты олардың орындалуы туралы есептерді қалыптастыру кезінде жүзеге асырылатын операциялар;

35) тікелей нәтиже - жетістікке жетуі мемлекеттік орган қызметіне толық тәуелді болатын, оған көзделген бюджет қаражаты шегінде мемлекеттік орган көрсететін мемлекеттік қызметтер көлемінің сандық сипаттамасы;

36) түпкілікті нәтиже - халықтың өмір сүру деңгейі мен сапасының, әлеуметтік саланың, экономиканың, қоғамдық қауіпсіздік және жекелеген мемлекеттік орган қызметінің, басқа мемлекеттік органдар қызметінің тікелей нәтижелерге қол жеткізуіне негізделген мемлекеттік басқарудың басқа салаларының (саласының) мақсатты ж а й - к ү й і (ж а й - к ү й і н ің өзгеруі);

37) үкіметтік борыш лимиті - тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңмен бекітілетін, алынған және өтелмеген үкіметтік қарыздардың, тіркелген сомасы, ол Қазақстан Республикасы Үкіметінің белгіленген күнге (тиісті қаржы жылының аяғына) нақты борышынан асып кетпеуге тиіс.

2. Қазақстан Республикасы бюджет заңнамасының осы бапта көрсетілмеген басқа ұғымдары осы Кодекстің тиісті баптарында айқындалған мәндерде пайдаланылады.

Осы Кодексте пайдаланылатын Қазақстан Республикасының басқа да заңнамалары салаларының ұғымдары, егер осы Кодексте өзгеше көзделмеген болса, Қазақстан Республикасы заңдарының осы салаларында пайдаланылып жүрген мәнінде қ о л д а н ы л а д ы .

Қазақстан Республикасы бюджет заңнамалары ұғымдарының анықтамалары бюджеттік қатынастарға қатысты Қазақстан Республикасының басқа да заңнама салалары ұғымдарының анықтамаларымен сәйкес келмеген кезде Қазақстан Республикасы бюджет заңдарының ұғымдары пайдаланылады.

4-бап. Қазақстан Республикасы бюджет жүйесінің принциптері

Қазақстан Республикасының бюджет жүйесі мынадай принциптерге негізделеді:

1) бірлік принципі - Қазақстан Республикасында Қазақстан Республикасының бірыңғай бюджеттік заңнамасын, бюджет жүйесін ұйымдастыру мен қолданылуының бірыңғай қағидаттарын қолдану, Қазақстан Республикасында бюджет процесінің бірыңғай бюджеттік сыныптамасы мен бірыңғай рәсімдерін пайдалану;

2) толықтық принципі - Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген барлық түсімдер мен шығыстарды бюджеттерде және Қазақстан Республикасының Ұлттық қорында көрсету, бюджет қаражатын пайдалана отырып, өзара талаптарды есепке алуға, сол сияқты бюджет қаражаты бойынша талаптар құқықтарынан шегінуге ж о л б е р м е у ;

3) реалистік принципі - бекітілген (нақтыланған, түзетілген) бюджет көрсеткіштерінің әлеуметтік-экономикалық даму болжамдарының бекітілген (

түзетілген) параметрлеріне, бағыттарына және мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарларының бюджеттік өлшемдеріне сәйкес келуі;

4) транспаренттілік принципі - мемлекеттік немесе заңмен қорғалатын өзге де құпияны құрайтын мәліметтерді қоспағанда, Қазақстан Республикасының бюджет заңдары саласындағы нормативтік құқықтық актілерді, бекітілген (нақтыланған) бюджеттерді және олардың атқарылуы туралы есептерді, стратегиялық жоспарларды, меморандумдарды, мемлекеттік органдардың тікелей және түпкі нәтижелерге қол жеткізуі, Қазақстан Республикасының Ұлттық орын пайдалану және қалыптастыру туралы ақпараттарды міндетті түрде жариялау, сондай-ақ қоғам мен бұқаралық ақпарат құралдары үшін бюджет процесінің міндетті ашықтығы;

5) дәйектілік принципі - бюджеттік қатынастар саласында бұрын қабылданған шешімдерді мемлекеттік басқару органдарының сақтауы;

6) нәтижелілік принципі - мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарлары мен бюджеттік бағдарламаларында көзделген тікелей және түпкі нәтижелерге қол жеткізуге бағдарланған бюджеттерді әзірлеу және атқару;

7) бюджеттердің дербестік принципі - түрлі деңгейдегі бюджеттер арасында түсімдердің тұрақты түрде бөлініп тұруын белгілеу және осы Кодекске сәйкес олардың жұмсалыу бағыттарын анықтау, мемлекеттік басқарудың барлық деңгейлерінің осы Кодекске сәйкес бюджет процесін дербес жүзеге асыру құқығы, жергілікті бюджеттердің атқарылуы барысында қосымша алынған кірістерді және жергілікті бюджеттер қаражатының қалдықтарын жоғары тұрған бюджетке алып қоюға жол берілмейтіндігі, тиісті өтемсіз төмен тұрған бюджеттерге қосымша шығыстар жүктеуге ж о л б е р і л м е й т і н д і г і ;

8) сабақтастық принципі - бюджеттік мониторинг жасау, нәтижелерді бағалау нәтижелерінде өткен кезеңде бекітілген әлеуметтік-экономикалық дамуы мен бюджеттік параметрлерді, базалық шығыстарды болжауға негізделген республикалық және жергілікті бюджеттерді жоспарлау;

9) негізділік принципі - бюджетті нормативтік құқықтық актілер және бюджет жобасына белгілі бір түсімдерді немесе шығыстарды енгізу қажеттігін айқындайтын басқа да құжаттар негізінде жоспарлау және олардың көлемдерінің негізділігі;

10) уақтылылық принципі - түсімдерді республикалық және жергілікті бюджеттердің Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қолма-қол ақшаның бақылау шотына жатқызу және оларды Қазақстан Республикасының Ұлттық банкіндегі Үкіметтің шотына аудару, міндеттемелер бойынша жеке қаржыландыру жоспарларына сәйкес мемлекеттік мекемелердің міндеттемелер қабылдауы, төлемдер бойынша жеке қаржыландырудың жеке жоспарларына сәйкес төлемдер жүргізу және тиісті нормативтік құқықтық актілерде белгіленген тәртіпті сақтай отырып мерзімінде оларды алушылар шоттарына бюджеттік қаражатты аудару;

11) кассаның бірыңғайлық принципі - барлық бюджет түсімдерін бірыңғай

қазынашылық шот есебіне жатқызу және барлық көзделген шығыстарды бірыңғай қазынашылық шоттан ұлттық валюта жүзеге асыру.

5-бап. Бюджеттің түсімдері мен шығыстарына әсер ететін нормативтік құқықтық актілер

1. Кірістерді азайтуды немесе республикалық және жергілікті бюджеттер шығыстарын ұлғайтуды көздейтін заңнама актілерінің жобалары Қазақстан Республикасы Үкіметінің оң қорытындысы болған кезде ғана Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісіне енгізілуі мүмкін. Қазақстан Республикасы Үкіметінің қорытындысы республикалық бюджет комиссиясының ұсыныстарын ескере отырып қ а л ы п т а с т ы р ы л а д ы .

Қазақстан Республика Президентінің заңнамалық бастамасы тәртібімен Парламент Мәжілісіне енгізілетін заңнамалық актілердің жобалары үшін мұндай қорытындының б о л у ы т а л а п е т і л м е й д і .

Республикалық немесе жергілікті бюджеттердің шығыстарын ұлғайтуды немесе түсімдерін азайтуды көздейтін Қазақстан Республикасы Президентінің жарлықтары мен Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулылары жобаларының ережелері Республикалық бюджет комиссиясының міндетті түрде қарауына жатады.

2. Осы баптың 1-тармағында көрсетілген актілер жобаларының ережелері республикалық бюджет комиссиясының қорытындысын ескере отырып, Қазақстан Республикасының Үкіметінің оң қорытындысы ағымдағы жылдың бірінші жартысында берілген жағдайда қолданысқа келесі қаржы жылынан ерте енгізіле алмайды.

Оң қорытынды ағымдағы жылдың екінші жартысында берілген жағдайда аталған ережелер қолданысқа жоспарланып отырған жылдан кейінгі қаржы жылынан ерте е н г і з і л е а л м а й д ы .

3. Жергілікті бюджеттердің шығыстарын ұлғайтуды немесе түсімдерін азайтуды көздейтін жергілікті өкілді органдар шешімдерінің жобалары әкімдіктің оң қорытындысы болған жағдайда ғана мәслихаттардың қарауына енгізілуі мүмкін. Әкімдіктің қорытындысы тиісті бюджет комиссиясының ұсыныстары ескеріле отырып қ а л ы п т а с т ы р а д ы .

Жергілікті бюджеттердің шығыстарын ұлғайтуды немесе түсімдерін азайтуды көздейтін жергілікті атқарушы органдар актілері жобаларының ережелері тиісті бюджет комиссиясының міндетті түрде қарауына жатады.

4. Осы баптың 3-тармағында көрсетілген ережелер әкімдіктің (тиісті бюджет комиссиясының) оң қорытындысы болған жағдайда қолданысқа келесі қаржы жылынан е р т е е н г і з і л е а л м а й д ы .

5. Осы баптың 2 және 4-тармақтарында көрсетілген ережелер республикалық бюджет туралы заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы заңдарға және жергілікті бюджет туралы мәслихаттардың шешімдеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы мәслихаттар шешімдеріне, сондай-ақ оларды іске асыру туралы

нормативтік құқықтық актілерге қолданылмайды.

6. Осы баптың 2-тармағында көрсетілген ережелер кеден ставкаларының өзгеруін көздейтін нормативтік құқықтық актілерге қолданылмайды.

2-тарау. Бюджеттердің түрлері мен деңгейлері

6-бап. Жалпы ережелер

1. Қазақстан Республикасында мынадай деңгейдегі бюджеттер бекітіледі, атқарылады және дербес болып табылады: республикалық бюджет; облыстық бюджет, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеті; аудан (облыстық маңызы бар қала) б ю д ж е т і .

Облыстық бюджет, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеті, аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджеті жергілікті бюджетке жатады.

2. Қазақстан Республикасында осы Кодексте белгіленген жағдайларда төтенше мемлекеттік бюджет әзірленуі, бекітілуі және атқарылуы мүмкін.

3. Қазақстан Республикасында мемлекеттік және шоғырландырылған бюджет, талдамалық ақпарат ретінде қолданылатын және бекітуге жатпайтын облыстардың б ю д ж е т і ж а с а л у д а .

Мемлекеттік бюджет - араларындағы өзара өтелетін операцияларды есепке алмағанда, республикалық және жергілікті бюджеттерді біріктіретін, мемлекеттің орталықтандырылған ақша қоры.

Шоғырландырылған бюджет - араларындағы өзара өтелетін операцияларды есепке алмағанда, республикалық бюджетті, облыстардың бюджетін, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетін және Қазақстан Республикасының Ұлттық қорына бағытталатын түсімдерді біріктіретін мемлекеттің орталықтандырылған ақша қоры.

Облыс бюджеті - араларындағы өзара өтелетін операцияларды есепке алмағанда, облыстық бюджетті, аудандар (облыстық маңызы бар қалалар) бюджетін біріктіретін орталықтандырылған ақша қоры.

7-бап. Республикалық бюджет

1. Осы Кодекспен айқындалған түсімдер есебінен қалыптастырылатын және орталық мемлекеттік органдардың, оларға ведомстволық бағынысты мемлекеттік мекемелердің міндеттері мен функцияларын қаржымен қамтамасыз етуге, сондай-ақ мемлекеттік саясаттың жалпыреспубликалық бағыттарын іске асыруға арналған орталықтандырылған ақша қоры республикалық бюджет болып табылады.

2. Республикалық бюджет Қазақстан Республикасының заңымен бекітіледі.

8-бап. Облыстық бюджет, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеті

1. Осы Кодекспен айқындалған түсімдер есебінен қалыптастырылатын және облыстық деңгейдегі жергілікті мемлекеттік органдардың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың, оларға ведомстволық бағынысты мемлекеттік мекемелердің міндеттері мен функцияларын қаржымен қамтамасыз етуге және тиісті

әкімшілік-аумақтық бірлікте мемлекеттік саясатты іске асыруға арналған орталықтандырылған ақша қоры облыс бюджеті, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеті болып табылады.

2. Облыстық бюджеттер, республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджеті тиісінше облыстың, мәслихаттардың республикалық маңызы бар қала, астана мәслихаттарының шешімімен бекітіледі.

9-бап. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджеті

1. Осы Кодекспен айқындалған түсімдер есебінен қалыптастырылатын және ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) жергілікті мемлекеттік органдарының, оларға ведомстволық бағынысты мемлекеттік мекемелердің міндеттері мен функцияларын қаржымен қамтамасыз етуге және тиісті аудандағы (облыстық маңызы бар қаладағы) мемлекеттік саясатты іске асыруға арналған орталықтандырылған ақша қоры аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджеті болып табылады.

2. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджеті аудан (облыстық маңызы бар қала) мәслихатының шешімімен бекітіледі.

10-бап. Төтенше мемлекеттік бюджет

1. Төтенше мемлекеттік бюджет республикалық және жергілікті бюджеттердің негізінде қалыптастырылады және Қазақстан Республикасындағы төтенше немесе соғыс жағдайларында енгізіледі.

2. Төтенше мемлекеттік бюджетті мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган әзірлейді және Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен бекітіледі.

3. Қазақстан Республикасының бүкіл аумағында төтенше немесе соғыс жағдайын енгізу және оның күшін жою туралы Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығы төтенше мемлекеттік бюджетті енгізуге және оның қолданылуын тоқтатуға негіз болып табылады.

4. Төтенше мемлекеттік бюджеттің қабылданғаны туралы Қазақстан Республикасының Парламенті дереу хабардар етіледі.

5. Төтенше мемлекеттік бюджеттің қолданылу уақытына республикалық бюджет туралы заңның және барлық деңгейлердегі жергілікті бюджеттер туралы мәслихаттар шешімдерінің қолданылуы тоқтатыла тұрады.

6. Төтенше мемлекеттік бюджет төтенше немесе соғыс жағдайы енгізілген мерзім ішінде қолданыста болады.

7. Төтенше мемлекеттік бюджеттің қолданылуы тоқтатылғаннан бастап республикалық және жергілікті бюджеттердің атқарылуы республикалық бюджет туралы заңға және барлық деңгейлердегі жергілікті бюджеттер туралы мәслихаттардың шешімдеріне сәйкес жүзеге асырылады.

8. Қазақстан Республикасының жекелеген жерлерінде төтенше жағдай енгізілген жағдайда төтенше мемлекеттік бюджет енгізілмейді.

9. Қазақстан Республикасының бірнеше өңірлерінің аумақтарында бір мезгілде төтенше жағдай енгізу төтенше жағдайдың зардабы ұлттық мүдделерге және республиканың экономикалық қауіпсіздігіне нақты қатер төндіруі мүмкін болатын жағдайда ғана төтенше мемлекеттік бюджет енгізуге негіз бола алады.

3-тарау. Бюджеттің құрылымы

11-бап. Бюджеттің түсімдері

1. Бюджеттің түсімдері кірістер, бюджет кредиттерін өтеу сомаларын, мемлекеттің қаржы активтерін сатудан түсетін түсімдер, қарыздар болып табылады.

2. Бюджеттің кірістері салықтық, салықтық емес түсімдер, негізгі капиталды сатудан түскен түсімдер, трансферттерден түскен түсімдер болып табылады.

3. Нысаналы трансферттерді қоспағанда, кірістердің нысаналы мақсаты болмайды. Кірістердің жаңа түрлерін енгізу, қолданылып жүргендерінің күшін жою немесе оларды өзгерту осы Кодекске міндетті түрде өзгерістер немесе толықтырулар енгізіле отырып жүзеге асырылады.

4. Салықтық түсімдер - Қазақстан Республикасының Салық кодексінде белгіленген салықтар және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер.

5. Салықтық емес түсімдер - Қазақстан Республикасының Салық кодексінде белгіленген, негізгі капиталды, байланысты гранттарды сатудан түсетін түсімдерге жатпайтындардан басқа, сондай-ақ трансферттерден басқа қайтарылмайтын негізде бюджетке берілетін ақша осы Кодексте және Қазақстан Республикасының басқа да заң актілерінде белгіленген бюджеттерге төленетін міндетті, қайтарылмайтын төлемдер.

6. Мынадай ақшалар негізгі капиталды сатудан түсетін түсімдер болып табылады:

1) мемлекеттік мекемелерге бекітіліп берілген мемлекеттік мүлікті сатудан түсетін ақша;

2) мемлекеттік материалдық резервтен тауарларды сатудан түсетін ақша;

3) мемлекет меншігіндегі жерді жеке меншікке сатудан немесе оларды тұрақты немесе уақытша жер пайдалануға беруден не Қазақстан Республикасының заңдарында немесе халықаралық шарттарда көзделген тәртіппен өзге тәсілмен сатылған ақша;

4) мемлекетке тиесілі материалдық емес активтерді сатудан түсетін ақша.

7. Трансферттер түсімдері - бюджеттің бір деңгейінен екіншісіне, Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан республикалық бюджетке түсетін трансферттер түсімдері.

8. Бюджеттік кредиттерді өтеу сомалары - бюджеттен алынған кредиттер, сондай-ақ мемлекеттік кепілдемемен төленгені жөнінде заңды тұлғалардың талаптары бойынша негізгі борышты қайтаруға байланысты бюджетке түсетін түсімдер.

9. Мемлекеттің қаржы активтерін сатудан түсетін түсімдер - мемлекеттік меншіктегі заңды тұлғалардың, оның ішінде халықаралық ұйымдардың, мүліктік кешен түріндегі мемлекеттік мекемелер мен мемлекеттік кәсіпорындардың қатысу үлесін, бағалы қағаздарын, сондай-ақ мемлекеттік кәсіпорындардың жедел басқаруындағы

немесе шаруашылық жүргізуіндегі өзге де мемлекеттік мүлікті сатудан бюджетке түсетін түсімдер.

10. Қарыздар - мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздарды шығаруға және (немесе) қарыз шарттарын жасауға байланысты бюджетке ақшаның түсуі.

12-бап. Бюджеттің шығыстары

1. Шығындар, бюджет кредиттері, қаржы активтерін сатып алу, қарыздарды өтеу бюджеттің шығыстары болып табылады.

2. Шығындар - қайтарылмайтын негізде бөлінетін бюджет қаражаты.

3. Бюджеттік кредиттер - бюджеттен қайтарымды, жедел және ақылы негізде бөлінетін ақша.

4. Қаржы активтерін сатып алу - заңды тұлғалардың, соның ішінде халықаралық ұйымдардың қатысу үлестерін және бағалы қағаздарын мемлекеттік меншікке сатып алуға бағытталған бюджет қаражаты.

5. Қарыздарды өтеу - Қазақстан Республикасы ратификациялаған үкіметтік сыртқы қарыздар туралы, сондай-ақ ішкі қарыздар бойынша келісімдерге сәйкес негізгі борышты өтеуге бағытталған бюджеттік қаражат.

13-бап. Бюджеттің құрылымы

1. Бюджеттің құрылымы мынадай бөлімдерден тұрады:

1) кірістер:

салықтық түсімдер;

салықтық емес түсімдер;

негізгі капиталды сатудан түскен түсімдер;

трансферттер түсімдері;

2) шығындар;

3) таза бюджеттік кредит беру: бюджеттік кредиттер; бюджеттік кредиттерді өтеу;

4) қаржы активтерімен жасалатын операциялар бойынша сальдо:

қаржы активтерін сатып алу;

мемлекеттің қаржы активтерін сатудан түсетін түсімдер;

5) бюджет тапшылығы (профициті);

6) бюджет тапшылығын қаржыландыру (профицитін пайдалану):

қарыздар түсімі;

қарыздарды өтеу;

бюджет қаражаттарының пайдаланылатын қалдықтары.

14-бап. Республикалық бюджеттің мұнайға қатысты емес тапшылығы (профициті)

1. Қарыздарды өтеуді қоспағанда, республикалық бюджеттің мұнайға қатысты емес тапшылығы (профициті), қарыздар түсімдері мен Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының түсімдерін есептемегенде республикалық бюджет шығыстарын шегеріп тастағандағы республикалық бюджет түсімдерінің сомасына тең.

2. Мұнайға қатысты емес тапшылық бекітілмейді және талдамалық мақсатта пайдаланылады. Бюджет шығыстарының мұнайға қатысты емес түсетін түсімдерге тәуелділігін азайту үшін экономиканың мұнайға қатысты емес секторын нысаналы дамыту есебінен ұзақ мерзімді кезеңде мұнайға қатысты емес тапшылықтың мөлшері азайтылуы тиіс.

3. Республикалық бюджеттің мұнайға қатысты емес тапшылығы Қазақстан Республикасының Ұлттық қоры мен республикалық бюджет тапшылығын қаржыландыру көздері есебінен қаржыландырылады.

15-бап. Таза бюджеттік кредиттеу

Таза бюджеттік кредиттеу бюджеттік кредиттердің және бюджеттік кредиттерді өтеудің арасындағы айырма ретінде айқындалады.

16-бап. Қаржы активтерімен жасалатын операциялар бойынша сальдо

1. Қаржы активтерімен жасалатын операциялар:

1) қаржы активтерін сатып алуды;

2) мемлекеттің қаржы активтерін сатудан түсетін түсімдерді қамтиды.

2. Қаржы активтерімен жасалатын операциялар бойынша сальдо қаржы активтерін сатып алу мен мемлекеттің қаржы активтерін сатудан түсетін түсімдердің арасындағы айырма ретінде айқындалады.

3. Қаржы активтерін сатып алу және мемлекеттің қаржы активтерін сатудан түсетін түсімдер Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілеріне сәйкес жүзеге асырылады.

17-бап. Бюджет тапшылығы (профициті)

Бюджеттің тапшылығы (профициті) таза бюджеттік кредиттеу және қаржы активтерімен операциялар бойынша сальдо кірістер мен шығындардың арасындағы айырмашылыққа тең.

Теріс белгісі бар алынған шама - бюджет тапшылығы, оң белгісі бар шама бюджет профициті болып табылады.

18-бап. Бюджет тапшылығын қаржыландыру (профицитін пайдалану)

1. Бюджет тапшылығын қаржыландыру - қарыз алу және пайдаланылатын бюджет қаражатының қалдықтары есебінен бюджет тапшылығын жабуды қамтамасыз ету.

Бюджет тапшылығын қаржыландыру көлемі алынған қарыздар сомасының, пайдаланылатын бюджет қаражаты қалдықтарының қарыздар бойынша негізгі борышты өтеу сомасынан асып түсуі және мемлекеттік кепілдіктер мен мемлекеттің кепілгерлігі міндеттемелерін орындау ретінде белгіленеді.

Бюджет тапшылығын қаржыландыру мәні оң белгімен белгіленеді және бюджет тапшылығының шамасына сай келеді.

2. Бюджет профицитін пайдалану - қарыздар бойынша негізгі борышты өтеуге

бюджет профицитін, қарыздар қаражатын, пайдаланылатын бюджет қаражатының қалдықтарының жұмсауы.

Бюджет профицитін пайдалану көлемі қарыздар бойынша негізгі борышты өтеу сомасының және мемлекеттік кепілдіктер мен мемлекеттің кепілділігі бойынша міндеттемелердің орындалуы алынған қарыздар және бюджет қаражатының пайдаланылатын қалдықтарының сомасынан асып түсуі ретінде белгіленеді.

Бюджет профицитін пайдалану мәні теріс белгімен белгіленеді және бюджет профицитінің шамасына сәйкес келеді.

4-тарау. Қазақстан Республикасының Үкіметі мен жергілікті атқарушы органдардың резервтері

19-бап. Жалпы ережелер

1. Қазақстан Республикасының Үкіметі мен жергілікті атқарушы органдардың резервтері республикалық және жергілікті бюджеттерді әзірлеу кезінде оларды болжауға болмайтын мәніне қарай жоспарланбаған және ағымдағы қаржы жылында кейінге қалдыруға болмайтын қаржыландыруды талап ететін шығындарды қаржыландыру үшін республикалық және жергілікті бюджеттердің құрамында құрылады.

2. Қазақстан Республикасы Үкіметінің резерві:

1) төтенше резервті;

2) шұғыл шығындарға арналған резервті;

3) соттардың шешімдері бойынша міндеттемелерді орындауға арналған резервті;

4) ағымдағы қаржы жылында облыстық бюджеттерде, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеттерінде қолма-қол ақшаның тапшылығы болжанған жағдайда, оны жабуға арналған резервті қамтиды.

3. Облыстық деңгейдегі атқарушы органдардың резерві:

1) төтенше резервті;

2) шұғыл шығындарға арналған резервті;

3) соттардың шешімдері бойынша міндеттемелерді орындауға арналған резервті;

4) ағымдағы қаржы жылында аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) бюджеттерінде қолма-қол ақшаның тапшылығы болжанған жағдайда, оны жабуға арналған резервті қамтиды.

4. Аудандық деңгейдегі атқарушы органдардың резерві:

1) төтенше резервті;

2) шұғыл шығындарға арналған резервті;

3) соттардың шешімдері бойынша міндеттемелерді орындауға арналған резервті

қамтиды.

5. Қазақстан Республикасы Үкіметі резервінің жалпы көлемі республикалық бюджет туралы заңмен белгіленеді.

Жергілікті атқарушы орган резервінің жалпы көлемі трансферттер мен қарызды

к о з д е л е д і .

Кезекті қаржы жылы қолма-қол ақша тапшылығы болжанған жағдайда қарыз беру қаржы жылы шегінде алты айға дейінгі мерзімге жүзеге асырылады және республикалық немесе жергілікті бюджетті нақтылауды талап етпейді.

5. Резерв құрамында көзделген ақша толық көлемінде пайдаланылған жағдайда Қазақстан Республикасының Үкіметі немесе жергілікті атқарушы орган қажет болған кезде Қазақстан Республикасының Парламентіне немесе тиісті мәслихатқа республикалық бюджет туралы заңға немесе жергілікті бюджет туралы мәслихаттың шешіміне өзгерістер мен толықтырулар енгізу арқылы Қазақстан Республикасының Үкіметі немесе жергілікті атқарушы орган резервтерінің мөлшерін ұлғайту туралы ұ с ы н ы с т а р е н г і з е д і .

6. Қазақстан Республикасы Үкіметінің немесе жергілікті атқарушы органның резервінен бөлінген ақша қаржы жылы ішінде пайдаланылмаған немесе ішінара пайдаланылған жағдайда, бюджет бағдарламасының әкімшісі бөлінген ақшаның пайдаланылмаған бөлігін ағымдағы қаржы жылының соңына дейін тиісті бюджетке қ а й т а р у д ы қ а м т а м а с ы з е т е д і .

7. Қазақстан Республикасы Үкіметінің және жергілікті атқарушы органдардың резервтерін пайдалану тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейді.

5-тарау Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын қалыптастыру, пайдалану және басқару

21-бап. Қазақстан Республикасының Ұлттық қоры

1. Қазақстан Республикасының Ұлттық Қоры Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі шотында шоғырландырылатын қаржы активтері түріндегі мемлекеттің активін, сондай-ақ, материалдық емес активтерді қоспағанда, өзге де мүлік түріндегі активті білдіреді.

2. Қазақстан Республикасының Ұлттық қоры мемлекеттің тұрақты әлеуметтік-экономикалық дамуын қамтамасыз етуге, қаржы активтерінің және материалдық емес активтерді қоспағанда, өзге де мүліктердің қорлануына, экономиканың мұнай секторына тәуелділігін және қолайсыз сыртқы факторлардың ы қ п а л ы н төмендетуге арналған.

3. Қазақстан Республикасының Ұлттық қоры жинақтау және тұрақтандыру функцияларын жүзеге асырады.

Жинақтау функциясы материалдық емес активтерді қоспағанда, қаржы активтері мен өзге де мүліктің жинақталуын және тәуекелдің деңгейі бірқалыпты болған кезде ұзақ мерзімді перспективада Қазақстан Республикасы Ұлттық қоры активтерінің кірістілігін қамтамасыз етеді.

Тұрақтандыру функциясы Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының активтері өтімділігінің жеткілікті деңгейін ұстап тұруға арналған.

Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының тұрақтандыру функциясын жүзеге асыру

үшін пайдаланылатын бір бөлігі кепілдік берілген трансфертті қамтамасыз етуге қажетті мөлшерде айқындалады.

4. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын қалыптастыру мен пайдалану дүниежүзілік және ішкі тауар мен қаржы рыноктарының конъюнктурасы, мемлекеттегі және шет елдердегі экономикалық жағдай, республиканың әлеуметтік-экономикалық дамуының басымдықтары ескеріле отырып, бұл ретте макроэкономикалық және фискалдық тұрақтылық және Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының негізгі мақсаттары мен міндеттері сақтала отырып айқындалады.

5. Қазақстан Республикасы Ұлттық қорын тиімді қалыптастыру және пайдалануды арттыру жөніндегі, сондай-ақ оны қолданудың көлемдері мен бағыттары бойынша шешімдерді Қазақстан Республикасының Президенті қабылдайды.

6. Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының түсімі мен жұмсалуды ұлттық және шетелдік валюталармен жүргізіледі.

Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының операциялар жөніндегі есебі мен есептілігі ұлттық валютамен жүзеге асырылады.

7. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын сенімгерлік басқаруды Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі мен Қазақстан Республикасының Үкіметі арасында жасалатын сенімгерлік басқару туралы шарттың негізінде Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі жүзеге асырады.

Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының активтерін сенімгерлік басқарудың нәтижелері бойынша жылдық қаржылық есептілік құруды Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі сенімгерлік басқару туралы шартқа сәйкес жүзеге асырады.

22-бап. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын қалыптастыру көздері

1. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын қалыптастыру көздері:

- 1) Қазақстан Республикасының Ұлттық қорына түсімдер;
- 2) Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын басқарудан түсетін инвестициялық кірістер;
- 3) Қазақстан Республикасының заңнамасында тыйым салынбаған өзге де түсімдер мен кірістер болып табылады.

2. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорына түсімдер:

- 1) мұнай секторы ұйымдарынан алынатын тікелей салықтардан (жергілікті бюджеттердің есебіне жатқызылатын салықтарды қоспағанда) құралады, оларға: корпорациялық табыс салығы, үстеме пайдаға салынатын салық; өнімдер бөлімі бойынша пайдалы қазбаларды өндіруге, бонустарға, үлестерге салынатын салық; экспортталатын шикі мұнайға, газ конденсатына салынатын ренталық салық; қызметін өнімді бөлу туралы келісім-шарт бойынша жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушының қосымша төлемі жатады;

2) мұнай секторы ұйымдары жүзеге асыратын операциялардан түсетін басқа да түсімдерден (жергілікті бюджеттердің есебіне жатқызылатын түсімдерді қоспағанда), оның ішінде мұнай келісім-шарттарының талаптарын бұзғаны үшін түсетін түсімдерден (жергілікті бюджеттердің есебіне жатқызылатын түсімдерді қоспағанда);

3) республикалық меншіктегі және тау-кен өндіру мен өңдеу салаларына жататын мемлекеттік мүлікті жекешелендіруден түсетін түсімдерден;

4) ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскелерін сатудан түсетін түсімдерден
т ұ р а д ы .

3. Мұнай секторы ұйымдарына шикі мұнайды, газ конденсатын өндірумен және (немесе) өткізумен айналысатын, сондай-ақ шикі мұнай, газ конденсатын барлауға келісім-шарттар жасасқан заңды тұлғалар жатады.

Кезекті қаржы жылына арналған мұнай секторы ұйымдарының тізбесі бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган мен мұнай операцияларын, келісім-шарттарды жасасу және орындауды жүргізу саласында мемлекеттік реттеуді жүзеге асыратын мемлекеттік органмен бірге ағымдағы қаржы жылының 20 желтоқсанына қарай бекітіледі.

4. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын басқарудан түсетін инвестициялық кірістер, материалдық емес активтерді қоспағанда, Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын қаржы құралдарына орналастырудан құралады.

23-бап. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын пайдалану

1. Қазақстан Республикасының Ұлттық қоры:

1) Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан республикалық бюджетке кепілдік берілген трансферт түрінде;

2) Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан республикалық бюджетке Қазақстан Республикасының Президенті айқындайтын мақсаттарға берілетін нысаналы трансферттер түрінде;

3) Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын басқаруға және жыл сайын аудит өткізуге байланысты шығыстарды жабуға жұмсалады.

2. Қазақстан Республикасының Ұлттық қоры:

1) Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының сақталуын;

2) Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының жеткілікті өтімділік деңгейін ұстап
т ұ р у д ы ;

3) тәуекел деңгейі қалыпты болған жағдайда ұзақ мерзімді перспективада Қазақстан Республикасының Ұлттық қоры кірістілігінің жоғары деңгейін;

4) ұзақ мерзімді перспективада инвестициялық кірістер алуды қамтамасыз ету мақсатында, материалдық емес активтерді қоспағанда, рұқсат етілген қаржы құралдарына орналастырылады.

3. Материалдық емес активтерді қоспағанда, рұқсат етілген қаржы құралдарының тізбесін Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын басқару жөніндегі кеңестің

ұсынысы бойынша Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен бірлесіп Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

4. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын жеке және заңды тұлғаларға кредит беруге және міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету ретінде пайдалануға б о л м а й д ы .

5. Активтерді Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының есебіне жатқызу және Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын пайдалану тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

6. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорына түсетін немесе Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан алынатын активтер Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі белгілеген тәртіппен айырбастауға немесе қайта айырбастауға жатады.

24-бап. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан республикалық бюджетке кепілдік берілген

трансферт

1. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан кепілдік берілген трансферт - Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан республикалық бюджетке түсетін қ а й т а р ы л м а й т ы н т ү с і м д е р .

2. Қазақстан Республикасы Ұлттық қорынан кепілдік берілген трансферт мөлшері республикалық бюджетті әзірлейтін жылдың алдындағы қаржы жылының соңындағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық қоры активтерінің үштен бір б ө л і г і н е н а с п а у ғ а т и і с .

Қазақстан Республикасы Ұлттық қорынан үш жылдық кезеңге арналған кепілдік берілген трансферт мөлшері Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен айқындалады және Қазақстан Республикасының заңымен бекітіледі.

3. Өткен қаржы жылында Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан республикалық бюджетке аударылмаған кепілдік берілген трансферт сомасын Республикалық бюджет комиссиясының шешімі бойынша және Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен тәртіпке сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі өткен қаржы жылында республикалық бюджетте бекітілген тиісті бюджеттік бағдарламалар бойынша төленбеген тіркелген міндеттемелер сомасынан аспайтын көлемде бюджетті түзету арқылы бюджеттік даму бағдарламаларын қаржыландыру үшін ағымдағы қаржы жылында пайдалануға құқылы.

4. Өткен қаржы жылында Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан республикалық бюджетке аударылмаған кепілдік берілген трансферт сомаларын тарту осы Кодекстің 105-бабының 4-тармағындағы 4) тармақшасында көрсетілген бюджеттік даму бағдарламалары бойынша өткен қаржы жылында тіркелген міндеттемелердің төленбеген бөлігін қаржы жылының басында бюджет қаражаты қалдықтары есебінен қаржыландыруға жетпейтін сомаға жүзеге асырылады.

25-бап. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын басқару жөніндегі кеңес

1. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын басқару жөніндегі кеңес - Қазақстан Республикасының Президенті жанындағы Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын тиімді пайдалану және оны материалдық емес активтерді қоспағанда, қаржы құралдарына орналастыру жөнінде ұсыныстар әзірлейтін консультациялық-кеңесші о р г а н .

2. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын басқару жөніндегі кеңестің функциялары :

1) Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын қалыптастыру мен пайдалану тиімділігін арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлеу;

2) Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын пайдалану көлемдері мен бағыттары жөніндегі ұсыныстарды қарау және әзірлеу;

3) Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын орналастыру үшін, материалдық емес активтерді қоспағанда, рұқсат етілген қаржы құралдарының тізбесі жөнінде ұсыныстар әзірлеу болып табылады.

3. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын басқару жөніндегі кеңесті құру туралы шешімді, оның құрамы мен ол туралы ережені Қазақстан Республикасының Президенті бекітеді.

6-тарау. Бірыңғай бюджеттік сыныптама

26-бап. Бірыңғай бюджеттік сыныптаманың анықтамасы

1. Бірыңғай бюджеттік сыныптама бюджет түсімдері мен шығыстарын сыныптама объектілеріне топтамалық кодтар бере отырып, функционалдық, ведомстволық және экономикалық сипаттамалар бойынша топтастыру болып табылады.

2. Бюджет процесі бірыңғай бюджеттік сыныптама негізінде жүзеге асырылады.

3. Бірыңғай бюджеттік сыныптама мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган белгілейтін тәртіппен Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінің, Қазақстан Республикасының Президенті жарлықтарының, Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулыларының негізінде жасалады.

4. Бірыңғай бюджеттік сыныптаманы мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган әзірлейді және бекітеді.

27-бап. Бірыңғай бюджеттік сыныптаманың құрамы

Бірыңғай бюджеттік сыныптама:

1) бюджет түсімдерінің сыныптамасын;

2) бюджет шығыстарының функционалдық сыныптамасын;

3) бюджет шығыстарының экономикалық сыныптамасын қамтиды.

28-бап. Бюджет түсімдерінің сыныптамасы

1. Барлық деңгейдегі бюджеттер түсімдерінің белгілі бір сипаттамалар бойынша Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасына негізделген топтамасы бюджет

түсімдерінің сыныптамасы болып табылады.

2. Бюджет түсімдері сыныптамасының топтамасы санаттан, сыныптан, ішкі сыныптан және ерекшеліктен тұрады.

Санаттар түсімдерді экономикалық белгілер бойынша топтастыруды білдіреді.

Сыныптар мен ішкі сыныптар түсімдерді олардың көздері мен түрлері бойынша топтастырады.

Ерекшелік бюджетке төленетін төлем немесе түсім түрін айқындайды.

29-бап. Бюджет шығыстарының функционалдық сыныптамасы

1. Мемлекет функцияларының орындалуын, Қазақстан Республиканың стратегиялық және бағдарламалық құжаттарын іске асыруды бейнелейтін функционалдық және ведомстволық белгілер бойынша бюджеттік қаражаттың жұмсалыу бағыттарын айқындайтын барлық деңгейлердегі бюджеттер шығыстарының топтамасы бюджет шығыстарының функционалдық сыныптамасы болып табылады.

2. Бюджет шығыстарының функционалдық сыныптамасының топтамасы мынадай деңгейлерден:

функционалдық топтардан;
функционалдық ішкі топтардан;
бюджеттік бағдарламалардың әкімшілерінен;
бюджеттік бағдарламалардан (ішкі бағдарламалардан) тұрады.

3. Бюджет шығыстарының функционалдық сыныптамасы негізінде бюджеттік бағдарламалар әкімшілерін және бюджеттік бағдарламаларды (ішкі бағдарламаларды) топтастыру арқылы жасалатын бюджет шығыстарының ведомстволық сыныптамасы қалыптастырылуы мүмкін.

30-бап. Бюджет шығыстарының экономикалық сыныптамасы

1. Бюджеттік бағдарламаларды іске асыру үшін мемлекеттік мекемелер жүзеге асыратын операцияларды бейнелейтін экономикалық сипаттамалар бойынша бюджет шығыстарын топтастыру бюджет шығыстарының экономикалық сыныптамасы болып табылады.

2. Бюджет шығыстарының экономикалық сыныптамасын топтастыру санаттан, сыныптан, ішкі сыныптан және ерекшеліктен тұрады.

Санат шығыстарды экономикалық белгілері бойынша топтастырады. Сынып пен ішкі сынып шығыстарды мемлекеттік мекемелер жүргізетін операциялардың негізгі түрлері бойынша топтастырады. Ерекшелік бюджеттік бағдарламаны іске асыру үшін мемлекеттік мекеме жүргізетін операцияның түрін айқындайды.

3. Бюджет шығыстарының экономикалық сыныптамасы ерекшеліктерінің құрылымын мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган әзірлейді және бекітеді.

31-бап. Бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі

1. Бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі - бюджеттік бағдарламаларды жоспарлауға, негіздеуге, іске асыруға және нәтижелерге қол жеткізуге жауапты мемлекеттік орган.

Бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі өзіне жүктелген функциялар мен өкілеттіктерге сәйкес белгіленеді.

2. Бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі егер ол бір мезгілде бюджеттік бағдарламаның әкімшісі және мемлекеттік мекеме болып табылған жағдайда, бюджет қаражатын дербес пайдаланады.

3. Облыстық бюджеттік бағдарламалардың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджеттік бағдарламаларының әкімшісі болып табылатын облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың ішкі істер органдарын қоспағанда, мемлекеттік органдардың құрылымдық және аумақтық бөлімшелері бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері бола алмайды.

4. Орталық атқарушы және өзге де орталық мемлекеттік органдар республикалық бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері болып табылады.

5. Жергілікті бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері Қазақстан Республикасының Үкімет бекітетін жергілікті мемлекеттік басқарудың үлгі құрылымы негізге алына отырып белгіленеді.

6. Әкімдердің және облыстық мәслихаттардың, республикалық маңызы бар қала, астана мәслихаттарының аппараттары, облыстардың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың әкімдіктері уәкілеттік берген атқарушы органдар мен облыстардың, республикалық маңызы бар қаланың астананың ішкі істер органдары облыстық бюджеттік бағдарламалардың, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеттік бағдарламаларының әкімшілері болып табылады.

7. Аудан (облыстық маңызы бар қала) әкімінің және мәслихатының аппараттары, аудан (облыстық маңызы бар қала) әкімдігі уәкілеттік берген атқарушы органдар аудандық (қалалық) бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері болып табылады.

8. Қаладағы ауданның, аудандық маңызы бар қаланың, кенттің, ауылдың (селоның), ауылдық (селолық) округтің бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері осы әкімшілік-аумақтық бірлестіктер әкімдерінің аппараттары болып табылады.

32-бап. Бюджеттік бағдарламалар

1. Бюджеттік бағдарлама - мемлекеттік органның стратегиялық жоспарында айқындалған стратегиялық бағыттармен, мақсаттармен, міндеттермен, нәтижелер көрсеткіштерімен өзара байланысты, нәтиже көрсеткіштері мен бюджет шығыстарын қаржыландыру көлемі бар бюджет шығыстарының бағыты.

2. Бюджеттік бағдарламаларды бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі әзірлейді және ол мемлекеттік органның стратегиялық жоспарының құрамында бекітіледі.

3. Бюджеттік бағдарламалар стратегиялық жоспарда қалыптасқан мақсаттар мен міндеттемелерді шешу үшін қажеттілік пен жеткіліктілік принциптеріне негізделе

о т ы р ы п

э з і р л е н е д і .

Бюджеттік бағдарламалар өзінің мазмұны бойынша мемлекеттік қызметтер көрсетуге немесе бюджеттік бағдарламалар әкімшілері қызметінің бағыттарына біртекті топталуы тиіс.

4. Бюджеттік бағдарламада оны іске асыруды бағалау үшін тікелей және түпкілікті нәтижелердің көрсеткіштері болуы тиіс, сондай-ақ бюджеттік бағдарламада сапа мен тиімділік көрсеткіштерінің болуы мүмкін.

Сапа көрсеткіштері көрсетілетін мемлекеттік қызметтердің оны алушылардың талабына сәйкестігі деңгейін көрсетеді.

Тиімділік көрсеткіштері мемлекеттік қызмет көрсету бірлігінің құнын немесе мемлекеттік қызмет көрсету құнына салымдардың бірлігіне арналған бюджетке түсетін түсімдердің көлемін көрсетеді.

5. Бюджеттік бағдарлама нәтижелердің бюджеттік бағдарламаларға арналған көрсеткіштер бюджеттік ішкі бағдарламаларға да қолданылатын шарт кезінде бюджет қаражатын жұмсаудың бағыттарын нақтылайтын ішкі бағдарламаларға бөлінуі мүмкін.

6. Бюджеттік бағдарламаларды (ішкі бағдарламаларды) әзірлеу тәртібі мен олардың мазмұнына қойылатын талаптарды мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган айқындайды.

33-бап. Бюджеттік бағдарламалардың түрлері

1. Мазмұнына қарай бюджеттік бағдарламалар:
мемлекеттік қызметтер көрсетуге;
трансферттер мен бюджеттік субсидиялар беруге;
бюджеттік кредиттер беруге;
бюджеттік инвестицияларды жүзеге асыруға;
күрделі шығыстарды жүзеге асыруға;

мемлекеттің міндеттемелерін орындауға бағытталған бағдарламаларға бөлінеді.

2. Мемлекеттік басқару деңгейіне қарай бюджеттік бағдарламалар:

1) республикалық бюджеттің құрамында бекітілетін республикалық бағдарламалар;

2) облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеттерінің құрамында бекітілетін облыстық, республикалық маңызы бар қала, астана бағдарламалары;

3) аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің құрамында бекітілетін аудандық (қалалық) бағдарламалар;

4) республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің, аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің құрамында бекітілетін қаладағы ауданның, аудандық маңызы бар қаланың, кенттің, ауылдың (селоның), ауылдық (селолық) округтің бюджеттік бағдарламалары болып бөлінеді.

Облыстық, республикалық маңызы бар қала, астана, аудандық (қалалық) бюджеттік бағдарламалар, сондай-ақ қаладағы ауданның, аудандық маңызы бар қаланың, кенттің,

ауылдың (селоның), ауылдық (селолық) округтің бюджеттік бағдарламалары жергілікті бюджеттік бағдарламалар болып табылады.

3. Іске асыру тәсіліне қарай бюджеттік бағдарламалар:

- 1) бір әкімші іске асыратын жеке бюджеттік бағдарламалар;
- 2) белгілі бір бюджеттік бағдарламалар әкімшісінің бюджеттік бағдарламаларының құрамында бекітілетін және бюджеттік бағдарламалардың түрлі әкімшілері арасында ағымдағы қаржы жылы ішінде бөлінуге тиіс бөлінетін бюджеттік бағдарламалар болып б ө л і н е д і .

Мұндай бюджеттік бағдарламаларды бөлу Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен жүзеге асырылады.

4. Бюджеттік бағдарламалар бірыңғай бюджеттік сыныптаманың құрамында тиісті белгі (код) тағайындала отырып, ағымдағы бюджеттік бағдарламалар және бюджеттік даму бағдарламалары болып бөлінеді.

Бюджеттік даму бағдарламаларына бюджеттің бюджеттік инвестицияларды жүзеге асыруға бағытталған шығыстары жатады. Бюджеттің қалған шығыстары ағымдағы бюджеттік бағдарламаларға жатады.

34-бап. Мемлекеттік қызметтер көрсетуге бағытталған бюджеттік бағдарламалар

1. Мемлекеттік қызмет көрсету - бюджет қаражаты мен Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қаражаты (шығыстар сметасы) есебінен қаржыландырылатын, күзетілетін адамдар мен объектілердің қауіпсіздігін, мемлекеттің қорғаныс қабілеті мен ұлттық қауіпсіздігін, Қазақстан Республикасы Парламентінің, Қазақстан Республикасы Конституциялық Кеңесінің, Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясының жұмыс істеуін қамтамасыз ету жөніндегі күзету іс-шараларына бағытталған қызметті қоспағанда, қоғамның мүддесін қанағаттандыруға әрі жеке және заңды тұлғалардың құқықтарын, бостандықтарын және заңды мүдделерін қорғауды және қажеттіліктерін қамтамасыз етуге бағытталған Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне және Қазақстан Республикасы Президентінің актілеріне негізделген қызмет.

2. Бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі мен оған ведомстволық бағыныстағы ұйымдар жеке және мемлекеттік емес заңды тұлғаларға мемлекеттік қызметтер көрсетудің стандарттарына сәйкес мемлекеттік қызметтер көрсетеді.

Мемлекеттік қызмет көрсету стандарты - мемлекеттік қызмет көрсету процесінің, нысанын, мазмұнын және нәтижелерін қамтитын мемлекеттік қызмет көрсетуге қ о й ы л а т ы н т а л а п т а р .

Мемлекеттік қызметтер көрсету стандарттарын орталық мемлекеттік органдар әзірлейді, Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітеді.

Қазақстан Республикасының Президентіне бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдар көрсететін мемлекеттік қызметтердің стандарттарын Қазақстан Республикасының Президенті бекітеді.

3. Қазақстан Республикасының Үкіметі мемлекеттік қызметтер көрсету тізілімін б е к і т е д і .

Мемлекеттік қызметтер көрсету тізілімі мемлекеттік қызметтер көрсетуді алушыларды, оларды көрсетуді қамтамасыз ететін мемлекеттік органдарды және ұйымдарды әрі олардың басқа да сипаттамаларын көрсете отырып, республикалық және жергілікті деңгейде көрсетілетін мемлекеттік қызметтердің үнемі жанартылатын тізбесін қамтитын нормативтік құқықтық актіні білдіреді.

4. Мемлекеттік қызметтер көрсетуге бағытталған бюджеттік бағдарламалардың құнына осы қызметтерді көрсету процесінде тікелей жүзеге асырылатын барлық ағымдағы шығыстар, оның ішінде осы процеске қатысатын қызметкерлердің еңбек ақысын төлеу жөніндегі шығыстар кіреді.

Мемлекеттік қызмет көрсетуге бағытталған бюджеттік бағдарламаның құнын айқындау кезінде мемлекеттік қызметтер көрсетудің бекітілген стандарттары п а й д а л а н ы л у ы м ү м к і н .

5. Бюджеттік бағдарламалардың атауында көрсетілетін мемлекеттік қызметтердің мазмұны немесе мемлекеттік орган қызметінің бағыты көрінуі тиіс.

35-бап. Трансферттер мен бюджеттік субсидиялар беруге бағытталған бюджеттік бағдарламалар

1. Трансферттер мен бюджеттік субсидиялар беруге бағытталған бюджеттік бағдарламаларға :

1) бюджеттер деңгейлері арасындағы трансферттер;
2) мемлекеттік мекемелердің қызметкерлеріне ақшалай төлемдерден басқа, жеке тұлғаларға арналған трансферттер;

3) жеке және заңды тұлғаларға арналған бюджеттік субсидиялар жатады.

2. Трансферттер - бюджетке және бюджеттен, оның ішінде жеке және заңды тұлғаларға, Қазақстан Республикасының Ұлттық қорыннан республикалық бюджетке өтеусіз және қайтарымсыз төлемдер.

3. Мемлекеттік мекемелер қызметкерлеріне ақшалай төлемдерден басқа, жеке тұлғаларға арналған трансферттер - бұл жеке тұлғаларға олардың иелік ететін кірістерін ұлғайтуға не Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген шығындарының немесе залалдарының белгілі бір түрлерін толық немесе ішінара өтеуге арналған ақшалай төлемдер.

4. Бюджеттік субсидиялар - Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген жағдайларда бюджеттен мемлекеттік функцияларды орындаудың және республиканы немесе өңірді дамытудың әлеуметтік-экономикалық міндеттерін іске асырудың басқа тәсілі болмаған кезде ғана жеке және заңды тұлғаларға, оның ішінде шаруа (фермерлік) қожалықтарына берілуі мүмкін қайтарымсыз төлемдер.

5. Бюджеттерден субсидиялар төлеу тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

36-бап. Бюджеттік кредиттер беруге бағытталған бюджеттік бағдарламалар

Б ю д ж е т т і к к р е д и т т е р :

- 1) бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыруға;
- 2) мемлекеттің сыртқы экономикалық қызметін жүзеге асыруға;
- 3) мемлекет жүз процент қатысатын немесе акцияларының бақылау пакеті ұлттық басқарушы компанияға тиесілі қаржы агенттіктерінің мемлекеттік инвестициялық с а я с а т т ы і с к е а с ы р у ы н а ;
- 4) төмен тұрған бюджеттердің қолма-қол ақшаның тапшылығын жабуға бағытталады.

37-бап. Бюджеттік инвестицияларды жүзеге асыруға бағытталған бюджеттік бағдарламалар

Бюджеттік инвестициялар бюджеттік инвестициялық жобаларды, концессиялық жобаларды бюджеттен қоса қаржыландыру шартында іске асыру арқылы, сондай-ақ заңды тұлғалардың жарғылық капиталына қатысу арқылы жүзеге асырылады.

38-бап. Күрделі шығыстарды жүзеге асыруға бағытталған бюджеттік бағдарламалар

Күрделі шығыстарға материалдық-техникалық базаны құруға немесе нығайтуға, шығыстардың экономикалық сыныптамасына сәйкес күрделі (қалпына келтіру) жөндеу жүргізуге және бюджеттік инвестициялардан басқа өзге де күрделі шығыстарға бағытталған шығыстар жатады.

39-бап. Мемлекеттің міндеттемелерін орындауға бағытталған бюджеттік бағдарламалар

Мемлекеттің міндеттемелерін орындауға бағытталған бюджеттік бағдарламаларға: уақыттың белгілі бір кезеңіндегі сыйақының, комиссиялық алымдардың, айыппұлдардың және қарыз алу шарттарынан туындайтын өзге де төлемдердің жиынтық төлемдері, хеджирлеу мәмілелері бойынша төлемдер; қарыз алушының алған қарыз сомасын қарыз шартында белгіленген тәртіппен қайтаруы, қарыз шартынан туындайтын басқа да міндеттемелерді орындауы; халықаралық ұйымдарға үлестік жарналар; мемлекеттік кепілдіктер мен кепілгерліктер бойынша міндеттемелерді орындау; мемлекеттің белгіленген тәртіппен ратификацияланған келісімдерден, немесе Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінен немесе соттар шешімдерінен туындайтын басқа да міндеттемелері жатады.

40-бап. Барлау және қарсы барлау қызметін жүзеге асыратын мемлекеттік органдар мен олардың мекемелерінің, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Президентінің қауіпсіздігін тікелей қамтамасыз ететін органдардың шығыстарын сыныптау

Барлау және қарсы барлау қызметін жүзеге асыратын мемлекеттік органдар мен олардың мекемелерінің, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Президентінің қауіпсіздігін тікелей қамтамасыз ететін органдардың шығыстары шығыстардың экономикалық сыныптамасының бір ерекшелігі бойынша көрсетіле отырып, бір функционалдық топ бойынша мынадай бюджеттік бағдарламалар бойынша жіктеледі:

мемлекеттік қызметтер көрсетуге, трансферттер беруге және күрделі шығыстарды жүзеге асыруға бағытталған біріккен бір бюджеттік бағдарлама;

бюджеттік инвестицияларды жүзеге асыруға бағытталған біріккен бір бюджеттік бағдарлама.

41-бап. Мемлекеттік тапсырма

1. Мемлекеттік тапсырма - жекелеген мемлекеттік қызметтер көрсетуге, бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыруға және әлеуметтік-экономикалық тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін кейінге қалдырмай шешуді талап ететін басқа да жедел міндеттерді орындауға Қазақстан Республикасы Үкіметі айқындайтын тапсырыс.

Мемлекеттік тапсырманы орындау республикалық бюджеттік бағдарламаларға қойылатын талаптарды сақтай отырып, оларды іске асыру шеңберінде ғана бюджеттік бюджеттік бағдарламалар әкімшісі мен мемлекеттік тапсырманы орындаушы арасындағы шарт нысанында азаматтық-құқықтық мәміле жасасып және онда нәтижелер көрсеткіштерін көрсете отырып жүзеге асырылады.

2. Мемлекеттік тапсырманы орындау Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасында көзделген конкурстық рәсімдерді сақтамай жүзеге асырылады.

3. Жарғылық капиталына мемлекет қатысатын заңды тұлғаларға осы заңды тұлғалардың жарғылық капиталын ұлғайту арқылы емес жүзеге асырылатын мемлекеттік тапсырманы орындауға бюджет қаражатын бөлуге рұқсат етіледі.

4. Мемлекеттік тапсырманы, бюджеттік бағдарламалардың әкімшісін және мемлекеттік тапсырманы орындауға жауапты заңды тұлғаны жыл сайын Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітеді.

5. Мемлекеттік тапсырысты әзірлеу және орындау тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

7-тарау. Бюджетаралық қатынастар

42-бап. Бюджетаралық қатынастар туралы жалпы ережелер

1. Бюджет процесіндегі республикалық, облыстық бюджеттер, республикалық маңызы бар қаланың, астананың, аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) бюджеттері арасындағы қатынастар бюджетаралық қатынастар болып табылады.

2. Бюджет процесінде республикалық бюджеттің аудандар (облыстық маңызы бар қалалар) бюджеттерімен және аудандар (облыстық маңызы бар қалалар) бюджеттерінің бір-бірімен өзара қатынастарына жол берілмейді.

3. Әкімшілік-аумақтық бірліктің саяси, экономикалық және әлеуметтік

тұрақтылығына, адамдардың өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар туындағанда, облыстар, республикалық маңызы бар қала, астана әкімдерінің қолдаухаты бойынша, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Президентінің тапсырмасымен жалпы республикалық не халықаралық маңызы бар іс-шаралар өткізілген жағдайда бюджет процесінде Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеттерінің басқа облыстық бюджеттермен, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеттерімен өзара қатынастарына жол беріледі.

4. Бюджетаралық қатынастар мемлекеттік басқарудың деңгейлері арасындағы функциялар мен өкілеттіктердің ара жігін айқын ажыратуға, түсімдер мен шығыстарды республикалық, облыстық бюджеттер, республикалық маңызы бар қаланың, астананың, аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) бюджеттері арасында бірыңғай бөлуге, сондай-ақ бюджетаралық трансферттерді айқындау әдістерінің біртұтастығы мен ашықтығына негізделген.

5. Қазақстан Республикасы Үкіметінің және орталық мемлекеттік органдардың, облыстардың жергілікті атқарушы органдарының, осы Кодексте көзделген жағдайларды қоспағанда, тиісінше облыстардың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың және аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) бюджет процесіне араласуына жол берілмейді.

6. Осы Кодексті қоспағанда, Қазақстан Республикасының өзге де заңнамалық актілерінде, есебінен шығыстар қаржыландырылуға тиіс және түсімдер есептелуге тиіс бюджет деңгейін белгілеуге жол берілмейді.

Шығыстарды немесе түсімдердің жекелеген түрлерін бюджеттің бір деңгейінен екінші деңгейіне беру осы Кодекске өзгерістер мен толықтырулар енгізілген кезде ғана жүзеге асырылады.

7. Жоғары тұрған органдардың жалпы сипаттағы трансферттердің үш жылдық көлемінің қолданылу кезеңінде шығыстардың ұлғаюына және (немесе) кірістердің азаюына алып келетін нормативтік құқықтық актілерді қабылдауынан туындайтын төмен тұрған бюджеттердің ысырабын өтеу міндетті түрде жоғары тұрған бюджеттен ағымдағы нысаналы трансферттер бөлу арқылы жүргізіледі.

8. Жалпы сипаттағы трансферттердің үш жылдық көлемінің қолданылуы кезеңінде жоғары тұрған бюджеттердің мемлекеттік органдардың функцияларын мемлекеттік басқарудың төмен тұрған деңгейінен жоғары тұрған деңгейіне беруге байланысты шығыстардың ұлғаюына алып келетін заңнамалық актілерді қабылдаудан туындайтын ысырабын өтеу міндетті түрде төмен тұрған бюджеттен ағымдағы нысаналы трансферттер бөлу арқылы жүргізіледі.

43-бап. Бюджетаралық қатынастар принциптері

Бюджетаралық қатынастар мынадай принциптерге негізделеді:

1) облыстар, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеттерінің республикалық

бюджетпен өзара қатынастарда, аудандар (облыстық маңызы бар қалалар) бюджеттерінің жоғары тұрған облыстық бюджетпен өзара қатынастарда теңдігі;

2) түсімдерді тиімді бөлу, ол түсімдердің ара жігін ажыратудың мынадай өлшемдерін бір мезгілде сақтауды ескереді:

төмен тұрған бюджеттерге тұрақты сипаты бар, сыртқы факторлардың әсеріне тәуелсіз салықтық және салықтық емес түсімдер бекітіледі;

мемлекеттік мекемелер көрсеткен қызметтер үшін төлемақы болып табылатын салықтық және салықтық емес түсімдер аталған қызметтер көрсету қаржыландырылатын бюджет кірісіне түседі;

қайта бөліну сипаты бар, сондай-ақ салық базасы әркелкі орналастырылатын салықтар бюджет жүйесінің неғұрлым жоғары тұрған бюджеттер деңгейлеріне бекітіледі;

салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдерді бекіткен кезде оларды жинаудың неғұрлым жоғары дәрежесін қамтамасыз ететін бюджет деңгейіне артықшылық беріледі;

нақты аумақтық байланыстылығы бар салықтық базадан алынатын салықтар жергілікті бюджеттерге бекітіледі;

3) Қазақстан Республикасының әкімшілік-аумақтық бірліктерінің бюджеттік қамтамасыз етілу деңгейлерін теңестіру;

4) жергілікті атқарушы органдардың бірдей деңгейде мемлекеттік қызметтер көрсетуін қамтамасыз ету;

5) мемлекеттік қызмет көрсетудің тиімділігі мен нәтижелілігі - мемлекеттік қызметті неғұрлым тиімді әрі нәтижелі көрсетуді қамтамасыз ете алатын мемлекеттік басқару деңгейіне мемлекеттік қызметтер көрсетуді бекітіп беру;

6) мемлекеттік қызмет көрсету деңгейін оны алушыларға барынша жақындату - қызметтерді алушылардың қажеттіліктерін жақсылап есепке алу және мемлекеттік қызметтер көрсету сапасын арттыру мақсатында, көрсетілетін қызметтерді атқаруды бюджет жүйесінің мүмкін болғанша неғұрлым төмен деңгейіне беру.

44-бап. Бюджетаралық қатынастарды реттеу нысандары

1. Бюджетаралық қатынастар:

1) республикалық және облыстық бюджеттер, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеттерінің арасында:

трансферттермен;

бюджеттік кредиттермен;

2) облыстық және аудандық (облыстық маңызы бар қалалар) бюджеттер арасында:

трансферттермен;

бюджеттік кредиттермен;

кірістерді бөлу нормативтерімен реттеледі.

2. Бюджет деңгейлері арасындағы трансферттер жалпы сипаттағы трансферттер,

ағымдағы нысаналы трансферттер, дамуға арналған нысаналы трансферттер болып б ө л і н е д і .

3. Нысаналы трансферттер мен бюджеттік кредиттерді жергілікті атқарушы органдар олардың тиісті бюджеттік бағдарламаларында айқындалған нысаналы мақсатына с ә й к е с п а й д а л а н а д ы .

4. Нысаналы трансферттер мен кредиттердің нысаналы мақсатқа сай пайдаланылмаған сомалары мемлекеттік қаржылық бақылау актісіне сәйкес осы трансферттер мен кредиттерді бөлген жоғары тұрған бюджетке бақылау актісіне қол қойылғаннан кейін бір ай ішінде қайтарылуы тиіс.

5. Қазақстан Республикасы Үкіметінің резервінен бөлінгенді қоспағанда, республикалық бюджеттен бөлінген нысаналы трансферттердің қаржы жылы ішінде пайдаланылмаған (толық пайдаланылмаған) сомалары Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі бойынша олардың нысаналы мақсатын сақтай отырып, келесі қаржы жылы пайдаланылуы (толық пайдаланылуы) мүмкін.

Облыстың жергілікті атқарушы органының резервінен бөлінгенді қоспағанда, облыстық бюджеттен бөлінген нысаналы трансферттердің қаржы жылы ішінде пайдаланылмаған (толық пайдаланылмаған) сомалары облыстың жергілікті атқарушы органының шешімі бойынша олардың нысаналы мақсатын сақтай отырып, келесі қаржы жылы пайдаланылуы (толық пайдаланылуы) мүмкін.

Өткен қаржы жылы ішінде Қазақстан Республикасы Үкіметінің немесе жергілікті атқарушы органның шешімі бойынша пайдалануға рұқсат берілген нысаналы трансферттердің қаржы жылы ішінде пайдаланылмаған (толық пайдаланылмаған) сомалары оларды бөлген жоғары тұрған бюджетке ағымдағы қаржы жылының соңына дейін қайтарылуы тиіс.

45-бап. Жалпы сипаттағы трансферттер

1. Бюджет субвенциялары мен бюджеттік алып қоюлар жалпы сипаттағы трансферттер б о л ы п т а б ы л а д ы .

2. Жоғары тұрған бюджеттерден төмен тұрған бюджеттерге республикалық немесе облыстық бюджеттерде бекітілген сома шегінде берілетін трансферттер бюджет субвенциялары б о л ы п т а б ы л а д ы .

3. Төмен тұрған бюджеттерден жоғары тұрған бюджеттерге республикалық немесе облыстық бюджеттерде бекітілген сома шегінде берілетін трансферттер бюджеттік алып қоюлар б о л ы п т а б ы л а д ы .

4. Жалпы сипаттағы трансферттердің көлемі абсолюттік мәнде жылдар бойынша б ө л і н е о т ы р ы п ү ш ж ы л д ы қ к е з е ң г е :

республикалық бюджет пен облыстық, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеттерінің арасында - Қазақстан Республикасының заңымен;

облыстық бюджет, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеті мен аудандар (облыстық маңызы бар қалалар) бюджеттері арасында - облыстық мәслихаттың

ш е ш і м е н

б е л г і л е н е д і .

Жалпы сипаттағы трансферттердің көлемі әрбір үш жылда өзгертілуі тиіс.

5. Жалпы сипаттағы трансферттер өңірлердің бюджеттік қамтамасыз етілу деңгейін теңестіруге және бюджеттің әрбір деңгейі үшін осы Кодекспен бекітілген шығыстардың бағыттарына сәйкес мемлекет кепілдік берген қызметтерді көрсету үшін тең фискалдық мүмкіндіктерді қамтамасыз етуге бағытталған.

6. Жалпы сипаттағы трансферттерді айқындау кезінде өңірдің салықтық әлеуеті, өңірде мемлекеттік қызмет көрсетуді тұтынушылардың саны, мемлекеттік қызмет көрсетудің бекітілген стандарттары мен қандай да бір өңірдің ерекшелігіне байланысты мемлекеттік қызметтерді көрсету жөніндегі шығыстарға әсер ететін факторлар ескеріледі.

7. Жалпы сипаттағы трансферттердің көлемі тиісті жергілікті бюджеттің кірістері (трансферттерді қоспағанда) мен шығындарының болжамды көлемдерінің арасындағы айырма ретінде айқындалады.

8. Жергілікті бюджет шығындарының болжамды көлемінен кірістердің болжамды көлемі асып түскен кезде жергілікті бюджеттен жоғары тұрған бюджетке бюджеттік алып қоюлар белгіленеді.

Жергілікті бюджет кірістерінің болжамды көлемінен шығындардың болжамды көлемі асып түскен жағдайда жергілікті бюджетке жоғары тұрған бюджеттен бюджеттік субвенциялар белгіленеді.

9. Жергілікті бюджеттердің кірістері мен шығындарының болжамды көлемдері Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын жалпы сипаттағы трансферттерді есептеу әдістемесі негізінде есептеледі.

10. Жалпы сипаттағы трансферттердің көлемін есептеу кезінде жоспарлаған кезеңде жоғары тұрған бюджеттен бөлінетін нысаналы трансферттер мен бюджеттік кредиттер, жергілікті атқарушы органның борышын өтеуге арналған шығындар ескерілмейді.

11. Жалпы сипаттағы трансферттерді аудару тәртібі мен кезеңділігін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

46-бап. Нысаналы трансферттер

1. Жоғары тұрған бюджеттердің төмен тұрған бюджеттерге жекелеген ағымдағы бюджеттік бағдарламаларды немесе бюджеттік даму бағдарламаларын іске асыру үшін республикалық немесе жергілікті бюджетте бекітілген сома шегінде беретін, жалпы сипаттағы трансферттерді есептеу кезінде ескерілмейтін трансферттер, сондай-ақ жалпы сипаттағы трансферттердің үш жылдық көлемінің қолданылуы кезеңінде жоғары тұрған бюджеттердің мемлекеттік органдардың функцияларын мемлекеттік басқарудың төмен тұрған деңгейінен жоғары тұрған деңгейіне беруге байланысты шығыстардың ұлғаюына алып келетін заңнамалық актілерді қабылдаудан туындайтын ысырабын өтеуге бөлінетін трансферттер нысаналы трансферттер болып табылды.

2. Жоғары тұрған бюджеттердің төмен тұрған бюджеттерге жекелеген ағымдағы

бюджеттік бағдарламаларды іске асыру үшін республикалық немесе жергілікті бюджеттерде бекітілген сома шегінде беретін, жалпы сипаттағы трансферттерді есептеу кезінде ескерілмейтін трансферттері ағымдағы нысаналы трансферттер болып табылады.

3. Жоғары тұрған бюджеттер:

1) Қазақстан Республикасының стратегиялық және бағдарламалық құжаттары негізінде жергілікті атқарушы органдар ұсынатын жергілікті бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыру;

2) мемлекеттік басқарудың төмен тұрған органдарының мемлекеттік басқарудың жоғары тұрған органдарының құзыретіне жататын, экономикалық пайда алуға немесе әлеуметтік-экономикалық тиімділікке қол жеткізуге бағытталған Қазақстан Республикасының стратегиялық және бағдарламалық құжаттарын іске асыруға арналған іс-шараларды орындауы үшін республикалық немесе жергілікті бюджеттерде бекітілген сома шегінде төмен тұрған бюджеттерге беретін трансферттер дамуға арналған нысаналы трансферттер болып табылады.

4. Нысаналы трансферттерді төмен тұрған бюджеттерге төмен тұрған бюджеттің бюджеттік бағдарламалар әкімшісі төлемінің негізділігін растайтын дамуға арналған нысаналы трансферттер бойынша құжаттары болған жағдайда нысаналы трансферттер бойынша нәтижелер туралы келісімдер, белгіленген тәртіппен бекітілген төлемдер бойынша тиісті бюджеттік бағдарламаны жеке қаржыландыру жоспары негізінде және нысаналы трансферттердің жалпы сомасын төмен тұрған бюджеттер арасында бөлуді бекітетін нормативтік құқықтық актілерге сәйкес жоғары тұрған бюджеттің бюджеттік бағдарламалар әкімшісі аударды.

5. Нысаналы трансферттер бойынша нәтижелер туралы келісім: шешілуіне нысаналы трансферттер бөлінетін мақсаттар мен міндеттерді; нысаналы трансферттерді пайдалану есебінен қол жеткізуге тиіс тікелей және түпкілікті нәтижелерді;

жоғары тұрған бюджеттің бюджеттік бағдарламаларының әкімшісіне қол жеткізілген тікелей және түпкілікті нәтижелер туралы төмен тұрған бюджеттің есебін табыс ету туралы міндеттемені қамтитын құжатты білдіреді.

6. Жоғары тұрған бюджеттен төмен тұрған бюджетке берілетін нысаналы трансферттер бойынша нәтижелер туралы келісім жоғары тұрған бюджеттің бюджеттік бағдарлама әкімшісі мен тиісті жергілікті атқарушы орган арасында ағымдағы қаржы жылының 20 қаңтарынан кешіктірілмей жасалады.

Республикалық бюджеттен облыстық бюджеттерге, республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджеттеріне берілетін нысаналы трансферттерді аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) бюджеттері арасында одан әрі бөлген жағдайда облыстың жергілікті атқарушы органы аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) жергілікті атқарушы органдарымен нысаналы трансферттер бойынша

нәтижелер туралы тиісті келісімдер жасайды.

7. Ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) жергілікті атқарушы органы жарты жылдың және бір жылдың қорытындылары бойынша облыстың тиісті жергілікті атқарушы органына нәтижелер туралы келісімдерге сәйкес бөлінген нысаналы трансферттерді пайдалану есебінен қол жеткізілген тікелей және түпкілікті нәтижелер туралы есеп береді.

Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органы жарты жылдың және бір жылдың қорытындылары бойынша республикалық бюджеттік бағдарламалардың тиісті әкімшісіне нәтижелер туралы келісімдерге сәйкес бөлінген нысаналы трансферттерді пайдалану есебінен қол жеткізілген тікелей және түпкілікті нәтижелер туралы есеп береді.

8. Нысаналы трансферттер бойынша нәтижелер туралы келісімді әзірлеу, нысаналы трансферттерді аудару, қол жеткізген тікелей және түпкілікті нәтижелер туралы есепті жасау және табыс ету тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

47-бап. Төмен тұрған бюджеттен берілетін ағымдағы нысаналы трансферттер

1. Төмен тұрған бюджеттердің жоғары тұрған бюджеттерге жалпы сипаттағы трансферттердің үш жылдық көлемінің қолданылуы кезеңінде мемлекеттік органдардың функцияларын мемлекеттік басқарудың төмен тұрған деңгейінен жоғары тұрған деңгейіне беруге байланысты шығыстардың ұлғаюына және (немесе) түсімдердің азаюына алып келетін заңнамалық актілердің қабылдануынан туындайтын жоғары тұрған бюджеттердің ысырабын өтеу мақсатында беретін трансферттері төмен тұрған бюджеттен берілетін ағымдағы нысаналы трансферттер болып табылады.

2. Төмен тұрған бюджеттен берілетін ағымдағы нысаналы трансферттерді белгіленген тәртіппен бекітілген төлемдер бойынша тиісті бюджеттік бағдарламаны жеке қаржыландыру жоспары негізінде төмен тұрған бюджеттің бюджеттік бағдарламалар әкімшісі аударады.

48-бап. Төмен тұрған бюджеттерге берілетін бюджеттік кредиттер

1. Республикалық бюджеттен және облыстық бюджеттерден бюджеттік кредиттер тиісінше облыстық бюджеттерге, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеттеріне және аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) бюджеттеріне бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыруға және қаржы жылы ішінде қолма-қол ақшаның болжамды тапшылығы жағдайында берілуі мүмкін.

2. Төмен тұрған бюджеттерге бюджеттік кредиттер осы Кодекске сәйкес беріледі.

49-бап Нысаналы трансферттерді пайдаланғаны және нәтижелерге қол жеткізуі үшін жауапкершілік

Жоғары тұрған бюджеттен төмен тұрған бюджетке нысаналы трансферттерді бөлу кезінде :

облыстың жергілікті атқарушы органы және жоғары тұрған бюджеттің бюджеттік бағдарламаларының тиісті әкімшілері нысаналы трансферттер бойынша нәтижелер туралы келісімді уақтылы жасауды қамтамасыз етеді;

жоғары тұрған бюджеттің бюджеттік бағдарламаларының әкімшілері төлемдер бойынша жеке қаржыландыру жоспарына сәйкес нәтижелер туралы жасалған келісімдер негізінде төмен тұрған бюджеттерге нысаналы трансферттерді аударуды қамтамасыз етеді;

облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың, ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) жергілікті атқарушы органы және төмен тұрған бюджеттің бюджеттік бағдарламаларының тиісті әкімшілері нысаналы трансферттер бойынша нәтижелер туралы жасалған келісімге сәйкес нысаналы трансферттердің мақсатты пайдаланылуын, тікелей және түпкілікті нәтижелерге қол жеткізуді, алынған нысаналы трансферттерді пайдалану есебінен қол жеткізілген тікелей және түпкілікті нәтижелер туралы есеп беруді қамтамасыз етеді.

2-бөлім. Түсімдер мен шығыстарды бюджет деңгейлері арасында бөлу

8-тарау. Бюджетке түсетін түсімдерді республикалық, облыстық бюджеттер, республикалық маңызы бар қала, астана, аудан (облыстық маңызы бар қаланың) бюджеттері арасында бөлу

50-бап. Республикалық бюджетке түсетін түсімдер

1. Республикалық бюджетке түсетін салықтық түсімдер:

1) мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, корпорациялық табыс салығы;

2) қосылған құнға салынатын салық, соның ішінде Қазақстан Республикасының аумағында өндірілген тауарларға, орындалған жұмыстар мен көрсетілген қызметтерге және Қазақстан Республикасының аумағына импортталатын тауарларға қосылған құн салығы;

3) Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес Қазақстан Республикасының аумағына импортталатын тауарларға акциздер;

4) шикі мұнайға, газ конденсатына акциздер;

5) ойын бизнесі салығы;

6) мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, үстеме пайдаға салынатын салық;

7) тарихи шығындарды өтеу жөніндегі төлем;

8) мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, бонустар;

9) мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық;

10) мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, Қазақстан Республикасының жасалған келісім-шарттар бойынша өнімді бөлу жөніндегі үлесі;

11) мұнай секторы ұйымдарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, қызметін өнімді

бөлу туралы келісім-шарт бойынша жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушының қ о с ы м ш а т ө л е м і ;

12) жергілікті маңызы бар мемлекеттік ақылы автомобиль жолдары арқылы автокөлік құралдарының жүріп өткені үшін алынатын алымнан басқа, Қазақстан Республикасының аумағы бойынша автокөлік құралдарының жүріп өткені үшін алым;

13) телевизиялық және радиохабар ұйымдарына радиожилік спектрін пайдалануға рұқсат бергені үшін алынатын алым;

14) бұқаралық ақпарат құралын мемлекеттік тіркегені (есепке қойғаны) үшін а л ы н а т ы н а л ы м ;

15) дәрілік заттарды мемлекеттік тіркегені үшін алынатын алым;

16) туындыларға және сабақтас құқықтар объектілеріне құқықтарды, туындыларды және сабақтас құқықтар объектілерін пайдалануға лицензиялық шарттарды мемлекеттік тіркегені үшін алынатын алым;

17) радиоэлектрондық құралдарды және жиілігі жоғары құрылғыларды мемлекеттік тіркегені үшін алынатын алымы;

18) қалааралық және (немесе) халықаралық телефон байланысын, сондай-ақ ұялы байланыс бергені үшін төленетін төлем;

19) радиожилік спектрін пайдаланғаны үшін төленетін төлем;

20) республикалық маңызы бар ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды пайдаланғаны үшін төленетін төлем;

21) жануарлар дүниесін пайдаланғаны үшін төленетін төлем;

22) кеме жүретін су жолдарын пайдаланғаны үшін төленетін төлем;

23) республикалық маңызы бар жалпы пайдаланудағы автомобиль жолдарының бөлінген белдеуінде сыртқы (көрнекі) жарнаманы орналастырғаны үшін төленетін т ө л е м ;

24) әкелінетін және әкетілетін тауарларға кеден баждары;

25) кеден бақылауын және кеден рәсімдерін жүзеге асырудан түсетін түсімдер;

26) отандық тауар өндірушілерді қорғау шаралары ретінде алынатын баждар;

27) к о н с у л д ы қ а л ы м ;

28) Қазақстан Республикасы ратификацияланған халықаралық шартқа сәйкес Қазақстан Республикасында жасалған ресми құжаттарға Қазақстан Республикасының Үкіметі уәкілетті берген мемлекеттік органдардың апостиль қойғаны үшін мемлекеттік б а ж ;

29) жеке тұлғаны куәландыратын құжаттарды бергені үшін мемлекеттік баж;

30) жүргізуші куәліктерін бергені үшін алынатын мемлекеттік баж;

31) механикалық көлік құралдарын мемлекеттік тіркеу туралы куәліктер бергені үшін а л ы н а т ы н м е м л е к е т т і к б а ж ;

32) мемлекеттік тіркеу нөмірінің белгілерін бергені үшін алынатын мемлекеттік баж ;

33) нотариаттық іс-әрекет жасағаны, сондай-ақ нотариалды куәландырылған құжаттардың көшірмелерін (дубликаттарын) бергені үшін алынатын мемлекеттік баж;

34) зияткерлік меншік саласындағы уәкілетті мемлекеттік органның заңды мәні бар іс-әрекеттер жасағаны үшін алынатын мемлекеттік баж болып табылады;

35) мемлекеттік органдарды сотқа берген талап ету өтініштерінен алынатын мемлекеттік баж.

2. Республикалық бюджетке түсетін салықтық емес түсімдер:

1) республикалық меншіктен алынатын кірістер:

республикалық мемлекеттік кәсіпорындардың таза табысы бөлігінің түсімдері;

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің таза табысы бөлігінің түсімдері;

республикалық меншіктегі мемлекеттік акциялар пакеттеріне дивидендтер;

республикалық меншіктегі заңды тұлғаларға қатысу үлесіне кірістер;

республикалық меншіктегі мүлікті жалға беруден алынатын кірістер;

екінші деңгейдегі банктердің шоттарында мемлекеттік сыртқы қарыздардың қаражатын орналастырғаны үшін және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі Қазақстан Республикасы Үкіметінің депозиттері бойынша сыйақылар;

республикалық бюджеттен берілген кредиттер бойынша сыйақылар;

қару-жарак пен әскери техниканы сатудан түсетін кірістер;

республикалық меншіктен түсетін басқа да кірістер;

2) республикалық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін түсімдері;

3) республикалық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер ұйымдастыратын мемлекеттік сатып алуды өткізуден түсетін ақша түсімдері;

4) мұнай секторы кәсіпорындарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, республикалық бюджеттен қаржыландырылатын, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің бюджетінен (шығыстар сметасынан) қамтылатын және қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер салатын айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар;

5) мұнай секторы кәсіпорындарынан түсетін түсімдерді қоспағанда, республикалық бюджетке түсетін салықтық емес басқа да түсімдер болып табылады.

3. Негізгі капиталды сатудан республикалық бюджетке түсетін түсімдер:

1) республикалық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелерге бекітіліп берілген мемлекеттік мүлікті сатудан түсетін;

2) мемлекеттік материалдық резервтен тауарлар сатудан түсетін;

3) мемлекетке тиесілі материалдық емес активтерді сатудан түсетін ақша болып табылады.

4. Республикалық бюджетке трансферттердің түсімдері:

1) облыстық бюджеттерден, республикалық маңызы бар қалалар, астана бюджеттерінен түсетін трансферттер;

2) Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан республикалық бюджетке түсетін

трансферттер болып табылады.

5. Республикалық бюджеттен берілген кредиттерді өтеуден, мемлекеттің республикалық меншіктегі қаржы активтерін сатудан түсетін түсімдер республикалық бюджетке есептеледі.

51-бап. Облыстық бюджетке түсетін түсімдер

1. Облыстық бюджетке түсетін салықтық түсімдер:

1) облыстық мәслихат белгілеген кірістерді бөлу нормативтері бойынша жеке табыс салығы;

2) облыстық мәслихат белгілеген кірістерді бөлу нормативтері бойынша әлеуметтік салық;

3) қоршаған ортаға эмиссия үшін төленетін төлемақы;

4) облыстық маңызы бар мемлекеттік ақылы автомобиль жолдары арқылы жүріп өткені үшін алынатын алым;

5) облыстық маңызы бар жалпы пайдаланудағы автомобиль жолдарының бөлінген белдеуінде сыртқы (көрнекі) жарнама орналастырғаны үшін төленетін төлем;

6) жер үсті су көздерінің ресурстарын пайдаланғаны үшін төленетін төлем;

7) орманды пайдаланғаны үшін төленетін төлем;

8) жергілікті маңызы бар ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды пайдаланғаны үшін төленетін төлем болып табылады.

2. Облыстық бюджетке түсетін салықтық емес түсімдер:

1) коммуналдық меншіктен түсетін кірістер:

облыстық әкімдіктің шешімі бойынша құрылған коммуналдық мемлекеттік кәсіпорындардың таза табысы бөлігінің түсімдері;

облыстық коммуналдық меншіктегі мемлекеттік акциялар пакеттеріне дивидендтер;

облыстық коммуналдық меншіктегі заңды тұлғаларға қатысу үлесіне кірістер;

облыстық коммуналдық меншік мүлкін жалға беруден түсетін түсім;

облыстық бюджеттен берілген кредиттер бойынша сыйақылар;

уақытша бос бюджет ақшасын депозитке орналастырудан алынған сыйақылар;

облыстық коммуналдық меншіктен түсетін басқа да кірістер;

2) облыстық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуінен түсетін түсімдер;

3) облыстық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер ұйымдастыратын мемлекеттік сатып алуды өткізуден түсетін ақша түсімдері;

4) облыстық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер салатын айыппұлдар, өсімпұл, санкциялар, өндіріп алулар;

5) облыстық бюджетке түсетін салықтық емес басқа да түсімдер болып табылады.

3. Облыстық бюджеттен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелерге бекітіліп берілген мемлекеттік мүлікті сатудан түсетін ақша негізгі капиталды сатудан облыстық

бюджетке түсетін түсімдер болып табылады.

4. Облыстық бюджетке түсетін трансферттердің түсімдері:

1) аудандар (облыстық маңызы бар қалалар) бюджеттерінен түсетін трансферттер;

2) республикалық бюджеттен түсетін трансферттер болып табылады.

5. Облыстық бюджеттен берілген кредиттерді өтеуден, мемлекеттің облыстық коммуналдық меншіктегі қаржы активтерін сатудан, облыстардың жергілікті атқарушы органдарының қарыздарынан түсетін түсімдер облыстық бюджетке есептеледі.

52-бап. Республикалық маңызы бар қала, астана бюджетіне түсетін түсімдер

1. Республикалық маңызы бар қала, астана бюджетіне түсетін салықтық түсімдер:

1) жеке табыс салығы;

2) әлеуметтік салық;

3) жеке және заңды тұлғалардың, жеке кәсіпкерлердің мүлкіне салынатын салық;

4) жер салығы;

5) бірыңғай жер салығы;

6) көлік құралдарына салынатын салық;

7) тіркелген салық;

8) мыналарға:

Қазақстан Республикасының аумағында өндірілген спирттің барлық түріне;

Қазақстан Республикасының аумағында өндірілген алкоголь өніміне;

Қазақстан Республикасының аумағында өндірілген алкогольсіз сыраға;

Қазақстан Республикасының аумағында өндірілген темекі бұйымдарына;

Қазақстан Республикасының аумағында шығарылған жеңіл автомобильдерге (мүгедектерге арналған қолмен басқарылатын немесе қолмен басқару адаптері бар автомобильдерден басқа);

бензинге (авиациялық бензинді қоспағанда) және дизель отынына акциздер;

9) жер үсті көздерінің су ресурстарын пайдаланғаны үшін төленетін төлем;

10) орманды пайдаланғаны үшін төленетін төлем;

11) қоршаған ортаға эмиссия үшін төленетін төлемақы;

12) жергілікті маңызы бар ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды пайдаланғаны үшін төленетін төлем;

13) жер учаскелерін пайдаланғаны үшін төленетін төлем;

14) жеке кәсіпкерлерді мемлекеттік тіркегені үшін алынатын тіркеу алымы;

15) қызметтің жекелеген түрлерімен айналысу құқығы үшін алынатын лицензиялық алым;

16) заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркегені және филиалдар мен өкілдіктерді есептік тіркегені үшін алынатын алым;

17) аукциондардан алынатын алым;

18) республикалық маңызы бар қаланың, астананың ақылы мемлекеттік автомобиль

жолдары арқылы жүріп өткені үшін алынатын алым;

19) консулдық алымнан және республикалық бюджеттің есебіне алынатын мемлекеттік баждардан басқа, мемлекеттік баж;

20) жылжымайтын мүлікке және олармен жасалатын мәмілелерге құқықтарды мемлекеттік тіркегені үшін алынатын алым;

21) жылжымалы мүлік кепілін және кеменің немесе жасалып жатқан кеменің ипотекасын мемлекеттік тіркегені үшін алынатын алым;

22) көлік құралдарын мемлекеттік тіркегені үшін алынатын алым;

23) қалалық маңызы бар жалпы пайдаланудағы автомобиль жолдарының бөлінген белдеуінде және елді мекендерде сыртқы (көрнекі) жарнаманы орналастырғаны үшін төленетін төлем болып табылады.

2. Республикалық маңызы бар қала, астана бюджетіне түсетін салықтық емес түсімдер:

1) коммуналдық меншіктен түсетін кірістер:

республикалық маңызы бар қала, астана әкімдіктерінің шешімі бойынша құрылған коммуналдық мемлекеттік кәсіпорындардың таза табысы бөлігінің түсімдері;

республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық меншігіндегі мемлекеттік акциялар пакетіне дивидендтер;

республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық меншігіндегі заңды тұлғаларға қатысу үлестеріне кірістер;

республикалық маңызы бар қаланың, астананың өкілді органдарының шешімдері бойынша өткізілетін мемлекеттік лотереялардан түскен кірістердің түсімдері;

республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық меншігінің мүлкін жалға беруден түсетін кірістер;

республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетінен берілген кредиттер бойынша сыйақылар;

уақытша бос бюджет ақшасын депозитке орналастырудан алынған сыйақылар; республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық меншігінен түсетін

басқа да кірістер;

2) республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетінен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелердің тауарлар (жұмыстар, көрсетілетін қызметтер) өткізуінен түсетін түсімдер;

3) республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетінен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер ұйымдастыратын мемлекеттік сатып алуды өткізуден түсетін ақша түсімі;

4) республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетінен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер салатын айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар;

5) республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетіне түсетін салықтық

емес басқа да түсімдері болып табылады.

3. Негізгі капиталды сатудан республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетіне түсетін түсімдер:

1) республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетінен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелерге бекітіліп берілген мемлекеттік мүлікті сатудан түсетін ақша;

2) ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскелерін қоспағанда, жер учаскелерін сатудан түсетін түсімдер;

3) жер учаскелерін жалдау құқығын сатқаны үшін төленетін төлем болып табылады.

4. Республикалық бюджеттен түсетін трансферттер республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетіне түсетін трансферттердің түсімдері болып табылады.

5. Республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетінен берілген кредиттерді өтеуден, республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық меншігіндегі мемлекеттің қаржы активтерін сатудан, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органдарының қарыздарынан түсетін түсімдер республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетіне есептеледі.

53-бап. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетіне түсетін түсімдер

1. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетіне түсетін салық түсімдері:

1) облыстық мәслихат белгілеген кірістерді бөлу нормативтері бойынша жеке табыс салығы;

2) облыстық мәслихат белгілеген кірістерді бөлу нормативтері бойынша әлеуметтік салық;

3) жеке тұлғалардың, жеке кәсіпкерлер мен заңды тұлғалардың мүлкіне салынатын салық;

4) жер салығы;

5) бірыңғай жер салығы;

6) көлік құралдарына салынатын салық;

7) тіркелген салық;

8) мыналарға:

Қазақстан Республикасының аумағында өндірілген спирттің барлық түріне;

Қазақстан Республикасының аумағында өндірілген алкоголь өніміне;

Қазақстан Республикасының аумағында өндірілген алкогольсіз сыраға;

Қазақстан Республикасының аумағында өндірілген темекі бұйымдарына;

Қазақстан Республикасының аумағында шығарылған жеңіл автомобильдерге (мүгедектер үшін арнайы жасалған қолмен басқарылатын немесе қолмен басқару адаптері бар автомобильдерден басқа);

бензинге (авиациялық бензинді қоспағанда) және дизель отынына акциздер;

- 9) жер учаскелерін пайдаланғаны үшін төленетін төлемақы;
- 10) жеке кәсіпкерлерді мемлекеттік тіркегені үшін алынатын алым;
- 11) қызметтің жекелеген түрлерімен айналысу құқығы үшін лицензиялық алым;
- 12) заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркегені және филиалдар мен өкілдіктерді есептік тіркегені үшін алынатын алым;
- 13) аукциондардан алынатын алым;
- 14) көлік құралдарын мемлекеттік тіркегені үшін тіркеу алымы;
- 15) жылжымайтын мүлікке құқықтарды және олармен жасалатын мәмілелерді мемлекеттік тіркегені үшін тіркеу алымы;
- 16) жылжымалы мүлік кепілін және кемеңің немесе жасалып жатқан кемеңің ипотекасын мемлекеттік тіркегені үшін тіркеу алымы;
- 17) аудандық маңызы бар жалпы пайдаланудағы автомобиль жолдарының бөлінген белдеуінде және елді мекендерде сыртқы (көрнекі) жарнаманы орналастырғаны үшін төлемақы;
- 18) консулдық алымнан және республикалық бюджетке алынатын мемлекеттік баждардан басқа, мемлекеттік баж болып табылады.

2. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетіне түсетін салықтық емес түсімдер:

- 1) коммуналдық меншіктен түсетін кірістер:
  - аудан (облыстық маңызы бар қала) әкімдіктерінің шешімі бойынша құрылған коммуналдық мемлекеттік кәсіпорындардың таза табысы бөлігінің түсімдері;
  - ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) коммуналдық меншігіндегі мемлекеттік акциялар пакетіне дивидендтер;
  - ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) коммуналдық меншігіндегі заңды тұлғаларға қатысу үлестеріне кірістер;
  - ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) коммуналдық меншігінің мүлкін жалға беруден түсетін кірістер;
  - ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджетінен берілген кредиттер бойынша сыйақылар;
  - ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) коммуналдық меншігінен түсетін басқа да кірістер;
- 2) аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелердің тауарлар (жұмыстар, көрсетілетін қызметтер) өткізуінен түсетін түсімдер;
- 3) аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер ұйымдастыратын мемлекеттік сатып алуды өткізуден түсетін ақша түсімдері;
- 4) аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер салатын айыппұлдар, өсімпұлдар, санкциялар, өндіріп алулар;
- 5) аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетіне түсетін басқа да салықтық емес

түсімдер болып табылады.

3. Негізгі капиталды сатудан аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетіне түсетін түсімдер:

1) аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелерге бекітіліп берілген мемлекеттік мүлікті сатудан түсетін ақша;

2) ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскелерін қоспағанда, жер учаскелерін сатудан түсетін түсімдер;

3) жер учаскелерін жалдау құқығын сатқаны үшін төлем болып табылады.

4. Облыстық бюджеттен түсетін трансферттер аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетіне түсетін трансферттердің түсімдері болып табылады.

5. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінен берілген кредиттерді өтеуден, ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) коммуналдық меншігіндегі мемлекеттің қаржы активтерін сатудан, ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) жергілікті атқарушы органының қарыздарынан түсетін түсімдер аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетіне есептеледі.

9-тарау. Шығыстарды бюджет деңгейлері арасында бөлу

54-бап. Республикалық бюджеттің шығыстары

1. Республикалық бюджеттің шығыстары мынадай бағыттар бойынша жүзеге асырылады:

1) жалпы сипаттағы мемлекеттік қызмет көрсетулер:

Қазақстан Республикасы Президентінің және оның отбасын қамтамасыз ету, оларға қызмет көрсету және күзету;

Қазақстан Республикасы Парламентінің, Қазақстан Республикасы Үкіметінің және Қазақстан Республикасы Конституциялық Кеңесінің жұмыс істеуі;

сайлаулар мен референдумдар өткізу;

республикалық деңгейде мемлекеттік жоспарлау;

салық қызметі органдарының қызметі;

республикалық бюджеттің атқарылуын және жергілікті бюджеттердің қасалық қызмет көрсетуін ұйымдастыру, бюджеттік есепке алуды жүргізу және бюджеттің атқарылуы бойынша есептілікті жасау;

республикалық меншікті басқару;

сырттай байқау рәсімін, оңалту рәсімін, конкурстық іс жүргізуді және борышкерді конкурстық іс қозғамай тарату рәсімін өткізуді ұйымдастыру;

мемлекеттік сатып алудың бірыңғай жүйесін ұйымдастыру;

мемлекеттік қаржы бақылауы және қаржы мониторингі;

кеден қызметі;

мемлекеттің сыртқы саяси қызметі;

іргелі ғылыми зерттеулер жүргізу;

мемлекеттік статистикалық есеп;

мемлекеттік қызметтің бірыңғай жүйесін ұйымдастыру;
ғылыми кадрларды мемлекеттік аттестаттау;

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қызметтің әртүрлі салалары мен аяларында мемлекеттік сыйлықтар беру және мемлекеттік наградалармен марапаттау;

Алматы қаласының өңірлік қаржы орталығының қызметін реттеу;
саяси партиялардың қызметін қолдау;

2) қорғаныс, қоғамдық тәртіп, қауіпсіздік:

мемлекеттің қорғанысын ұйымдастыру және қамтамасыз ету;
орталық атқарушы органдар өткізетін жұмылдыру дайындығы және жұмылдыру;

мемлекеттік материалдық резервтерді қалыптастыру және сақтау;

ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету;

терроризмге және экстремизм мен сепаратизм көріністеріне қарсы күрес;

мемлекеттік құпиялардың қорғалуын қамтамасыз ету;

облыстық бюджеттен, республикалық маңызы бар қала, астана және аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінен қаржыландырылатын іс-шараларды қоспағанда, жалпыға бірдей әскери міндетті орындауға байланысты іс-шараларды ұйымдастыру;

облыстық бюджеттен, республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетінен қаржыландырылатын бағыттарды қоспағанда, Қазақстан Республикасының аумағында қоғамдық тәртіпті қорғау және қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету;

табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар саласындағы қызметті ұйымдастыру;

жаһандық, өңіраралық және жергілікті ауқымдағы төтенше жағдайларды ескерту және оларды жою;

кәсіби авариялық-құтқару қызметтерінің іс-әрекетін ұйымдастыру және қамтамасыз ету;

су-құтқару қызметтерінің жұмысын қамтамасыз ету;

мемлекеттік өртке қарсы қызметтің жұмысын қамтамасыз ету;

азаматтық қорғаныс жүйесін ұйымдастыру;

азаматтық және қызметтік қару мен оның патрондарына мемлекеттік кадастр жүргізу;

экономикалық және қаржы салаларындағы құқық қорғау қызметі;

3) құқық, сот, қылмыстық-атқару қызметі:

әділет саласындағы қызмет;

азаматтар мен мемлекеттің мүдделерін құқықтық қорғау;

заңдылықты және құқықтық тәртіпті қамтамасыз ету;

мемлекеттік құқықтық статистика және арнайы есепке алу;

сот сараптамасы қызметі;

сот жүйесінің жұмыс істеуі;

қылмыстық-атқару жүйесінің қызметін ұйымдастыру және қамтамасыз ету;

4) б і л і м б е р у :

республикалық білім беру ұйымдарында дарынды балаларға жалпы білім беру;

республикалық маңызы бар мектептен тыс іс-шаралар өткізу;

республикалық бюджеттен қаржыландырылатын білім беру ұйымдарында жоғары оқу орнынан кейінгі, техникалық және кәсіби, орта білімнен кейінгі және жоғары білімі

б а р м а м а н д а р д а я р л а у ;

республикалық деңгейде педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру және қ а й т а д а я р л а у ;

республикалық орта білім беру ұйымдарын, сондай-ақ халықаралық келісімдерге сәйкес шет елдердің мектептерінде оқып жүрген отандастарымызды оқулықтармен, оқу-әдістемелік кешендермен қамтамасыз ету;

5) д е н с а у л ы қ с а қ т а у :

жоғары мамандандырылған медициналық көмек көрсету;

табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайларды жою кезінде республикалық деңгейде шұғыл медициналық көмек қызметін ұйымдастыру;

республикалық маңызы бар мемлекеттік денсаулық сақтау ұйымдарында м е д и ц и н а л ы қ о ң а л т у ;

психиатриялық бұзылулардан (аурулардан) зардап шегіп жүрген және қатаң бақылау талап етілетін адамдарға медициналық көмек көрсету;

сот-медицина және сот-психиатрия сараптамасын жүргізу;

ауру адамдарды шетелде емдеуді ұйымдастыру;

ерекше қатерлі инфекцияларға қарсы іс-қимыл;

республикалық маңызы бар мемлекеттік денсаулық сақтау ұйымдары үшін қан, оның компоненттері мен препараттарын өндіру;

санитарлық-эпидемиологиялық қызметтің халықтың санитарлық-эпидемиологиялық салауаттылығын қамтамасыз етуі;

Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес әскери қызметшілерге, құқық қорғау органдарының қызметкерлеріне, олардың отбасы мүшелеріне, сондай-ақ әскери қызметшілердің, құқық қорғау органдары қызметкерлерінің арасынан шыққан зейнеткерлерге және азаматтардың басқа да санаттарына медициналық қызмет көрсету;

жергілікті бюджеттерден қаржыландырылатын шығыстардан басқа, азаматтардың денсаулығын сақтау саласындағы қызмет;

б) әлеуметтік көмек және әлеуметтік қамсыздандыру:

Қазақстан Республикасының зейнетақымен қамсыздандыру туралы заңнамасына сәйкес зейнетақымен қамсыздандырылуға құқығы бар азаматтарға бюджет қаражаты есебінен зейнетақы төлемдері;

мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақылар;

мемлекеттік арнаулы жәрдемақылар;
арнаулы мемлекеттік жәрдемақылар;

зейнеткерлерді, Ұлы Отан соғысының қатысушылары мен мүгедектерін, Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген мемлекеттік жәрдемақы алушыларды жерлеуге жәрдемақы;

бала тууына байланысты тағайындалатын және төленетін біржолғы мемлекеттік жәрдемақы;

баланы бір жасқа толғанға дейін бағып-күту бойынша тағайындалатын және төленетін ай сайынғы мемлекеттік жәрдемақы;

экологиялық апат аймақтарында тұрып жатқан адамдарға Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген әлеуметтік көмек;

әскери қызметшілердің, құқық қорғау органдарының және мемлекеттік өртке қарсы қызмет органдары қызметкерлерінің отбасыларына Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген әлеуметтік төлемдер;

саяси қуғын-сүргін құрбандарына және одан зардап шеккендерге Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген әлеуметтік төлемдер;

Қазақстан Республикасы Үкіметінің міндеттемелері болып табылатын әлеуметтік төлемдер;

көші-қон іс-шаралары;

7) мәдениет, спорт, туризм және ақпараттық кеңістік:

қазақтың ұлттық мәдениеті мен басқа да ұлттық мәдениеттерді қайта өркендету, сақтау, дамыту және тарату;

республикалық маңызы бар театр және музыка өнерін, ұлттық фильмдер өндірісін, мұражай ісін қолдау;

мәдениет және мемлекеттік жастар саясаты саласында әлеуметтік маңызы бар іс-шаралар өткізу;

халықаралық және республикалық маңызы бар тарихи-мәдени мұра объектілерінің сақталуын қамтамасыз ету;

республикалық деңгейде спорттың ұлттық және бұқаралық түрлерінің дамуын қолдау;

жоғары жетістіктер спортын дамыту;

Қазақстан Республикасының ұлттық құрама командалары мүшелерінің халықаралық спорттық жарыстарға дайындалуы және қатысуы;

Қазақстан және оның туристік мүмкіндіктері туралы ақпарат әзірлеп, халықаралық туристік рынокта және мемлекеттің ішінде тарату;

республикалық маңызы бар мұрағат қорының сақталуын қамтамасыз ету;

республикалық кітапханалардың жұмыс істеуі;

бұқаралық ақпарат құралдары арқылы республикалық деңгейде мемлекеттік ақпарат саясатын жүргізу;

мемлекеттік тілді және Қазақстан халқының басқа да тілдерін дамыту;
8) агроөнеркәсіптік кешен, су, орман, балық шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар және қоршаған ортаны қорғау, жер қатынастары:

су ресурстарын қорғауды және ұтымды пайдалануды қамтамасыз ету, су шаруашылығы баланстарын, су ресурстарын кешенді пайдалану және қорғау сызбаларын әзірлеу, су ресурстарын пайдалану мен қорғауды болжау, су ресурстарын пайдаланудың ақпараттық-талдау жүйесін қамтамасыз ету;

судың мемлекеттік есебін, мемлекеттік су кадастрын жүргізу;
су беруге байланысты емес трансшекаралық су шаруашылығы құрылыстарын және республикалық маңызы бар су шаруашылығы құрылыстарын пайдалану;

авариялық қаупі ерекше республикалық маңызы бар су шаруашылығы құрылыстары мен гидромелиорациялық жүйелерді қалпына келтіру;

суармалы жерлердің мелиорациялық жай-күйінің мониторингі және оны бағалау;

республикалық маңызы бар орман қорының, жануарлар дүниесінің, ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың мемлекеттік есебін, табиғи ресурстардың мемлекеттік кадастрларын жүргізу, ормандар мен жануарлар дүниесінің мемлекеттік мониторингі;

о р м а н   о р н а л а с т ы р у ;

орман тұқым шаруашылығы және селекция;

мемлекеттік орман кадастрын, жануарлар дүниесінің, ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың мемлекеттік кадастрларын жүргізу;

ормандарды өрттен қорғау, зиянкестерден және орман ауруларынан қорғау жөніндегі авиациялық жұмыстар;

балық ресурстарын және басқа да су жануарларын қорғау және молайту;

балық аулауды мемлекеттік реттеу және балық қорларын қорғау;
республикалық маңызы бар ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды ұстау,
мемлекеттік табиғат-қорық қорын қалпына келтіру;

Қазақстан Республикасының жер заңнамасына белгіленген жағдайларда жер учаскелерінің меншік иелеріне немесе жер пайдаланушыларға келтірілген залалдарды ө т е у ;

қоршаған ортаның мемлекеттік мониторингі;

республикалық деңгейде қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шараларды жүргізу;

Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасына сәйкес мемлекеттік экологиялық сараптаманы жүргізу;

гидрометеорологиялық мониторинг;

республикалық деңгейде жер қатынастарын реттеу;

мемлекеттік жер кадастрын, жер мониторингін жүргізу;

топографиялық-геодезиялық және картографиялық жұмыстар;

жануарлар ауруларының диагностикасы, эпизоотияға қарсы жұмыс, оның ішінде ветеринариялық дәрі-дәрмектерді, олардың қорын қоса алғанда, сатып алу, жеткізу,

сақтау, қолдану, сондай-ақ жануарлар мен құстардың жіті жұқпалы ауруларының ошақтарын жою және дезинфекциялау;

ветеринариялық дәрі-дәрмектерді, жем-шөпті және жем-шөп қоспаларын тіркеу сынақтары, байқау, сондай-ақ ветеринариялық дәрі-дәрмектердің сапасына шағым жасау кезінде олардың серияларын (топтарын) бақылау;

фитосанитариялық мониторинг;

карантиндегі өнімнің зертханалық сараптамасы мен егіс және екпе материалдарындағы жасырын түрдегі ауру жұқтыруды анықтау;

карантиндік объектілердің таралу ошақтарын анықтау, оқшаулау, жою; пестицидтерді (улы химикаттарды) олардың қорымен қоса, оларды жеткізуге, сақтауға және қолдануға байланысты көрсетілетін қызметтерді сатып алу;

мемлекеттік астық ресурстарына астық сатып алу, мемлекеттік азық-түлік астығы резервін сақтау және ауыстыру;

аграрлық азық-түлік нарығында сатып алу операцияларын және баға интервенциясын жүргізу;

сұрып сынақтары, тұқымдық және екпе материалдың сұрыптық және егістік сапаларын айқындау;

ауыл шаруашылығы дақылдары тұқымының мемлекеттік ресурстарын құру және басқару;

ауыл шаруашылығы өндірісін агрохимиялық және агроклиматтық қамтамасыз ету; агроөнеркәсіптік кешенді техникалық қамтамасыз етуді мемлекеттік реттеу; агроөнеркәсіптік кешеннің тұрақты дамуын қамтамасыз ету, оның субъектілеріне бәсекелес нарықта жоқ немесе жете ұсынылмаған қызмет түрлерін ұсыну;

агроөнеркәсіптік кешеннің ақпараттық-маркетингтік жүйесін ұйымдастыру; екінші деңгейдегі банктердің ауыл шаруашылығы өнімін өңдеу жөніндегі кәсіпорындарға беретін кредиттер бойынша сыйақы ставкаларын субсидиялау;

ауыл шаруашылығы өнімі өндірісін басқару мен нарығы жүйелерін дамыту; өсімдік шаруашылығында міндетті сақтандыруды қолдау;

өсімдіктердің жоғары бағалы сорттарының, ауыл шаруашылығы жануарларының, құстар мен балықтардың тұқымдары мен түрлерінің тектік қорын сақтау және дамыту;

9) өнеркәсіп, жер қойнауын пайдалану, сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі:

мемлекеттік өнеркәсіп саясатын іске асыру;

отын-энергетика кешенін дамыту;

энергияны сақтау саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру;

жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану, сейсмологиялық ақпарат мониторингі;

мемлекеттік геологиялық зерттеу;

геологиялық ақпаратты қалыптастыру;

кеніштер мен шахталарды жабу және жою, техногендік қалдықтарды көму;

республикалық маңызы бар мемлекеттік қала құрылысы кадастрын жүргізу;
құрылыс нормалары мен стандарттарын иелену және әзірлеу;

10) көлік және коммуникациялар:

халықаралық және республикалық маңызы бар автомобиль жолдарын, сондай-ақ оларда жол қозғалысын реттеудің техникалық құралдарын салу, реконструкциялау,
ж ө н д е у ж әне ұ с т а у ;

су көлігі қызметін ұйымдастыру және реттеу;
кеме қатынасы жолдарын, шлюздерді ұстау және кеме қатынасы қауіпсіздігін
қ а м т а м а с ы з е т у ;

теңіз жолдарын навигациялық-гидрографиялық қамтамасыз ету;
әуе және су көлігін мемлекеттік реттеу;
әлеуметтік маңызы бар облысаралық қатынастар бойынша жолаушылар тасымалын
ұ й ы м д а с т ы р у ;

магистралды темір жолдарды дамыту;
а э р о ғ а р ы ш қ ы з м е т і ;

радиожиілік спектрі мен радиоэлектрондық құралдар мониторингі;

11) экономикалық қызметті реттеу:

стандарттау, метрология және сертификаттау;
патенттерді, тауар белгілерін тіркеу және қорғау;

мемлекеттік инновациялық саясат;
мемлекеттік экспорттық және импорттық бақылау;
саудалық және демпингке қарсы реттеу;
бәсекелестікті дамыту және қорғау;

баға мен табиғи монополияларды мемлекеттік реттеу;
шағын кәсіпкерлік субъектілерін қолдау;

12) басқа да бағыттар:

облыстық бюджеттерге, республикалық маңызы бар қалалар, астана бюджеттеріне
б е р і л е т і н т р а н с ф е р т т е р ;

үкіметтік борышқа қызмет көрсету және оны өтеу;
мемлекеттік кепілдіктер бойынша міндеттемелерді орындау;
үкіметтік заемдарды хеджирлеу мәмілелері бойынша шығыстар;
мемлекеттің кепілгерлігі бойынша міндеттемелерді орындау.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің концессиялық міндеттемелерін орындау.

2. Республикалық бюджеттен, сонымен қатар:

1) мемлекеттік қызмет көрсететін немесе осы баптың 1-тармағында көрсетілген қызмет түрлерін орындайтын орталық мемлекеттік органдар мен мемлекеттік мекемелердің күрделі шығыстарына, сондай-ақ кадрларды қайта даярлауды және аталған мемлекеттік мекемелер қызметкерлерінің біліктілігін арттыру бойынша
ш ы ғ ы с т а р ғ а ;

2) осы баптың 1-тармағында аталған бағыттар бойынша бюджеттік инвестициялық және концессиялық жобаларға, халықаралық ынтымақтастыққа, қолданбалы ғылыми зерттеулерге және нормативтік-әдістемелік қамтамасыз етуге;

3) Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген өзге де мемлекеттік қызмет көрсетулер мен орталық мемлекеттік басқару органдары қызметінің бағыттарына жұмсалатын шығыстар қаржыландырылады.

3. Осы бапта көрсетілген бағыттар бойынша шығыстарды бюджеттің басқа деңгейлерінен қаржыландыруға жол берілмейді.

4. Республикалық бюджеттен қаржыландырылатын орталық мемлекеттік органдар мен олардың аумақтық бөліністерінің шығыстары мемлекеттік қызмет көрсетулердің заттай нормалары мен стандарттарын ескере отырып, Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітетін штат санының лимиттері негізінде жоспарланады.

55-бап. Облыстық бюджеттің шығыстары

1. Облыстық бюджеттің шығыстары мынадай бағыттар бойынша жүзеге асырылады :

- 1) жалпы сипаттағы мемлекеттік қызмет көрсетулер:
облыстық деңгейдегі жергілікті өкілді және атқарушы органдардың жұмыс істеуі;
облыс деңгейінде мемлекеттік жоспарлау;
облыстық бюджеттің атқарылуын ұйымдастыру;
облыстық коммуналдық меншікті басқару;
- 2) қорғаныс, қоғамдық тәртіп, қауіпсіздік:
облыстық ауқымдағы жұмылдыру дайындығы және жұмылдыру, аумақтық қорғанысты дайындау және аумақтық қорғаныс;
облыс аумағында қоғамдық тәртіпті сақтау және қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету ;
облыстық ауқымдағы азаматтық қорғаныс іс-шаралары;
облыстық әскери басқару органдарын жабдықталған әскерге шақыру (жинау) пункттерімен, дәрі-дәрмекпен, құрал-сайманмен, медициналық және шаруашылық мүлікпен, автомобиль көлігімен, байланыс құралдарымен, медициналық және техникалық қызметкерлермен, қызмет көрсететін адамдармен қамтамасыз ету бойынша әскери міндетті атқару шеңберіндегі іс-шаралар және медициналық комиссиялар құру;
ішкі істер органдарының айдауылмен алып жүруі;
азаматтық, көшіп кету және көшіп келу, шетелдіктермен жұмыс мәселелері және заңсыз көші-қонға қарсы күрес жөніндегі қызмет;
уақытша ұстау изоляторларының, медициналық айықтырғыштардың, кәмелеттік жасқа толмағандарды, белгілі тұрғылықты жері және құжаттары жоқ адамдарды уақытша оқшаулау, бейімдеу және оналту орталықтарының, арнаулы панажайлардың жұмыс істеуі және әкімшілік жазамен қамалған адамдарды, қызметтік иттерге арналған питомниктерді ұстау ;

мемлекеттік нөмір белгілерін, жүргізуші куәлігінің бланкілері мен көлік құралдарын мемлекеттік тіркеу куәлігінің бланкілерін даярлау ақысын қаржыландыруды қоспағанда, жол полициясы қызметін қамтамасыз ету;

жанар-жағар май материалдарын сатып алуды қоса алғанда, қызметтік үй-жайлар мен көлік құралдарын ұстау, оларға қызмет көрсету және оларды жөндеу, сондай-ақ аумақтық органдар аппараттарының республикалық бюджеттен қаржыландырылатын электрондық пошта қызметін көрсетуге бейне конференц-байланыс және аумақтық органдар аппараттарының ахуалдық орталығын бейне бақылау жүйесіне арналған шығындарын қоспағанда, аумақтық ішкі істер органдарының коммуналдық қызметтерге, электр энергиясына, жылу беруге және байланыс қызметіне ақы төлеуі
б о й ы н ш а ш ы ғ ы н д а р ;

3) б і л і м б е р у :

техникалық және кәсіби, орта білімнен кейінгі кәсіби оқу бағдарламаларын, сондай-ақ арнайы және мамандандырылған жалпы білім беру оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдары үшін оқулықтар және оқу-әдістемелік кешендер сатып алу және оларды жеткізу;

спорт бойынша балаларға қосымша білім беру;
республикалық бюджеттен қаржыландырылатындарды қоспағанда, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімі бар мамандарды даярлау;
балаларды арнайы жалпы білім беру оқу бағдарламалары бойынша оқыту;
мамандандырылған білім беру ұйымдарында дарынды балаларды оқыту;
техникалық және кәсіби, орта білімнен кейінгі білім беру;
облыстық ауқымдағы мектеп олимпиадаларын өткізу;
жергілікті деңгейде бюджет қаражаты есебінен қаржыландырылатын мемлекеттік білім беру ұйымдары қызметкерлерінің біліктілігін арттыру және оларды қайта даярлау ;

балалар мен жасөспірімдердің психикалық денсаулығын зерттеу және халыққа психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялық көмек көрсету;
өсіп-жетілуінде қиындықтарға душар болған балалар мен жасөспірімдерді оңалту және әлеуметтік бейімдеу ;

техникалық және кәсіби, орта білімнен кейінгі кәсіби оқу бағдарламаларын, сондай-ақ арнайы және мамандандырылған жалпы білім беру оқу бағдарламаларын іске асыратын мемлекеттік білім беру ұйымдарын (қылмыстық-атқару жүйесінің түзеу мекемелеріндегі білім беру ұйымдарын қоспағанда) материалдық-техникалық қамтамасыз ету ;

жетім балаларды, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды мемлекеттік қамсыздандыру, оларды міндетті түрде жұмысқа орналастыру және тұрғын үймен қамтамасыз ету ;

Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен білім алушылардың

жекелеген санаттарын ақысыз және жеңілдікпен тамақтандыру;
4) денсаулық сақтау:

республикалық бюджеттен қаржыландырылатын бағыттарды қоспағанда, медициналық көмектің кепілдік берілген көлемін қамтамасыз ету; вакциналарды, иммунобиологиялық және басқа да медициналық препараттарды Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес сатып алу; жергілікті денсаулық сақтау ұйымдары үшін қан, оның компоненттері мен препараттарын өндіру;

республикалық бюджеттен қаржыландырылатын бағыттарды қоспағанда, денсаулық сақтау саласындағы басқа да іс-шаралар;

5) әлеуметтік көмек және әлеуметтік қамсыздандыру: жетім балаларды, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды әлеуметтік қамсыздандыру;

ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджетінен қаржыландырылатын әлеуметтік көмек түрлерін қоспағанда, мүгедек балаларды қоса алғанда, қарттар мен мүгедектерді әлеуметтік қамсыздандыру;

б) тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық: елді мекендерді газдандыру;

облыстық коммуналдық меншікті қорғау жөніндегі шаралар;

7) мәдениет, спорт, туризм және ақпараттық кеңістік: жергілікті маңызы бар театр және музыка өнерін қолдау; мәдени-демалыс жұмысын қолдау; жергілікті маңызы бар тарихи-мәдени мұраның сақталуын және оған қолжетімді болуын қамтамасыз ету;

республикалық және халықаралық спорттық жарыстарға түрлі спорт түрлері бойынша облыстық құрама командалардың мүшелерін дайындау және олардың қатысуы;

облыстық деңгейде спорттық жарыстар өткізу; жергілікті деңгейде туристік қызметті реттеу;

жергілікті маңызы бар мұрағат қорының сақталуын қамтамасыз ету;

облыстық кітапханалардың жұмыс істеуін қамтамасыз ету;

бұқаралық ақпарат құралдары арқылы жергілікті деңгейде мемлекеттік ақпарат саясатын жүргізу;

жергілікті деңгейде мемлекеттік тілді және Қазақстан халқының басқа да тілдерін дамыту;

облыстық деңгейде мемлекеттік жастар саясатын іске асыру шеңберінде іс-шараларды орындау;

8) агроөнеркәсіптік кешен, су, орман шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, қоршаған ортаны және жануарлар дүниесін қорғау, жер қатынастары:

Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес облыстық деңгейде ауыл шаруашылығы саласындағы қатынастарды реттеу;

Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес облыстық деңгейде өсімдік шаруашылығының, тұқым шаруашылығының, мал шаруашылығының, ветеринарияның дамуын, ауыл шаруашылығы өнімін өңдеуді және өткізуді реттеу; арнаулы қоймаларды (көмінділерді) күтіп-ұстау, салу және жөндеу; бюджет қаражаты есебінен алынған пестицидтерді (улы химикаттарды) залалсыздандыру;

коммуналдық меншіктегі су шаруашылығы құрылыстарының жұмыс істеуін қамтамасыз ету;

су қорғау аймақтарын, су объектілері белдеулерін белгілеу; авариялық қаупі ерекше облыстық маңызы бар су шаруашылығы құрылыстары мен гидромелиорациялық жүйелерді қалпына келтіру; облыстық маңызы бар су құбырларының құрылысын салу және реконструкциялау; ормандарды сақтау, қорғау, молайту және орман өсіру; жергілікті маңызы бар ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды күтіп-ұстау және қорғау;

қоршаған ортаны қорғау жөнінде іс-шаралар өткізу;

Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасына сәйкес мемлекеттік экологиялық сараптама жүргізу; жануарлар дүниесін қорғау; облыстық деңгейде жер қатынастарын реттеу;

Қазақстан Республикасының жер заңнамасына белгіленген жағдайларда жер учаскелерінің меншік иелеріне немесе жер пайдаланушыларға келтірілген залалдарды өтеу;

инновациялық тәжірибені тарату және енгізу жөнінде іс-шаралар өткізу;

9) сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі: республикалық бюджеттен қаржыландырылатын шығыстарды қоспағанда, сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметін ұйымдастыру және бақылау;

10) көлік және коммуникациялар: әлеуметтік маңызы бар ауданаралық (қалааралық) қатынастар бойынша жолаушылар тасымалын ұйымдастыру;

облыстық маңызы бар автомобиль жолдарын, сондай-ақ оларда жол қозғалысын реттеудің техникалық құралдарын салу, реконструкциялау, жөндеу және күтіп-ұстау;

11) экономикалық қызметті реттеу:

кәсіпкерлік қызметті қолдау;

12) басқа да бағыттар:

аудандар (облыстық маңызы бар қалалар) бюджеттеріне берілетін трансферттер; республикалық бюджетке берілетін трансферттер;

жергілікті атқарушы органдардың борышына қызмет көрсету және оны өтеу;
жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелерін орындау.

2. Облыстық бюджеттерден:

1) мемлекеттік қызмет көрсететін немесе осы баптың 1-тармағында көрсетілген қызмет түрлерін орындайтын мемлекеттік мекемелердің күрделі шығыстарына, сондай-ақ кадрларды қайта даярлауды және аталған мемлекеттік мекемелер қызметкерлерінің біліктілігін арттыру бойынша шығыстарға;

2) осы баптың 1-тармағында көрсетілген бағыттар бойынша бюджеттік инвестициялық және концессиялық жобаларға;

3) Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген өзге де мемлекеттік қызмет көрсетулер мен облыстың жергілікті мемлекеттік басқару органдарының қызмет түрлерінің бағыттарына жұмсалатын шығындар да қаржыландырылады.

3. Осы бапта көрсетілген бағыттар бойынша шығыстарды бюджеттің басқа деңгейлерінен қаржыландыруға жол берілмейді.

4. Облыстық бюджеттен қаржыландырылатын жергілікті атқарушы органдардың шығыстары мемлекеттік қызмет көрсетулердің заттай нормалары мен стандарттарын ескере отырып, Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітетін штат санының лимиттері негізінде жоспарланады.

56-бап. Республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің шығыстары

1. Республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің шығыстары мына бағыттар бойынша жүзеге асырылады:

1) жалпы сипаттағы мемлекеттік қызмет көрсетулер: республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті өкілді және атқарушы органдарының жұмыс істеуі;

республикалық маңызы бар қала, астана деңгейінде мемлекеттік жоспарлау;
республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің атқарылуын ұйымдастыру;
республикалық маңызы бар қаланың, астананың коммуналдық меншігін басқару;
салық салу мақсатында мүлікті бағалауды жүргізу;

2) қорғаныс, қоғамдық тәртіп, қауіпсіздік:
республикалық маңызы бар қаланың, астананың жұмылдыру дайындығы және жұмылдыру, аумақтық қорғанысының дайындығы және аумақтық қорғанысы;
республикалық маңызы бар қаланың, астананың әскери басқару органдарын жабдықталған шақыру (жинау) пункттерімен, дәрі-дәрмекпен, құрал-сайманмен, медициналық және шаруашылық мүлікпен, автомобиль көлігімен, байланыс құралдарымен, медициналық және техникалық қызметкерлермен, қызмет көрсететін адамдармен қамтамасыз ету бойынша әскери міндеттерді атқару шеңберіндегі іс-шаралар және медициналық комиссиялар құру;
республикалық маңызы бар қала, астана аумағында қоғамдық тәртіпті қорғау және

қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету;

қалалық ауқымдағы дала өрттерінің, сондай-ақ мемлекеттік өртке қарсы қызмет органдары құрылмаған елді мекендердегі өрттердің алдын алу және оларды сөндіру жөніндегі іс-шараларды қамтамасыз ету;

республикалық маңызы бар қаланың, астананың азаматтық қорғаныс іс-шаралары; уақытша ұстау изоляторларының, медициналық айықтырғыштардың, кәмелеттік жасқа толмағандарды, белгілі тұрғылықты жері және құжаттары жоқ адамдарды уақытша оқшаулау, бейімдеу және оңалту орталықтарының, арнаулы панажайлардың жұмыс істеуі және әкімшілік жазамен қамалған адамдарды, қызметтік иттерге арналған питомниктерді ұстау;

елді мекендерде жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз ету; ішкі істер органдарының айдауылмен алып жүруі; азаматтық, көшіп кету және көшіп келу, шетелдіктермен жұмыс мәселелері және заңсыз көші-қонға қарсы күрес жөніндегі қызмет;

мемлекеттік нөмір белгілерін, жүргізуші куәлігінің бланкілері мен көлік құралдарын мемлекеттік тіркеу куәлігінің бланкілерін даярлауды қаржыландыруды қоспағанда, жол полициясы қызметін қамтамасыз ету;

жанар-жағар май материалдарын сатып алуды қоса алғанда, қызметтік үй-жайлармен көлік құралдарын ұстау, оларға қызмет көрсету және оларды жөндеу, сондай-ақ аумақтық органдар аппараттарының республикалық бюджеттен қаржыландырылатын электронды пошта қызметін көрсетуге, бейне конференц-байланыс және аумақтық органдар аппараттарының ахуалдық орталығын бейне бақылау жүйесіне арналған шығындарын қоспағанда, аумақтық ішкі істер органдарының коммуналдық қызметтерге, электр энергиясына, жылу беруге және байланыс қызметіне ақы төлеуі бойынша шығындар;

3) білім беру:

балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту; оқытудың кешкі (ауысымдық) нысанын қоса алғанда, оның ішінде интернаттық ұйымдар арқылы ұсынылатын міндетті жалпы орта білім беруді ұйымдастыру және қамтамасыз ету;

техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру; арнаулы жалпы білім беру оқу бағдарламалары бойынша білім беру; мамандандырылған білім беру ұйымдарында дарынды балаларға жалпы білім беру; республикалық маңызы бар қала, астана ауқымындағы мектеп олимпиадаларын өткізу;

республикалық бюджеттен қаржыландырылатындарды қоспағанда, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімі бар мамандар даярлау; жергілікті деңгейде бюджет қаражаты есебінен қаржыландырылатын мемлекеттік мекемелер қызметкерлерінің біліктілігін арттыру және оларды қайта даярлау;

балалар мен жасөспірімдердің психикалық денсаулығын зерттеу және халыққа психологиялық-медициналық-педагогикалық консультациялық көмек көрсету; өсіп-жетілуінде қиындықтарға душар болған балалар мен жасөспірімдерді оңалту және

элеуметтік бейімдеу;
балаларға арналған қосымша білім беру;

бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім берудің жалпы білім беру оқу бағдарламаларын, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, сондай-ақ арнайы және мамандандырылған жалпы білім беру оқу бағдарламаларын іске асыратын мемлекеттік білім беру ұйымдары үшін оқулықтар және оқу-әдістемелік кешендер сатып алу және оларды жеткізу;

мемлекеттік білім беру ұйымдарын (қылмыстық-атқару жүйесінің түзеу мекемелеріндегі білім беру ұйымдарын қоспағанда) және мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту ұйымдарын материалдық-техникалық қамтамасыз ету;

жетім балаларды, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды мемлекеттік қамсыздандыру, оларды міндетті түрде жұмысқа орналастыру және тұрғын үймен қамтамасыз ету;

мектепке дейінгілерді қоспағанда, білім беру ұйымдарының білім алушылары мен тәрбиеленушілеріне медициналық қызмет көрсету;

білім алушылар мен тәрбиеленушілердің жекелеген санаттарын ақысыз және жеңілдікпен тамақтандыру;

4) денсаулық сақтау:

республикалық бюджеттен қаржыландырылатын бағыттарды қоспағанда, медициналық көмектің кепілдік берілген көлемін қамтамасыз ету;

вакциналарды, иммунобиологиялық және басқа да медициналық препараттарды Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес сатып алу;

жергілікті денсаулық сақтау ұйымдары үшін қан, оның компоненттері мен препараттарын өндіру;

республикалық бюджеттен қаржыландырылатын бағыттарды қоспағанда, денсаулық сақтау саласындағы басқа да іс-шаралар;

5) элеуметтік көмек және элеуметтік қамсыздандыру:
тұрғын үй көмегі;

мұқтаж азаматтарға үйде элеуметтік көмек көрсету;

белгілі бір тұрғылықты орны жоқ адамдарды элеуметтік бейімдеу; жетім балаларды, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды элеуметтік қамсыздандыру;

мүгедек балаларды қоса алғанда, қарттар мен мүгедектерді элеуметтік қамсыздандыру;

халықтың жұмыспен қамтылуын қамтамасыз ету;
мемлекеттік атаулы элеуметтік көмек;

жергілікті өкілді органдардың шешімдері бойынша мұқтаж азаматтардың жекелеген санаттарына әлеуметтік көмек;

он сегіз жасқа дейінгі балаларға тағайындалатын және төленетін ай сайынғы мемлекеттік жәрдемақы;

б) тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық: республикалық маңызы бар қаланың, астананың мемлекеттік тұрғын үй қорының сақталуын ұйымдастыру;

тұрғын үй қорын түгендеу;
Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес азаматтардың жекелеген санаттарын тұрғын үймен қамтамасыз ету;

Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес мемлекеттік қажеттіліктер үшін жер учаскелерін алып қою, оның ішінде сатып алу жолымен алып қою және осыған байланысты жылжымайтын мүлікті иеліктен айыру;

коммуналдық меншіктегі сумен жабдықтау объектілерін, тазарту, сорғыту жүйелерін, кәріз, жылу және электр желілерін құру және реконструкциялау;

елді мекендердің санитариясын қамтамасыз ету;

жерлеу орындарын күтіп-ұстау және туысы жоқтарды жерлеу;

елді мекендердегі көшелерді жарықтандыру;

елді мекендерді абаттандыру және көгалдандыру;

елді мекендерді газдандыру;

Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес республиканың сейсмикалық қауіпті өңірлерінде орналасқан тұрғын үйлердің сейсмикалық беріктігін қолдауға бағытталған іс-шаралар;

коммуналдық тұрғын үй қорының тұрғын үй құрылысы;

авариялық және ескірген тұрғын үйлерді Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес бұзу;

7) мәдениет, спорт, туризм және ақпараттық кеңістік: жергілікті маңызы бар театр және музыка өнерін қолдау; жергілікті маңызы бар тарихи-мәдени мұралардың сақталуын және оған қолжетімді болуын қамтамасыз ету;

мәдени-демалыс жұмысын қолдау;

зоопарктер мен дендропарктердің жұмыс істеуін қамтамасыз ету;

жергілікті деңгейде спорттық жарыстар өткізу;

республикалық және халықаралық спорттық жарыстарға түрлі спорт түрлері бойынша республикалық маңызы бар қала, астана құрама командаларының мүшелерін дайындау және олардың қатысуы;

жергілікті деңгейде туристік қызметті реттеу;

жергілікті маңызы бар мұрағат қорының сақталуын қамтамасыз ету;

қалалық кітапханалардың жұмыс істеуін қамтамасыз ету;

бұқаралық ақпарат құралдары арқылы жергілікті деңгейде мемлекеттік ақпарат саясатын жүргізу;

жергілікті деңгейде мемлекеттік тілді және Қазақстан халқының басқа да тілдерін дамыту;

республикалық маңызы бар қалалар, астана деңгейінде мемлекеттік жастар саясатын іске асыру шеңберінде іс-шаралар өткізу;

8) агроөнеркәсіптік кешен, су шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, қоршаған ортаны қорғау және жер қатынастары:

Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес республикалық маңызы бар қала, астана деңгейінде өсімдік шаруашылығының, тұқым шаруашылығының, мал шаруашылығының, ветеринарияның дамуын, ауыл шаруашылығы өнімін өңдеуді және өткізуді реттеу;

ауру жануарларды санитарлық союды, мал көмінділерін (биотермиялық орлар) салуды ұйымдастыру және оларды күтіп-ұстауды қамтамасыз ету;

арнаулы қоймаларды (көмінділерді) күтіп-ұстау, салу және жөндеу;

бюджет қаражаты есебінен сатып алынған пестицидтерді (улы химикаттарды) залалсыздандыру;

республикалық маңызы бар қала, астана су құбырларының құрылысын салу және реконструкциялау;

су қорғау аймақтарын, ауыз сумен қамтамасыз ету көздерін санитарлық қорғау белдеулері мен аймақтарын белгілеу;

республикалық маңызы бар қаланың, астананың авариялық қаупі ерекше су шаруашылығы құрылыстарын және гидромелиорациялық жүйелерін қалпына келтіру;

жергілікті маңызы бар ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды күтіп-ұстау және қорғау;

қоршаған ортаны қорғау жөнінде іс-шаралар өткізу;

Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасына сәйкес мемлекеттік экологиялық сараптама жүргізу;

республикалық маңызы бар қалада, астанада жер қатынастарын реттеу;

елді мекендерді жер-шаруашылық орналастыру;

Қазақстан Республикасының жер заңнамасында белгіленген жағдайларда жер учаскелерінің меншік иелеріне немесе жер пайдаланушыларға келтірілген залалдарды өтеу;

9) сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі:

республикалық бюджеттен қаржыландырылатын шығыстарды қоспағанда, сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметін ұйымдастыру және бақылау;

10) көлік және коммуникациялар:

әлеуметтік маңызы бар ішкі қатынастар бойынша жолаушы тасымалдарын ұйымдастыру;

қалалардың көшелерін, сондай-ақ оларда жол қозғалысын реттеудің техникалық құралдарын салу, реконструкциялау, жөндеу және күтіп-ұстау;

11) экономикалық қызметті реттеу:

кәсіпкерлік қызметті қолдау;

12) басқа да бағыттар:

республикалық бюджетке берілетін трансферттер;

жергілікті атқарушы органдардың борышына қызмет көрсету және өтеу;

жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелерін орындау.

2. Республикалық маңызы бар қала, астана бюджеттерінен:

1) мемлекеттік қызмет көрсететін немесе осы баптың 1-тармағында көрсетілген қызмет түрлерін орындайтын мемлекеттік мекемелердің күрделі шығыстарына, сондай-ақ кадрларды қайта даярлауды және көрсетілген мемлекеттік мекемелер қызметкерлерінің біліктілігін арттыру бойынша шығыстарға;

2) осы баптың 1-тармағында көрсетілген бағыттар бойынша бюджеттік инвестициялық және концессиялық жобаларға;

3) Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген өзге де мемлекеттік қызмет көрсетулер мен республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті мемлекеттік басқару органдарының қызмет бағыттарына жұмсалатын шығындар да қ а р ж ы л а н д ы р ы л а д ы .

3. Осы бапта көрсетілген бағыттар бойынша шығыстарды бюджеттің басқа деңгейлерінен қаржыландыруға жол берілмейді.

4. Республикалық бюджеттің қаржыландырылатын жергілікті атқарушы органдардың шығыстары мемлекеттік қызмет көрсетулердің заттай нормалары мен стандарттарын ескере отырып, Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітетін штат санының лимиттері негізінде жоспарланады.

5. Республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің құрамында қаладағы ауданның шығыстары мынадай бағыттар бойынша көзделеді:

1) қаладағы аудан әкімі аппаратының жұмыс істеуі;

2) шаруашылықтар бойынша статистикалық есепке алуды жүзеге асыру;

3) мектепке дейінгі тәрбие және оқыту ұйымдарының қызметін қамтамасыз ету;

4) ерекше жағдайларда сырқаты ауыр адамдарды дәрігерлік көмек көрсететін ең жақын денсаулық сақтау ұйымына жеткізуді ұйымдастыру;

5) мұқтаж азаматтарға үйінде әлеуметтік көмек көрсету;

6) елді мекендердің санитариясын қамтамасыз ету;

7) жерлеу орындарын күтіп-ұстау және туысы жоқ адамдарды жерлеу;

8) елді мекендерде көшелерді жарықтандыру;

9) елді мекендерді абаттандыру мен көгалдандыру.

57-бап. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің шығыстары

1. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің шығыстары мына бағыттар бойынша жүзеге асырылады:

1) жалпы сипаттағы мемлекеттік қызмет көрсетулер:
аудандық (қалалық) деңгейдегі жергілікті өкілді және атқарушы органдардың жұмыс істеуі;

аудандық (қалалық) деңгейде мемлекеттік жоспарлау;
аудандық (қалалық) бюджеттің атқарылуын ұйымдастыру;
салық салу мақсатында мүлікті бағалауды жүргізу;
аудандық (қалалық) деңгейдегі коммуналдық меншікті басқару;

2) қорғаныс, қоғамдық тәртіп, қауіпсіздік:

аудандық әскери басқару органдарын жабдықталған шақыру (жинау) пункттерімен, дәрі-дәрмекпен, құрал-сайманмен, медициналық және шаруашылық мүлікпен, автомобиль көлігімен, байланыс құралдарымен, медициналық және техникалық қызметкерлермен, қызмет көрсететін адамдармен қамтамасыз ету бойынша әскери міндеттерді атқару шеңберіндегі іс-шаралар және медициналық комиссиялар құру;
елді мекендерде жол қозғалысы қауіпсіздігін қамтамасыз ету;

аудандық (қалалық) ауқымдағы дала өрттерінің, сондай-ақ мемлекеттік өртке қарсы қызмет органдары құрылмаған ауқымындағы өрттердің алдын алу және сөндіру жөніндегі іс-шараларды қамтамасыз ету;

3) білім беру:

мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту;

оқытудың кешкі (ауысымдық) нысанын қоса алғанда, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім беру және интернаттық типтегі ұйымдар арқылы берілетін жалпы орта білім беру;

аудандық (қалалық) ауқымдағы мектеп олимпиадаларын өткізу;
мектепке дейінгі дайындық, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім берудің жалпы білім беру оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқулықтар мен оқу-әдістемелік кешендер сатып алу және оларды жеткізу;
балаларға арналған қосымша білім беру;

бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім берудің жалпы білім беру оқу бағдарламаларын іске асыратын мемлекеттік білім беру ұйымдарын (қылмыстық-атқару жүйесінің түзеу мекемелеріндегі білім беру ұйымдарын қоспағанда) материалдық-техникалық қамтамасыз ету;

жетім балаларды, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды мемлекеттік қамсыздандыру, оларды міндетті түрде жұмысқа орналастыру және тұрғын үймен қамтамасыз ету;

мектепке дейінгілерді қоспағанда, білім беру ұйымдарының оқушылары мен тәрбиеленушілеріне медициналық қызмет көрсету;

оқушылар мен тәрбиеленушілердің жекелеген санаттарын ақысыз және жеңілдікпен

тамақтандыру;

4) әлеуметтік көмек және әлеуметтік қамсыздандыру:

тұрғын үй көмегі;

үйде тәрбиеленетін және оқитын мүгедек балаларды материалдық қамтамасыз ету;
он сегіз жасқа дейінгі балаларға тағайындалатын және төленетін ай сайынғы
мемлекеттік жәрдемақы;

дербес оналту бағдарламасына сәйкес мүгедектерді міндетті гигиеналық
құралдармен қамтамасыз ету, жүріп-тұруы қиын бірінші топтағы мүгедектер үшін -
жеке көмекші, құлағы естімейтін мүгедектер үшін ымдау тілінің мамандарын беру;

мұқтаж азаматтарға үйде әлеуметтік көмек көрсету;

белгілі бір тұрғылықты орны жоқ адамдарды әлеуметтік бейімдеу;

халықтың жұмыспен қамтылуын қамтамасыз ету;

мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек;

жергілікті өкілді органдардың шешімдері бойынша мұқтаж азаматтардың жекелеген
санаттарына әлеуметтік көмек;

5) тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық:

ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) коммуналдық меншігін қорғау
жөніндегі шаралар;

ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) мемлекеттік тұрғын үй қорының
сақталуын ұйымдастыру;

тұрғын үй қорын түгендеу;

азаматтардың жекелеген санаттарын Қазақстан Республикасының заңнамалық
актілеріне сәйкес тұрғын үймен қамтамасыз ету;

Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес мемлекеттік
қажеттіліктер үшін жер учаскелерін алып қою, оның ішінде сатып алу жолымен алып
қою және осыған байланысты жылжымайтын мүлікті иеліктен айыру;

авариялық және ескірген тұрғын үйлерді Қазақстан Республикасының заңнамалық
актілеріне сәйкес бұзу;

коммуналдық тұрғын үй қорының тұрғын үйлерін салу;

Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес республиканың
сейсмикалық қауіпті өңірлерінде орналасқан тұрғын үйлердің сейсмикалық беріктігін
ұстауға бағытталған іс-шаралар;

коммуналдық меншіктегі сумен жабдықтау объектілерін, тазарту, сорғыту
жүйелерін, кәріз, жылу және электр желілерін құру және реконструкциялау;

елді мекендердің санитариясын қамтамасыз ету;

жерлеу орындарын күтіп-ұстау және туысы жоқтарды жерлеу;

елді мекендердегі көшелерді жарықтандыру;

елді мекендерді абаттандыру және көгалдандыру;

б) мәдениет және спорт:

жергілікті деңгейде мәдени-демалыс жұмысын қолдау;
аудандық (қалалық) кітапханалардың жұмыс істеуі;
зоопарктер мен дендропарктердің жұмыс істеуін қамтамасыз ету;
бұқаралық спортты және спорттың ұлттық түрлерін дамыту;
аудан (облыстық маңызы бар қала) деңгейінде спорт жарыстарын өткізу;
облыстық спорттық жарыстарға түрлі спорт түрлері бойынша аудандық (облыстық маңызы бар қалалық) құрама командалар мүшелерін дайындау және олардың қатысуы;
бұқаралық ақпарат құралдары арқылы жергілікті деңгейде мемлекеттік ақпарат с а я с а т ы н ж ү р г і з у ;

жергілікті деңгейде мемлекеттік тілді және Қазақстан халқының басқа да тілдерін д а м ы т у ;

аудандық (облыстық маңызы бар қала) деңгейде мемлекеттік жастар саясатын іске асыру шеңберінде іс-шаралар орындау;

7) ауыл шаруашылығы, жер қатынастары:
мал шаруашылығында мал көмінділерін (биотермиялық орларды) салу, күтіп-ұстау;

ауру жануарларды санитарлық союды ұйымдастыру;
алынған және жойылған ауру малдардың, мал өнімдері мен шикізатының құнын и е л е р і н е қ а й т а р у ;

аудан (облыстық маңызы бар қала) деңгейінде жер қатынастарын реттеу;

8) көлік және коммуникациялар:

аудандық (қалалық) маңызы бар автомобиль жолдарын, сондай-ақ оларда жол қозғалысын реттеудің техникалық құралдарын салу, реконструкциялау, жөндеу және к ү т і п - ұ с т а у ;

кент ішіндегі (қала ішіндегі) және аудан ішіндегі қоғамдық жолаушылар т а с ы м а л д а р ы н ұ й ы м д а с т ы р у ;

9) экономикалық қызметті реттеу:
кәсіпкерлік қызметті қолдау;

10) басқа да бағыттар:

облыстық бюджетке берілетін трансферттер;

жергілікті атқарушы органдардың борышына қызмет көрсету және өтеу.

2. Аудандар (облыстық маңызы бар қалалар) бюджеттерінен:

1) мемлекеттік қызмет көрсететін немесе осы баптың 1-тармағында көрсетілген қызмет түрлерін орындайтын мемлекеттік мекемелердің күрделі шығыстарына, сондай-ақ кадрларды қайта даярлауды және көрсетілген мемлекеттік мекемелер қызметкерлерінің біліктілігін арттыру бойынша шығыстарға;

2) осы баптың 1-тармағында көрсетілген бағыттар бойынша бюджеттік инвестициялық және концессиялық жобаларға;

3) Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген өзге де мемлекеттік қызмет

көрсетулер мен ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) жергілікті мемлекеттік басқару органдарының қызмет түрлерінің бағыттарына жұмсалатын шығындар да қ а р ж ы л а н д ы р ы л а д ы .

3. Осы бапта көрсетілген бағыттар бойынша шығыстарды бюджеттің басқа деңгейлерінен қаржыландыруға жол берілмейді.

4. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінен қаржыландырылатын жергілікті атқарушы органдардың шығыстары мемлекеттік қызмет көрсетулердің заттай нормалары мен стандарттарын ескере отырып, Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітетін штат санының лимиттері негізінде жоспарланады.

5. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің құрамында қаладағы ауданның, аудандық маңызы бар қаланың, кенттің, ауылдың (селоның), ауылдық (селолық) округтің шығыстары мынадай бағыттар бойынша көзделеді:

1) қаладағы ауданның, аудандық маңызы бар қаланың, кенттің, ауылдың (селоның), ауылдық (селолық) округтің әкімі аппаратының жұмыс істеуі;

2) шаруашылықтар бойынша есепке алуды жүзеге асыру;

3) азаматтық хал актілерін тіркеу жөніндегі қызметті қамтамасыз ету;

4) мектепке дейінгі тәрбие және оқыту, оның ішінде мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту мекемелерінде медициналық қызмет көрсетуді ұйымдастыру;

5) ауылдық (селолық) жерлерде оқушыларды ең жақын мектепке дейін тегін алып баруды және кері алып келуді ұйымдастыру;

6) ерекше жағдайларда сырқаты ауыр адамдарды дәрігерлік көмек көрсететін ең жақын денсаулық сақтау ұйымына жеткізуді ұйымдастыру;

7) мұқтаж азаматтарға үйінде әлеуметтік көмек көрсету;

8) аудандық маңызы бар қаланың, кенттің, ауылдың (селоның), ауылдық (селолық) округтің мемлекеттік тұрғын үй қорының сақталуын ұйымдастыру;

9) елді мекендердің санитариясын қамтамасыз ету;

10) жерлеу орындарын күтіп-ұстау және туысы жоқ адамдарды жерлеу;

11) елді мекендерде көшелерді жарықтандыру;

12) елді мекендерді абаттандыру мен көгалдандыру;

13) жергілікті деңгейдегі мәдени-демалыс жұмысын қолдау;

14) аудандық маңызы бар қалаларда, кенттерде, ауылдарда (селоларда), ауылдық (селолық) округтерде автомобиль жолдарын салу, реконструкциялау, жөндеу және күтіп-ұстау;

15) елді мекендерді сумен жабдықтауды ұйымдастыру.

10-тарау. Бюджеттік комиссиялар

58-бап. Бюджеттік комиссиялар туралы негізгі ережелер

1. Бюджеттік комиссия - бюджет жобасын уақтылы және сапалы әзірлеу мен бюджетті нақтылау және атқару жөнінде ұсыныстар жасауды қамтамасыз ету мақсатында құрылатын комиссия.

2. Республикалық бюджеттік комиссия және облыстардың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың, ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджеттік комиссиялары өз қызметін тұрақты негізде жүзеге асырады.

3. Қазақстан Республикасының Президенті республикалық бюджет комиссияны құрады, ол туралы ережені бекітеді, оның құрамын айқындайды.

4. Облыстардың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың, ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) әкімдіктері тиісінше облыстардың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың, ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджеттік комиссияларын құрады, олар туралы ережені бекітеді, олардың құрамын айқындайды.

59-бап. Бюджеттік комиссиялардың құзыреті

Бюджеттік комиссиялардың құзыретіне:

1) әлеуметтік-экономикалық даму мен бюджеттік өлшемдердің болжамдары жөнінде ұсыныстар дайындау;

2) бюджеттер жобаларының көрсеткіштерін айқындау жөнінде ұсыныстар дайындау ;

3) республикалық немесе жергілікті бюджеттердің шығыстарын ұлғайтуды немесе түсімдерін қысқартуды көздейтін нормативтік құқықтық актілердің жобалары бойынша ұсыныстар дайындау ;

4) бюджеттерді нақтылау жөнінде ұсыныстар дайындау;

5) нәтижелерге жүргізілген бағалаудың бюджеттік мониторингінің нәтижелерін қарау және олар бойынша ұсыныстар дайындау;

6) осы Кодексте, сондай-ақ бюджеттік комиссиялар туралы ережелерде көзделген өзге де өкілеттіктер кіреді.

60-бап. Бюджеттік комиссиялардың құрамы мен жұмыс органдары

1. Бюджеттік комиссиялардың құрамына: төраға, төрағаның орынбасарлары, хатшы, бюджеттік комиссияның мүшелері кіреді.

2. Мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық немесе жергілікті уәкілетті органдар тиісінше бюджеттік комиссиялардың жұмыс органдары болып табылады.

3. Бюджеттік комиссияның төрағасы оның қызметіне басшылық жасайды, бюджеттік комиссияның отырыстарын өткізеді, оның жұмысын жоспарлайды, оның шешімдерінің іске асырылуына жалпы бақылауды жүзеге асырады және комиссия жүзеге асыратын қызметке жауапты болады. Бюджеттік комиссияның төрағасы болмаған кезде оның функцияларын бюджеттік комиссия төрағасының өзі тағайындаған орынбасары орындайды.

4. Бюджеттік комиссияның хатшысы бюджеттік комиссияның қызметін қамтамасыз ету жөніндегі жұмысты үйлестіреді, бюджеттік комиссия отырыстарының

х а т т а м а л а р ы н

д а й ы н д а й д ы .

5. Жұмыс органы бюджеттік комиссия айқындайтын мерзімдер мен күн тәртіптеріне сәйкес бюджеттік комиссияның отырыстарына материалдар дайындайды.

ЕРЕКШЕ БӨЛІК

3-бөлім. Бюджетті әзірлеу, қарау, бекіту

11-тарау. Мемлекеттік жоспарлау негіздері

61-бап. Жалпы ережелер

1. Мемлекеттік жоспарлау жүйесін Қазақстан Республикасының Президенті айқындайды.

2. Бюджет жүйесінде мынадай құжаттар пайдаланылады:

- 1) республиканың немесе өңірдің әлеуметтік-экономикалық даму және бюджеттік өлшемдердің болжамы;
- 2) республикалық бюджет туралы заң, жергілікті бюджет туралы мәслихат шешімі;
- 3) мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарлары;
- 4) операциялық жоспар.

3. Мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган мемлекеттік жоспарлау бойынша әдіснамалық басшылықты жүзеге асырады, сондай-ақ мемлекеттік жоспарлау жүйесін жетілдіру бойынша ұсыныстар дайындайды.

62-бап. Әлеуметтік-экономикалық даму мен бюджеттік өлшемдердің болжамы

1. Әлеуметтік-экономикалық даму мен бюджеттік өлшемдердің болжамы стратегиялық және бағдарламалық құжаттарды ескере отырып әзірленеді және мыналарды қамтитын құжатты білдіреді:

1) мемлекеттік басқарудың орталық деңгейінде - макроэкономикалық көрсеткіштердің болжамы, әлеуметтік өлшемдердің болжамы, Қазақстан Республикасының бес жылдық кезеңге арналған макроэкономикалық дамуының үрдістері мен басымдықтары;

2) мемлекеттік басқарудың жергілікті деңгейінде - өңірдің бес жылдық кезеңге арналған әлеуметтік-экономикалық дамуының болжамы, үрдістері мен басымдықтары;

3) бюджеттік өлшемдердің үш жылға арналған болжамы.

2. Бюджеттік өлшемдердің болжамы мыналарды қамтуы тиіс:

1) мемлекеттік басқарудың орталық деңгейінде:

Қазақстан Республикасының салық-бюджет саясатының негізгі бағыттары; мемлекеттік және республикалық бюджеттердің, Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының, Қазақстан Республикасының шоғырландырылған бюджетінің болжамдары; республикалық бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері бойынша шығыстардың болжанатын көлемі;

2) мемлекеттік басқарудың жергілікті деңгейінде: өңірдің салық-бюджет саясатының негізгі бағыттары;

тиісті жергілікті бюджеттердің болжамы;
жергілікті бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері бойынша шығыстардың
болжанын көлемі.

3. Қазақстан Республикасының Үкіметі (жергілікті атқарушы орган)
әлеуметтік-экономикалық даму мен бюджеттік өлшемдер болжамының қосымша
көрсеткіштерін енгізуі мүмкін.

4. Жоспарлы кезеңнің екінші және үшінші жылдарына арналған бюджеттік
өлшемдердің болжамы индикативтік сипатта болады және әлеуметтік-экономикалық
даму болжамының, бюджеттік мониторинг пен нәтижелерді бағалаудың өзгеруін, басқа
да ішкі және сыртқы факторларды есепке ала отырып, кезекті жоспарлы кезеңге
арналған бюджеттік өлшемдердің болжамын әзірлеу кезінде нақтылануы мүмкін, оны
Қазақстан Республикасының Үкіметі немесе жергілікті атқарушы орган мақұлдайды.

5. Әлеуметтік-экономикалық даму мен бюджеттік өлшемдердің болжамын
мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық және жергілікті уәкілетті органдар жыл
сайын жылжымалы негізде әзірлейді.

6. Әлеуметтік-экономикалық даму мен бюджеттік өлшемдердің болжамын
Қазақстан Республикасы Үкіметінің немесе жергілікті атқарушы органның шешімімен
мақұлдайды және ол жариялануға тиіс.

7. Әлеуметтік-экономикалық даму мен бюджеттік өлшемдердің болжамын әзірлеу
тәртібін Қазақстан Республикасының Президенті айқындайды.

63-бап. Мемлекеттік органның стратегиялық жоспары

1. Мемлекеттік органның стратегиялық жоспары Қазақстан Республикасының
стратегиялық және бағдарламалық құжаттары, әлеуметтік-экономикалық даму мен
бюджеттік өлшемдердің мақұлданған болжамының негізінде жыл сайын әзірленеді.

2. Мемлекеттік органның стратегиялық жоспары:
мемлекеттік органның миссиясын, көрінісін;
қызметтің тиісті салаларының (аяларының) ағымдағы жағдайы мен даму үрдістерін
талдауды;

стратегиялық бағыттарын, мақсаттарын, міндеттерін, мемлекеттік орган қызметінің
тікелей және түпкілікті нәтижелерін;

мемлекеттік органның өзінің функционалдық мүмкіндіктерін дамыту жөніндегі
нәтижелерін;

басқа мемлекеттік органдармен нәтижелерге қол жеткізу үшін қажет
ведомстволар арасында өзара іс-қимылды;

мемлекеттік органның қызметіне әсер ететін ықтимал тәуекелдерді айқындауды
қамтитын тәуекелдерді басқаруды және олардың алдын алу және (немесе) еңсеру
жөніндегі оның көздеген іс-қимылын;

негізге алынып стратегиялық жоспар әзірленген нормативтік құқықтық актілердің
тізбесін;

мемлекеттік органның бюджеттік бағдарламаларын қамтитын құжатты білдіреді.

3. Бюджеттік бағдарламалар әлеуметтік-экономикалық даму мен бюджеттік өлшемдер болжамында бюджеттік бағдарламалар әкімшісіне көзделген бюджет қаражатының болжамды көлемінің шегінде әзірленеді.

4. Қазақстан Республикасының құрылымына кіретін орталық мемлекеттік органның стратегиялық жоспарын Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітеді.

Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін орталық мемлекеттік органның стратегиялық жоспарын Қазақстан Республикасының Президенті немесе оған уәкілетті лауазымды тұлға бекітеді.

Жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын атқарушы органның стратегиялық жоспарын жергілікті атқарушы орган бекітеді.

Қазақстан Республикасының Жоғарғы Соты, Қазақстан Республикасының Парламенті, Қазақстан Республикасының Конституциялық Кеңесі, Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясының стратегиялық жоспарлары Қазақстан Республикасының Президенті айқындайтын тәртіппен бекітіледі.

5. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінен қаржыландырылатын атқарушы органның стратегиялық жоспары оны облыстық бюджеттен қаржыландырылатын тиісті салалық атқарушы органмен келіскеннен кейін бекітіледі.

Облыстық бюджеттен, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінен қаржыландырылатын атқарушы органның стратегиялық жоспары оны тиісті салалық орталық мемлекеттік органмен келіскеннен кейін бекітіледі.

6. Мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспары тиісті бюджет бекітілгеннен кейін ағымдағы жылғы 25 желтоқсанға дейін пысықталады, бекітіледі және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес мемлекеттік құпияларды қорғауды қамтамасыз ете отырып, он күн ішінде жариялауға жатады.

7. Мемлекеттік органның стратегиялық жоспарына мынадай жағдайларда өзгерістер мен толықтырулар енгізуге рұқсат етіледі:

- 1) бюджеттің нақтылануы;
- 2) Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінің өзгеруі;
- 3) жаңаларын қабылдау не Қазақстан Республикасы Президентінің тапсырмаларын орындау үшін стратегиялық және бағдарламалық құжаттарға өзгерістер енгізу;
- 4) мемлекеттік басқару органдары функцияларының, құрылымының өзгеруі.

8. Мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарлары бекітілген күннен бастап екі апта мерзімде мемлекеттік органдардың басшылары меморандаумдарды әзірлейді.

Меморандум дегеніміз мемлекеттік орган басшысының кезекті қаржы жылына арналған республикалық бюджетте көзделген бюджет қаражаты шегінде мемлекеттік орган қызметінің стратегиялық жоспарда көзделген тікелей және түпкілікті нәтижелерге қол жеткізуді қамтамасыз ету ниетін растайтын құжатты білдіреді.

М е м о р а н д у м д а р д ы :

Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін орталық мемлекеттік органдар бойынша - Қазақстан Республикасының Президенті немесе оған уәкілетті лауазымды тұлға;

Қазақстан Республикасы Үкіметінің құрамына кіретін не оған бағынатын орталық атқарушы органдар бойынша - Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі б е к і т е д і .

Мемлекеттік органның меморандумы кезекті қаржы жылына бекітіледі және олар ж а р и я л а н у ы т и і с .

Қазақстан Республикасының Жоғарғы Соты, Қазақстан Республикасының Конституциялық Кеңесі, Қазақстан Республикасы Парламентінің Шаруашылық басқармасы, Қазақстан Республикасының Орталық сайлау комиссиясы және жергілікті бюджеттер есебінен қаржыландырылатын атқарушы органдар меморандумдарды б е к і т п е й д і .

9. Мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарын және меморандумын әзірлеу тәртібін Қазақстан Республикасының Президенті айқындайды.

64-бап. Операциялық жоспар

1. Стратегиялық жоспарды іске асыру үшін мемлекеттік орган операциялық жоспар ә з і р л е й д і .

Операциялық жоспар дегеніміз мемлекеттік органның ағымдағы қаржы жылында стратегиялық жоспардың мақсаттарына, міндеттеріне және нәтижелерінің көрсеткіштеріне қол жеткізу жөніндегі іс-шаралардың ресурстары, жауапты орындаушылары мен жүзеге асыру мерзімдері бойынша байланысқан нақты іс-қимылдарын қамтитын құжатты білдіреді.

Операциялық жоспар жыл сайын әзірленеді және оны мемлекеттік органның жауапты хатшысы (басшысы) ағымдағы қаржы жылының 10 қаңтарына дейін бекітеді.

2. Операциялық жоспарды әзірлеу тәртібін Қазақстан Республикасының Президенті айқындайды.

12-тарау. Бюджетті әзірлеу

65-бап. Жалпы ережелер

1. Республикалық және жергілікті бюджеттерді мемлекеттік жоспарлау жөніндегі тиісінше орталық және жергілікті уәкілетті органдар әзірлейді.

2. Республикалық бюджеттің жобасы Қазақстан Республикасының заңымен б е к і т і л е д і .

Жергілікті бюджеттің жобасы тиісті мәслихаттық шешімімен бекітіледі.

3. Бюджеттік бағдарламалар әкімшілеріне, жергілікті атқарушы органдарға Қазақстан Республикасының Үкіметіне және мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық және жергілікті уәкілетті органдарға бюджетті жоспарлау немесе нақтылау процесінен тыс бюджет шығыстарын ұлғайту туралы ұсыныстар енгізуге тыйым салынады.

4. Республикалық бюджеттің жобасын әзірлеу тәртібін Қазақстан Республикасының

Президенті

айқындайды.

Жергілікті бюджеттердің жобаларын әзірлеу тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

66-бап. Бюджет түсімдерін болжау

1. Бюджет түсімдерін болжауды әлеуметтік-экономикалық даму мен бюджеттік өлшемдердің болжамын ескере отырып, мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті орган жүзеге асырады.

2. Тауарлардың (жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің) құны түріндегі бюджетке түсімдерді көрсетуге өтеусіз техникалық көмек түріндегі байланысты гранттар алған кезде ғана, сондай-ақ Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шартта көзделген жағдайларда ғана жол беріледі. Бұл ретте шығыстарда бюджеттік бағдарлама алынған тауарлардың (жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің) құнына тең көлемде көзделуге тиіс.

3. Бюджет түсімдерін болжау әдістемесін мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган әзірлейді және бекітеді.

67-бап. Бюджет шығыстарын жоспарлау үшін бюджеттік бағдарламалар әкімшілері ұсынатын құжаттар

1. Бюджет шығыстарын жоспарлау үшін бюджеттік бағдарламалар әкімшілері мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті органға:

- 1) стратегиялық жоспарлардың жобаларын;
- 2) нәтижелердің қол жеткізілген көрсеткіштері туралы ақпаратты қамтитын өткен қаржы жылына стратегиялық жоспардың және бюджеттік бағдарламалардың іске асырылуы туралы есептерді;
- 3) бюджеттік өтінімдерді ұсынады.

2. Осы бапта көрсетілген құжаттарға нәтижелерге бағалау жүргізілген жағдайда бағалау нәтижелері қоса беріледі.

3. Осы бапта көрсетілген құжаттар ағымдағы қаржы жылының 15 мамырына дейін беріледі.

68-бап. Бюджеттік өтінім

1. Бюджеттік өтінім шығыстар көлемін негіздеу үшін бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі кезекті жоспарлы кезеңге жасайтын құжаттардың жиынтығын білдіреді.

2. Бюджет шығыстары базалық шығыстар және жаңа бастамаларға арналған шығыстар болып бөлінеді.

3. Тұрақты сипаттағы шығыстар, күрделі шығыстар, сондай-ақ басталған (жалғасатын) инвестициялық жобаларға және бюджеттен бірлесіп қаржыландыру жағдайындағы концессиялық жобаларға арналған шығыстар базалық шығыстар болып табылады.

4. Мемлекеттік органдардың мемлекеттік қызмет көрсетулер тізіліміне сәйкес мемлекеттік қызмет көрсетумен, трансферттер төлеумен және мемлекеттің басқа да

міндеттемелерімен байланысты шығыстар тұрақты сипаттағы шығыстар болып табылады.

5. Жаңа бастамаларға арналған шығыстарға:

кейіннен жаңа бюджеттік бағдарламалар бойынша қаржыландырылатын стратегиялық және бағдарламалық құжаттарға сәйкес әлеуметтік-экономикалық дамудың жаңа басым бағыттарын іске асыруға;

макроэкономикалық және әлеуметтік көрсеткіштердің өзгеруіне байланысты емес және қазіргі бюджеттік бағдарламалар шеңберінде бюджет қаражатын жұмсаудың қосымша бағыттарын (көрсетілетін мемлекеттік қызмет көлемін кеңейтуді) көздейтін базалық шығыстарды ұлғайтуға бағытталған шығыстар жатқызылады.

Бюджеттік бағдарламалар әкімшісінің жаңа бастамаларға арналған шығыстарын жоспарлау қосымша бюджет қаражатын бөлу есебінен де, сондай-ақ осы бюджеттік бағдарламалар әкімшісінің алдағы жоспарлы кезеңде республикалық бюджет туралы заңда немесе жергілікті бюджет туралы мәслихат шешімінде бекітілген базалық шығыстар қаражатын қайта бөлу есебінен де жүзеге асырылады.

6. Бюджеттік өтінім:

1) стратегиялық жоспар жобасының құрамына енгізілген әрбір бюджеттік бағдарлама бойынша шығыстар түрлері бойынша есептерді;

2) байланысты гранттар сомасын жұмсалыу бағыттары бойынша міндетті түрде бөле отырып, ағымдағы қаржы жылының 1 қаңтарындағы жағдай бойынша алынған және пайдаланылған байланысты гранттар туралы ақпаратты;

3) ағымдағы қаржы жылының 1 қаңтарындағы жағдай бойынша алынған және пайдаланылған байланысты емес гранттар туралы ақпаратты;

4) мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган белгілеген нысан бойынша мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуінен түскен өздерінің иелігінде қалатын ақша түсімдері мен шығыстарының болжамын;

5) түсіндірме жазбаны;

6) мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті орган сұрайтын басқа да қажетті ақпаратты қамтиды.

7. Егер бюджеттік бағдарлама әкімшісі стратегиялық жоспардың жобасында қосымша шығыстарды немесе бюджет түсімдерін қысқартуды талап ететін нормативтік құқықтық актілер әзірлеуді немесе оларға өзгерістер мен толықтырулар енгізуді ұсынатын болса, онда бюджеттік өтініммен бір мезгілде тиісті нормативтік құқықтық актінің жобасы енгізіледі.

8. Егер жекелеген бюджеттік бағдарламалар бойынша алдағы жоспарлы кезеңнің екінші және үшінші жылдарының шығыстар сомасы республикалық бюджет туралы заңда немесе жергілікті бюджет туралы мәслихат шешімінде бекітілген сомамен салыстырғанда өзгермейтін болса, онда осы бағдарламалар бойынша шығыстардың

түрлері бойынша есептер жасалмайды.

Осы бағдарламалар бойынша шығыстар түрлері бойынша есептер тек үшінші жылға ғана арналып жасалады.

9. Бюджеттік өтінімге түсіндірме жазба жоспарлы кезеңге арналған қаражаттарды жұмсаудың негізгі бағыттарын, өтінілген бюджеттік бағдарламалардың қысқаша сипаттамасы мен баяндалуын, базалық шығыстардың ұлғаю негіздемесін, нәтижелердің қол жеткізілген көрсеткіштерінің талдамасын, сондай-ақ өткен жылғы бюджеттік өтінімнің құрамына енгізілген бюджеттік бағдарламалар бойынша ауытқулардың себептерін қамтиды.

10. Бюджеттік өтінім құрылуы мен ұсынылуы бойынша Қазақстан Республикасы бюджеттік заңнамасының талаптарына сәйкес келмеген жағдайда мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті орган оны бюджеттік бағдарлама әкімшісіне қараусыз қайтарады.

11. Бюджеттік бағдарламаның әкімшісі бюджеттік өтінімді әлеуметтік-экономикалық даму және бюджеттік өлшемдер болжамында көзделген бюджеттік қаражат көлемі шегінде енгізеді.

12. Бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі бюджеттік өтінімдегі ақпарат пен есептердің толықтығы мен дұрыстығын қамтамасыз етеді.

13. Бюджеттік өтінімді жасау және ұсыну тәртібін мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган айқындайды.

69-бап. Стратегиялық жоспарлардың жобалары мен бюджеттік өтінімдерді қарау

1. Мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық немесе жергілікті уәкілетті органдар стратегиялық жоспарлардың жобалары мен бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің бюджеттік өтінімдерін олардың стратегиялық және бағдарламалық құжаттарға, әлеуметтік-экономикалық даму және бюджеттік өлшемдер болжамына, Қазақстан Республикасының бюджеттік және өзге де заңнамасына, қолданыстағы заттай нормаларға және мемлекеттік қызметтердің стандарттарына сәйкестігі тұрғысынан қарайды.

Стратегиялық жоспарлардың жобалары мен бюджет өтінімдері осы баптың бірінші бөлігінде көзделген құжаттарға сәйкес келмеген жағдайда мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті орган қарау нәтижелері бойынша оларды бюджеттік бағдарламалардың әкімшілеріне пысықтауға қайтарады.

2. Бюджеттік бағдарламалар әкімшілері мен мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті органның арасындағы келіспеушіліктерді бюджеттік комиссия қарайды.

Бюджеттік комиссия бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің бюджеттік бағдарламаларын стратегиялық жоспарлардың жобаларына, мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық немесе жергілікті уәкілетті органдардың қорытындыларына өзара байланыста қарайды және олар бойынша шешімдер қабылдайды.

3. Бюджеттік комиссия стратегиялық жоспарлар мен бюджеттік бағдарламалар бойынша түпкілікті ұсыныстар қабылдағаннан кейін бюджеттік бағдарламалар әкімшілері оларды қабылданған шешімдерге сәйкес келтіреді және мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық немесе жергілікті уәкілетті органдарға стратегиялық жоспарлар мен бюджеттік өтінімдердің түпкілікті жобаларын ұсынады.

70-бап. Заттай нормалар

1. Заттай нормалар - қажетті материалдық немесе материалдық емес игіліктерді тұтынудың немесе пайдаланудың заттай көрсеткіштері.

2. Заттай нормаларды орталық мемлекеттік органдар әзірлейді және Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітеді.

3. Орталық мемлекеттік органдар республикалық бюджеттік комиссияның қарауына заттай нормаларды өзгерту немесе олардың күшін жою туралы ұсыныстар енгізуге құқылы.

71-бап. Мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуінен түсетін ақша

1. Білім беру, орман шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар саласында мемлекеттік мекемелер мен аудандық маңызы бар қала, ауылдық (селолық) округ, кент пен ауыл (село) әкімі жергілікті өзін-өзі басқару функцияларын орындаған кезде тауарларды (жұмыстарды, қызметтерді) өткізуінен түсетін ақшаны қоспағанда, мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, қызметтерді) өткізуінен түсетін ақша Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес тиісті бюджеттің е с е б і н е ж а т қ ы з ы л у ғ а т и і с .

2. Мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, қызметтерді) өткізу жөніндегі ақылы қызмет түрлерін көрсету тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі а й қ ы н д а й д ы .

Аудандық маңызы бар қаланың, ауылдық (селолық) округтің, кенттің және ауылдың (селоның) әкімі тауарларды (жұмыстарды, қызметтерді) өткізу бойынша жергілікті өзін өзі басқару функциясын атқарған кезде олардың Кеңес айқындаған түрлері мен ставкалары бойынша ақылы қызмет түрлерін көрсетеді.

72-бап. Республикалық бюджет туралы заңның жобасын әзірлеу

1. Мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган республикалық бюджет жобасының түпкілікті нұсқасын жасайды және оны республикалық бюджеттік комиссияның қарауына енгізеді.

2. Республикалық бюджет жобасының түпкілікті нұсқасын қарау және айқындау ағымдағы қаржы жылының 1 тамызынан кешіктірілмей аяқталады.

3. Республикалық бюджет туралы заң жобасының мәтінінде кезекті қаржы жылына а р н а л ғ а н :

кірістердің, трансферт түсімдерінің, шығындардың, таза бюджеттік кредит берудің, қаржы активтерімен жүргізілетін операциялар бойынша сальдоның, тапшылықтың (профициттің), тапшылықты қаржыландырудың (профицитті пайдаланудың) көлемдері; жалақының, зейнетақының ең төменгі мөлшері, айлық есептік көрсеткіш, ең төменгі күнкөріс деңгейі және мемлекеттік базалық зейнетақы төлемінің мөлшері; жергілікті бюджеттерден республикалық бюджетке бюджеттік алып қоюлар көлемі;

республикалық бюджеттен жергілікті бюджеттерге берілетін бюджеттік с у б в е н ц и я л а р к ө л е м і ;

Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының кепілдік берілген трансфертінің көлемі;

Қазақстан Республикасының Үкіметі резервінің мөлшері;

Қазақстан Республикасының мемлекеттік кепілдіктер беру лимиті;

мемлекет кепілгерлігін беру лимиті;

үкіметтік борыш лимиті;

Қазақстан Республикасы Үкіметінің концессиялық міндеттемелерінің лимиті;

басқа да ережелер болуға тиіс.

4. Республикалық бюджет туралы заңның жобасына:

1) осы Кодексте және бірыңғай бюджеттік сыныптамада белгіленген құрылымға сәйкес қалыптастырылған жоспарлы кезеңге арналған республикалық бюджеттің ж о б а с ы қ о с а б е р і л е д і .

Бұл ретте түсімдер - санаттар, сыныптар және ішкі сыныптар бойынша баяндалады, ал шығыстар функционалдық топтар, бюджеттік бағдарламалар әкімшілері және бюджеттік бағдарламалар бойынша баяндалады.»Бюджет тапшылығын қаржыландыру (профицитті пайдалану)» бөлімі жалпы сомамен ұсынылады.

Жоспарлы кезеңнің екінші және үшінші жылдарына арналған шығыстарда базалық шығыстар функционалдық топтар, бюджеттік бағдарламалар әкімшілері және бюджеттік бағдарламалар бойынша баяндалады, ал жаңа бастамалар шығыстары бір бюджеттік бағдарламамен баяндалады;

2) Қазақстан Республикасының Ұлттық қорына жіберілетін кезекті қаржы жылына арналған түсімдердің көлемі;

3) бюджеттерді атқару процесінде секвестрлеуге жатпайтын кезекті қаржы жылына арналған республикалық және жергілікті бюджеттік бағдарламалар тізбесі;

4) басқа да деректер қоса беріледі.

5. Кезекті қаржы жылына арналған республикалық бюджеттің бекітілетін тапшылығының (профицитінің) мөлшері жалпы ішкі өнімге ақшалай түрде және процентпен көрсетіледі.

6. Мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган республикалық бюджет туралы заңның жобасын ағымдағы жылдың 15 тамызынан кешіктірмей Қазақстан Республикасының Үкіметіне қарауға табыс етеді.

**73-бап. Облыстық бюджет, республикалық маңызы бар қала,
астана бюджеті туралы мәслихат шешімінің
жобасын әзірлеу**

1. Мемлекеттік жоспарлау жөніндегі жергілікті уәкілетті орган облыстық бюджет, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеті жобасының түпкілікті нұсқасын жасайды және оны облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджеттік комиссиясының қарауына енгізеді.

2. Облыстық бюджет, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеті жобасының түпкілікті нұсқасын қарау және айқындау ағымдағы қаржы жылының 15 қыркүйегінен кешіктірмей аяқталады.

3. Кезекті қаржы жылына арналған облыстық бюджет, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеті туралы шешім жобасының мәтінінде:

1) бюджет кірістерінің, трансферттер түсімдерінің, шығындарының, таза бюджеттік кредит беруінің, қаржы активтерімен жүргізілетін операциялар бойынша сальдосының, тапшылығының (профицитінің), тапшылығын қаржыландырудың (профицитті пайдаландың) көлемдері;

2) облыстық бюджеттен аудандар (облыстық маңызы бар қалалар) бюджеттеріне берілетін бюджет субвенцияларының көлемдері;

3) аудандар (облыстық маңызы бар қалалар) бюджеттерінен облыстық бюджетке бюджеттік алып қоюлар көлемдері;

4) облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органы резервінің мөлшері;

5) облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органы борышының лимиті;

6) облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органы концессиялық міндеттемелерінің лимиті;

7) басқа да ережелер болуға тиіс.

4. Облыстық бюджет, республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджеті туралы шешімнің жобасына:

1) осы Кодексте және бірыңғай бюджеттік сыныптамада белгіленген құрылымға сәйкес қалыптастырылған жоспарлы кезеңге арналған облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің жобасы қоса беріледі.

Бұл ретте түсімдер - санаттар, сыныптар және ішкі сыныптар бойынша баяндалады, ал шығыстар функционалдық топтар, бюджеттік бағдарламалар әкімшілері және бюджеттік бағдарламалар бойынша баяндалады.»Бюджет тапшылығын қаржыландыру (профицитті пайдалану)» бөлімі жалпы сомамен ұсынылады.

Жоспарлы кезеңнің екінші және үшінші жылдарына арналған шығыстарда базалық шығыстар функционалдық топтар, бюджеттік бағдарламалар әкімшілері және бюджеттік бағдарламалар бойынша баяндалады, ал жаңа бастамалар шығыстары бір

бюджеттік бағдарламамен баяндалады;

2) кезекті қаржы жылына арналған жергілікті бюджетті атқару процесінде секвестрлеуге жатпайтын, оның ішінде республикалық бюджет туралы заңда белгіленген кезекті қаржы жылына арналған жергілікті бюджеттік бағдарламалар тізбесі;

3) кезекті қаржы жылына арналған ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскелерін сатудан республикалық маңызы бар қала, астана бюджетіне түсетін түсімдер көлемі;

4) қаладағы әрбір ауданның бюджеттік бағдарламалары;

5) басқа да деректер қоса беріледі.

5. Облыстық бюджеттердің, республикалық маңызы бар қалалар, астана бюджеттерінің бекітілетін тапшылығының (профицитінің) мөлшері ақшалай түрде көрсетіледі.

6. Мемлекеттік жоспарлау жөніндегі жергілікті уәкілетті орган облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің жобасын ағымдағы қаржы жылының 1 қазанынан кешіктірмей облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органына қарауға береді.

74-бап. Ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджеті туралы мәслихат шешімінің жобасын әзірлеу

1. Бюджеттік жоспарлау жөніндегі жергілікті уәкілетті орган ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджеті жобасының түпкілікті нұсқасын жасайды және оны ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджеттік комиссиясының қарауына енгізеді.

2. Ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджеті жобасының түпкілікті нұсқасын қарау және айқындау ағымдағы қаржы жылының 1 қазанынан кешіктірмей аяқталады.

3. Ағымдағы қаржы жылына арналған ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджеті туралы мәслихат шешімі жобасының мәтінінде:

1) бюджет кірістерінің, трансферттер түсімдерінің, шығындарының, таза бюджеттік кредит берудің, қаржы активтерімен жасалатын операциялар бойынша сальдосының, тапшылығының (профицитінің), тапшылығын қаржыландырудың (профицитті пайдаландың) көлемі;

2) облыстық бюджеттен аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) бюджеттеріне берілетін бюджеттік субвенциялардың көлемі;

3) ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджетінен облыстық бюджетке бюджеттік алып қоюлардың көлемі;

4) ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) жергілікті атқарушы органы резервінің мөлшері;

5) ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) жергілікті атқарушы органы

б о р ы ш ы н ы ң л и м и т і ;

б) ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) жергілікті атқарушы органының концессиялық міндеттемелерінің лимиті;

7) өзге де ережелер болуы тиіс.

4. Ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджеті туралы шешімнің жобасына:

1) осы Кодексте және бірыңғай бюджеттік сыныптамада айқындалған құрылымға сәйкес қалыптастырылған жоспарлы кезеңге арналған аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің жобасы қоса тіркеледі.

Бұл ретте түсімдер - санаттар, сыныптар және ішкі сыныптар бойынша баяндалады, ал шығыстар функционалдық топтар, бюджеттік бағдарламалар әкімшілері және бюджеттік бағдарламалар бойынша баяндалады.»Бюджет тапшылығын қаржыландыру (профицитті пайдалану)» бөлімі жалпы сомамен ұсынылады.

Жоспарлы кезеңнің екінші және үшінші жылдарына арналған шығыстарда базалық шығыстар функционалдық топтар, бюджеттік бағдарламалар әкімшілері және бюджеттік бағдарламалар бойынша баяндалады, ал жаңа бастамалар шығыстары бір бюджеттік бағдарламамен баяндалады;

2) кезекті қаржы жылына арналған жергілікті бюджетті атқару процесінде секвестрлеуге жатпайтын, соның ішінде облыстық бюджетті бекіту туралы облыстық мәслихаттың шешімімен белгіленген бюджеттік бағдарламалар тізбесі;

3) кезекті қаржы жылына арналған ауыл шаруашылығы мақсатындағы жер учаскелерін сатудан аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетіне түсетін түсімдер к ө л е м і ;

4) әрбір қаладағы ауданның, аудандық маңызы бар қаланың, кенттің, ауылдың (селоның), ауылдық (селолық) округтің бюджеттік бағдарламалары;

5) басқа да деректер қоса беріледі.

5. Кезекті қаржы жылына арналған аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің бекітілетін тапшылығының (профицитінің) мөлшері ақшалай түрде көрсетіледі.

6. Мемлекеттік жоспарлау жөніндегі жергілікті уәкілетті орган аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің жобасын ағымдағы қаржы жылының 15 қазанынан кешіктірмей ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) жергілікті атқарушы органына қарауға береді.

13-тарау. Бюджет жобасын қарау мен бекіту процесінің негізгі ережелері

75-бап. Республикалық бюджет жобасын қарау мен бекіту туралы жалпы ережелер

1. Республикалық бюджет туралы заңның жобасын Қазақстан Республикасының Үкіметі ағымдағы қаржы жылының 1 қыркүйегінен кешіктірмей Қазақстан Республикасының Парламентіне енгізеді.

Қазақстан Республикасының Үкіметі республикалық бюджет туралы заңның

жобасымен бір мезгілде мынадай құжаттарды және материалдарды:

- 1) республиканың әлеуметтік-экономикалық дамуының және бюджеттік өлшемдерінің болжамын;
- 2) орталық мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарларының жобаларын;
- 3) соңғы есептілік күнгі мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген борыштың жай-күйі туралы деректерді;
- 4) республикалық бюджет жобасында негізге алынған шешімдерді ашып көрсететін түсіндірме жазбаны табыс етеді.

2. Республикалық бюджетті бекіту палаталардың бөлек отырысында әуелі - Мәжілісте, ал содан кейін Сенатта өз кезегімен қарау арқылы ағымдағы қаржы жылының 1 желтоқсанынан кешіктірмей жүргізіледі.

3. Қазақстан Республикасының Парламенті ағымдағы жылдың 1 желтоқсанына дейін республикалық бюджет туралы заңды қабылдамаған жағдайда, Қазақстан Республикасының Президенті кезекті қаржы жылының бірінші тоқсанына арналған республикалық қаржылық жоспар туралы жарлық шығаруға құқылы, ол республикалық бюджет туралы заңды Қазақстан Республикасының Парламенті бекіткенге дейін қолданылады. Қазақстан Республикасы Президентінің кезекті қаржы жылының бірінші тоқсанына арналған республикалық қаржы жоспары туралы жарлығының жобасын, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Үкіметінің оны іске асыру туралы қаулысының жобасын мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган әзірлейді.

Кезекті қаржы жылының бірінші тоқсанына арналған республикалық қаржы жоспары ағымдағы жылдың 25 желтоқсанынан кешіктірілмей кезекті қаржы жылына арналған республикалық бюджет болжамының төрттен бір бөлігі көлемінде бекітіледі.

Республикалық қаржы жоспарының атқарылуы осы Кодексте белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

4. Кезекті қаржы жылының бірінші тоқсанына арналған республикалық қаржылық жоспар бекітілген жағдайда осы қаржы жылына арналған республикалық бюджет сол жылғы 1 наурыздан кешіктірілмей бекітілуге тиіс.

Бұл ретте аталған қаржы жылына арналған республикалық бюджет сол жылдың бірінші тоқсанына арналған республикалық қаржы жоспары ескеріле отырып бекітіледі.

5. Республикалық бюджет туралы заң қосымшаларымен, Қазақстан Республикасы Президентінің алдағы қаржы жылының бірінші тоқсанына арналған республикалық қаржы жоспары туралы Жарлығы қосымшаларымен бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланады.

76-бап. Жергілікті бюджеттің жобасын қарау мен бекіту туралы жалпы ережелер

1. Облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің жобасын облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті

атқарушы органы ағымдағы қаржы жылының 15 қазанынан кешіктірмей тиісті мәслихатқа енгізеді.

Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің жобасын ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) жергілікті атқарушы органы ағымдағы қаржы жылының 1 қарашасынан кешіктірмей тиісті мәслихатқа енгізеді.

Жергілікті атқарушы орган жергілікті бюджеттің жобасымен бір мезгілде мынадай құжаттарды және материалдарды:

1) өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуының және бюджеттік өлшемдердің б о л ж а м ы н ;

2) мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарларының жобаларын;

3) жергілікті бюджет жобасында негізге алынған шешімдерді ашып көрсететін түсіндірме ж а з б а н ы б е р е д і .

2. Облыстық бюджет, республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетін Қазақстан Республикасының Президенті республикалық бюджет туралы заңға қол қойғаннан кейін тиісті мәслихаттар екі апта мерзімнен кешіктірмей бекітеді.

Ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджетін облыстық бюджетті бекіту туралы облыстық мәслихаттың шешіміне қол қойылғаннан кейін мәслихат екі апта мерзімнен кешіктірмей бекітеді.

3. Мәслихат осы баптың 2-тармағында белгіленген мерзімде жергілікті бюджет туралы шешімді қабылдамаған жағдайда тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің жергілікті атқарушы органы кезекті қаржы жылының бірінші тоқсанына арналған жергілікті қаржы жоспары туралы шешім шығаруға құқылы, ол жергілікті бюджетті мәслихат бекіткенге дейін қолданылады. Жергілікті атқарушы органның кезекті қаржы жылының бірінші тоқсанына арналған жергілікті қаржы жоспары туралы қаулысының жобасын мемлекеттік жоспарлау жөніндегі жергілікті уәкілетті орган әзірлейді.

Кезекті қаржы жылының бірінші тоқсанына арналған жергілікті қаржы жоспары ағымдағы жылдың 25 желтоқсанынан кешіктірілмей кезекті қаржы жылына арналған жергілікті бюджет жобасының төрттен бір бөлігі көлемінде бекітіледі.

Жергілікті қаржы жоспарының атқарылуы осы Кодексте белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

4. Кезекті қаржы жылының бірінші тоқсанына арналған жергілікті қаржы жоспары бекітілген жағдайда осы қаржы жылына арналған жергілікті бюджет сол жылғы 1 наурыздан кешіктірілмей бекітілуге тиіс.

5. Облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жергілікті атқарушы органдары аудандық (қалалық) мәслихаттар аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) бюджеттерін бекіту туралы шешімдер қабылдағаннан кейін бір апта мерзімде мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органға және бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органға бекітілген жергілікті бюджеттердің негізінде жинақталған облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың,

астананың бюджеттерін, сондай-ақ жоспарлы кезеңге арналған жергілікті бюджеттерден қаржыландырылатын жергілікті бюджеттік инвестициялық жобалар мен бағдарламалардың тізбесін береді.

6. Мәслихаттың жергілікті бюджет туралы қабылдаған шешімі қосымшаларымен және жергілікті атқарушы органдардың кезекті қаржы жылының бірінші тоқсанына арналған жергілікті қаржы жоспары туралы шешімдері қосымшаларымен бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланады.

77-бап. Өкілді органдардың бюджет жобасын қарауының негізгі принциптері

1. Өкілді органдар бюджет жобаларын қараған кезде мынадай принциптерді:

1) негізділік принципін;

2) бюджеттің теңгерімділігін сақтау принципін ұстанады.

2. Негізділік принципі депутаттардың бюджет жобасына өзгерістер немесе толықтырулар енгізу туралы кез келген ұсыныстары, тиісті есептерді және мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарларында көзделген олардың қызметінің мақсаттарының, міндеттерінің және нәтижелерінің көрсеткіштері жөніндегі ұсыныстарды оларға қоса тіркей отырып, осы түзетулерді енгізудің қажеттігін, олардың әлеуметтік-экономикалық даму басымдықтарына сәйкестігін жазбаша баяндаумен қатар жүруге тиіс екендігін білдіреді.

3. Бюджеттің теңдестірімділігін сақтау принципі депутаттар бюджет жобасына кез келген өзгеріс пен толықтыру енгізген кезде бюджет тапшылығының мөлшерін бюджет жобасында белгіленген деңгейден асырмай сақтау үшін түсімдердің қосымша көздері не қысқартылатын шығыстар айқындалуға тиіс екендігін білдіреді.

78-бап. Республикалық бюджет жобасын Қазақстан Республикасының Парламентінде қарау

Республикалық бюджет туралы заңның жобасын Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мен Сенатының жалпы отырыстарында қарау Қазақстан Республикасының Үкіметі уәкілеттік берген адамның (адамдардың) республиканың әлеуметтік-экономикалық дамуының және бюджеттік өлшемдерінің болжамы мен республикалық бюджет туралы заңның жобасы бойынша, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Төрағасының ақша-кредит саясаты бойынша баяндамаларын, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Парламентінің палаталары уәкілеттік берген адамдардың заң жобасы бойынша қорытындыларымен қоса баяндамаларын қамтиды.

79-бап. Жергілікті бюджет жобасын мәслихаттың тұрақты комиссияларында қарау

1. Жергілікті бюджет жобасы тиісті мәслихаттың тұрақты комиссияларында қ а р а л а д ы .

2. Тиісті мәслихаттардың тұрақты комиссиялары комиссия мүшелерінің арасынан жұмыс топтарын құрады. Жұмыс топтарына жергілікті атқарушы органдардың өкілдері

3. Тұрақты комиссиялар жұмыс топтарының пікірлерін ескере отырып, тиісті негіздемелермен және есептермен қоса жергілікті бюджет жобасына өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөнінде ұсыныстар жасайды және оларды тиісті мәслихат белгілеген бас тұрақты комиссияға жібереді.

4. Бас тұрақты комиссия тұрақты комиссиялардан түскен ұсыныстардың жинақтамасын жасап, оны мәслихаттың сессиясына шығарады. Бұл ретте жинақтамаға тиісті негіздемелері мен есептері бар ұсыныстар ғана енгізіледі.

5. Тиісті мәслихаттың сессиясында жергілікті бюджеттің жобасын талқылау тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік әкімінің немесе жергілікті атқарушы орган уәкілеттік берген адамның (адамдардың) өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуының және бюджеттік өлшемдерінің болжамы, жергілікті бюджеттің жобасы бойынша баяндамаларын, сондай-ақ мәслихат уәкілеттік берген адамдардың жергілікті бюджеттің жобасы бойынша қорытындысымен қоса баяндамаларын қамтиды.

80-бап. Қазақстан Республикасының Үкіметі мен жергілікті атқарушы органдардың тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңды және тиісті қаржы жылына арналған жергілікті бюджеттер туралы мәслихаттардың шешімдерін іске асыру туралы қаулылары

1. Қазақстан Республикасы Үкіметінің республикалық бюджет туралы заңды іске асыру туралы қаулысы Қазақстан Республикасының Президенті республикалық бюджет туралы заңға қол қойған күннен бастап екі апта мерзімде қабылданады.

Жергілікті атқарушы органның жергілікті бюджет туралы мәслихаттың шешімін іске асыру туралы қаулысы мәслихат жергілікті бюджетті бекіткеннен кейін екі апта мерзімде қабылданады.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің және жергілікті атқарушы органдардың республикалық бюджет туралы заңды іске асыру туралы және жергілікті бюджет туралы мәслихаттың шешімін іске асыру туралы қаулыларының жобаларын мемлекеттік жоспарлау жөніндегі тиісті уәкілетті орган әзірлейді.

2. Қазақстан Республикасы Үкіметінің және жергілікті атқарушы органдардың республикалық бюджет туралы заңды іске асыру туралы және жергілікті бюджет туралы мәслихаттың шешімін іске асыру туралы қаулылары бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органға, бюджеттік бағдарламалардың әкімшілеріне республикалық бюджеттің уақтылы атқарылуын қамтамасыз ету жөнінде, жергілікті атқарушы органдарға нысаналы трансферттерді және республикалық бюджеттен берілетін кредиттерді пайдалану бөлігінде тапсырмаларды көздейді.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің республикалық бюджет туралы қаулысына мыналар қоса беріледі:

- 1) төмен тұрған бюджеттерге нысаналы трансферттер мен кредиттер бөлу;
- 2) объектілер бөлінісінде жоспарлы кезеңге арналған бюджеттік инвестициялық жобалардың тізбесі;
- 3) объектілер бөлінісінде республикалық бюджеттен бірлесіп қаржыландыруды талап ететін жоспарлы кезеңге арналған концессиялық жобалардың тізбесі;
- 4) дамуға арналған нысаналы трансферттер және республикалық бюджеттен бюджеттік кредит беру есебінен қаржыландырылатын жоспарлы кезеңге арналған жергілікті бюджеттік инвестициялық жобалардың тізбесі;
- 5) жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелерінің лимиті;
- 6) жергілікті атқарушы орган борышының лимиті;
- 7) республикалық бюджет туралы заңды іске асыруға қажетті басқа да деректер немесе көрсеткіштер, оларды анықтау Қазақстан Республикасының Үкіметіне жүктеледі.

Жергілікті атқарушы органның жергілікті бюджет туралы мәслихаттың шешімін іске асыру туралы қаулысына мыналар қоса беріледі:

- 1) төмен тұрған бюджеттерге нысаналы трансферттер мен кредиттер бөлу;
- 2) объектілер бөлінісінде жоспарлы кезеңге арналған бюджеттік инвестициялық жобалардың тізбесі;
- 3) объектілер бөлінісінде жергілікті бюджеттен бірлесіп қаржыландыруды талап ететін жоспарлы кезеңге арналған концессиялық жобалардың тізбесі;
- 4) дамуға арналған нысаналы трансферттер және облыстық бюджеттен аудан (облыстық маңызы қала) бюджетіне бюджеттік кредит беру есебінен қаржыландырылатын жоспарлы кезеңге арналған жергілікті бюджеттік инвестициялық жобалардың тізбесі;
- 5) жергілікті бюджет туралы мәслихаттың шешімін іске асыруға қажетті басқа да деректер немесе көрсеткіштер, оларды анықтау жергілікті атқарушы органға жүктеледі.

3. Республикалық бюджет нақтыланған жағдайда Қазақстан Республикасы Үкіметінің республикалық бюджет туралы заңды іске асыру жөніндегі қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысы республикалық бюджет туралы заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы заңға Қазақстан Республикасының Президенті қол қойған күннен бастап он күн ішінде бекітіледі.

Жергілікті бюджет нақтыланған жағдайда мәслихаттың жергілікті бюджет туралы шешімін іске асыру жөніндегі жергілікті атқарушы органның қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы жергілікті атқарушы органның қаулысы мәслихаттың жергілікті бюджет туралы шешіміне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы мәслихаттың шешімі бекітілгеннен кейін екі апта мерзімде бекітіледі.

14-тарау. Төтенше мемлекеттік бюджетті әзірлеу

81-бап. Жалпы ережелер

1. Қазақстан Республикасының бүкіл аумағында төтенше немесе соғыс жағдайын енгізу не Қазақстан Республикасының бірнеше өңірінің аумағында төтенше жағдай енгізу туралы Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығы төтенше мемлекеттік бюджетті әзірлеуге негіз болып табылады.

2. Төтенше мемлекеттік бюджет республикалық және жергілікті бюджеттердің негізінде қалыптастырылады.

82-бап. Төтенше мемлекеттік бюджеттің жобасын әзірлеу

1. Қазақстан Республикасының Президенті төтенше немесе соғыс жағдайын енгізген кезде бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органға Қазақстан Республикасы Президентінің төтенше немесе соғыс жағдайын енгізу туралы Жарлығы қабылданған күнгі жағдай бойынша республикалық және жергілікті бюджеттердің бекітілген, нақтыланған, түзетілген көрсеткіштерін және олардың кассалық атқарылуын ұсынады.

2. Тиісті мемлекеттік органдар төтенше немесе соғыс жағдайы әрекет ететін кезеңде жүзеге асырылатын іс-шараларды қаржыландыру жөніндегі бюджеттік өтінімдерді мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органға енгізеді.

3. Мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган төтенше немесе соғыс жағдайының іс-шараларын қаржыландыру үшін бюджеттік бағдарламалардың тізбесі мен көлемін, сондай-ақ бюджет қаражатын қайта бөлу мақсатында қаржыландыру тоқтатыла тұратын республикалық және жергілікті бюджеттік бағдарламалардың тізбесін жасайды және республикалық бюджеттік комиссияға енгізеді.

4. Республикалық бюджет комиссиясы осы баптың 3-тармағында көрсетілген бюджеттік бағдарламалардың тізбелері мен көлемдерін мақұлдағаннан кейін мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган Қазақстан Республикасы Президентінің төтенше мемлекеттік бюджет туралы Жарлығының жобасын жасайды. Қазақстан Республикасы Президентінің төтенше мемлекеттік бюджет туралы Ж а р л ы ғ ы н ы ң ж о б а с ы н а :

1) осы Кодексте белгіленген құрылым бойынша жасалатын төтенше мемлекеттік б ю д ж е т ;

2) төтенше мемлекеттік бюджеттің құрамына енгізілген және төтенше немесе соғыс жағдайының іс-шараларын қаржыландыруға арналған қажеттіліктерді ескере отырып түзетілген республикалық және жергілікті бюджеттердің көрсеткіштері қоса беріледі.

5. Қазақстан Республикасы Президентінің төтенше мемлекеттік бюджет туралы Жарлығының жобасын Қазақстан Республикасының Үкіметі, егер Қазақстан Республикасы Президентінің төтенше немесе соғыс жағдайын енгізу туралы Жарлығында өзгеше көзделмесе, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасы Президентінің бекітуіне енгізеді.

4-бөлім. Бюджеттердің атқарылуы

15-тарау. Бюджеттің атқарылуы туралы жалпы ережелер

83-бап. Бюджеттің атқарылуы туралы жалпы ережелер

1. Бюджетке түсімдердің түсуін, бюджеттік бағдарламалардың (кіші бағдарламалардың) іске асырылуын қамтамасыз ету, бюджет тапшылығын қаржыландыру (профицитті пайдалану) жөніндегі іс-шаралар кешенін орындау бюджеттің атқарылуы болып табылады.

2. Республикалық бюджеттің атқарылуын Қазақстан Республикасының Үкіметі қамтамасыз етеді.

3. Жергілікті бюджеттердің атқарылуын жергілікті атқарушы органдар қамтамасыз етеді.

4. Бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган бюджеттердің атқарылуы саласындағы мемлекеттік саясатты қалыптастыру мен іске асырылуын жүзеге асырады, өз құзыреті шегінде республикалық және жергілікті бюджеттердің атқарылу мәселелері бойынша нормативтік құқықтық актілерді әзірлейді, бекітеді, республикалық және жергілікті бюджеттердің атқарылуы, бухгалтерлік және бюджеттік есеп, қаржылық және бюджеттік есептілік саласындағы әдіснамалық басшылықты жүзеге асырады.

5. Бюджеттің атқарылуы ағымдағы қаржы жылының 1 қаңтарында басталып, 31 желтоқсанында аяқталады.

6. Бюджеттің атқарылуы республикалық бюджет туралы заңмен немесе жергілікті бюджет туралы мәслихаттың шешімімен бекітілетін тиісті қаржы жылына арналған бюджет қаражаты көлемінің шегінде жүзеге асырылады

Бюджеттің атқарылуы кезінде жоспарлы кезеңнің екінші және (немесе) үшінші қаржы жылдарында көзделген бюджет қаражатын ағымдағы қаржы жылында пайдалануға рұқсат берілмейді.

7. Бюджеттің атқарылуын ұйымдастыру және бюджеттің атқарылуы жөніндегі бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің қызметін үйлестіру бюджеттің атқарылуы жөніндегі тиісті уәкілетті органға жүктеледі.

8. Бюджеттердің атқарылу рәсімдері және оларға кассалық қызмет көрсетуді Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

84-бап. Қазақстан Республикасының кейбір заңдарының ерекшеліктерін ескере отырып, бюджеттің атқарылуы

Осы Кодекстің бюджеттердің атқарылуын реттейтін ережелері мемлекеттік құпиялар, Қазақстан Республикасының Президентін, Қазақстан Республикасы Парламентінің, мәслихаттардың депутаттарын, сондай-ақ Қазақстан Республикасындағы жергілікті өзін өзі басқару органдарының мүшелерін сайлау, жедел-ізвестіру қызметін жүзеге асыру және еліміздің сыртқы саяси қызметін, елдің

қорғаныс қабілеті мен ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелерін реттейтін Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген ерекшеліктерді ескере отырып қолданылады.

16-тарау. Бюджеттің атқарылу процесі

85-бап. Бюджеттің атқарылу негізі болып табылатын құжаттар

М ы н а л а р :

1) о с ы К о д е к с ;

2) республикалық бюджет туралы заң және жергілікті бюджеттер туралы мәслихаттардың шешімдері;

3) республикалық қаржы жоспары туралы жарлық және жергілікті атқарушы органның кезекті қаржы жылының бірінші тоқсанына арналған жергілікті қаржы жоспары туралы шешімі;

4) Қазақстан Республикасы Үкіметінің немесе жергілікті атқарушы органдардың республикалық бюджет туралы заңды немесе жергілікті бюджет туралы мәслихаттың шешімін іске асыру жөніндегі қаулылары;

5) Қазақстан Республикасы Үкіметінің немесе жергілікті атқарушы органның республикалық немесе жергілікті бюджеттерді атқару барысында қабылдайтын шешімдері;

6) мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарлары;

7) нысаналы трансферттер бойынша нәтижелер туралы келісімдер;

8) міндеттемелер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспары, түсімдердің және төлемдер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспары;

9) бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің міндеттемелері мен төлемдері бойынша қаржыландыру жоспарлары;

10) мемлекеттік мекемелердің міндеттемелері мен төлемдері бойынша қаржыландырудың жеке жоспарлары;

11) осы Кодекске сәйкес бюджетті атқару тәртібін айқындайтын нормативтік құқықтық актілер бюджеттің атқарылу негізі болып табылады.

86-бап. Міндеттемелер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспары, төлемдер бойынша түсімдер мен қаржыландырудың жиынтық жоспары

1. Республикалық және жергілікті бюджеттер бойынша міндеттемелер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспарын, түсімдердің және төлемдер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспарын жасауды, бекітуді және енгізуді бюджетті атқару жөніндегі тиісті орталық және жергілікті уәкілетті органдар жүзеге асырады.

2. Міндеттемелер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспары функционалдық топтар, бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері және бюджет шығыстарының функционалдық сыныптамасының бюджеттік бағдарламалары бойынша бюджеттік

бағдарламалар әкімшілерінің оларға арналған бюджет қаражатының жылдық көлемі шегінде ақшалай түрдегі міндеттемелердің ай сайынғы көлемін айқындайтын, бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері және олардың ведомстволық бағынысты мемлекеттік мекемелері өздері қабылдайтын міндеттемелері бойынша қаржыландыру жоспарлары негізінде жасалады.

3. Түсімдердің және төлемдер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспары-бюджет түсімдерінің және төлемдер бойынша бюджеттік бағдарламаларды қаржыландырудың теңдестірілген ай сайынғы жоспарын айқындайтын құжат.

Түсімдердің және төлемдер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспары теңгерімді болуға тиіс, бұл жыл басынан бері өспелі жиынмен айлар бойынша шығыстардың түсімдерден асып түсуіне жол бермеуді білдіреді.

4. Түсімдердің және төлемдер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспары бюджет түсімдері сыныптамасының санаттары, сыныптары және кіші сыныптары және ерекшеліктері бойынша жасалатын және бюджетке түсетін түсімдердің жиынтық жоспарынан бюджет шығыстары функционалдық сыныптамасының функционалдық топтары, бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері және бюджеттік бағдарламалар бойынша жасалатын төлемдер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспарынан тұрады.

Бюджетке түсетін түсімдердің жиынтық жоспарын Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес бюджетке төленетін төлемдер түсімдерінің мерзімін, бюджетке өткен жылдары түскен түсімдер қарқынын, мемлекеттік бағалы қағаздардың табыстылық қарқынын талдауды және бағалы қағаздар рыногындағы сұраныс пен ұсыныс деңгейін, кредиттік шарттардың, қарыз шарттарының, байланысты гранттар туралы келісімдердің жасалу талаптарын негізге ала отырып, бюджет түсімдері сыныптамасының топтама кодтарының толық көлемі бойынша бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті орган жасайды.

Төлемдер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспары бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің оларға арналған бюджет қаражатының жылдық көлемі шегінде бюджеттік бағдарламалар әкімшісіне және оның ведомстволық бағынысты мемлекеттік мекемелеріне қабылданған міндеттемелерді орындау есебіне төлемдерді жүзеге асыру үшін жеке қажет бюджет қаражатының ай сайынғы көлемін айқындайтын бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің төлемдері бойынша қаржыландыру жоспарлары негізінде жасалады.

Міндеттемелер бойынша қаржыландыру жиынтық жоспарының, түсімдер және төлемдер бойынша қаржыландыру жиынтық жоспарының жылдық сомалары бекітілген (нақтыланған) бюджеттің түсімдері мен шығыстарының сомаларына сәйкес болуға тиіс.

5. Мемлекеттік мекемелердің міндеттемелері мен төлемдері бойынша қаржыландырудың жеке жоспарларын бюджет шығыстарының функционалдық және

экономикалық сыныптамасы бойынша мемлекеттік мекемелер әзірлейді және бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің міндеттемелері мен төлемдері бойынша қаржыландыру жоспарларын бекіту және әзірлеу үшін бюджеттік бағдарламалардың әкімшілеріне беріледі.

6. Міндеттемелер мен төлемдер бойынша қаржыландырудың жеке жоспарлары бойынша шығыстардың жиынтық сомасы міндеттемелер мен төлемдер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспарларына сәйкес болуға тиіс.

7. Бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің міндеттемелері мен төлемдері бойынша қаржыландыру жоспарларын бюджеттік бағдарламалар әкімшілері шығыстардың функционалдық және экономикалық сыныптамасы бойынша әзірлейді және бюджеттік бағдарламалар деңгейінде бюджетті атқару жөніндегі орталық немесе жергілікті уәкілетті органға береді.

Бюджеттік бағдарламалар әкімшісі жоспарлы тағайындауларды операциялық жоспарды уақтылы іске асырып отыратындай етіп айлар бойынша бөледі.

8. Міндеттемелер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспары, түсімдердің және төлемдер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспары, бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің міндеттемелері мен төлемдері бойынша қаржыландыру жоспарларын, мемлекеттік мекемелердің міндеттемелері мен төлемдері бойынша қаржыландырудың жеке жоспарлары жоспарлы кезеңнің бірінші жылына арналып әзірленеді және бекітіледі.

9. Бюджеттік бағдарламалар әкімшілері міндеттемелер мен төлемдер бойынша қаржыландыру жоспарларына бюджет шығыстарының ерекшеліктері мен кіші бағдарламаларына қатысты және бюджеттік бағдарлама бойынша шығыстардың жылдық және ай сайынғы көлемдерін өзгертпейтін өзгерістер енгізуге құқылы. Мемлекеттік мекемелердің міндеттемелері мен төлемдері бойынша жеке жоспарларға өзгерістер енгізуді бюджеттік бағдарламалар әкімшісі мемлекеттік мекемелердің өтінімдері бойынша жүзеге асырады.

10. Міндеттемелер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспарын, түсімдердің және төлемдер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспарын, бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің міндеттемелері мен төлемдері бойынша қаржыландыру жоспарларын, мемлекеттік мекемелердің міндеттемелері мен төлемдері бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспарларын құрастыру және жүргізу тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейді.

17-тарау. Бюджеттің кассалық атқарылуына қызмет көрсету жөніндегі шот

87-бап. Бірыңғай қазынашылық шот

1. Бірыңғай қазынашылық шот - аударым операцияларын орталықтандырып жүзеге асыру және олардың есебін жүргізу үшін Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінде ашылатын шот.

Бірыңғай қазынашылық шот бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органға

Қазақстан Республикасының банк заңнамасында көзделген тәртіппен ашылады.

2. Бірыңғай қазынашылық шот қолма-қол ақшаны бақылау шоттарындағы ақша қалдықтарын қамтиды.

88-бап. Бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті органның шетелдік валютадағы шоты

Операцияларды шетелдік валютада жүзеге асыру және олардың есебін жүргізу үшін бюджеттердің атқарылуына қазынашылық қызмет көрсету жөніндегі органға Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Қазақстан Республикасының банк заңнамасында көзделген тәртіппен шетелдік валюталардың түрлері бойынша шоттар ашады.

89-бап. Қолма-қол ақшаны бақылау шоттары

1. Қолма-қол ақшаны бақылау шоттары мыналарға:

1) түсімдерді республикалық және жергілікті бюджеттерге есепке алуға және республикалық және жергілікті бюджеттерден шығыстар жүргізуге;

2) мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) сатуынан түсетін ақшаны есепке алуға және олардың есебінен (ақылы қызметтер шоты) шығыстарды жүргізуге;

3) Қазақстан Республикасының Ұлттық қорына жіберілетін түсімдерді есепке алуға және оларды Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкіндегі шотына аударуға;

4) Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес мемлекеттік мекемелерге арналған демеушілік, қайырымдылық көмектен алынатын ақшаны есепке алуға және жұмсауға (демеушілік, қайырымдылық көмек шоты);

5) Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес мемлекеттік мекемеге жеке және (немесе) заңды тұлғалар олардың қайтарымдылығы не белгілі бір шарттар басталған кезде тиісті бюджетке немесе үшінші тұлғаларға (ақшаны уақытша орналастыру шоты) аудару шартымен беретін ақшаны есепке алуға;

6) бюджет ақшасын есепке алуға және ерекше шығыстарды (нысаналы қаржыландыру шоты) жүргізуге пайдалануға байланысты операцияларды есепке алуға арналған.

2. Тиісті бюджеттердің, Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қолма-қол ақшаны бақылау шоттарынан мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) сатуынан түсетін ақшаның түсімдері және жүргізілген төлемдер мен аударымдар бойынша операциялар бірыңғай бюджеттік сыныптамаға және мемлекеттік мекемелердің кодтарына сәйкес ескеріледі.

Қолма-қол ақша, демеушілік, қайырымдылық көмектің бақылау шоттары, ақшаны уақытша орналастыру, нысаналы қаржыландыру бойынша және шетелдік валютадағы шоттар түсімдері мен жүргізілген төлемдер бойынша операциялар мемлекеттік мекемелердің кодтарына сәйкес ескеріледі.

3. Қолма-қол ақшаны бақылау шоттарын бюджетті атқару жөніндегі орталық

уәкілетті

орган

ашады.

4. Қолма-қол ақшаны бақылау шоттарын ашу, жүргізу және жабу тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейді.

90-бап. Мемлекеттік мекемелердің шоттары

1. Мемлекеттік мекемелердің мынадай шоттары болуы мүмкін:

1) шетелдік валютадағы шот - мемлекеттік мекемеге валюталардың түрлері бойынша шетелдік валютада операциялар жүргізу үшін бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган ашатын шот;

2) бюджеттік инвестициялық жобаның арнайы шоты - Қазақстан Республикасының Парламенті ратификациялаған үкіметтік сыртқы қарыз бойынша немесе үкіметтік сыртқы қарыздың немесе байланысты гранттың аванстық төлемдері арқылы жаңартылатын, екінші деңгейдегі банкте ашылатын байланысты гранттар бойынша келісімде айтылған шетелдік валютадағы шот;

3) бюджеттік инвестициялық жобаның арнайы шотына арналған шот - екінші деңгейдегі банкте ашылатын, ұлттық (шетелдік) валютада төлемдерді жүзеге асыруға арналған шот;

4) бюджеттік инвестициялық жобаның жаңартылатын шоты - үкіметтік сыртқы қарыздар есебінен берілген кредит бойынша негізгі борышты өтеу шотына қарыз алушылар қайтаратын ақшаны есепке алу және пайдалану үшін бюджеттік инвестициялық жобаны іске асыру кезеңінде екінші деңгейдегі банкте ашылатын шот.

2. Бюджеттердің атқарылуына қазынашылық қызмет көрсету жөніндегі органда мемлекеттік мекемелердің шоттарын ашу, жүргізу және жабу Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен жүзге асырылады.

Екінші деңгейдегі банктерде немесе банктік операциялардың жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда мемлекеттік мекемелердің шоттарын ашу, жүргізу және жабу Қазақстан Республикасының банк заңнамасында белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

18-тарау. Бюджеттің атқарылуы

91-бап. Бюджеттің түсімдер бойынша атқарылуы

1. Бюджеттің түсімдер бойынша атқарылуы бюджетті атқару жөніндегі орталық және жергілікті уәкілетті органдардың Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес бюджетке түсетін түсімдердің толық және уақтылы есепке алынуын қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар кешенін жүргізуі болып табылады.

2. Бюджеттің түсімдер бойынша атқарылуы:

1) түсімдерді бірыңғай қазынашылық шотқа есепке алуды;

2) түсімдерді республикалық, жергілікті бюджеттер мен Қазақстан Республикасының Ұлттық қоры арасында бөлуді;

3) бюджеттен артық (қате) төленген түсімдер сомасын қайтаруды не оларды берешекті өтеу есебіне есепке алуды қамтиды.

92-бап. Түсімдерді бірыңғай қазынашылық шотқа есепке алу

Бюджетке түсетін түсімдер ақшалай нысанда жүзеге асырылады және бюджетке түсетін түсімдердің сыныптамасына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейтін тәртіппен толық көлемде бірыңғай қазынашылық шотқа есепке алынады.

Бюджетке шетелдік валютада түсетін, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі шетелдік валютада бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның шотына есепке алған түсімдер қайта айырбасталуы және бірыңғай қазынашылық шотқа есепке а л ы н у ы т и і с .

Бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның шоттарынан шетелдік валютаны қайта айырбастау тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

93-бап. Түсімдерді республикалық, жергілікті бюджеттер мен Қазақстан Республикасының Ұлттық қоры арасында бөлу

1. Түсімдерді республикалық, жергілікті бюджеттер мен Қазақстан Республикасының Ұлттық қоры арасында бөлуді бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган әрбір жұмыс күні осы Кодекске сәйкес жүзеге асырады.

2. Түсімдерді бөлу мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган бекітетін бюджеттің түсімдерін бюджеттердің деңгейлері мен Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қолма-қол ақшаны бақылау шоты арасында бөлу кестесі, облыстық мәслихаттың шешімімен белгіленетін түсімдерді облыстық бюджет пен оның аудандық (облыстық маңызы бар қалалардың) бюджеттері арасында бөлу нормативтері, сондай-ақ мұнай секторы ұйымдарының тізбесі негізінде жүзеге асырылады.

94-бап. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан кепілдік берілген трансфертті тарту

Бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын және Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкімен келісілген т ә р т і п п е н :

1) республикалық бюджетке түсетін түсімдер бойынша болжам және республикалық бюджеттің қолма-қол ақшасын бақылау шотындағы бюджет қаражатының қалдықтары негізінде Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан республикалық бюджетке ағымдағы қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңмен бекітілген оның көлемі шеңберінде;

2) Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкіне Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан республикалық бюджетке кепілдік берілген трансфертті аудару туралы тиісті өтінімді жібереді.

95-бап. Түсімдердің артық (қате) төленген сомасын бюджеттен қайтару не оларды берешекті өтеу шотына есепке алу

1. Бірыңғай бюджет сыныптамасының бюджетке түсетін түсімдер сыныптамасының кодтары бойынша түсімдердің артық (қате) төленген сомасын бюджеттен қайтаруды және (немесе) есепке алуды бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган жүзеге асырады.

Түсімдердің артық (қате) төленген сомасын бюджеттен қайтару және (немесе) есепке алу:

1) Қазақстан Республикасының Салық кодексінде белгіленген салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдердің және нормативтік құқықтық актілерде белгіленген құзырет шегінде салыққа жатпайтын түсімдердің тізбесі бойынша салық органдарының қорытындылары негізінде;

2) салық органдары әкімшілік жасайтын негізгі капиталды сатудан түсетін түсімдерді, трансферттерді, бюджеттік кредиттерді өтеу сомасын, мемлекеттің қаржы активтерін сатудан түсетін түсімдерді қоспағанда, бюджетке түсетін салыққа жатпайтын түсімдердің алынуына жауапты уәкілетті органдардың қорытындылары негізінде тапсырылған салық органдарының төлем тапсырмалары негізінде жүзеге асырылады.

2. Бюджетке түсетін түсімдерді алуға жауапты уәкілетті орган - өзі әкімшілік жасайтын түсімдердің толықтығы мен уақтылығы үшін жауапты және олардың түсуіне, түсімдердің артық (қате) төленген сомасын қайтаруға немесе олардың бюджетке берешектерді өтеу шотына есепке алынуына мониторингті жүзеге асыратын орган.

Осы қорытындылардың дұрыстығын және олардың берілу негізділігін уәкілетті органдардың басшылары қамтамасыз етеді.

3. Республикалық бюджетке түсетін түсімдердің алынуына, артық (қате) төленген соманың бюджеттен қайтарылуына және (немесе) есепке алынуына жауапты және салыққа жатпайтын түсімдердің, негізгі капиталды сатудан түсетін түсімдердің, трансферттердің, бюджеттік кредиттерді өтеу, мемлекеттің қаржы активтерін сатудан алынатын соманың, қарыздардың бюджетке түсуін бақылауды жүзеге асыратын уәкілетті органдардың тізбесін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

Жергілікті бюджетке түсетін түсімдердің алынуына, артық (қате) төленген соманың бюджеттен қайтарылуына және (немесе) есепке алынуына жауапты және салыққа жатпайтын түсімдердің, негізгі капиталды сатудан түсетін түсімдердің, трансферттердің, бюджеттік кредиттерді өтеу, мемлекеттің қаржы активтерін сатудан алынатын соманың, қарыздардың бюджетке түсуін бақылауды жүзеге асыратын жауапты уәкілетті органдардың тізбесін облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың, ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) тиісті жергілікті атқарушы органы айқындайды.

4. Төлем тапсырмалары Қазақстан Республикасының банк заңнамасында белгіленген нысан бойынша ұсынылады.

Қорытындылар Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген нысан бойынша

ұ с ы н ы л а д ы .

5. Түсімдердің артық (қате) төленген сомасын бюджеттен қайтару және (немесе) есепке алу Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен жүзеге асырылады.

96-бап. Бюджеттің шығыстар бойынша атқарылуы

1. Бюджеттің шығыстар бойынша атқарылуы бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің және олардың ведомстволық бағынысты мемлекеттік мекемелердің өздеріне арналған бюджет қаражатын осы Кодекстің талаптарына, тиісті нормативтік құқықтық актілердің ережелеріне сәйкес және мемлекеттік органдар қызметінің берілген көрсеткіштеріне қол жеткізу мақсатында өздерінің пайдалануы болып т а б ы л а д ы .

2. Бюджеттің шығыстар бойынша атқарылуы мемлекеттік мекемелердің шарт нысанында жасалған тіркелген азаматтық-құқықтық мәмілелерге және басқа да міндеттемелерге сәйкес төлемдер мен аударымдарды жүзеге асыруы нәтижесінде бірыңғай қазынашылық шоттан қаражатты есептен шығаруды қамтиды.

3. Бюджетті атқару кезінде мемлекеттік мекемелер бюджет қаражатын бірыңғай бюджеттік сыныптамаға, шарт нысанында жасалған азаматтық-құқықтық мәмілелерге, бюджет қаражаты оларға сай бөлінген нормативтік құқықтық актілерге сәйкес пайдалануға міндетті.

97-бап. Мемлекеттік мекемелердің міндеттемелері

1. Мемлекеттік мекемелер шарт нысанында азаматтық-құқықтық мәмілелер жасасумен де, оларсыз да шығыстардың экономикалық сыныптамасының ерекшеліктері бойынша міндеттемелер қабылдайды.

Мемлекеттік мекеме міндеттемелер қабылдаудың заңдылығын және шарт нысанындағы азаматтық-құқықтық мәмілелерде көрсетілген ақпарат пен деректемелердің дұрыстығын қамтамасыз етеді.

2. Мемлекеттік мекеменің шарт нысанында мемлекеттік сатып алу мәні болып табылатын тауарлар (жұмыстар, көрсетілетін қызметтер) сатып алуға азаматтық-құқықтық мәміле жасасуы Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

Мемлекеттік мекеменің Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасының нормаларын қолданбай, тауарлар (жұмыстар, көрсетілетін қызметтер) сатып алуға шарт нысанында азаматтық-құқықтық мәміле жасасуы Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

3. Мемлекеттік мекеме Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасы мен азаматтық заңнамасы талаптарының сақталуын қамтамасыз етеді және олардың сақталмағаны үшін жауап береді.

4. Мемлекеттік мекемелердің шарт нысанындағы азаматтық-құқықтық мәмілелерін мемлекеттік мекемелер Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы

заңнамасында белгіленгеннен аспайтын мерзімге жасасады.

Мемлекеттік мекемелердің шарт нысанындағы азаматтық-құқықтық мәмілелерін Қазақстан Республикасының Парламенті ратификациялаған үкіметтік сыртқы қарыз бойынша немесе байланысты гранттар бойынша келісім шеңберінде мемлекеттік мекемелер Қазақстан Республикасының Парламенті ратификациялаған үкіметтік сыртқы қарыз бойынша немесе байланысты гранттар бойынша келісімнің қолданылу мерзімінен аспайтын мерзімге жасасады.

5. Мемлекеттік мекемелердің шарт нысанындағы азаматтық-құқықтық мәмілелері бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның аумақтық бөлімшелерінде олар міндетті түрде тіркелгеннен кейін күшіне енеді.

Іске асырылу мерзімі бір жылдан асатын бюджеттік даму бағдарламаларына және Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасында белгіленген жағдайларда технологиялық дайындау мерзімінің ұзақтығы оларды келесі (кейінгі) қаржы жылы (жылдары) беруді негіздейтін активтерді және басқа да тауарларды, көрсетілу мерзімі бір қаржы жылынан асатын қызметтерді сатып алуды көздейтін ағымдағы бюджеттік бағдарламаларға байланысты азаматтық-құқықтық мәмілелер тиісті қаржы жылына арналған міндеттемелер бойынша жеке қаржыландыру жоспарларында бекітілген сомалар және жоспарлы кезеңнің екінші және үшінші жылдарының базалық шығыстары шегінде бүкіл қолданылу мерзімі ішінде тіркелуі мүмкін. Базалық шығыстар өзгерген кезде көрсетілген азаматтық-құқықтық мәмілелер қ а й т а т і р к е у г е ж а т а д ы .

6. Мемлекеттік мекемелердің шарты нысанындағы азаматтық-құқықтық мәмілелерін шетелдік валютада тіркеу үшін шарт сомасы шетелдік валютаға келтіріледі , тіркеу Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес белгіленген тіркеу күнгі валюта айырбастау бағамы бойынша жүргізіледі.

7. Шартты тіркеу туралы хабарлама шарт нысанындағы азаматтық-құқықтық мәміленің тіркелгенін растайтын құжат болып табылады.

8. Қазақстан Республикасы Үкіметінің немесе жергілікті атқарушы органның резервінен бюджет ақшасын бөлу жағдайларын қоспағанда, шарт нысанындағы азаматтық-құқықтық мәмілелерді ағымдағы қаржы жылының 20 желтоқсанынан кейін т і р к е у г е ж о л б е р і л м е й д і .

9. Мемлекеттік мекемелердің азаматтық-құқықтық мәмілелерін тіркеуді жүзеге асыру тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

98-бап. Төлемдер мен ақшаларды аударуды ұлттық валютада жүзеге асыру

1. Төлемдер мемлекеттік мекемелердің міндеттемелері бойынша төлеуге берілетін шоттар негізінде жүзеге асырылады.

2. Төлеуге берілетін шот - бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның аумақтық бөлімшесі үшін ақша алушының пайдасына төлемдер мен ақша аударуды

жүзеге асыруға негіз болып табылатын мемлекеттік мекеменің құжаты.

3. Мемлекеттік мекемелердің төлемдері мен ақша аударымдары қолма-қол ақшаны бақылау шоттарындағы немесе мемлекеттік мекемелердің шоттарындағы қалдықтар шегінде, сондай-ақ төлемдер бойынша қаржыландырудың жеке жоспарына сәйкес жоспарлы тағайындаулар сомасының және шартты тіркеу туралы хабарламаның пайдаланылмаған қалдығы шегінде жүргізіледі.

4. Шарт нысанында жасалған азаматтық-құқықтық мәмілелерді тіркеу міндетті болып табылатын шығыстардың экономикалық сыныптамасының ерекшеліктері бойынша шарт нысанындағы азаматтық-құқықтық мәмілесіз төлемдер мен ақша аударымдарын жүргізуге жол берілмейді.

Шарт түрінде жасалған азаматтық-құқықтық мәмілелерді тіркеу міндетті болып табылатын шығыстардың экономикалық сыныптамасының ерекшеліктерінің, оның ішінде шығыстар түрлерінің тізбесін бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган айқындайды.

5. Бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның аумақтық бөлімшесі мыналарға:

төлемдер бойынша қаржыландырудың жеке жоспарына;
шарт нысанындағы тіркелген азаматтық-құқықтық мәмілелерге;
бірыңғай бюджеттік сыныптамаға;

толтыру нысаны, толықтығы және дұрыстығы бойынша Қазақстан Республикасы бюджет заңнамасының талаптарына сәйкестігіне төлеуге берілетін шоттарды тексеру болып табылатын төлемдерді жүргізу кезінде ағымдағы бақылауды жүзеге асырады.

6. Мемлекеттік мекеме төлеуге берілетін шотты ұсынудың заңдылығын және негізділігін, төлеуге берілетін шоттың көрсетілген деректемелерінің дұрыстығын, сондай-ақ ақша алушылардың пайдасына төлемдерді жүзеге асыру жөніндегі міндеттемелердің орындалу уақтылығы мен толықтығын қамтамасыз етеді.

Жасалған азаматтық-құқықтық мәмілелерге сәйкес тауарлардың берілуін, орындалған жұмыстарды және (немесе) көрсетілген қызметтерді растаудың дұрыстығын мемлекеттік мекеме қамтамасыз етеді.

7. Мемлекеттік мекеменің төлеуге берілетін шоттарды ұсынуының негізділігін тексеру мақсатында бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның аумақтық бөлімшесі Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындаған жағдайда және тәртіппен мемлекеттік мекемеден растайтын құжаттарды сұратуға құқылы.

8. Мемлекеттік мекеменің өткен жылдардағы дебиторлық берешегінің сомасы шарт нысанындағы азаматтық-құқықтық мәміленің талаптарында көзделген тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) беру арқылы өтелуі не шарт нысанындағы азаматтық-құқықтық мәміленің талаптарына сәйкес тиісті бюджеттің кірісіне қайтарылуы тиіс.

9. Төлемдер мен ақша аударымдарын жүзеге асыру тәсілдері Қазақстан

Республикасының төлемдер мен ақша аударымдары туралы, бюджеттің атқарылуы жөніндегі заңнамасына немесе Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарға сәйкес айқындалады.

10. Төлемдер мен ақша аударымдарын жүзеге асыру тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

99-бап. Инкассолық өкім

1. Инкассолық өкім - соттардың заңды күшіне енген ұйғарымдарына, қаулыларына, бұйрықтарына сәйкес берілген, сондай-ақ пайда болған салық берешегін, міндетті зейнетақы жарналары және әлеуметтік аударымдар бойынша берешекті, кеден органдары алдындағы берешекті өтеуге байланысты атқарушылық құжаттарын мемлекеттік мекеменің мәжбүрлі түрде орындауына негіз болып табылатын құжат.

Инкассолық өкім мемлекеттік мекеменің төлемінің негізділігін растайтын құжат болып табылады. Инкассолық өкім атқару парағы немесе соттың шешімі (үкімі, ұйғарымы, қаулысы) бойынша берілген бұйрық немесе ақшаны өндіріп алу туралы сот бұйрығы негізінде және салық қызметі органдарының және кеден органдарының инкассолық өкімдерін қоспағанда, Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген басқа да негіздер бойынша жасалады.

2. Инкассолық өкім инкассолық өкім ұсынылатын мемлекеттік мекемеге қызмет көрсету орны бойынша бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның аумақтық бөлімшесіне көрсетіледі.

Инкассолық өкім оны жасауға негіз болып табылған атқарушылық құжаттың түпнұсқасын не салық қызметі органдарының және кеден органдарының инкассолық өкімдерін қоспағанда, әр бетіне соттың елтаңбалық мөрімен куәландырылған осы құжаттың көшірмесін қоса бере отырып ұсынылады.

Инкассолық өкімде көрсетілген сома атқарушылық құжатта көрсетілген сомаға с ә й к е с б о л у ы т и і с .

Инкассолық өкімде мемлекеттік мекеменің олар бойынша осы өкімнің орындалуы талап етілетін кодтарын көрсету міндетті.

3. Инкассолық өкімдерді бірыңғай қазынашылық шотқа және бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органға ашылған шетелдік валютадағы шотқа, тиісті бюджеттердің, Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қолма-қол ақшасын бақылау және ақшаны уақытша орналастыру шоттарына қоюға жол берілмейді.

Инкассолық өкімдерді қою мемлекеттік мекеменің кодына, ақылы қызметтер мен демеушілік, қайырымдылық көмек шоттарына жүзеге асырылуы мүмкін.

4. Инкассолық өкім Қазақстан Республикасының банк заңнамасында белгіленген н ы с а н б о й ы н ш а ұ с ы ы л а д ы .

5. Инкассолық өкімдерді орындау Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен жүзеге асырылады.

100-бап. Төлемдер мен ақша аударымдарын валюталардың түрлері бойынша шетелдік валютада жүзеге асыру

1. Мемлекеттік мекемелер төлемдер мен ақша аударымдарын валюталардың түрлері бойынша шетелдік валютада шетелдік валютаны айырбастау және аудару жөніндегі операцияларды жүргізу жолымен Қазақстан Республикасының резиденттері еместердің пайдасына жүзеге асырады.

Валюталардың түрлері бойынша шетелдік валютаны айырбастау Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен айқындалған валюталарды айырбастаудың айырбасталатын күнгі нарықтық бағамы бойынша жүзеге асырылады.

2. Айырбасталған шетелдік валютаны ол валюталардың түрлері бойынша шетелдік валютада шотқа есепке алған күннен бастап он күнтізбелік күн ішінде мемлекеттік мекеме тағайындалу бойынша пайдалануы тиіс.

Пайдаланылмаған не жете пайдаланылмаған шетелдік валюта шетелдік валюта айырбасталған мемлекеттік мекеме шығыстарының бюджеттік сыныптамасының кодына ұлттық валютадағы соманы кейіннен қалпына келтіре отырып, көрсетілген мерзім өткен соң қайта айырбасталуы тиіс.

3. Мемлекеттік мекеме айырбастау және қайта айырбастау жөніндегі операцияларды ресімдеу кезінде деректемелердің дұрыстығын және шетелдік валютада төлемдер мен ақша аударымдарын жүзеге асыру негізділігін қамтамасыз етеді.

4. Шетелдік валютада төлемдер мен ақша аударымдарын жүзеге асыру тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

101-бап. Шарт нысанындағы азаматтық-құқықтық мәмілелерді тіркеуді және төлемдер мен ақша аударымдарын жүргізуді тоқтата тұру

1. Бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның аумақтық бөлімшесі:

1) міндеттемелер мен төлемдер бойынша қаржыландырудың жеке жоспарларына өзгерістер енгізген;

2) инкассолық өкімдерді ұсынған;

3) егер мемлекеттік мекеме айырбасталған шетелдік валютаны пайдалану мерзімі біткеннен кейінгі келесі жұмыс күні айырбасталған шетелдік валютаның тағайындалуы бойынша пайдаланылмаған не жете пайдаланылмаған қалдығын қайта айырбастау жөніндегі рәсімді жүзеге асырмаса;

4) егер жергілікті атқарушы орган бюджеттік кредит сомасын оны бөлген жоғары тұрған бюджетке кредит шартының талаптарында көзделген мерзімде қайтармаса;

5) секвестр жағдайында шарт нысанындағы азаматтық-құқықтық мәмілелерді тіркеу және төлемдер мен ақша аударымдарын жүргізу үшін мемлекеттік мекемелердің құжаттарын қабылдауды тоқтата тұрады.

2. Шарт нысанындағы азаматтық-құқықтық мәмілелерді тіркеу және мемлекеттік мекемелердің төлемдерін жүргізу жөніндегі операцияларды тоқтата тұру:

1) осы баптың 1-тармағының 1) тармақшасында көзделген жағдайда - өзгерістер енгізілетін шығыстардың бюджеттік сыныптамасының кодтары бойынша міндеттемелер мен төлемдер бойынша қаржыландырудың жеке жоспарларына өзгерістер енгізу рәсімі аяқталғанға дейін;

2) осы баптың 1-тармағының 2) тармақшасында көзделген жағдайда - жалақы төлеу және басқа да ақшалай төлемдер, Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген ақшалай өтемақы, жәрдемақылар, алименттер төлеу, салық және әлеуметтік аударымдарды, міндетті зейнетақы жарналарын аудару, банктік қызметтерге ақы төлеу жүзеге асырылатын шығыстардың түрлерін қоспағанда, осы өкімдер ұсынылған шығыстардың бюджеттік сыныптамасының кодтары бойынша инкассолық өкімдер о р ы н д а л ғ а н ғ а д е й і н ;

3) осы баптың 1-тармағының 3) тармақшасында көзделген жағдайда - тағайындалуы бойынша пайдаланылмаған не жете пайдаланылмаған айырбасталған шетелдік валютаның қалдығын қайта айырбастау рәсімі аяқталғанға дейін;

4) осы баптың 1-тармағының 4) тармақшасында көзделген жағдайда - тиісті жергілікті бюджеттік бағдарламалар әкімшілері төлеуге берілетін шотты бюджеттік кредит бойынша берешектің сомасын қайтаруға оны бөлген жоғары тұрған бюджетке ұсынғанға дейін. Шарт нысанындағы азаматтық-құқықтық мәмілелерді тіркеу және төлемдерді жүргізу жөніндегі операцияларды тоқтата тұру тиісті жергілікті бюджеттік бағдарламалар әкімшісі аппаратының қызметін қамтамасыз ететін бюджеттік бағдарлама бойынша жүзеге асырылады;

5) осы баптың 1-тармағының 5) тармақшасында көзделген жағдайда - тиісті бюджет комиссиясының олар бойынша секвестр жоспарланып отырған бюджеттік бағдарламалар бойынша бюджет қаражатын қысқарту туралы шешімі қабылданған күннен бастап келесі жұмыс күнінен бастап өзгерістер енгізілетін шығыстардың бюджеттік сыныптамасының кодтары бойынша міндеттемелер мен төлемдер бойынша қаржыландырудың жеке жоспарларына өзгерістер енгізу рәсімі аяқталғанға дейін жүзеге асырылады.

102-бап. Бюджет ақшасын басқару

1. Бюджет ақшасын басқару - бюджетке түсетін түсімдердің мерзімдеріне сәйкес төлемдердің уақтылылығын қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар кешені.

2. Бюджет ақшасын басқаруды бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті орган жүзеге а с ы р а д ы .

3. Бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті орган түсімдердің және төлемдер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспарында көзделген көлемде төлемдерді қолма-қол ақшамен қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қабылдайды.

4. Төлемдердің уақтылы және толық төленуін қамтамасыз ету үшін бюджетті атқару ж ө н і н д е г і у ә к і л е т т і о р г а н :

бюджетке түсетін түсімдердің күтілетін көлемдерін және жоспарлы кезеңге

арналған шығыстардың орындалуын, қолма-қол ақша профицитін (тапшылығын) және оны жабу көздерін анықтау жөніндегі процесс болып табылатын қолма-қол ақша ағындарының болжамын жасайды;

тиісті бюджеттің қолма-қол ақшаны бақылау шотындағы ақша қозғалысы мониторингін жүргізеді.

5. Қолма-қол ақша профициті - республикалық және жергілікті бюджеттерге күтілетін немесе түсетін нақты түсімдер мен бюджет қаражатының бос қалдықтары көлемінің ағымдағы қаржы жылының басынан бері күтілетін немесе жүргізілген төлемдер көлемінен асып түсуі.

Қолма-қол ақша тапшылығы - күтілетін немесе жүргізілген төлемдер көлемінің ағымдағы қаржы жылының басынан бері республикалық және жергілікті бюджеттерге күтілетін немесе түсетін нақты түсімдердің және бюджет қаражатының қалдықтарының көлемінен асып түсуі.

6. Тиісті бюджеттің қолма-қол ақшасын бақылау шотында қолма-қол ақша тапшылығының болжамы болған жағдайда қолма-қол ақшаның тапшылығын жабу қарыз алу, Қазақстан Республикасының Ұлттық қорынан кепілдік берілген трансферт тарту не түсімдердің және төлемдер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспарына өзгерістен енгізу есебінен жүзеге асырылады.

7. Тиісті бюджеттің қолма-қол ақшасын бақылау шотында қолма-қол ақша профицитінің болжамы болған жағдайда бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті орган уақытша бос бюджет ақшасының көлемін айқындайды.

Уақытша бос бюджет ақшасы - ағымдағы қаржы жылының белгілі бір уақыт кезеңінде пайдаланылмайтын, бірыңғай қазынашылық шоттағы ақша.

Уақытша бос бюджет ақшасын ұтымды пайдалану және тиісті бюджетке кірістер алу мақсатында республикалық және облыстық бюджеттердің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеттерінің уақытша бос бюджет ақшасы тек Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкіндегі салымдарға (депозиттерге) орналастырылады.

Кодекстің осы бабында көзделген жағдайларды қоспағанда, банктік шоттардағы бюджет ақшасын орналастыруға жол берілмейді.

8. Республикалық және жергілікті бюджеттердің уақытша бос бюджет ақшасын орналастыруды бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган жүзеге асырады.

9. Уақытша бос бюджет ақшасын орналастыру тәртібін Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкімен келісім бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

**103-бап. Мемлекеттік мекемелердің тауарларды
(жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді)
өткізуінен түсетін өздерінің иелігінде қалатын**

ақша бойынша атқару

1. Мемлекеттік мекеменің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуінен түсетін өз иелігінде қалатын ақшаның есебінен операцияларды жүзеге асыру

үшін мемлекеттік мекеме жыл сайын тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) олардың түрлері бойынша өткізуден түсетін ақша түсімдері мен шығыстарының жоспарын жасайды.

2. Мемлекеттік мекеменің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін өз иелігінде қалатын ақша түсімдері мен шығыстарының жоспарын бюджеттік бағдарламалар әкімшісі бекітеді.

Аудандық маңызы бар қала, ауылдық (селолық) округ, кент және ауыл (село) әкімі бекіткен мемлекеттік мекеменің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін өз иелігінде қалатын ақша түсімдері мен шығыстарының жоспарын К е ң е с б е к і т е д і .

3. Бюджеттік бағдарламалар әкімшісі мемлекеттік мекеменің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін өз иелігінде қалатын түсімдері мен шығыстарының мемлекеттік мекемелер ұсынған жоспарлары негізінде мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін өз иелігінде қалатын ақша түсімдері мен шығыстарының жоспарын ж а с а й д ы .

Мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін өз иелігінде қалатын түсімдері мен шығыстарының жиынтық жоспарын бюджеттік бағдарламалар әкімшілері бекітеді және бюджетті атқару жөніндегі уәкілеттік органмен келісіледі.

4. Мемлекеттік мекеменің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін өз иелігінде қалатын ақша түсімдері мен шығыстарының бекітілген жоспарын мемлекеттік мекеме бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті органға ұсынады.

Мемлекеттік мекеменің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін өз иелігінде қалатын ақша түсімдері мен шығыстарының бекітілген жоспарының қолданылуы ағымдағы қаржы жылының 31 желтоқсанында тоқтатылады.

5. Қаржы жылы ішінде мемлекеттік мекеменің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін өз иелігінде қалатын ақша түсімдері мен шығыстарының жоспарында көзделген сомалардан тыс кірістер ағымдағы қаржы жылының - соңына дейін тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін ақша түсімдері мен шығыстарының жоспары нақтыланған жағдайда ағымдағы қаржы жылында жұмсалуды мүмкін.

6. Мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін өз иелігінде қалатын ақша есебінен тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) сатып алу Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

7. Мемлекеттік мекеменің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін өз иелігінде қалатын ақша есебінен азаматтық-құқықтық мәмілелерді тіркеу осы Кодекстің 97-бабына сәйкес жүзеге асырылады.

8. Мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін өз иелігінде қалатын ақша есебінен жүргізілетін төлемдер мемлекеттік мекеменің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін ақшаны есепке алу үшін ашылған шотында ақшаның нақты болуы шегінде жүзеге асырылады.

9. Аудандық маңызы бар қала, ауылдық (селолық) округ, кент және ауыл (село) әкімдері жергілікті өзін-өзі басқару функцияларын орындайтын кезде олардың иелігінде қалатын ақшаны қоспағанда, мемлекеттік мекемелердің тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін өз иелігінде қалатын ақшаны пайдалану тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

104-бап. Қаржы жылының аяқталуы

1. Ағымдағы қаржы жылының бюджет түсімдерін есепке алуға және бюджеттен төленетін төлемдерді жүзеге асыруға байланысты операциялардың барлығы ағымдағы қаржы жылының 31 желтоқсанында аяқталады.

2. Бюджетке 31 желтоқсаннан кейін есепке алынған түсімдер жаңа қаржы жылының түсімдері болып есептеледі.

3. Ағымдағы қаржы жылының 31 желтоқсанына дейін қоса алғанда пайдаланылмаған жоспарлы жұмсалымдар қалдықтарының күші жойылады.

4. Ағымдағы қаржы жылының 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша пайда болған бюджеттік бағдарламалар бойынша бюджет қаражатының қалдығын аккредитивтік және өзге де бюджеттік шоттарға аударуға жол берілмейді.

105-бап. Бюджет қаражатының қалдықтары

1. Кезеңнің соңындағы бюджет қаражатының қалдықтары - есепті кезеңнің аяғындағы жағдай бойынша пайдаланылмай қалған қаражат.

2. Жыл басындағы бюджет қаражатының қалдықтары - кезекті қаржы жылының 1 қаңтарындағы жағдай бойынша өткен қаржы жылында бюджеттің атқарылу қорытындылары бойынша пайдаланылмай қалған қаражат.

3. Жергілікті бюджеттердің бюджет қаражатының қалдықтары жоғары тұрған бюджетке алып қоюға (аударуға) жатпайды.

4. Жылдың басындағы бюджет қаражатының қалдықтары бюджетті түзету арқылы мыналарға:

1) алынған қарыздар бойынша негізгі борышқа қызмет көрсету мен оны өтеуге;

2) төмен тұрған бюджетке ағымдағы қаржы жылы олар пайдаланбаған дамуға арналған нысаналы трансферттердің қалдығын өткен қаржы жылының тіркелген міндеттемелерінің төленбеген бөлігінің сомасына аударуға;

3) ағымдағы қаржы жылының жоғары тұрған бюджеттен бөлінген ағымдағы нысаналы трансферттер есебінен жүзеге асырылатын шығыстарын олардың ағымдағы қаржы жылының басында пайдаланылмаған қалдықтарының сомасына қаржыландыруға;

4) іске асыру мерзімі бір жылдан асатын бюджеттік даму бағдарламалары және дайындау және беру мерзімі бір қаржы жылынан асатын активтерді және басқа да тауарларды, көрсетілу мерзімі бір қаржы жылынан асатын қызметтерді сатып алуды көздейтін ағымдағы бюджеттік бағдарламалар бойынша өткен қаржы жылының тіркелген міндеттемелерінің төленбеген бөлігін қаржыландыруға пайдаланылуы мүмкін.

5. Жылдың басындағы бюджет қаражатының осы баптың 4-тармағында көзделген мақсаттарға бөлуден кейінгі қалған қалдықтары бюджет қаражатының бос қалдықтары болып табылады және бюджетті нақтылау арқылы ағымдағы жылдың шығыстарын қаржыландыруға жіберілуі мүмкін.

106-бап. Бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің жауапкершілігі

1. Бюджеттік бағдарламалар әкімшісі тиісті мемлекеттік мекемелердің бюджеттік бағдарламаларды іске асыру және олардың бюджет қаражатын бекітілген (нақтыланған, түзетілген) бюджет шегінде стратегиялық бағыттарына, стратегиялық жоспардың мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес пайдалануы жөніндегі жұмысын үйлестіреді және түпкі нәтижелерге қол жеткізілуі үшін жауапты болады.

2. Бөлінетін бюджеттік бағдарламалардың іске асырылуы мен нәтижелерге қол жеткізілуі үшін бюджет қаражатын алған және пайдаланып отырған бюджеттік бағдарламалар әкімшісі жауапты болады.

3. Төмен тұрған бюджеттерге нысаналы трансферттер және бюджеттік кредиттер беруге бағытталған бюджеттік бағдарламалардың іске асырылуы мен нәтижелерге қол жеткізілуі үшін бюджет қаражатын алған және пайдаланып отырған төмен тұрған бюджеттің бюджеттік бағдарламалар әкімшісі жауапты болады.

4. Заңды тұлғалардың жарғылық капиталына қатысу арқылы бюджеттік инвестициялар беруге бағытталған бюджеттік бағдарламаның іске асырылуы мен нәтижелерге қол жеткізілуі үшін бюджет қаражатын алған және пайдаланып отырған заңды тұлға жауапты болады.

5. Ұлттық холдингтер мен ұлттық басқару компаниялардың жарғылық капиталына қатысу арқылы бюджеттік бағдарламаның бюджеттік инвестициялар беруге бағытталған нәтижелерін іске асыруға және қол жеткізуге акциялары бюджет қаражатының есебінен төленген ұлттық холдингтер мен ұлттық басқарушы компаниялар жауапты болады.

19-тарау. Бюджетті нақтылау

107-бап. Бюджетті нақтылау

1. Республикалық және жергілікті бюджеттерді нақтылау - республикалық бюджет туралы заңға немесе жергілікті бюджет туралы мәслихаттың шешіміне өзгерістер мен толықтырулар енгізу арқылы бюджеттің көрсеткіштерін өзгерту.

2. Республикалық және жергілікті бюджеттерді нақтылау:

1) Қазақстан Республикасының саяси, экономикалық, экологиялық және әлеуметтік тұрақтылығына қауіп төндіретін жағдайды жою қажет болған;

2) республикалық және жергілікті бюджеттер түсімдерін қысқартуды немесе шығыстарын ұлғайтуды көздейтін Қазақстан Республикасының заң актілері қабылданған немесе өзгертілген;

3) республикалық және жергілікті бюджеттерді атқару барысында бюджет түсімдері олардың бекітілген жылдық көлемінен он проценттен астам сомаға төмендеген;

4) жоғары тұрған бюджеттен қосымша бөлінген және бөлінген нысаналы трансферттер мен бюджеттік кредиттердің көлемдері өзгерген;

5) осы Кодекстің 105-бабының 5-тармағында көзделген жағдайларда жүргізіледі.

3. Сондай-ақ бірыңғай бюджеттік сыныптамаға өзгерістер енгізу кезінде жергілікті бюджеттерді нақтылауға жол беріледі.

4. Жергілікті атқарушы органның бастамашылығы бойынша ағымдағы қаржы жылы ішінде тоқсанына бір реттен асырмай жергілікті бюджетті нақтылауға жол беріледі.

5. Тиісті бюджеттік комиссияның республикалық бюджет туралы заңға немесе мәслихаттың жергілікті бюджет туралы шешіміне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы шешімдері негізінде бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті орган бюджет қаражатын қысқарту туралы шешім қабылданған бюджеттік бағдарламалар бойынша операцияларды тоқтата тұруға құқылы.

108-бап. Республикалық бюджетті нақтылау

1. Республикалық бюджетті нақтылау Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес Қазақстан Республикасы Үкіметінің және (немесе) Қазақстан Республикасы Парламенті депутаттарының ұсыныстары негізінде жүзеге асырылады.

2. Республикалық бюджетті нақтылау жөніндегі ұсыныстарды республикалық бюджеттік комиссия қарайды.

3. Республикалық бюджетті нақтылау кезінде республикалық бюджетті әзірлеу мен бекіту кезінде қойылатын, осы Кодексте белгіленген талаптар сақталады.

4. Республикалық бюджеттік комиссия республикалық бюджетті нақтылау туралы шешім қабылдағаннан кейін бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органға республикалық бюджеттік комиссия өзгерістерін мақұлдаған бюджеттік бағдарламалар бойынша бюджеттік өтінімді табыс ет е д і .

5. Мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган республикалық бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері бюджеттік өтінімдерді бергеннен кейін он жұмыс күні ішінде бюджеттік өтінімдерді қарайды, олар бойынша қорытындылар дайындайды және оларды шешім қабылдау үшін республикалық бюджеттік комиссияның қарауына енгізеді.

6. Республикалық бюджеттік комиссия шешім қабылдағаннан кейін мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган нақтыланған республикалық бюджет

жобасының түпкілікті нұсқасын жасайды және оны республикалық бюджеттік комиссияның қарауына енгізеді.

7. Мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган республикалық бюджеттік комиссияның шешімі негізінде нақтыланған республикалық бюджет жобасының түпкілікті нұсқасы бойынша он жұмыс күні ішінде республикалық бюджет туралы заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы заңның жобасын жасайды және оны Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарауына ұсынады.

109-бап. Облыстық бюджетті, республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетін нақтылау

1. Облыстық бюджетті, республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетін оның атқарылу барысында нақтылау осы Кодекске сәйкес тиісті жергілікті атқарушы органның және (немесе) мәслихат депутаттарының ұсыныстары негізінде жүзеге асырылады.

2. Облыстық бюджетті, республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетін нақтылау жөніндегі ұсыныстарды тиісті бюджеттік комиссия қарайды.

3. Облыстық бюджетті, республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетін нақтылау кезінде облыстық бюджетті, республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетін әзірлеу мен бекіту кезінде қойылатын, осы Кодексте белгіленген талаптар сақталады.

4. Облыстық бюджетті, республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетін нақтылау тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджетті нақтылауға байланысты жүргізілген жағдайда, мәслихаттың тиісті шешімі Қазақстан Республикасының Президенті республикалық бюджет туралы заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөніндегі заңға қол қойғаннан кейін екі апта мерзімнен кешіктірілмей қабылданады.

110-бап. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетін нақтылау

1. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетін оны атқару барысында нақтылау осы Кодекске сәйкес тиісті жергілікті атқарушы органның және (немесе) мәслихат депутаттарының ұсыныстары негізінде жүзеге асырылады.

2. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетін нақтылау жөніндегі ұсыныстарды тиісті бюджеттік комиссия қарайды.

3. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетін нақтылау кезінде ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджетін әзірлеу мен бекіту кезінде қойылатын, осы Кодексте белгіленген талаптар сақталады.

4. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетін Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасына сәйкес облыстық бюджет пен аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) бюджеттері арасында бөлінетін түсімдер бойынша нақтылау облыстың бюджеттік жоспарлау жөніндегі жергілікті уәкілетті органымен келісім

б о й ы н ш а

ж ү р г і з і л е д і .

5. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетін нақтылау облыстық бюджетті нақтылауға байланысты жүргізілген жағдайда, мәслихаттың тиісті шешімі тиісті қаржы жылына арналған облыстық бюджет туралы - мәслихаттың шешіміне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы шешімге қол қойылғаннан кейін екі апта мерзімнен кешіктірілмей қабылданады.

20-тарау. Секвестр және бюджетті түзету

111-бап. Секвестр

1. Секвестр - бюджет қаражатының шығыстарын белгілі бір шектерде қысқартуды көздейтін арнайы тетік, ол республикалық және жергілікті бюджеттерді атқару кезінде бекітілген түсімдер республикалық және жергілікті бюджеттерге толық түспеуі салдарынан, бекітілген бюджеттік бағдарламаларды толық көлемде қаржыландыру мүмкін болмайтын жағдайларда енгізіледі.

2. Бюджеттік бағдарламаларды олардың бекітілген жылдық көлемінің он процентінен кем сомаға секвестрлеу - Қазақстан Республикасы Үкіметінің немесе жергілікті атқарушы органның шешімі бойынша, ал он проценттен астам сомаға секвестрлеу заңның немесе мәслихат шешімінің негізінде жүзеге асырылуы мүмкін.

3. Қазақстан Республикасы Үкіметінің немесе жергілікті атқарушы органның секвестр жүргізу туралы қаулысының негізінде бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті орган осы Кодексте белгіленген тәртіппен тиісті бюджетті түзетуді жүзеге асырады.

4. Бюджеттік бағдарламалар қысқартылған жағдайда олардың басымдығы мен әлеуметтік бағыттылығы ескеріледі.

5. Тиісті бюджет комиссиясы секвестрлеу туралы шешім қабылдасымен бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті орган шарт нысанындағы азаматтық-құқықтық мәмілелердің тіркелуін жүзеге асыруды және секвестрлеу белгіленген бюджеттік бағдарламалар бойынша төлемдер жүргізуді тоқтата тұрады.

6. Секвестрлеу кезінде бюджет қаражаты есебінен жасалған шарт нысанындағы азаматтық-құқықтық мәмілелер бойынша туындаған қатынастарды реттеу Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

112-бап. Бюджетті түзету

1. Бюджеттерді түзету - Қазақстан Республикасы Үкіметінің, жергілікті атқарушы органдардың қаулылары және өзге де нормативтік құқықтық актілер негізінде түсімдердің және төлемдер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспарына, кезекті қаржы жылына арналған міндеттемелер бойынша қаржыландырудың жиынтық жоспарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу арқылы бекітілген (нақтыланған) бюджеттің көрсеткіштерін өзгерту.

2. Республикалық бюджетті түзету:

1) орталық мемлекеттік органдар мен оларға ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер құрылған, таратылған, қайта ұйымдастырылған, олардың

функциялары өзгертілген жағдайларда жол беріледі. Бұл ретте түзету көрсетілген жағдайларға байланысты тиісті бюджеттік бағдарламаларды республикалық бюджет туралы заңда бекітілген (нақтыланған) осы бюджеттік бағдарламалардың жалпы сомасы шегінде біріктіруді, бөлуді, беруді білдіреді;

2) бюджетте бюджеттік бағдарламалардың белгілі бір әкімшісі бойынша бекітілген бюджеттік бағдарлама қаражаты бюджеттік бағдарламалардың түрлі әкімшілері арасында Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен бөлінген;

3) осы Кодекстің 24-бабының 3-тармағында көзделген;

4) осы Кодекстің 111-бабының 3-тармағында көзделген;

5) осы Кодекстің 105-бабының 4-тармағында көзделген жағдайларда жүзеге асырылады.

3. Жергілікті бюджеттерді түзету:

1) жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын атқарушы органдар мен оларға ведомстволық бағыныстағы мемлекеттік мекемелер құрылған, таратылған, қайта ұйымдастырылған, олардың функциялары өзгертілген жағдайларда жол беріледі. Бұл ретте түзету аталған жағдайларға байланысты тиісті бюджеттік бағдарламаларды жергілікті бюджет туралы мәслихаттың шешімінде бекітілген (нақтыланған) осы бюджеттік бағдарламалардың жалпы сомасы шегінде біріктіруді, бөлуді, беруді білдіреді;

2) төмен тұрған бюджетке қаржы жылы ішінде Қазақстан Республикасы Үкіметінің немесе облыстық деңгейдегі атқарушы органдардың резервінен қаражат бөлінген;

3) бюджетте бюджеттік бағдарламалардың белгілі бір әкімшісінің құрамында бекітілген бюджеттік бағдарлама қаражаты бюджеттік бағдарламалардың түрлі әкімшілері арасында бөлінген;

4) осы Кодекстің 111-бабының 3-тармағында көзделген;

5) осы Кодекстің 44-бабының 5-тармағында көзделген;

6) осы Кодекстің 105-бабының 4-тармағында көзделген жағдайларда жүзеге асырылады.

21-тарау. Бюджеттік мониторинг және нәтижелерді бағалау

113-бап. Бюджеттік мониторинг

1. Бюджеттік мониторинг - міндеттемелердің уақтылы қабылданбау, бюджеттік бағдарламалар бойынша төлемдердің уақтылы жүргізілмеу себептерін анықтау, бюджет түсімдері мен шығыстарының орындалу болжамдарын жасау мақсатында жүзеге асырылатын бюджеттің көрсеткіштерін, сондай-ақ бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің бюджеттік бағдарламаларында анықталған нәтиженің көрсеткіштері бойынша деректерді тұрақты және жүйелі жинау, бақылап отыру және талдау.

2. Бюджеттік мониторингті бюджеттік бағдарламалар әкімшілері, бюджетті атқару жөніндегі орталық және жергілікті уәкілетті органдар жүзеге асырады.

3. Бюджеттік мониторинг бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті органдардың

бюджеттік есептілігі және бюджеттік бағдарламалар әкімшілері беретін ақпарат негізінде жүзеге асырылады.

4. Республикалық және жергілікті бюджеттік бағдарламалар әкімшілері бюджетті атқару жөніндегі орталық және жергілікті уәкілетті органдарға бюджеттік бағдарламалардың іске асырылу мониторингінің нәтижелері туралы есептер береді.

5. Бюджеттік мониторингінің нәтижелері бойынша бюджетті атқару жөніндегі орталық және жергілікті уәкілетті органдар жыл сайын және жылдың қорытындылары бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметіне, жергілікті атқарушы органдарға және мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті органдарға республикалық және жергілікті бюджеттердің атқарылуы туралы талдамалық есеп, сондай-ақ ай сайын бюджеттік бағдарламалардың әкімшілеріне міндеттемелер бойынша қаржыландыру жоспарына сәйкес бюджеттік бағдарламалар бойынша қабылданбаған міндеттемелер туралы және төлемдер бойынша қаржыландыру жоспарының уақтылы орындалмағаны туралы ескертпе ақпарат береді.

6. Мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті органдар тиісті бюджетті әзірлеу немесе нақтылау кезінде тиісті бюджеттің атқарылуы туралы талдамалық есептің нәтижелерін ескеруге құқылы.

7. Бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган бюджеттік мониторинг жүргізу жөніндегі жалпы әдіснамалық және әдістемелік басшылықты қамтамасыз етеді.

114-бап. Нәтижелерді бағалау

1. Нәтижелерді бағалау - мемлекеттік органдар қызметінің ел немесе өңір экономикасының дамуына, жеке алынған экономика, қоғам саласына (аясына) әсерін кешенді және объективті бағалау, мемлекеттік орган қызметі нәтижелерінің көрсеткіштеріне қол жеткізуді талдау, оның ішінде стратегиялық жоспардың және бюджеттік бағдарламалардың жоспарлануы мен орындалуын бағалау.

2. Нәтижелерді бағалау:

1) нәтижелер көрсеткіштерін таңдаудың дұрыстығын, олардың айтылу анықтығы мен айқындығын, бюджеттік бағдарламаны іске асыруға қажетті ресурстарды жоспарлау дұрыстығын талдауды;

2) мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарларында және бюджеттік бағдарламаларында айқындалған нәтижелер көрсеткіштеріне қол жеткізу дәрежесін талдауды;

3) алынған нәтижелердің мемлекеттік органның стратегиялық жоспарының тиісті стратегиялық мақсаттары мен міндеттеріне сәйкестігін бағалауды;

4) қол жеткізген нәтижелердің мемлекеттік қызметтерді алушылардың мүдделері мен қажеттіліктеріне сәйкестігін бағалауды;

5) нәтижелердің стратегиялық мақсаттары мен көрсеткіштеріне қол жеткізе алмау себептерін талдауды;

б) мемлекеттік органның қызметін жақсарту, бюджеттік бағдарламалардың көлемін

ұлғайту, қысқарту не оларды бюджеттен алып тастау жөніндегі ұсынымдарды қамтуы
т и і с .

3. Нәтижелерді бағалауды жүргізу кезінде үкіметтік емес ұйымдардың (қоғамдық бірлестіктердің) оларды алушыларға сауал қою негізінде алынған мемлекеттік қызметтерді ұсыну сапасы туралы ақпараты пайдаланылады.

4. Нәтижелерді бағалауды бюджеттік бағдарламалар әкімшісі және Қазақстан Республикасының Президенті уәкілеттік берген орган жүзеге асырады.

5. Нәтижелерге бағалау жүргізу тәртібін Қазақстан Республикасының Президенті айқындайды.

5-бөлім. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі мен оның еншілес мемлекеттік кәсіпорындарын қоспағанда, мемлекеттік мекемелердің бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік жүйесі

22-тарау. Бухгалтерлік есеп жүйесі

115-бап. Бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік мақсаты

Мүдделі адамдарды мемлекеттік мекемелердің қаржылық жағдайы туралы толық және дұрыс ақпаратпен қамтамасыз ету бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік мақсаты болып табылады.

116-бап. Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептіліктің принциптері және негізгі сапалық сипаттамалары

1. Бухгалтерлік есепті жүргізу және қаржылық есептілікті жасау принциптері есептеу және үздіксіздік болып табылады.

Есептеу принципі ақы төлеу уақытына қарамастан, операциялардың нәтижелерін оларды жасау фактісі бойынша тану мен қамтамасыз етіледі.

Үздіксіздік принципі мемлекеттік мекеменің алдағы болашақта жұмыс істейтін ниеті бар екенін, қызметін таратудың немесе қызмет ауқымдарын едәуір қысқартудың қажеті жоқ екенін білдіреді. Егер мұндай ниет немесе қажеттілік бар болса, онда қаржылық есептілік арнайы ережелер бойынша жасалады.

2. Қаржылық есептіліктің негізгі сапалық сипаттамалары түсініктілік, орындылық, сенімділік және салыстырмалылық болып табылады.

Түсініктілік - қаржылық есептілікте берілетін ақпарат пайдаланушыларға түсінікті
б о л у ы т и і с .

Орындылық - шешімдер қабылдайтын пайдаланушылар үшін ақпарат орынды болуы және оқиғаны бағалауына көмектесуі, олардың бұрынғы бағаларын растауы немесе
н е м е с е т ү з е т у і т и і с .

Сенімділік - елеулі қателер мен бұрмалаулардың болмауы және пайдаланушылардың ақпаратқа шынайы ақпарат ретінде сенуі.

Салыстырмалылық - әр түрлі кезеңдердегі және әр түрлі мемлекеттік мекемелердің ақпаратын салыстырып көру мүмкіндігі. Ұқсас операциялардың қаржылық нәтижелері барлық мемлекеттік мекемелер үшін бір тұтас әдіснама бойынша жүзеге асыруы тиіс.

117-бап. Бухгалтерлік есеп жүйесі

1. Бухгалтерлік есеп Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасымен және есеп саясатымен регламенттелген мемлекеттік мекемелердің операциялары туралы ақпаратты жинаудың, тіркеудің және қорытудың тәртіпке келтірілген жүйесін білдіреді.

2. Есеп саясаты - мемлекеттік мекемелер барлық мемлекеттік мекемелер үшін бірыңғай болып табылатын қаржылық есептілікті жасау мен ұсыну кезінде қолданатын принциптер, негіздер, ережелер, қағидалар және практика. Есеп саясатын бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган әзірлейді және бекітеді.

3. Бухгалтерлік есептегі операциялар мен оқиғалар бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган әзірлейтін және бекітетін мемлекеттік мекемелердің бухгалтерлік есеп шоттарының жоспары негізінде көрсетіледі.

4. Мемлекеттік мекемелерде бухгалтерлік есепті жүргізу тәртібін бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган белгілейді.

5. Бюджеттік бағдарламалар әкімшілері бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органмен келісім бойынша қажетті жағдайларда олардың қызмет ерекшелігін ескеріп және мемлекеттік мекемелерде бухгалтерлік есеп жүргізудің белгіленген тәртібін сақтай отырып, мемлекеттік мекемелерде өз жүйесінің бухгалтерлік есеп жөніндегі жалпы ережелерді қолдану тәртібі туралы нұсқаулар бере алады.

23-тарау. Қаржылық есептілік

118-бап. Қаржылық есептілік

1. Қаржылық есептілік мемлекеттік мекеменің қаржылық жағдайы және қаржылық жағдайындағы өзгерістер туралы ақпаратты білдіреді.

2. Мемлекеттік мекеменің қаржылық есептілігі:

1) бухгалтерлік теңгерімді;

2) активтер мен міндеттемелердегі өзгерістер туралы есепті;

3) қаржыландыру көздері бойынша мемлекеттік мекеменің шоттарындағы ақша қозғалысы туралы есептерді;

4) түсіндірме жазбаны қамтиды.

3. Мемлекеттік мекеменің қаржылық есептілігі бастапқы құжаттармен расталады.

4. Мемлекеттік мекеме барлық операциялардың бірыңғай бухгалтерлік есебін жүргізеді.

5. Қаржылық есептілік нысандарын, оларды жасау және ұсыну тәртібін бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган белгілейді.

119-бап. Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Бюджеттік бағдарламалар әкімшілері бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган белгілеген тәртіппен шоғырландырылған қаржылық есептілікті жасауға міндетті.

120-бап. Есепті кезең

1. Қаржылық есептілік үшін 1 қаңтардан бастап 31 желтоқсанды қоса алғандағы күнтізбелік жыл есепті кезең болып табылады.

2. Жаңа құрылған мемлекеттік мекеме үшін бірінші есепті кезең ол мемлекеттік тіркелген сәттен бастап сол жылдың 31 желтоқсанын қоса алғанда басталады.

121-бап. Қаржылық есептілікті табыс ету

1. Мемлекеттік мекемелер қаржылық есептілікті бюджеттік бағдарламалар әкімшісіне табыс етеді.

2. Бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері қаржылық есептілікті:

- 1) бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті органға;
- 2) Қазақстан Республикасының мемлекеттік қаржылық бақылау органдарына табыс етеді.

3. Қаржылық есептілік Қазақстан Республикасының ұлттық валютасында беріледі.

4. Бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган аралық қаржылық есептілікті табыс ету мерзімін анықтауға және жылына кемінде бір рет өзге де кезектілікті белгілеуге құқылы.

6-бөлім. Бюджеттік есепке алу және есептілік

24-тарау. Бюджеттік есепке алу

122-бап. Негізгі ережелер

Бюджеттік есепке алу - бірыңғай қазынашылық шоттан және мемлекеттік мекемелердің шоттарынан жасалатын операциялар туралы, Қазақстан Республикасы Үкіметінің және жергілікті атқарушы органдардың талаптары мен міндеттемелері туралы ақшалай түрдегі ақпаратты жинаудың, тіркеудің және қорытындылаудың Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасымен реттелген жүйесі.

123-бап. Бюджеттік есепке алуды жүргізу

1. Бюджеттік есепке алу деректері бюджеттік есептілік жасаудың негізі болып табылады.

2. Бюджеттік есепке алуды жүргізу тәртібін бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган айқындайды.

124-бап. Бюджеттік есептіліктің сапалық сипаттамалары

1. Бюджеттік есептілік:

1) жасалған операциялардың түпнұсқалығын және есепке алуда оларды көрсеткен кезде қателердің болмауын білдіретін анықтық;

2) Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасында көзделген барлық талап етілетін ақпараттың көрсетілуін білдіретін толықтық;

3) осы Кодекстің және басқа да нормативтік құқықтық актілердің есептілікті жасау жөніндегі ережелерінің сақталуын білдіретін сәйкестік сияқты сапалық сипаттамаларға

2. Бюджеттік есептілікте алынған тауарлардың (жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің) бюджетке түсетін түсімдері ақшалай түрде көрсетіледі.

125-бап. Бюджеттік есептіліктің түрлері

Бюджеттік есептілік есептердің мынадай түрлерін:

1) мемлекеттік мекемелердің есептерін:

міндеттемелер мен төлемдер бойынша жеке қаржыландыру жоспарларының орындалуы туралы есепті;

тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түскен түсімдер мен шығыстар жоспарларының орындалуы туралы есепті;

демеушілік және қайырымдылық көмектен ақшаның түсуі мен жұмсалуды туралы есепті;

дебиторлық берешек туралы есепті;

кредиторлық берешек туралы есепті;

2) бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің есептерін:

бюджеттік мониторингтің нәтижелері туралы есепті;

бюджеттік бағдарламаларды қаржыландыру жоспарларының орындалуы туралы есепті;

тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түскен түсімдер мен шығыстар жоспарларының орындалуы туралы есепті;

демеушілік және қайырымдылық көмектен ақшаның түсуі мен жұмсалуды туралы есепті;

дебиторлық берешек туралы есепті;

кредиторлық берешек туралы есепті;

стратегиялық жоспардың іске асырылуы туралы есепті;

3) бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті органдардың бюджеттік есептілігін: республикалық, тиісті жергілікті бюджеттердің, облыс бюджеттерінің, мемлекеттік және шоғырландырылған бюджеттердің атқарылуы туралы есептерді;

Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының түсімдері мен пайдаланылуы туралы есепті;

Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қолма-қол ақшасын бақылау шотындағы ақша қозғалысы туралы есепті;

мемлекеттік, республикалық және жергілікті бюджеттер бойынша тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) сатудан түскен ақша түсімдері мен шығыстар жоспарларының атқарылуы туралы есепті;

Қазақстан Республикасы Үкіметінің талаптары мен міндеттемелері туралы есепті; мемлекеттік, республикалық және жергілікті бюджеттер бойынша демеушілік және қайырымдылық көмектен ақшаның түсуі мен жұмсалуды туралы есепті;

мемлекеттік, республикалық және жергілікті бюджеттердің дебиторлық берешегі

т у р а л ы е с е п т і ;

мемлекеттік, республикалық және жергілікті бюджеттердің кредиторлық берешегі

т у р а л ы е с е п т і ;

бюджеттік мониторинг нәтижелері бойынша республикалық (жергілікті) бюджеттің атқарылуы туралы талдамалық есепті;

4) Қазақстан Республикасы Үкіметінің, жергілікті атқарушы органның есептерін: республикалық немесе тиісті жергілікті бюджеттің атқарылуы туралы жылдық е с е п т і ;

Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қалыптастырылуы мен пайдаланылуы туралы жылдық есепті қамтиды .

2. Бюджетті атқару және мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органдар өз құзыреті шегінде бюджеттік есептіліктің қосымша нысандарын белгілеуге қ ұ қ ы л ы .

3. Орталық және жергілікті мемлекеттік органдар, мемлекеттік мекемелер бюджеттік есептілікті жасау және ұсыну жөніндегі нормативтік құқықтық актілерді б а с ш ы л ы қ қ а а л у ғ а м і н д е т т і .

4. Стратегиялық жоспардың іске асырылуы туралы есепті қоспағанда, осы баптың 1-тармағының 1)-3) тармақшаларында көрсетілген бюджеттік есептілікті жасау және ұсыну тәртібін бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган белгілейді.

126-бап. Бюджеттің атқарылуы туралы есепті табыс ету

1. Республикалық және жергілікті бюджеттердің атқарылуы туралы есеп бекітілген, нақтыланған, түзетілген республикалық және жергілікті бюджеттерді, тіркелген, төленбеген міндеттемелерді, бюджет түсімдерінің атқарылуын және (немесе) тиісті бюджеттің бюджеттік бағдарламалары бойынша төленген міндеттемелерді көрсетеді.

2. Бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган айсайын есептіден кейінгі айдың бірінші күнгі жағдай бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметіне, бюджеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органға және ішкі бақылау жөніндегі уәкілетті органға, тоқсан сайын - Қазақстан Республикасы Президентінің Әкімшілігіне мемлекеттік, шоғырландырылған, республикалық және жергілікті бюджеттердің атқарылуы туралы есептер, Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетіне республикалық бюджеттің атқарылуы туралы есеп б е р е д і .

3. Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетті атқару жөніндегі жергілікті уәкілетті органы ай сайын есептіден кейінгі айдың бірінші күнгі жағдай бойынша әкімдікке, мәслихаттың тексеру комиссиясына, облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті органына, Үкімет уәкілеттік берген ішкі бақылау жөніндегі органға облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің атқарылуы туралы е с е п б е р е д і .

Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетті атқару жөніндегі жергілікті уәкілетті органы ай сайын және жылдың қорытындылары бойынша бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган осы Кодекстің 125-бабында көзделген есептерді береді.

4. Ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджетті атқару жөніндегі жергілікті уәкілетті органы ай сайын есептіден кейінгі айдың бірінші күнгі жағдай бойынша әкімдікке, мәслихаттың тексеру комиссиясына, ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті органына, облыстың бюджетті атқару жөніндегі жергілікті уәкілетті органына және Қазақстан Республикасының Үкіметі уәкілеттік берген ішкі бақылау жөніндегі органға аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің атқарылуы туралы есепті, сондай-ақ осы Кодексте көзделген басқа да есептерді береді.

127-бап. Стратегиялық жоспардың іске асырылуы туралы есеп

1. Стратегиялық жоспардың іске асырылуы туралы есеп оны іске асыру барысы, мемлекеттік орган қызметінің мақсаттарына, міндеттеріне және нәтижелерінің көрсеткіштеріне қол жеткізудегі прогресс туралы ақпаратты қамтиды.

2. Стратегиялық жоспардың іске асырылуы туралы есепті жыл сайын ағымдағы қаржы жылының бірінші наурызына дейінгі мерзімде:

Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынысты және есеп беретін орталық атқарушы органдар Қазақстан Республикасы Президентінің Әкімшілігіне, мемлекеттік жоспарлау жөніндегі және бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті органдарға және Қазақстан Республикасының Президенті нәтижелердің бағалауын жүргізуге уәкілеттік берген органдарға;

Қазақстан Республикасы Үкіметінің құрамына кіретін орталық атқарушы органдар Қазақстан Республикасының Үкіметіне, мемлекеттік жоспарлау жөніндегі және бюджетті атқару жөніндегі орталық мемлекеттік органдарға және Қазақстан Республикасының Президенті нәтижелердің бағалауын жүргізуге уәкілеттік берген органдарға;

жергілікті бюджеттен қаржыландырылатын атқарушы органдар әкімге, мемлекеттік жоспарлау жөніндегі және бюджетті атқару жөніндегі жергілікті уәкілетті органдарға және Қазақстан Республикасының Президенті нәтижелердің бағалауын жүргізуге уәкілеттік берген органдарға табыс етеді.

3. Стратегиялық жоспардың іске асырылуы туралы есепті жасау және ұсыну тәртібін Қазақстан Республикасының Президенті белгілейді.

25-тарау. Бюджеттің атқарылуы туралы жылдық есеп

128-бап. Республикалық бюджеттің атқарылуы туралы жылдық есепті табыс ету

1. Бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган есепіден кейінгі жылдың 1 сәуірінен кешіктірмей өткен қаржы жылындағы республикалық бюджеттің атқарылуы туралы жылдық жылдық есепті жасайды және Қазақстан Республикасының Үкіметіне, бюджеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органға және мемлекеттік қаржылық бақылау органдарына табыс етеді.

2. Өткен қаржы жылындағы республикалық бюджеттің атқарылуы туралы жылдық е с е п :

1) республикалық бюджет туралы заңға қосымшаларға сәйкес республикалық бюджет көрсеткіштерінің атқарылуы туралы деректерді білдіретін тиісті қаржы жылындағы республикалық бюджеттің атқарылуы туралы есептен;

2) республикалық бюджеттің түсімдер бойынша атқарылуы, жүргізілген бюджеттік мониторинг және нәтижелерін бағалау негізінде республикалық бюджеттік бағдарламалардың орындалуы туралы, сондай-ақ мемлекеттік органдардың өткен қаржы жылындағы стратегиялық жоспарларының нәтижелеріне, мақсаттарына қол жеткізілуін және міндеттерінің шешілуін талдау нәтижелері туралы талдамалық е с е п т е н ;

3) түсіндірме жазбадан тұрады.

3. Түсіндірме жазба экономикалық ахуал және тиісті кезеңге арналған әлеуметтік-экономикалық даму болжамында және бюджеттік параметрлерде қабылданған елдегі салық-бюджет саясатының негізгі бағыттарының іске асырылуы туралы, тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заң баптарының о р ы н д а л у ы т у р а л ы .

4. Қазақстан Республикасының Үкіметі жыл сайын ағымдағы жылдың 1 мамырынан кешіктірмей өткен қаржы жылындағы республикалық бюджеттің атқарылуы туралы жылдық есепті қосымшаларымен бірге Қазақстан Республикасының Парламентіне және Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетіне табыс етеді. Бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган Қазақстан Республикасының Парламентінде өткен қаржы жылындағы республикалық бюджеттің атқарылуы туралы жылдық есепті қорғауды ұйымдастырады.

5. Республикалық бюджеттің іске асырылуы туралы есепті жасау және ұсыну тәртібін Қазақстан Республикасының Президенті белгілейді.

129-бап. Республикалық бюджеттің атқарылуы туралы жылдық есепті Қазақстан Республикасының Парламентінде талқылау және бекіту

1. Қазақстан Республикасының Парламенті өткен қаржы жылы ішінде республикалық бюджеттің атқарылуы туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің жылдық есебін Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің республикалық бюджеттің атқарылуы туралы есебін алғаннан кейін кезегімен, алдымен - Мәжілісте, содан соң Сенатта талқылайды.

2. Республикалық бюджеттің атқарылуы туралы жылдық есепті талқылаған кезде
Қазақстан Республикасының Парламенті:

Қазақстан Республикасының Үкіметі уәкілеттік берген адамдардың республикалық бюджеттің атқарылуы және тиісті кезеңге арналған әлеуметтік-экономикалық даму болжамында және бюджеттік параметрлерде қабылданған елдегі салық-бюджет саясатының негізгі бағыттарының іске асырылуы туралы баяндамасын;

Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті төрағасының республикалық бюджеттің атқарылуы туралы баяндамасын; Қазақстан Республикасы Парламентінің палаталары уәкілеттік берген адамдардың республикалық бюджеттің атқарылуы туралы есеп бойынша қорытындыларымен қоса бірлескен баяндамаларын тыңдайды.

3. Қазақстан Республикасы Үкіметінің және Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің есепті қаржы жылындағы республикалық бюджеттің атқарылуы туралы жылдық есептері Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісі мен Сенатында талқыланғаннан кейін Қазақстан Республикасы Парламенті палаталарының бірлескен отырысында бекітіледі.

130-бап. Облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің атқарылуы туралы есепті табыс ету

1. Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың бюджетті атқару жөніндегі жергілікті уәкілетті органы есепті жылдан кейінгі жылғы 1 сәуірден кешіктірмей өткен қаржы жылындағы облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің атқарылуы туралы жылдық есепті әкімдікке, облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың мемлекеттік жоспарлау және Қазақстан Республикасының Үкіметі уәкілеттік берген ішкі бақылау жөніндегі уәкілетті органына табыс етеді.

2. Өткен қаржы жылындағы облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің атқарылуы туралы жылдық есеп:

1) республикалық маңызы бар қала, астана бюджеті туралы мәслихаттың шешіміне қосымшаларға сәйкес облыстық бюджет, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетті көрсеткіштерінің атқарылуы туралы деректерді білдіретін тиісті қаржы жылындағы облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің атқарылуы туралы есептен;

2) облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің түсімдер бойынша атқарылуы, жүргізілген бюджеттік мониторинг және нәтижелерін бағалау негізінде республикалық бюджеттік бағдарламалардың орындалуы туралы, сондай-ақ өткен қаржы жылындағы мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарларының нәтижелеріне, мақсаттарына қол жеткізілуін және міндеттерінің шешілуін талдау нәтижелері туралы талдамалық есептен;

3) түсіндірме жазбадан тұрады.

3. Түсіндірме жазба экономикалық ахуал және тиісті кезеңге арналған әлеуметтік-экономикалық даму болжамында және бюджеттік параметрлерде қабылданған салық-бюджет саясатының негізгі бағыттарының іске асырылуы туралы, тиісті қаржы жылына арналған облыстық бюджет, республикалық маңызы бар қала, астана бюджеті баптарының орындалуы туралы.

4. Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың әкімдігі жыл сайын ағымдағы жылдың 1 мамырынан кешіктірмей өткен қаржы жылындағы облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің атқарылуы туралы жылдық есепті қосымшаларымен қоса облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың мәслихатына табыс етеді.

131-бап. Облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің атқарылуы туралы жылдық есепті қарау және бекіту

1. Мәслихат өткен қаржы жылындағы облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің атқарылуы туралы облыс, республикалық маңызы бар қала, астана әкімдігінің жылдық есебін облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің атқарылуы туралы мәслихаттың тексеру комиссиясының есебін алғаннан кейін бір айдың ішінде мәслихаттың тұрақты комиссияларында қарайды.

2. Жылдық есепті қараған кезде мәслихат: әкімдік уәкілеттік берген адамдардың облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің атқарылуы және тиісті кезеңге арналған әлеуметтік-экономикалық даму болжамында және бюджеттік парламентінде қабылданған өңірдің салық-бюджет саясатының негізгі бағыттарының іске асырылуы туралы баяндамасын;

мәслихаттың тексеру комиссиясы төрағасының облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің атқарылуын бақылау нәтижелері туралы баяндамасын;

мәслихат уәкілеттік берген адамның (адамдардың) облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің атқарылуы туралы есеп бойынша қорытындысымен қоса баяндамаларын тыңдайды.

3. Облыстық бюджеттің, республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің атқарылуы туралы есеп мәслихаттың тұрақты комиссияларында қаралғаннан кейін мәслихаттың сессиясында бекітіледі.

132-бап. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің атқарылуы туралы жылдық есепті табыс ету

1. Ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджетті атқару жөніндегі жергілікті уәкілетті органы есепті жылдан кейінгі жылдың 1 наурызынан кешіктірмей

өткен қаржы жылғы аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің атқарылуы туралы жылдық есепті қосымшаларымен қоса әкімдікке, ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) бюджеттік жоспарлау жөніндегі жергілікті уәкілетті органына және Қазақстан Республикасының Үкіметі уәкілеттік берген ішкі бақылау жөніндегі органға табыс етеді.

2. Өткен қаржы жылындағы аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің атқарылуы туралы жылдық есеп:

1) аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджеті туралы мәслихаттың шешіміне қосымшаларға сәйкес аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджеті көрсеткіштерінің атқарылуы туралы деректерді білдіретін тиісті қаржы жылындағы аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің атқарылуы туралы есептен;

2) аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің түсімдер бойынша атқарылуы, жүргізілген бюджеттік мониторинг және нәтижелерін бағалау негізінде жергілікті бюджеттік бағдарламалардың орындалуы туралы, сондай-ақ өткен қаржы жылындағы мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарларының нәтижелеріне, мақсаттарына қол жеткізілуін және міндеттерінің шешілуін талдау нәтижелері туралы талдамалық есептен;

3) түсіндірме жазбадан тұрады.

3. Түсіндірме жазба экономикалық ахуал және тиісті кезеңге арналған әлеуметтік-экономикалық даму болжамында және бюджеттік параметрлерде қабылданған елдегі салық-бюджет саясатының негізгі бағыттарының іске асырылуы туралы, тиісті қаржы жылына арналған аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджеті баптарының орындалуы туралы.

4. Аудан (облыстық маңызы бар қала) әкімдігі жыл сайын ағымдағы жылдың 1 сәуірінен кешіктірмей өткен қаржы жылындағы аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің атқарылуы туралы жылдық есепті қосымшаларымен қоса ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) мәслихатына табыс етеді.

133-бап. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің атқарылуы туралы жылдық есепті қарау және

бекіту

1. Мәслихат аудан (облыстық маңызы бар қала) әкімдігінің өткен қаржы жылындағы аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің атқарылуы туралы жылдық есебін мәслихаттың тексеру комиссиясының аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің атқарылуы туралы есебін алғаннан кейін бір ай ішінде мәслихаттың тұрақты комиссияларында қарайды.

2. Есепті қараған кезде мәслихат:

әкімдік уәкілеттік берген адамның аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің атқарылуы туралы баяндамасын;

мәслихаттың тексеру комиссиясы төрағасының аудан (облыстық маңызы бар қала)

бюджетінің атқарылуын бақылау нәтижелері туралы баяндамасын;
мәслихат уәкілеттік берген адамның (адамдардың) аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің атқарылуы туралы есеп бойынша қорытындысымен қоса б а я н д а м а с ы н т ы ң д а й д ы .

3. Аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің атқарылуы туралы есеп мәслихаттың тұрақты комиссияларында қаралғаннан кейін мәслихаттың сессиясында бекітіледі.

26-тарау. Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қалыптастырылуы мен пайдаланылуы туралы жылдық есеп

134-бап. Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қалыптастырылуы мен пайдаланылуы туралы жылдық есепті жасау

1. Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын басқаруға байланысты қызметтің ашықтығын қамтамасыз ету мақсатында жыл сайын сыртқы аудит жүргізіледі.

Аудиторлық ұйымды таңдау конкурстық негізде Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

Қазақстан Республикасының Үкіметі Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының жыл сайынғы аудитін ұйымдастыруды қамтамасыз етеді.

2. Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қалыптастырылуы мен пайдаланылуы туралы жылдық есепті Қазақстан Республикасының Үкіметі, Қазақстан Республикасы Ұлттық қоры аудитінің нәтижелерін қоса отырып, жыл сайын есепті жылдан кейінгі жылдың 1 сәуіріне дейін Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен бірлесіп ж а с а й д ы .

3. Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қалыптастырылуы мен пайдаланылуы туралы жылдық е с е п т е :

1) Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының түсімдері мен пайдаланылуы туралы е с е п ;

2) Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын сенімгерлікпен басқару жөніндегі қызметі туралы есебі;

3) Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын басқару жөніндегі өзге де деректер б о л у ғ а т и і с .

4. Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының активтерін сенімгерлік басқару нәтижелері бойынша жылдық қаржылық есептілікке Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің басшысы мен бас бухгалтері қол қояды.

5. Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қалыптастырылуы мен пайдаланылуы туралы жылдық есеп жасаудың нысандары мен тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен келісім бойынша бекітеді.

135-бап. Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қалыптастырылуы мен пайдаланылуы туралы жылдық есепті табыс ету және бекіту

1. Қазақстан Республикасының Үкіметі Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен бірлесе отырып жыл сайын ағымдағы жылдың 1 мамырынан кешіктірмей Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қалыптастырылуы мен пайдаланылуы туралы жылдық есепті Қазақстан Республикасының Президентіне бекітуге табыс етеді.

2. Қазақстан Республикасының Үкіметі Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қалыптастырылуы мен пайдаланылуы туралы жылдық есепті Қазақстан Республикасының Президенті бекіткеннен кейін оны ақпарат ретінде Қазақстан Республикасының Парламентіне ұсынады.

3. Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қалыптастырылуы мен пайдаланылуы туралы жылдық есеп және аудит жүргізудің нәтижелері туралы ақпарат бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланады.

7-бөлім. Мемлекеттік қаржылық бақылау

27-тарау. Жалпы ережелер

136-бап. Мемлекеттік қаржылық бақылау

1. Мемлекеттік қаржылық бақылау - бұзушылықтарды анықтау, жою және оларға жол бермеу мақсатында Қазақстан Республикасының бюджет және өзге заңнамасын бақылау объектілерінің сақтауын тексеру және талдау.

2. Мемлекеттік қаржылық бақылау:

1) оны жүзеге асыратын органға байланысты ішкі және сыртқы мемлекеттік қаржылық бақылау ;

2) бюджеттің тиісті деңгейіне байланысты республикалық және жергілікті мемлекеттік басқару деңгейінде жүргізілетін болып бөлінеді.

137-бап. Мемлекеттік қаржылық бақылау органдары жүйесі

1. Мемлекеттік қаржылық бақылау органдары жүйесін:

1) Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті;
2) мәслихаттардың тексеру комиссиялары;
3) Қазақстан Республикасының Үкіметі уәкілеттік берген ішкі бақылау жөніндегі о р г а н ;

4) орталық мемлекеттік органдардың ішкі бақылау қызметтері;

5) облыстың, республикалық маңызы бар қаланың жергілікті атқарушы органдарының ішкі бақылау қызметтері құрайды.

2. Есеп комитеті Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін республикалық бюджеттің атқарылуын сыртқы бақылауды жүзеге асыратын мемлекеттік қаржылық бақылаудың жоғарғы органы болып табылады.

3. Мәслихаттардың тексеру комиссиялары жергілікті деңгейдегі сыртқы мемлекеттік қаржылық бақылауды жүзеге асырады.

4. Республикалық деңгейдегі ішкі мемлекеттік қаржылық бақылауды Қазақстан Республикасының Үкіметі уәкілеттік берген ішкі бақылау жөніндегі орган және орталық мемлекеттік органдардың ішкі бақылау қызметтері Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен жүзеге асырады.

5. Жергілікті деңгейдегі ішкі мемлекеттік қаржылық бақылауды Қазақстан Республикасының Үкіметі уәкілеттік берген ішкі бақылау жөніндегі орган және облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органдарының ішкі бақылау қызметтері Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен жүзеге асырады.

6. Қазақстан Республикасының Үкіметі уәкілеттік берген ішкі бақылау жөніндегі орган ішкі мемлекеттік қаржылық бақылауды тиісті қаржы жылына бекітілген жоспар бойынша жүргізеді.

Жоспардан тыс бақылау Қазақстан Республикасы Президентінің, Қазақстан Республикасы Үкіметінің, осыған уәкілеттік берілген мемлекеттік органдардың тапсырмалары немесе сұрау салулары, депутаттық сауалдар, жеке және заңды тұлғалардың жүгінулері, өтініштері, арыздары бойынша жүргізіледі.

138-бап. Осы бөлімде пайдаланылатын ұғымдар

Осы бөлімде мынадай ұғымдар пайдаланылады:

бұзушылық - бюджет қаражатын және мемлекет активтерін, байланысты гранттарды, мемлекет кепілдік берген қарыздарды пайдалануға, мемлекет кепілгерлігін беруге байланысты қатынастарды реттейтін нормативтік құқықтық актілердің ережелерін бұзуға әкеп соққан әрекет (іс-әрекет немесе әрекетсіздік);

бақылау объектілері - бюджет процесіне қатысушылар, квазимемлекеттік сектор субъектілері, сондай-ақ бюджет қаражатын алушылар, байланысты гранттарды, мемлекет активтерін, мемлекет кепілдік берген қарыздарды пайдаланатын жеке және заңды тұлғалар;

квазимемлекеттік сектор субъектілері - ұлттық холдингтерді, ұлттық компанияларды, әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорацияларды, мемлекеттік кәсіпорындарды, басқа да акционерлік қоғамдар мен жауапкершілігі шектеулі серіктестіктерді қамтитын жарғылық капиталына мемлекеттік қатысатын ұйымдар;

қаржылық есептілік - егер Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде өзгеше көзделмесе, нысаны мен көлемін бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган айқындайтын мемлекеттік мекемелердің қаржылық жағдайы, қызметінің нәтижелері және олардың қаржылық жағдайындағы өзгерістер туралы ақпарат.

139-бап. Мемлекеттік қаржылық бақылаудың принциптері мен стандарттары

1. Мемлекеттік қаржылық бақылауды жүргізу принциптері мыналар болып табылады:

1) тәуелсіздік принципі - мемлекеттік қаржылық бақылау органдарының және

олардың қызметкерлерінің қызметті жүзеге асыруы кезінде тәуелсіздігіне нұқсан келтіретін араласушылыққа жол бермеу;

2) объективтілік принципі - бақылауды Қазақстан Республикасының заңнамасына, мемлекеттік қаржылық бақылау стандарттарына қатаң сәйкестікпен жүргізу, мүдделер қ а қ т ы ғ ы с ы н а ж о л б е р м е у ;

3) анықтық принципі - бақылау нәтижелерін бухгалтерлік, банктік құжаттармен және мемлекеттік қаржылық бақылау объектісінің өзге де құжаттарымен растау;

4) ашықтық принципі - бақылау нәтижелерін баяндаудың айқындығы, мемлекеттік қаржылық бақылау органдарының, мәслихаттардың тексеру комиссияларының Қазақстан Республикасының Президентіне, Қазақстан Республикасының Үкіметіне, мәслихаттарға, жұртшылыққа есеп беретіндігі;

5) құзыреттілік принципі - мемлекеттік қаржылық бақылау органдары қызметкерлерінің бақылауды жүзеге асыруы үшін қажетті кәсіби білімдер мен дағдылардың жиынтығы;

б) жариялылық принципі - құпиялылық режимін, қызметтік, коммерциялық немесе заңмен қорғалатын өзге де құпияны қамтамасыз етуді ескере отырып, сыртқы мемлекеттік қаржылық бақылау нәтижелерін міндетті түрде жариялау.

2. Мемлекеттік қаржылық бақылауға қойылатын бірыңғай талаптар мемлекеттік қаржылық бақылау стандарттарымен айқындалады.

3. Мемлекеттік қаржылық бақылау стандарттарын Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті Қазақстан Республикасының Үкіметі уәкілеттік берген ішкі бақылау жөніндегі органмен бірлесіп әзірлейді және Қазақстан Республикасының Президенті бекітеді.

4. Мемлекеттік қаржылық бақылау стандарттарын мемлекеттік қаржылық бақылау органдары орындауға міндетті.

140-бап. Мемлекеттік қаржылық бақылаудың үлгілері

Мемлекеттік қаржылық бақылау мынадай үлгілерге бөлінеді:

1) сәйкестікке бақылау жасау - бақылау объектісі қызметінің Қазақстан Республикасының бюджет және өзге де заңнамасының талаптарына сәйкестігін бағалау ;

2) қаржылық есептілікті бақылау - мемлекеттік қаржылық бақылау объектісінің қаржылық есептілікті жасауының және табыс етуінің анықтығын, негізділігін және у а қ т ы л ы ғ ы н б а ғ а л а у ;

3) тиімділікті бақылау - қаржылық есептілікке сәйкес келуін бақылау негізінде жүргізілетін бағалау, мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарларында көзделген тікелей және түпкі нәтижелерге қол жеткізілуін, мемлекеттік және бюджеттік бағдарламалардың іске асырылуын, көрсетілетін мемлекеттік қызметтерді, байланысты гранттарды, мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыздарды, мемлекет кепілгерліктері мен активтерін пайдалануды бағалау, сондай-ақ мемлекеттік орган

қызметінің экономиканың, әлеуметтік саланың немесе жеке алынған мемлекеттік басқару саласының (аясының) дамуына әсер етуін кешенді және объективті талдау.

141-бап. Мемлекеттік қаржылық бақылаудың түрлері

Мемлекеттік қаржылық бақылау органдары өкілеттіктері шегінде бақылаудың мынадай түрлерін жүзеге асырады:

1) кешенді бақылау - мемлекеттік қаржылық бақылау объектісінің нақты кезеңдегі қызметін барлық мәселелер бойынша тексеру және бағалау;

2) тақырыптық бақылау - мемлекеттік қаржылық бақылау объектісінің нақты кезеңдегі қызметін жекелеген мәселелер бойынша тексеру және бағалау;

3) үстеме бақылау - тексеріліп отырған мәселе шеңберінде қаржылық бақылаудың негізгі объектісімен өзара қатынастар мәселелері бойынша ғана жүргізілетін үшінші тұлғалардың бақылауы;

4) бірлескен бақылау - мемлекеттік қаржылық бақылау органдары басқа мемлекеттік органдармен бірлесіп жүргізетін бақылау.

142-бап. Бақылау нәтижелері бойынша қабылданатын актілер

Бақылау нәтижелері бойынша мынадай актілер қабылданады:

1) бақылау актісі - мемлекеттік қаржылық бақылау органдары бақылау нәтижелері бойынша жасаған құжат;

2) бақылаудың қорытындылары туралы есеп - белгілі бір уақыт кезеңі ішіндегі бақылау бойынша жүргізілген жұмыс нәтижелері туралы мемлекеттік қаржылық бақылау органдары жасаған құжат;

3) қаулы - Республикалық бюджеттің атқарылуы жөніндегі есеп комитеті және тексеру комиссиясы қабылдайтын, өздеріне арналған барлық мемлекеттік органдар, ұйымдар мен лауазымды адамдар орындауға міндетті бақылау нәтижелерін және шешімдерді растайтын құжат;

4) қорытынды - Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің және мәслихаттың тексеру комиссиясының бақылау актілері және (немесе) аудиторлық есептер негізінде жасайтын құжаты;

5) ұсыным - анықталған бұзушылықтарды және жұмыстағы кемшіліктерді жою үшін бақылау объектілеріне жіберілетін, мемлекеттік қаржылық бақылау органдары орындауға міндетті құжат.

28-тарау. Мемлекеттік қаржылық бақылау органдары

143-бап. Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің құзыреті

Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті:

1) республикалық бюджеттің атқарылуын бақылауды, оның ішінде Қазақстан Республикасы бюджет жүйесінің принциптеріне сәйкес жүзеге асырады;

2) өз қызметінің бағыттары бойынша тиімділікті бақылауды жүзеге асырады;

3) бақылау объектілерінің есеп пен есептілікті жүргізу шынайылығы мен

дұрыстығын бақылауды жүзеге асырады;

4) орталық мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарларының, мемлекеттік және бюджеттік бағдарламалардың іске асырылуын бағалауды жүзеге асырады;

5) республикалық бюджет қаражатын, оның ішінде нысаналы трансферттерді, байланысты гранттарды, мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыздарды, концессиялық жобаларды бюджеттен бірлесіп қаржыландыруды, сондай-ақ мемлекеттің кепілгерліктері мен активтерін пайдаланудың Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкестігін бақылауды жүзеге асырады;

6) Қазақстан Республикасының Парламентіне ағымдағы жылдың 15 мамырынан кешіктірмей өзінің мазмұны бойынша Қазақстан Республикасы Үкіметінің тиісті есебіне қорытынды болып табылатын өткен қаржы жылындағы республикалық бюджеттің атқарылуы туралы есепті береді;

7) Қазақстан Республикасы Президентінің мемлекеттік қаржылық бақылауды жүзеге асыруға байланысты мәселелер бойынша тапсырмаларын, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Президентінің өзге де жеке тапсырмаларын орындайды;

8) Қазақстан Республикасының Президентіне мемлекеттік қаржылық бақылау объектілері лауазымды тұлғаларының нормативтік құқықтық актілерді сақтамауының анықталған фактілері бойынша ұсыныстар енгізеді;

9) республикалық бюджетке түсетін түсімдердің толықтығы мен уақтылығын, сондай-ақ республикалық бюджеттен түсімдер сомаларының қайтарылуын, салықтық және кедендік әкімшілік ету тиімділігін бақылауды жүзеге асырады;

10) мемлекеттік төтенше бюджеттің атқарылуын бақылауды жүзеге асырады;

11) республикалық бюджет қаражатын және мемлекет активтерін пайдалану кезінде Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасының сақталуын бақылауды жүзеге асырады;

12) Қазақстан Республикасы Президентінің келісімімен ғана немесе оның тапсырмасы бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі активтерін пайдаланудың Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкестігіне бақылауды жүзеге асырады;

13) Қазақстан Республикасының Үкіметінен, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінен, мемлекеттік органдардан, заңды және жеке тұлғалардан құпиялылық режимін, құпия, коммерциялық немесе заңмен қорғалатын өзге де құпияны сақтауды ескере отырып, республикалық деңгейдегі сыртқы мемлекеттік қаржылық бақылауды жоспарлау мен жүргізуге қатысты мәселелер бойынша қажетті құжаттаманы және ақпаратты сұратады және алады;

14) сыртқы мемлекеттік қаржылық бақылауды жүргізуге байланысты мәселелер бойынша бақылау объектілері лауазымды адамдарының тиісті есептерін тыңдайды;

15) сыртқы мемлекеттік қаржылық бақылауды жүргізуге мемлекеттік органдардың тиісті мамандарын және мәслихаттардың тексеру комиссияларын, сондай-ақ қажет болған кезде республикалық бюджеттен қызметтеріне ақы төлей отырып, аудиторлық

ұйымдарды, сарапшыларды тартады;

16) бақылау және талдамалық іс-шаралар барысында анықталған (анықталатын) бұзушылықтарды жою жөнінде шаралар қабылдайды;

17) бақылау объектісінен Қазақстан Республикасының құжаттандыру және сақтау жөніндегі заңнамасын сақтай отырып, бақылау қорытындысын растайтын тиісті материалдарды (дәлелдемелерді) кедергісіз алады;

18) мемлекеттік қаржылық бақылау органдарының бақылау актілерін талдайды және мемлекеттік қаржылық бақылау сапасын арттыру жөнінде ұсынымдар береді;

19) сыртқы мемлекеттік қаржылық бақылау жүргізу тәртібін анықтайды, мемлекеттік қаржылық бақылау стандарттарын әзірлейді және бекітеді, олардың сақталуына бақылау жүргізеді, мәслихаттардың тексеру комиссияларының үлгі е р е ж е с і н е н б е к і т е д і ;

20) мемлекеттік қаржылық бақылау саласында талдау мен зерттеулер жүргізеді, әдіснамалық басшылықты жүзеге асырады, мемлекеттік қаржылық бақылау саласындағы оқыту бағдарламаларын іске асырады;

21) Қазақстан Республикасының бюджет және өзге заңнамасын жетілдіру жөнінде ұсынымдар енгізеді, мемлекеттік қаржылық бақылау мәселелері жөніндегі нормативтік құқықтық актілерді келіседі;

22) Қазақстан Республикасының Үкіметіне, мемлекеттік органдарға және мемлекеттік қаржылық бақылау объектілеріне жіберілген ұсынымдар мен тапсырмалардың орындалуына мониторинг, сондай-ақ бақылау жүргізеді;

23) Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

144-бап. Мәслихаттың тексеру комиссиясының құзыреті

Мәслихаттың тексеру комиссиясы:

1) жергілікті бюджеттің атқарылуын бағалауды, оның ішінде Қазақстан Республикасы бюджет жүйесінің принциптеріне сәйкес жүзеге асырады;

2) өз қызметінің бағыттары бойынша тиімділікті бақылауды жүзеге асырады;

3) бақылау объектілерінің есеп пен есептілікті жүргізу дәлдігі мен дұрыстығын бақылауды жүзеге асырады;

4) жергілікті мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарларының және бюджеттік бағдарламалардың іске асырылуын бағалауды жүзеге асырады;

5) жергілікті бюджет қаражатын, оның ішінде нысаналы трансферттер мен бюджеттік кредиттер, байланысты гранттар, жергілікті атқарушы органдардың қарыздары, мемлекет активтері түрінде жоғары тұрған бюджеттен төмен тұрған бюджетке бөлінген қаражатты пайдаланудың Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкестігін бақылауды жүзеге асырады;

б) мәслихатқа белгіленген мерзімде жергілікті бюджеттің атқарылуы туралы есеп береді, ол өзінің мазмұны бойынша жергілікті атқарушы органның тиісті есебіне

20) Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

145-бап. Қазақстан Республикасының Үкіметі уәкілеттік берген ішкі бақылау жөніндегі органның құзыреті

Қазақстан Республикасының Үкіметі уәкілеттік берген ішкі бақылау жөніндегі о р г а н :

1) республикалық және жергілікті бюджеттердің қаражатын пайдаланудың Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкестігін бақылауды жүзеге асырады;

2) бақылау объектілерінің есепке алу мен есептілікті жүргізу дәлдігі мен дұрыстығын бақылауды жүзеге асырады;

3) Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасының сақталуын бақылауды жүзеге асырады;

4) бюджеттік кредиттер беру, концессиялық жобаларды, мемлекеттік кепілдіктер мен мемлекет кепілгерліктерін, байланысты гранттарды және мемлекет активтерін бірлесіп қаржыландыру шарттары мен рәсімдерінің сақталуын бақылауды жүзеге асырады ;

5) өз құзыреті шегінде мемлекеттік органдар мен барлық меншік нысандарындағы ұйымдардың республикалық және жергілікті бюджеттерге салыққа жатпайтын түсімдерді енгізудің толықтығы мен уақтылығына қатысты мәселелер жөніндегі қызметін бақылауды жүзеге асырады;

6) мемлекеттік мекемелердің өз иелігінде қалатын тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) сатудан түскен ақшаның қалыптастырылуы мен пайдаланылуын бақылауды жүзеге асырады;

7) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес республикалық және жергілікті бюджеттердің қаражатын пайдалану кезінде бұзушылықтарды анықтау, жолын кесу және оларға жол бермеу жөнінде шаралар қабылдайды;

8) бақылау объектілеріне жіберілетін ұсынымдардың және бақылау нәтижелері бойынша қабылданған шешімдердің орындалуын бақылауды жүзеге асырады;

9) бақылау жүргізуге байланысты мәселелер бойынша бақылау объектілерінен қажетті құжаттарды, анықтамаларды, ауызша және жазбаша түсіндірулерді сұратады және белгіленген мерзімде алады;

10) құпиялылық режимін, құпия, коммерциялық немесе заңмен қорғалатын өзге де құпияны сақтауды ескере отырып, бақылау іс-шаралары мәселелеріне қатысты бақылау объектілерінің құжаттамасымен кедергісіз танысады;

11) бақылауды жүргізуге мемлекеттік органдардың тиісті мамандарын және қажет болған кезде осы мақсаттарға республикалық бюджеттен бөлінген шегінде ақы төлей отырып, аудиторлық ұйымдарды, сарапшыларды тартады;

12) ішкі бақылау қызметтерінің мемлекеттік қаржы бақылау стандарттарын сақтауына бақылауды жүзеге асырады;

13) ішкі бақылау қызметтеріне әдістемелік бақылауды жүзеге асырады, олардың қызметтерін үйлестіреді, ішкі бақылау қызметтері қызметкерлерін даярлауды және біліктілігін арттыруды ұйымдастырады;

14) Қазақстан Республикасының Үкіметіне жүргізілген бақылау іс-шараларының нәтижелері туралы есептер береді;

15) бақылау нәтижелері бойынша анықталған бұзушылықтар сомасын мемлекет бюджетіне өтеуді қамтамасыз ету мақсатында сотқа талаптар жібереді;

16) Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

146-бап. Ішкі бақылау қызметтері

1. Ішкі бақылау қызметі:

1) мемлекеттік орган жұмысының сапасы мен өнімділігін арттыру мақсатында оның қызметінің бағыттары бойынша ішкі бақылауды жүзеге асырады;

2) мемлекеттік органда, оның аумақтық бөлімшелерінде және ведомстволық бағынысты ұйымдарында басқару жүйесінің жұмыс істеуін бағалауды жүргізеді, орталық мемлекеттік органның бірінші басшысына оны жақсарту жөнінде ұсынымдар б е р е д і ;

3) мемлекеттік органның Қазақстан Республикасының бюджет және өзге де заңнамасын сақтауын тексеруді жүзеге асырады;

4) мемлекеттік органның стратегиялық жоспары мен бюджеттік бағдарламаларының іске асырылуын бақылауды, нәтижелерді бағалауды жүзеге а с ы р а д ы ;

5) мемлекеттік органның есепке алу мен есептілікті жүргізу дәлдігі мен дұрыстығын бақылауды жүзеге асырады;

6) орталық мемлекеттік органның басшысы айқындайтын өзге де өкілеттіктерді ж ү з е г е а с ы р а д ы .

2. Ішкі бақылау қызметі орталық мемлекеттік органның басшысына мемлекеттік орган жұмысының тиімділігін арттыру, оның қызметінің тікелей және түпкі нәтижелеріне қол жеткізу мақсатында ондағы бақылау нәтижелері туралы есептерді және ішкі рәсімдерді, ережелерді, процестерді жақсарту жөнінде ұсынымдар береді.

3. Ішкі бақылау қызметі басқа құрылымдық бөлімшелерге ұйымдық жағынан тәуелсіз, мемлекеттік органның бірінші басшысына ғана бағынысты және есеп береді.

147-бап. Мемлекеттік органдардың және мемлекеттік қаржылық бақылау органдарының өзара іс-қимылы

1. Бақылау жүргізу мақсатында мемлекеттік қаржылық бақылау органдары келісілген мерзімде жоспарлары және жүргізілген бақылау іс-шаралары туралы ақпарат а л м а с у д ы ж ү з е г е а с ы р а д ы .

2. Мемлекеттік қаржылық бақылау органдары келісім бойынша бірлескен қызметті жүзеге асырады, сондай-ақ басқа да мемлекеттік органдармен бақылауды жүргізеді.

3. Мемлекеттік қаржылық бақылау органдары бақылау актілері мемлекеттік қаржылық бақылау стандарттарына сәйкес келген кезде бақылау нәтижелерін таниды.

4. Бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті мемлекеттік қаржылық бақылау нәтижелері туралы ақпаратты мәслихаттардың тексеру комиссияларынан с ұ р а т а а л а д ы .

5. Мемлекеттік қаржылық бақылау объектісінің лауазымды тұлғаларының іс-әрекеттерінде қылмыстар немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар белгілерін анықтаған жағдайда мемлекеттік қаржылық бақылау органдары бақылау материалдарын құқық қорғау органдарына немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істі қарауға уәкілетті органдарға береді.

6. Мемлекеттік қаржылық бақылау органдары кешенді бақылауды кемінде жылына бір рет жүргізеді.

29-тарау. Мемлекеттік қаржылық бақылау жүргізу негіздері

148-бап. Бақылау объектісі басшысының құқықтары мен міндеттері

1. Объектінің басшысы:

1) бақылаудың мақсатын, уақытын, ұзақтығын, оның нәтижелерін, тұжырымдары мен ұ с ы н ы с т а р ы н бі л у г е ;

2) мемлекеттік қаржылық бақылау органдарының тиісті құжатын ұсынбаған мемлекеттік қаржылық бақылау органдарының қызметкерлерін бақылауға жібермеуге;

3) бақылау нәтижелерімен келіспеген жағдайда он күн мерзімде мемлекеттік қаржылық бақылау органына бақылау актісіне қарсылық жіберуге;

4) Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің отырысында сырттан мемлекеттік қаржылық бақылау жүргізуге байланысты тиісті е с е п п е н с ө з с ө й л е у г е ;

5) бақылауды жүзеге асыратын мемлекеттік қаржылық бақылау органының іс-әрекетіне Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен шағым б е р у г е қ ұ қ ы л ы .

2. Бақылау объектісінің басшысы:

1) мемлекеттік қаржылық бақылау органының қызметкерлерін жұмыс орындарымен қ а м т а м а с ы з е т у г е ;

2) мемлекеттік қаржылық бақылау органының қызметкерлерін бақылауды жүзеге асыру үшін қажетті бүкіл ақпаратпен қамтамасыз етуге, оның анықтығы, объективтілігі мен толықтығы үшін дербес жауапкершілікте болуға;

3) мемлекеттік қаржылық бақылау органы қызметкерлерінің іс-әрекеттеріне араласпауға, бақылау жүргізуге кедергі келтірмеуге және оның ауқымын шектемеуге;

4) жүргізілген актінің нәтижелері бар актіні таныстыруға ұсынған күннен бастап үш күн мерзімде белгіленген тәртіппен бақылау актісіне қол қоюға;

5) қаулыда көрсетілген кемшіліктерді жою және оларды алдағы уақытта болдырмау

жөнінде қабылданған шаралар және мемлекеттік қаржылық бақылау органдарының табыс етуі туралы ақпаратты уақтылы табыс етіп отыруға;

б) салықтық емес түсімдерді бюджетке енгізуді, негізсіз пайдаланылған қаражатты бюджетке өндіріп алуды не оларды есеп бойынша қалпына келтіруді, сондай-ақ тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді берушілердің шарттық міндеттемелерді орындауын қамтамасыз етуге міндетті.

149-бап. Бақылау нәтижелері туралы есептілік

1. Бақылау объектісінің белгіленген тәртіппен қаралмаған қарсылықтары бар бақылау материалдарын есептілікке қосуға жол берілмейді.

2. Мемлекеттік қаржылық бақылау органдары бақылау нәтижелері туралы есептілікке енгізілетін ақпараттың дұрыстығы үшін жауапты болады.

150-бап. Мүдделер қақтығысы

1. Мүдделер қақтығысы - мемлекеттік қаржылық бақылау органдарының объективтілігі мен тәуелсіздігін шектей алатын қызмет немесе қатынастар.

2. Мемлекеттік қаржылық бақылау органдарының:

1) мемлекеттік қаржылық бақылау объектісі басшысының, жауапты хатшысының немесе олардың өкілеттігін жүзеге асыратын өзге де адамының, құрылтайшысының немесе қатысушысының жақын туысы, жекжаты немесе сенім білдірілген адамы болып табылатын ;

2) бақылау объектісінің онда жеке мүліктік мүдделері бар қызметкерлері, қатысушылары, лауазымды адамдары арасынан;

3) бақылау объектісінде жұмыс істеген не тексерілетін кезеңде бақылау объектісі басшысының, жауапты хатшысының немесе олардың өкілеттігін жүзеге асыратын өзге де адамының, құрылтайшысының немесе қатысушысының жақын туысы, жекжаты немесе сенім білдірілген адамы болып табылатын қызметкерлеріне бақылау жүргізуге тыйым салынады .

3. Мүдделер қақтығысы туындаған жағдайда мемлекеттік қаржылық бақылау органдарының қызметкерлері бұл туралы - бақылауды тағайындаған басшыларға, ал мәслихаттың тексеру комиссиясының мүшесі тексеру комиссиясының төрағасына хабарлауға тиіс. Мүдделер қақтығысы ахуалының туындағаны үшін жауаптылық Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес мемлекеттік қаржылық бақылау органының қызметкеріне жүктеледі.

151-бап. Мемлекеттік қаржылық бақылау органдары лауазымды адамдарының, бақылау объектілерінің жауапкершілігі

1. Мемлекеттік қаржылық бақылау органдарының қызметкерлері, бақылау актілерінде жазылған мәліметтердің анықтығы, объективтілігі және толықтығы үшін Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жауаптылықта болады.

2. Мемлекеттік қаржылық бақылау органдарының лауазымды адамдарына өз

құзыреттеріне сәйкес олардың қызметтік міндеттерін орындауына, бақылау жүргізу үшін жіберуге бас тарту, қажетті құжаттарды, материалдарды, қызмет туралы ақпаратты және өзге де мәліметтерді беруден бас тарту, анық емес ақпарат беру түріндегі кедергі келтіру, бақылауды жүзеге асыруға өзге де кедергі жасау, сондай-ақ анықталған бұзушылықтарды жою туралы актілерді орындамау немесе тиісінше орындамау Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жауаптылыққа әкеп соқтырады.

3. Қызметті жүзеге асыру процесінде Қазақстан Республикасының бюджет және өзге де заңнамасының талаптарын сақтамауы Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жауапкершілікке әкеп соғады.

152-бап. Дауларды шешу

Мемлекеттік қаржылық бақылау органдары лауазымды адамдарының, бақылау объектілерінің іс-әрекеттеріне Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен шағым жасалына алады.

8-бөлім. Бюджеттік инвестициялар

30-тарау. Бюджеттік инвестицияларды жоспарлау

153-бап. Бюджеттік инвестициялар туралы жалпы ережелер

1. Бюджеттік инвестициялар:

1) бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыру;
2) концессиялық жобаларды қоса қаржыландыру;
3) мемлекеттің заңды тұлғалардың жарғылық капиталына қатысуы арқылы жүзеге асырылады.

2. Шешілетін міндеттердің маңыздылығы деңгейіне қарай бюджеттік инвестициялық және концессиялық жобалар республикалық және жергілікті болып бөлінеді.

3. Республикалық және жергілікті бюджеттік инвестициялық және концессиялық жобаларды анықтау өлшемдері мыналар:

1) меншік түрі бойынша өлшемдер - бюджеттік инвестициялық немесе концессиялық жобаны іске асыру нәтижесінде алынған мүлікке туындайтын меншік құқығына (республикалық немесе коммуналдық) байланысты оны республикалық немесе жергілікті ретінде айқындайтын өлшем;

2) пайда алушылар бойынша өлшемдер - егер бюджеттік инвестициялық және (немесе) концессиялық жобаның іске асырылуынан экономикалық пайда алушылар екі және одан да көп облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың субъектілері болып табылса бюджеттік инвестициялық немесе концессиялық жобаны - республикалық ретінде, егер бюджеттік инвестициялық немесе концессиялық жобаны іске асырудан экономикалық пайда алушылар бір облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың субъектілері болып табылса жергілікті ретінде айқындайтын өлшем.

4. Бюджеттік инвестициялық немесе концессиялық жобаны республикалық ретінде айқындау үшін оның осы баптың 3-тармағында аталған өлшемдердің біріне сәйкестігі ж е т к і л і к т і б о л а д ы .

5. Жергілікті бюджеттік инвестициялық және концессиялық жобаларды облыстық, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың және аудандық (облыстық маңызы бар қалалық) деп сыныптау осы баптың 3-тармағында көзделген өлшемдер негізінде ж ү з е г е а с ы р ы л а д ы .

6. Республикалық бюджеттік инвестициялық және концессиялық жобаларды орталық мемлекеттік органдар республикалық бюджет қаражаты есебінен іске асырады .

7. Жергілікті бюджеттік инвестициялық және концессиялық жобаларды жергілікті атқарушы органдар жергілікті бюджет қаражаты есебінен іске асырады.

**154-бап. Бюджеттік инвестициялық жобаларды және
концессиялық жобаларды бюджеттен қоса
қаржыландыру шартында жоспарлау**

Бюджеттік инвестициялық жобаларды және концессиялық жобаларды бюджеттен қоса қаржыландыру сомаларын жоспарлау үш кезеңде жүзеге асырылады:

1) мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарларының жобаларын әзірлеу сатысында инвестициялық ұсыныстар әзірлеу;

2) бюджеттен қоса қаржыландыруды қажет ететін бюджеттік инвестициялық жобалардың және концессиялық жобалардың техникалық-экономикалық негіздемелерін әзірлеу және қажетті сараптамалар жүргізу;

3) бюджетті әзірлеу сатысында бюджеттен қоса қаржыландыруды талап ететін бюджеттік инвестициялық жобалардың және концессиялық жобалардың тізбелерін іріктеу.

155-бап. Инвестициялық ұсыныстарды әзірлеу

1. Инвестициялық ұсыныстарды әзірлеуді бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері мемлекеттік органдардың стратегиялық жоспарларын әзірлеу сатысында жүзеге а с ы р а д ы .

2. Инвестициялық ұсыныстар салалық сараптамадан өткізілуге жатады.

3. Бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері инвестициялық ұсыныстардың тізбесін қалыптастырады және мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті органға ұсынады.

4. И н в е с т и ц и я л ы қ ұ с ы н ы с т а р :

1) бюджеттен қоса қаржыландыру шартында бюджеттік инвестициялық жоба немесе концессиялық шарт бойынша жалпы ақпаратты;

2) жоба мақсатының Қазақстан Республикасының стратегиялық және бағдарламалық құжаттарында белгіленген экономика саласының даму, оның ішінде салада бар проблемаларды ықтимал шешу жолдары туралы басымдықтарына сәйкестігі т у р а л ы а қ п а р а т т ы ;

3) бюджеттен қоса қаржыландыру және осындай іске асырудың болмауы шарттарында бюджеттік инвестициялық жобаның немесе концессиялық жобаның мақсаттарына қол жеткізудің балама нұсқаларын;

4) бюджеттен қоса қаржыландыру және осындай іске асырудың болмауы шарттарында бюджеттік инвестициялық жоба немесе концессиялық жоба іске асырылған және мұндай іске асыру болмаған жағдайларда саладағы жағдайдың ы қ т и м а л н ұ с қ а л а р ы н ;

5) бюджеттен қоса қаржыландыру шарттарында бюджеттік инвестициялық жобаны немесе концессиялық жобаны іске асырудан түсетін пайданы бөлу туралы ақпаратты қ а м т у ғ а т и і с .

5. Бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері ұсынылатын инвестициялық ұсыныстардың негізділігі үшін жауапты болады.

6. Мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті орган инвестициялық ұсыныстарды тиісті қарау және іріктеу әдістемелері бойынша, оның ішінде шығындар мен пайданы талдау негізінде (осы әдістемені қолдану мүмкіндігін жағдайында) бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің инвестициялық ұсыныстарын қарайды және олар бойынша қорытындыны тиісті бюджет комиссияларының қарауына енгізеді.

7. Бюджет комиссиясы іріктеген инвестициялық ұсыныстарындағы инвестициялық жобалар бойынша мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті орган олар бойынша техникалық-экономикалық негіздемелерін әзірлеу мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті органның тиісті бөлінетін бюджеттік бағдарламасының қаражаты есебінен жүзеге асырылатын бюджеттік инвестициялық жобалардың тізбесін қалыптастырады.

8. Инвестициялық ұсыныстардың әзірлеу, қарау және іріктеу тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейді.

156-бап. Бюджеттік инвестициялық жобалардың тізбесін бюджет жобасына енгізу тәртібі

1 .

М ы н а л а р :

техникалық-экономикалық негіздемені әзірлеуді талап етпейтін жобаларды қоспағанда, бюджеттік инвестициялық жобаның белгіленген тәртіппен бекітілген техникалық-экономикалық негіздемесінің;

бюджеттік инвестициялық жобаның техникалық-экономикалық негіздеме бойынша экономикалық сараптамасының оң қорытындысының;

тиісті бюджет комиссиясының оң шешімінің болуы бюджеттік инвестициялық жобаларды бюджет жобасына енгізу үшін негіз болып табылады.

2. Бюджеттік инвестициялық жобаның техникалық-экономикалық негіздемесі пайда мен шығындарды экономикалық талдау негізінде жүргізілетін бюджеттік инвестициялық жобаның жүзеге асырылатындығы мен тиімділігін зерделеу н ә т и ж е л е р і н қ а м т и д ы .

Бюджеттік инвестициялық жобаның техникалық-экономикалық негіздемесін

әзірлеуге қойылатын талаптарды мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті
о р г а н а й қ ы н д а й д ы .

3. Құрылысы үлгі жобалар, үлгі жобалық шешімдер және қайталап қолдану жобалары бойынша болжанып отырған техникалық күрделі емес болып табылатын жобалар бойынша техникалық-экономикалық негіздемені әзірлеу талап етілмейді.

Техникалық-экономикалық негіздемені әзірлеуді талап етпейтін жобалардың тізбесін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

4. Бюджеттік инвестициялық жобаның белгіленген техникалық-экономикалық параметрлерін растау үшін техникалық-экономикалық негіздемеге Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген экономикалық және басқа да сараптамалар жүргізілуге т и і с .

5. Бюджеттік инвестициялық жобаның экономикалық сараптамасы салалық сараптама, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес талап етілетін басқа да сараптамалардың қорытындылары негізінде жүргізіледі, сондай-ақ бюджеттік инвестициялық жобаның экономикалық талдамасын кешенді бағалаудың міндетті нысаны болып табылады.

6. Басқа мемлекеттердің аумағында іске асыруға жоспарланып отырған, сондай-ақ құрылыс қызметін көздемейтін бюджеттік инвестициялық жобалардың экономикалық сараптамасы техникалық-экономикалық негіздеменің және оған салалық орган жүргізген сараптама қорытындысының негізінде жүргізіледі.

7. Республикалық бюджеттік инвестициялық жобалардың, сондай-ақ республикалық бюджеттен нысаналы даму трансферттері мен кредит есебінен қаржыландыруға жоспарланып отырған жергілікті бюджеттік инвестициялық жобалардың экономикалық сараптамасын Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын заңды тұлға жүзеге асырады.

8. Жергілікті бюджеттік инвестициялық жобалардың экономикалық сараптамасын жергілікті атқарушы органдар айқындайтын заңды тұлғалар жүзеге асырады.

9. Бюджеттік инвестициялық жобалардың экономикалық сараптамасын жүзеге асыруға белгіленген заңды тұлғалар бюджеттік инвестициялық жобаны іске асыру жөнінде ұсынылатын шешімдердің негізділігі мен тиімділігі, сондай-ақ оны іске асыруға теріс әсер ететін ықтимал қатерлердің есебінің толықтығы үшін Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жауапты болады.

10. Қажет болған жағдайда экономикалық сараптаманы жүзеге асыруға белгіленген заңды тұлғалар жүргізілген сараптамаларда қамтылмаған немесе толық қамтылмаған мәселелер бойынша қосымша сараптама, сондай-ақ тәуелсіз сараптама жүргізуді талап етуге қ ұ қ ы л ы .

11. Экономикалық сараптаманың нәтижелері бойынша бюджеттік инвестициялық жобаның техникалық-экономикалық негіздемесін бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі б е к і т е д і .

12. Бюджеттік инвестициялық, оның ішінде техникалық-экономикалық негіздеме әзірлеу талап етілмейтін, сондай-ақ сметалық құнды ұлғайтуды болжайтын жобаларды қарау, іріктеу, мониторингілеу және бағалау тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

157-бап. Бюджеттен қоса қаржыландыруды талап ететін концессиялық жобаларды бюджет жобасына енгізу тәртібі

1. М ы н а л а р :

концессиялық жобаның техникалық-экономикалық негіздемесінің;
концессиялық жобаның техникалық-экономикалық негіздемесінің экономикалық сараптамасының оң қорытындысының;
концессия мәселелері бойынша мамандандырылған ұйымның сараптамасының;
концессиялық жобаны бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті мемлекеттік органмен және республикалық меншіктің бар объектілері бойынша республикалық меншікке билік ету құқығын жүзеге асыру жөніндегі уәкілетті мемлекеттік органмен к е л і с у д і ң ;

бюджет комиссиясының оң шешімінің болуы концессиялық жобаны бюджеттен қоса қаржыландыруды қажет ететін бюджет жобасына қосу үшін негіз болып табылады .

2. Республикалық немесе жергілікті бюджеттен қоса қаржыландыруды талап ететін концессиялық жобалардың тізбесін қалыптастыру тәртібін Қазақстан Республикасының Ү к і м е т і а й қ ы н д а й д ы .

3. Республикалық немесе жергілікті бюджеттен қоса қаржыландыруды талап ететін концессиялық жобаның техникалық-экономикалық негіздемесін әзірлеуге қойылатын талаптарды мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган айқындайды.

4. Бюджеттен қоса қаржыландыруды талап ететін концессиялық жобаның техникалық-экономикалық негіздемесін әзірлеуді қаржыландыру мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті органның тиісті бөлінетін бюджеттік бағдарламасының қаражаты есебінен жүзеге асырылады.

5. Бюджеттен қоса қаржыландыруды талап ететін концессиялық жобаның техникалық-экономикалық негіздемесін әзірлеуге қойылатын техникалық тапсырманы тиісті орталық уәкілетті орган немесе облыстардың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органдары әзірлейді.

6. Бюджеттен қоса қаржыландыруды талап ететін концессиялық жобаның белгіленген техникалық-экономикалық параметрлерін растау үшін техникалық-экономикалық негіздеме экономикалық және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген басқа да сараптамадан өтілуге тиіс.

7. Бюджеттен қоса қаржыландыруды талап ететін концессиялық жобаның экономикалық сараптамасы салалық сараптама, Қазақстан Республикасының

заңнамасына сәйкес басқа да талап етілетін сараптама қорытындылары негізінде жүргізіледі және концессиялық жобаны экономикалық талдауды кешенді бағалаудың міндетті нысаны болып табылады.

8. Республикалық немесе жергілікті бюджеттен қоса қаржыландыруды талап ететін концессиялық жобаларды сараптауды концессия мәселелері жөніндегі мамандандырылған ұйым жүзеге асырады.

9. Концессия мәселелері жөніндегі мамандандырылған ұйым бюджеттен қоса қаржыландыруды талап ететін концессиялық жобаны іске асыру жөнінде ұсынылатын шешімдердің негізділігі мен тиімділігін, сондай-ақ оны іске асыруға теріс әсер ететін ықтимал қатерлерді есептеудің толықтығы үшін Қазақстан Республикасы заңдарына сәйкес жауапты болады.

10. Концессия мәселелері бойынша экономикалық сараптаманың және мамандандырылған ұйым сараптамасының нәтижелері бойынша бюджеттен қоса қаржыландыруды талап ететін концессиялық жобаның техникалық-экономикалық негіздемесін бюджеттік бағдарламалар әкімшісі бекітеді.

11. Республикалық және жергілікті бюджеттерден қоса қаржыландыруды талап ететін концессиялық жобаларды ұсыну, қарау, іріктеу, мониторингілеу және бағалау тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

158-бап. Мемлекеттің заңды тұлғалардың жарғылық капиталына қатысу арқылы бюджеттік инвестицияларды жоспарлау

1. Мемлекеттің заңды тұлғалардың жарғылық капиталына қатысу арқылы бюджеттік инвестицияларды жоспарлау және жүзеге асыру Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен бекітілген осы заңды тұлғаларды дамытудың стратегиялық құжаттары болған кезде жүзеге асырылады.

2. Бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті орталық және жергілікті атқарушы органдарға мемлекеттің заңды тұлғалардың жарғылық капиталына қатысу арқылы бюджеттік инвестицияларды жүзеге асыру туралы ұсыныстар және олардың қаржы-экономикалық негіздемелерін енгізеді.

Бюджеттік инвестициялардың қаржылық-экономикалық негіздемесі заңды тұлғалардың жарғылық капиталына бюджет қаражатын салудың негіздемесін, орындылығын және нәтижені бағалауды қамтитын құжатты білдіреді. Заңды тұлғаның жарғылық капиталын бюджет қаражаты есебінен ұлғайту заңды тұлғаның қызметін дамыту немесе кеңейту мақсаттарына рұқсат етіледі.

3. Бюджеттік инвестицияларды мемлекеттің ұлттық холдингтердің және ұлттық басқарушы компаниялардың жарғылық капиталына қатысу арқылы жүзеге асыру кезінде көрсетілген заңды тұлғалар акцияларының мемлекеттік пакетін иелену және пайдалану құқықтары жоқ бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері Қазақстан

Республикасы Үкіметінің шешіміне сәйкес ұлттық холдингтер мен ұлттық басқарушы компаниялар акцияларының эмиссиясын төлей алады.

Республикалық бюджеттік бағдарламалардың бұл әкімшілері тиісті бюджеттік бағдарламаларды жоспарлауды, негіздеуді және іске асыруды, осы Кодекске сәйкес олар бойынша нәтижелердің есептілігін, мониторингін және бағалауды қамтамасыз е т е д і .

4. Мемлекеттің заңды тұлғалардың жарғылық капиталына қатысу арқылы іске асыруға жоспарланып отырған бюджеттік инвестицияларды іріктеу мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық және жергілікті уәкілетті органдар дайындайтын бюджеттік инвестициялардың қаржылық-экономикалық негіздемесі жөніндегі қорытындының негізінде жүзеге асырылады.

5. Қаржылық-экономикалық негіздеменің мазмұнына, әзірлеу тәртібі мен мерзіміне, сондай-ақ заңды тұлғалардың жарғылық капиталына мемлекеттің қатысуы арқылы іске асырылуға жоспарланып отырған бюджеттік инвестицияларды іріктеу тәртібін мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган айқындайды.

31-тарау. Бюджеттік инвестицияларды жүзеге асыру

159-бап. Бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыру

1. Бюджеттік инвестициялық жобалар олардың белгіленген тәртіппен бекітілген техникалық-экономикалық негіздемелеріне сәйкес іске асырылады.

2. Бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыру шеңберінде көзделетін құрылыс қызметі белгіленген тәртіппен бекітілген жобалау-сметалық құжаттамаға сәйкес жүзеге а с ы р ы л а д ы .

3. Бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыру шеңберінде көзделетін шет мемлекеттер аумағындағы құрылыс қызметі осы жоба аумағында іске асырылатын мемлекеттің заңнамасында белгіленген тәртіппен бекітілген жобалау-сметалық құжаттамаға сәйкес жүзеге асырылады.

4. Бірыңғай техникалық параметрлері бар инвестициялық жобалар бойынша үлгі жоба әзірлеу жүзеге а с ы р ы л а д ы .

Үлгі жобаларды әзірлеу мен оларға сараптама жүргізуді қаржыландыру құрылыс істері жөніндегі уәкілетті органның тиісті бюджеттік бағдарламасының қаражаты е с е б і н е н жүзеге а с ы р ы л а д ы .

Бюджеттік инвестициялық жобаларды іске асыру кезінде үлгі жобаларды қолдану құрылыстың нақты алаңына бекіту жолымен жүзеге асырылады.

5. Бюджеттік инвестициялық жобалардың құнын қарамай және бюджет комиссиясының оң шешімінсіз ұлғайтуға жол берілмейді.

6. Республикалық немесе жергілікті бюджетке енгізілмеген бюджеттік инвестициялық жобалар бойынша жобалау-сметалық құжаттама әзірлеуге жол б е р і л м е й д і .

7. Бюджеттік инвестициялық жобаның жобалау-сметалық құжаттамасын бюджет

комиссиясының оң шешімінсіз бюджеттің қосымша шығыстарына әкеп соғатын техникалық шешімдерді өзгертуге байланысты түзетуге жол берілмейді.

Республикалық бюджеттен берілетін нысаналы трансферттердің есебінен қаржыландырылатын бюджеттік инвестициялық жобаның жобалау-сметалық құжаттамасын техникалық шешімдерді өзгертуге байланысты және бюджеттің қосымша шығыстарына әкеп соғатын түзету туралы шешімді республикалық бюджет комиссиясы қабылдайды.

8. Бекітілген техникалық-экономикалық негіздемеде көзделмеген және бюджеттің қосымша шығыстарына әкеп соғатын бюджеттік инвестициялық жобаның жобалау-сметалық құжаттамасындағы қосымша құрамдас бөліктерді бюджет комиссиясының оң шешімінсіз қосуға рұқсат етілмейді.

Егер бюджеттік инвестициялық жоба республикалық бюджеттен берілетін нысаналы трансферттердің есебінен қаржыландырылған жағдайда бекітілген техникалық-экономикалық негіздемеде көзделмеген және бюджеттің қосымша шығыстарға әкеп соғатын бюджеттік инвестициялық жобаның жобалау-сметалық құжаттамасында қосымша құрамдас бөліктерді қосу туралы шешімді республикалық бюджет комиссиясы қабылдайды.

9. Республикалық бюджет, оның ішінде нысаналы трансферттер есебінен қаржыландырылатын аяқталған инвестициялық жобалар бойынша инвестициялық жобаларды іске асыруды бағалауды Қазақстан Республикасының Үкіметі уәкілеттік берген орган жүргізеді.

Жергілікті бюджет, оның ішінде нысаналы трансферттер есебінен қаржыландырылатын инвестициялық жобаларды іске асыруды бағалауды жергілікті атқарушы орган уәкілеттік берген орган жүргізеді.

10. Инвестициялық жобаларды іске асыруды бағалауды жүргізу тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

160-бап. Концессиялық жобаларды бюджеттен қоса қаржыландыру арқылы бюджеттік инвестицияларды жүзеге асыру

1. Концессиялық жобаларды бюджеттен қоса қаржыландыру арқылы жүзеге асырылатын бюджеттік инвестициялар концессия шартының негізінде іске асырылады.

2. Концессиялық жобаларды бюджеттен қоса қаржыландыруды концедент тиісті бюджеттік бағдарлама шеңберінде жүргізеді.

3. Концессиялық жобаларды бюджеттен қоса қаржыландыру Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен жүзеге асырылады.

161-бап. Мемлекеттің заңды тұлғалардың жарғылық капиталына қатысуы арқылы бюджеттік инвестицияларды жүзеге асыру

1. Мемлекеттің заңды тұлғалардың жарғылық капиталына қатысуы арқылы бюджеттік инвестицияларды Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасының Үкіметі және жергілікті атқарушы органдар жүзеге асырады.

2. Жарғылық капиталына мемлекет қатысатын заңды тұлғалардың жарғылық капиталын ұлғайтуға және олардың еншілес ұйымдарының жарғылық капиталына заңды тұлғалардың жарияланған акцияларын төлеуге ақша аудару бағалы қағаздар нарығын реттеуді және қадағалауды жүзеге асыратын мемлекеттік органның тиісті куәлігімен расталатын жарияланған акцияларын (бағалы қағаздарды) шығаруды мемлекеттік тіркегеннен кейін жүзеге асырылады.

9-бөлім. Концессиялық міндеттемелер

32-тарау. Концессиялық міндеттемелер

162-бап. Концессиялық міндеттемелер туралы жалпы ережелер

1. Қазақстан Республикасы Үкіметінің және жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелерді қабылдауы Қазақстан Республикасының бюджет және концессиялық заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

2. Концедентке қатысты концессиялық міндеттемелер:

1) Қазақстан Республикасы Үкіметінің концессиялық міндеттемелеріне;

2) жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелеріне бөлінеді.

3. Қазақстан Республикасы Үкіметінің концессиялық міндеттемелерді орындауы республикалық бюджет қаражаты есебінен жүзеге асырылады.

4. Жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелерді орындауы жергілікті бюджеттердің қаражаты есебінен жүзеге асырылады.

5. Қазақстан Республикасының Үкіметі мен жергілікті атқарушы органдары бір-бірінің концессиялық міндеттемелері бойынша жауап бермейді.

6. Қазақстан Республикасы Үкіметі мен жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелері жасалған концессия шарттары бойынша концессиялық міндеттемелерді толық төлеген кезде орындалды деп саналады.

7. Қазақстан Республикасының Үкіметі мен жергілікті атқарушы органдар мониторингті Қазақстан Республикасының Үкіметі мен жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелерін концессиялық міндеттемелерді қалыптастыру, өзгерту және төлеу процесін есепке алуды, талдауды және бақылауды жүзеге асыру арқылы жүзеге асырады.

8. Концессиялық жобалар бойынша инвестициялық шығындар өтемақысын беру тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

163-бап. Концессиялық міндеттемелерді есепке алу және оның мониторингі

1. Концессиялық міндеттемелер Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті органда тіркелуге және есепке алынуға т и і с .

2. Бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган Қазақстан Республикасы Үкіметінің концессиялық міндеттемелерінің мониторингін жүзеге асырады.

3. Бюджетті атқару жөніндегі жергілікті уәкілетті органдар жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелерінің мониторингін жүзеге асырады.

4. Концессиялық міндеттемелердің мониторингі Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен жүзеге асырылады.

164-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің концессиялық міндеттемелерді қабылдауы және орындауы

1. Қазақстан Республикасы Үкіметінің концессиялық міндеттемелер қабылдауы:

1) жоспарлы кезеңге концессияға ұсынылған объектілер тізбесін қалыптастыру;

2) концессиялық міндеттемелерді қабылдаудың қаржылық шекарасын және басымдықтарын белгілеу негізінде жүзеге асырылады.

2. Қазақстан Республикасы Үкіметінің концессиялық міндеттемелерді қабылдауын бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган әрбір жекелеген концессиялық жоба бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметі шешімінің негізінде жүзеге а с ы р а д ы .

3. Қазақстан Республикасы Үкіметінің концессиялық міндеттемелерді қабылдауы республикалық бюджет туралы заңда белгіленген лимитпен шектеледі.

4. Қазақстан Республикасы Үкіметінің концессиялық міндеттемелерді орындауын республикалық бюджет туралы заңда көзделген бюджет қаражаты есебінен бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган жүзеге асырады.

33-тарау. Жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелері

165-бап. Жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелер қабылдауы

1. Жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелерді қабылдауы:

1) жоспарлы кезеңге концессияға ұсынылған объектілер тізбесін қалыптастыру;

2) концессиялық міндеттемелерді қабылдаудың қаржылық шекарасын және басымдықтарын белгілеу негізінде жүзеге асырылады.

2. Жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелерді қабылдауын бюджетті атқару жөніндегі жергілікті уәкілетті орган әрбір жекелеген концессиялық жоба бойынша облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың мәслихаты шешімінің негізінде жүзеге асырады.

166-бап. Жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелер қабылдауын шектеу

1. Жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелер қабылдауы тиісті жергілікті атқарушы органның концессиялық міндеттемелерінің белгіленген борыш

лимитімен

шектеледі.

2. Жергілікті атқарушы органның концессиялық міндеттемелерінің лимитін Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейді.

167-бап. Жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелерді орындауы

Жергілікті атқарушы органдардың концессиялық міндеттемелерді орындауын жергілікті бюджеттердің қаражаты есебінен бюджетті атқару жөніндегі жергілікті уәкілетті органдар жүзеге асырады.

10-бөлім. Гранттар

34-тарау. Гранттар туралы жалпы ережелер

168-бап. Осы бөлімде пайдаланылатын ұғымдар

Осы бөлімде мынадай ұғымдар пайдаланылады:

- 1) өтеусіз техникалық көмек - донорлардың Қазақстан Республикасының мемлекеттік ұйымдарына тауарлар жеткізіп беруді, жұмыстарды орындауды және қызметтер көрсетуді жүзеге асыруы немесе ұйымдастыруы;
- 2) өтеусіз қаржылық көмек - донорлардың Қазақстан Республикасының мемлекеттік ұйымдарына тауарлар жеткізіп беруді, жұмыстарды орындауды және қызметтер көрсетуді қаржыландыру үшін ақша беруі;
- 3) грант - донорлардың Қазақстан Республикасының мемлекеттік ұйымдарына беретін өтеусіз қаржылық немесе техникалық көмегі;
- 4) донорлар - шет мемлекеттер, олардың үкіметтері мен агенттіктері, халықаралық және шетелдік мемлекеттік ұйымдар, қызметі Қазақстан Республикасының Конституциясына қайшы келмейтін шетелдердің үкіметтік емес қоғамдық ұйымдары және қорлары;
- 5) байланысты грант туралы келісім - мемлекеттік орган мен донор арасындағы Қазақстан Республикасына өтеусіз қаржылық немесе техникалық көмек беруді көздейтін шарт.

169-бап. Гранттарды жіктеу

Гранттар берілу шарттары бойынша былай бөлінеді:

- 1) байланысты гранттар - Қазақстан Республикасы Үкіметінің грант берген донордан одан әрі қарыз алуын немесе байланысты грантты іске асыруға бағытталған тиісті бюджеттік бағдарламаның шеңберінде республикалық және жергілікті бюджеттерден қоса қаржыландыруды көздейтін гранттар;
- 2) байланыссыз гранттар - Қазақстан Республикасы Үкіметінің грант берген донордан одан әрі қарыз алуын немесе республикалық және жергілікті бюджеттерден қоса қаржыландыру көзделмейтін гранттар.

35-тарау. Байланыссыз және байланысты гранттар

170-бап. Байланыссыз гранттар

Байланыссыз гранттарды тарту, пайдалану, мониторингілеу және пайдаланылуын бағалау Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен жүзеге асырылады.

171-бап. Байланысты гранттарды жоспарлау

1. Байланысты гранттарды жоспарлау - орталық мемлекеттік органдардың өтеусіз қаржылық және техникалық көмек беру туралы ұсыныстарға негізделген байланысты гранттар тартуға өтінімдер қалыптастыру, ұсыным жасау және іріктеу жөніндегі қ ы з м е т і .

2. Байланысты гранттарды тартуға арналған өтінімдерді орталық мемлекеттік органдар жергілікті өкілді және атқарушы органдардың өтінімдерін ескере отырып, Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органға ұсынады.

3. Байланысты гранттарды тартуға арналған өтінімдерді іріктеуді мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган:

1) байланысты грантты тартуға арналған өтінімнің Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуының басымдықтарына сәйкестігі;

2) байланысты грантты тартуға арналған өтінімнің донорлардың байланысты гранттарды беру саясатына сәйкестігі негізінде жүзеге асырады.

4. Байланысты гранттарды тартуға арналған іріктелген өтінімдердің негізінде мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган Қазақстан Республикасының Үкіметі бекіткен гранттарды тартуға арналған өтінімдердің тізбесін қалыптастырады.

172-бап. Байланысты гранттарды тарту

1. Байланысты гранттарды тартуға арналған басым өтінімдер тізбесінің негізінде мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган донорларға байланысты гранттар беруге арналған өтінімдер жібереді.

2. Байланысты гранттар беруге арналған өтінімдерді толтыруды донорлар белгілеген нысан бойынша мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органның сұратуы негізінде тиісті орталық мемлекеттік немесе жергілікті өкілді немесе атқарушы органдар жүзеге асырады.

Мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органмен келісіп алмай донорларға өтініш жасауға тыйым салынады.

3. Байланыстырылған грантты тартуға өтінімді донор мақұлдаған ретте оны тартудың мақсатқа сай екендігін тиісті бюджет комиссиялары айқындайды.

Мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган байланыстырылған гранттарды тартуға арналған өтінімдер тізбесін қалыптастырады және оны бюджеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органға не жергілікті атқарушы органдарға тиісті бюджет комиссияларына қарауға өтінімдер енгізу жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру үшін жібереді.

4. Байланысты грант туралы келісім республикалық немесе жергілікті бюджеттер бекітілгеннен кейін жасалады.

173-бап. Байланысты гранттарды пайдалану

1. Байланысты гранттарды пайдалану жеке бюджеттік бағдарлама бойынша көзделеді және байланысты грант туралы келісімге және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес мемлекеттік ұйымдар - гранттарды алушылар жүзеге асырады.

2. Мемлекеттік ұйымдар - байланысты гранттарды алушылар:

1) байланысты грант туралы келісімде көзделген өздеріне қабылдаған міндеттемелерді уақтылы орындауға;

2) алынған байланысты гранттардың нысаналы және тиімді пайдаланылуын қамтамасыз етуге;

3) байланысты гранттардың есебінен сатып алынған жабдықтар мен материалдардың баланса қойылуын қамтамасыз етуге;

4) гранттардың есебінен сатып алынатын тауарлар импорты кезінде кедендік ресімдерді уақтылы жүзеге асыруға;

5) ай сайын бюджеттің атқарылуы жөніндегі уәкілеті органға байланысты гранттарды пайдалану туралы ақпаратты табыс етуге міндетті.

3. Байланысты грантты пайдалану аяқталған соң мемлекеттік ұйымдар - байланысты гранттарды алушылар мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органға донордың уәкілетті өкілі және өтінімі бойынша байланысты грант беру жүзеге асырылған орталық мемлекеттік немесе жергілікті өкілді немесе атқарушы органдардың бірінші басшысы қол қойған байланысты грантты пайдалану туралы түпкілікті есепті табыс етеді.

174-бап. Байланысты гранттарды пайдалану мониторингі және бағалау

1. Байланысты гранттарды пайдалану мониторингі:

1) орталық мемлекеттік, жергілікті өкілді және атқарушы органдардың байланысты гранттарды пайдалану барысы мен нәтижелері туралы ақпарат жинауын және оны өңдеуін;

2) орталық мемлекеттік, жергілікті өкілді және атқарушы органдардың байланысты гранттарды пайдалану барысы мен нәтижелері туралы есептерді мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органға және бюджеттің атқарылуы жөніндегі орталық уәкілетті органға табыс етуін көздейді.

2. Есептілікті табыс ету тәртібі мен мерзімдерін және нысандарын, сондай-ақ байланысты гранттарды пайдалану барысы мен нәтижелері туралы табыс етілетін ақпаратқа қойылатын талаптарды мемлекеттік жоспарлау және бюджеттің атқарылуы жөніндегі орталық уәкілетті органдар айқындайды.

3. Байланысты гранттарды пайдалануды бағалауды мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган байланысты гранттарды пайдалану мониторингінің негізінде жүзеге асырады және:

байланысты гранттарды тартудың орындылығын бағалауды;

байланысты гранттарды пайдаланудың жоспарланған және қол жеткізілген нәтижелерін салыстыруды, сондай-ақ олардың республика мен өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына әсер етуін талдауды;

байланысты гранттарды пайдалануға әкеп соққан әр түрлі сыртқы факторларды бағалауды және талдауды көздейді.

4. Мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган оларды бағалау нәтижелеріне негізделген байланысты гранттарды пайдалану туралы жиынтық есепті қалыптастырады және оны есепіден кейінгі жылдың 1 сәуірінен кешіктірмей Қазақстан Республикасының Үкіметіне табыс етеді.

11-бөлім. Бюджеттік кредиттеу

36-тарау. Бюджеттік кредиттеудің жалпы ережелері

175-бап. Бюджеттік кредиттеу туралы негізгі ережелер

1. Бюджеттік кредит - бюджеттен қайтарымды, мерзімді және ақылы негізде б ө л і н е т і н а қ ш а .

2. Бюджеттік кредиттеу - бюджеттік кредитті беру, пайдалану, оған қызмет көрсету және оны өтеу туралы шешім қабылдау рәсімдерін қамтитын процесс.

3. Кредиттік шарт - бюджеттік кредитті беру, пайдалану, оған қызмет көрсету және оны өтеу кезінде тараптардың құқықтық қатынастарын белгілейтін, кредитор, бюджеттік бағдарлама әкімшісі және қарыз алушы арасындағы келісім.

4. Бюджеттік кредиттер заңды тұлғалардың жарғылық капиталдарына қатысу мақсаттарына, қарыз алушының шаруашылық қызметінің залалдарын жабуына, көрсетілетін қызметтер үшін сенім білдірілген тұлғаларға (агенттерге) ақы төлеуге б е р і л м е й д і .

5. Бюджеттік кредиттер мынадай талаптар сақталған жағдайда беріледі:

- 1) салық берешегінің болмауы;
- 2) қарыз алушының бюджеттік кредит бойынша міндеттемелерді орындауды қамтамасыз ететін жағдайының болуы;
- 3) қарыз алушының бұрын берілген бюджеттік кредиттер бойынша берешегінің болмауы.

176-бап. Бюджеттік кредиттеу принциптері

Бюджеттік кредиттер беру мынадай:

- 1) кредит шартына сәйкес бюджеттік кредитті өтеу міндеттілігін көздейтін қ а й т а р ы м д ы л ы қ ;
- 2) міндеттемелердің орындалуын Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәсілдермен қамтамасыз ететін жағдайының болуын көздейтін қамтамасыз е т і л у ;
- 3) бюджеттік кредитті бергені үшін қарыз алушыға сыйақы төлеуді көздейтін

а қ ы л ы л ы қ ;

4) бюджеттік кредитті беру мерзімін белгілеуді көздейтін мерзімділік принциптеріне сәйкес жүзеге асырылады.

177-бап. Бюджеттік кредиттеу өлшемдері

1. Бюджеттік бағдарлама мынадай өлшемдер сақталған жағдайда бюджеттік кредит беру арқылы іске асырылады:

- 1) іс-шараларды бюджеттік кредиттеу арқылы іске асырудың экономикалық және әлеуметтік тиімділігі;
- 2) бюджеттік кредит есебінен іске асырылатын іс-шаралардың өзін-өзі ақтауы;
- 3) қарыз алушының Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын өлшемдерге сәйкес кредиттік қабілеті.

178-бап. Бюджеттік кредиттеу субъектілері

1. Бюджеттік кредиттеу субъектілері кредитор, бюджеттік бағдарламаның әкімшісі, қарыз алушы, соңғы қарыз алушы, сенім білдірілген өкіл (агент) болып табылады.

2. Бюджеттік кредиттеу субъектілерінің құқықтары мен міндеттері осы Кодекске және Қазақстан Республикасының басқа да заңнамалық актілеріне сәйкес кредиттік шартпен және (немесе) тапсырма шартымен айқындалады.

179-бап. Кредитор

1. Кредитор - Қазақстан Республикасының бюджеттік және азаматтық заңнамасына сәйкес бюджеттік кредит беретін кредит шартының тарабы.

2. Республикалық бюджеттен бюджеттік кредиттеу кезінде Қазақстан Республикасының Үкіметі кредитор болып табылады.

Бюджеттік кредиттеу кезінде бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган Қазақстан Республикасы Үкіметінің атынан кредитор ретінде әрекет етеді.

3. Жергілікті бюджеттен бюджеттік кредиттеу кезінде тиісті жергілікті атқарушы орган кредитор болып табылады.

4. Кредитор осы Кодекске және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес бюджеттік кредит беруді қамтамасыз етеді, кредит шарты талаптарының орындалуын бақылауды жүзеге асырады.

180-бап. Бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі бюджеттік кредит беру субъектісі ретінде

Бюджеттік бағдарламалардың әкімшісі бюджеттік кредиттеу кезінде кредиттік шарттың тарабы болып табылады және:

1) қаржы агенттіктерін қоспағанда, қарыз алушы банктерді және сенім білдірілген өкілдерді (агенттерді) конкурстық негізде айқындауды;

2) бюджеттік кредиттердің нысаналы және тиімді пайдаланылуының, өтелуі мен оларға қызмет көрсетілуінің бақылауы мен мониторингін жүзеге асырады.

181-бап. Қарыз алушылар

1. Қарыз алушы - бюджеттік кредитті алушы, негізгі борышты өтеу және сыйақы, сондай-ақ кредиттік шартқа сәйкес басқа да төлемдерді төлеу жөнінде міндеттемелер алатын кредит шартының тарабы.

2. М ы н а л а р :

1) мамандандырылған ұйымдар - жекелеген банктік операцияларды жүзеге асыратын банктер, ұйымдар, сондай-ақ акцияларының бақылау пакеттері мемлекетке немесе ұлттық холдингке немесе Қазақстан Республикасының резиденттері болып табылатын ұлттық басқарушы компанияларға жататын ұйымдар;

2) жергілікті атқарушы органдар;

3) шетелдік мемлекеттер;

4) жеке тұлғалар қарыз алушылар бола алады.

182-бап. Соңғы қарыз алушылар

1. Соңғы қарыз алушы - қарыз беруші мамандандырылған ұйым оған кредитор немесе қаржы агенттігі айқындаған шарттармен беретін бюджеттік кредитті соңғы а л у ш ы .

2. Қазақстан Республикасының резиденттері болып табылатын, кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыратын жеке және заңды тұлғалар соңғы қарыз алушылар бола а л а д ы .

3. Соңғы қарыз алушыларды іріктеуді және кредиттеуді бюджеттік бағдарламаның мақсатына, сондай-ақ өздерінің кредиттік саясатына сәйкес қарыз алушы мамандандырылған ұйымдар жүзеге асырады.

183-бап. Сенім білдірілген өкілдер (агенттер)

1. Сенім білдірілген өкіл (агент) - тапсырма шартының негізінде кредитордың (сенімгердің) атынан және оның есебінен және оның нұсқауларына сәйкес бюджеттік кредит беруге байланысты белгілі бір тапсырмаларды жасайтын тұлға.

2. Сенім білдірілген өкіл (агент) кредитордың (сенімгердің) тапсырмасы бойынша мынадай іс-қимылдарды орындай алады:

1) бюджеттік кредиттерге қызмет көрсету;

2) қарыз алушылармен есеп айырысу;

3) бюджеттік инвестициялық жобалардың қаржыландырылуы мен іске асырылуына м о н и т о р и н г жү р г і з у ;

4) қарыз алушылардың қаржылық жай-күйіне мониторинг жүргізу;

5) Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес берешекті өндіріп алу;

6) қарыз алушылар - жеке тұлғаларды анықтау және олармен кредиттік шарттар ж а с а с у .

3. Қазақстан Республикасының резиденттері болып табылатын банк, банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйым немесе акцияларының бақылау пакеті мемлекетке немесе ұлттық холдингке не ұлттық басқарушы компанияға тиесілі ұйым сенім білдірілген өкілдер (агенттер) болады.

4. Қаржы агенттігін қоспағанда, сенім білдірілген өкілді (агентті) бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті орган немесе бюджеттік бағдарламаның әкімшісі Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасына сәйкес айқындайды.

5. Бюджеттік бағдарламаның әкімшісі тиісті бюджет қаражаты есебінен сенім білдірілген өкілге (агентке) тапсырмаларды орындағаны үшін сыйақы төлеуді жүзеге асырады.

Сенім білдірілген өкілге (агентке) тапсырмаларды орындағаны үшін сыйақы төлеу мөлшері тапсырма шартында белгіленеді.

37-тарау. Бюджеттік кредиттеу шарттары

184-бап. Кредиттік шарттың негізгі талаптары

1. Кредиттік шартта бюджеттік кредиттің мынадай негізгі талаптары міндетті түрде болады:

- т и і с :
- 1) берудің мақсаты;
  - 2) мөлшері;
  - 3) валютасы;
  - 4) мерзімі;
  - 5) игеру кезеңі;
  - 6) сыйақы ставкасы.

2. Бюджеттік кредиттің негізгі шарттары және қарыз алушылардың санаты кредитордың шешімімен белгіленеді.

3. Кредиттік шартқа қосымша талаптар, соның ішінде бюджеттік кредитті беру тәсілін айқындайтын талаптар, бюджеттік кредитті өтеу және оған қызмет көрсету кестесі, бюджеттік кредит бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету тәсілдері енгізіледі.

185-бап. Бюджеттік кредиттің мерзімі

1. Бюджеттік кредиттің мерзімі - қарыз алушы бюджеттік кредит алатын, пайдаланатын, оған қызмет көрсететін және оны өтейтін уақыт кезеңі.

2. Бюджеттік кредиттің мерзімі бюджеттік кредиттің қаражатын кредитордың шотынан аударған кезден бастап есептеледі.

3. Бюджеттік кредиттер берілу мерзіміне қарай мынадай түрлерге бөлінеді:

- 1) қысқа мерзімді - 1 жылға дейін;
- 2) орта мерзімді - 1 жылдан 5 жылға дейін;
- 3) ұзақ мерзімді - 5 жылдан 30 жылға дейін.

186-бап. Бюджеттік кредитті игеру кезеңі

Бюджеттік кредитті игеру кезеңі - бюджеттік кредиттің берілу мақсаттарына сәйкес іс-шараларды іске асыру үшін қарыз алушы бюджеттік кредитті пайдалана алатын уақыт кезеңі.

187-бап. Бюджеттік кредит бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету тәсілдері

1. Бюджеттік кредит бойынша міндеттемелердің орындалуы кепілмен, кепілдікпен, кепілгерлікпен немесе Қазақстан Республикасының заңнамасында немесе шартта көзделген басқа да тәсілдермен қамтамасыз етіледі.

Тізбесін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын қаржы агенттіктеріне республикалық бюджеттен бюджеттік кредиттер міндеттемелерді орындау қамтамасыз етілмей бөлінуі мүмкін.

2. Бюджеттік кредиттің қайтарылуын қамтамасыз ету құны сыйақы сомасы ескеріле отырып, бюджеттік кредит мөлшерінен кем болмауға тиіс.

3. Бюджеттік кредит жөніндегі міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етуді бағалау Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады. Бюджеттік кредит бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етуді бағалау жөнінде көрсетілген қызметтерге ақы төлеуді қарыз алушы жүргізеді.

188-бап. Сыйақы ставкасы

1. Сыйақы - бюджеттік кредит берілгені үшін қарыз алушы жүзеге асыратын төлем.

2. Сыйақы ставкасы - жылдық проценттер түрінде көрсетілетін сыйақы мөлшері.

3. Сыйақы ставкасы тіркелген немесе құбылмалы болуы мүмкін.

Тіркелген сыйақы ставкасы - мөлшері бюджеттік кредиттің барлық мерзіміне өзгеріссіз белгіленетін сыйақы ставкасы.

Құбылмалы сыйақы ставкасы - қаржы рыногындағы конъюнктураға байланысты өзгеріп тұратын сыйақы ставкасы.

4. Кірістіліктің орташа өлшемді ставкасы - бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган шығарған мемлекеттік бағалы қағаздар бойынша сыйақының орташа өлшемді ставкасы.

Жергілікті атқарушы органдарға, қаржы агенттіктеріне бюджеттік кредиттер бойынша сыйақы ставкаларын қоспағанда, бюджеттік кредиттер бойынша сыйақы ставкасы, айналыс мерзімі бюджеттік кредиттің мерзіміне сәйкес келетін мемлекеттік бағалы қағаздар бойынша кірістіліктің орташа өлшемді ставкасынан төмен болмайтын шамада белгіленеді.

Бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган шығарған тиісті мемлекеттік бағалы қағаздар бойынша табыстылықтың орта өлшемді ставкасын анықтау тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейді.

189-бап. Бюджеттік кредит беру тәсілі

Б ю д ж е т т і к к р е д и т :

1) қарыз алушының төлем құжаттарына ақы төлеу;

2) бір мерзімде не аудару кестесіне сәйкес бөліп-бөліп немесе қарыз алушының тиісті құжаттар беруіне қарай қарыз алушының банк шотына аудару арқылы берілуі мүмкін.

190-бап. Бюджеттік кредитті өтеу мен оған қызмет көрсету кестесі

1. Бюджеттік кредитті өтеу және оған қызмет көрсету кестесі бюджеттік кредитті өтеу және оған қызмет көрсету жөніндегі төлемдердің мерзімдерін, кезеңділігін белгілейді.

2. Кредиттік шартта жеңілдік кезеңін беру көзделуі мүмкін.

Жеңілдік кезеңі - бюджеттік кредит мерзімінің құрамына кіретін уақыт кезеңі, бұл кезеңде қарыз алушы кредитті өтеуді жүзеге асырмайды. Жеңілдік кезеңінің ұзақтығы кредит мерзімінің ұзақтығының үштен бірінен аспауға тиіс.

38-тарау. Бюджеттік кредиттеу рәсімдері

191-бап. Бюджеттік кредит беру туралы шешім қабылдау

Бюджеттік кредит беру туралы шешім қабылдау:

1) мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган белгілеген тәртіппен бюджеттік кредиттеудің мақсатқа сай екендігін айқындауды;

2) мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті органның бюджеттік бағдарламалар әкімшісі бюджеттік кредиттеу арқылы іске асыру ұсынылатын бюджеттік бағдарламалардың бюджеттік кредиттеу өлшемдеріне сәйкестігі мәніне қарауын;

3) бюджеттік өтінімді және мемлекеттік жоспарлау жөніндегі уәкілетті органның қорытындысын бюджеттік комиссияның қарауын;

4) бюджеттік комиссияның оң шешімі болған жағдайда бюджеттің жобасына бюджеттік бағдарлама енгізуді қамтиды.

192-бап. Бюджеттік кредит беру рәсімі

1. Бюджеттік кредит беру рәсімі мынадай кезеңдерді:

1) бюджеттік кредиттің негізгі талаптарын айқындауды;

2) қарыз алушыны айқындауды;

3) кредиттік шарт және олармен байланысты шарттар жасасуды;

4) қарыз алушыға бюджеттік кредит беруді қамтиды.

2. Бюджеттік бағдарламалардың әкімшілері кезекті қаржы жылына арналған тиісті бюджеттер бекітілгеннен кейін бюджеттік кредиттердің негізгі шарттары мен қарыз алушылардың санаттары туралы кредитор шешімдерінің жобаларын бекітуге енгізеді.

3. Қ а р ы з а л у ш ы л а р д ы :

1) Қазақстан Республикасының азаматтарын бюджеттік кредиттеу кезінде тапсырма шартына сәйкес сенім білдірілген өкіл (агент);

2) қаржы агенттіктерін қоспағанда, қарыз алушы мамандандырылған ұйымдарды бюджеттік кредиттеу кезінде конкурс нәтижелері бойынша бюджеттік бағдарлама әкімшісі айқындайды. Қарыз алушы мамандандырылған ұйымдарды іріктеу тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейді;

3) жергілікті атқарушы органдар бюджеттік кредиттеу кезінде қарыз алушылар осы Кодекске сәйкес айқындалады;

4) шет мемлекеттерді бюджеттік кредиттеу кезінде қарыз алушылар Қазақстан Республикасының халықаралық шарттарына сәйкес айқындалады.

4. Қазақстан Республикасының азаматтары Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген жағдайларда бюджеттік кредиттер алады.

Қазақстан Республикасының азаматтарын бюджеттік кредиттеу сенім білдірілген өкілдер (агенттер) арқылы жүзеге асырылады.

5. Бюджеттік кредит беру кредиттік шарт, тапсырма шарттары және бюджеттік кредит бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етуді растайтын құжаттар жасалып, тіркелгеннен кейін жүзеге асырылады.

6. Бюджеттік кредиттер беру жөніндегі рәсімдерді, оның ішінде оларды беру кезінде қажетті құжаттардың тізбесін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

193-бап. Шет мемлекеттерді кредиттеудің ерекшеліктері

1. Шет мемлекеттерге бюджеттік кредиттер Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарға сәйкес республикалық бюджет қаражаты е с е б і н е н б е р і л е д і .

2. Шет мемлекеттерге бюджеттік кредиттер шет мемлекеттер бюджеттік кредит беру туралы халықаралық шартқа міндетті күш беру үшін қажетті мемлекетішілік рәсімдерді жүргізген жағдайда беріледі.

3. Шет мемлекетті бюджеттік кредиттеудің тәртібі мен талаптары бюджеттік кредит беру туралы халықаралық шартта белгіленеді.

Шет мемлекеттерге берілген бюджеттік кредит бойынша негізгі борыш шет мемлекеттердің Қазақстан Республикасы алдындағы борышын құрайды.

194-бап. Бюджеттік кредитті пайдалану

Қарыз алушы бюджеттік кредит қаражатын бюджеттік бағдарлама мен кредиттік шартта көзделген мақсаттарға ғана пайдаланады.

Бюджеттік кредит мақсатты пайдаланылмаған жағдайда қарыз алушы Қазақстан Республикасының заңдарына және кредит шартының талаптарына сәйкес жауапты болады.

195-бап. Бюджеттік кредитке қызмет көрсету

1. Бюджеттік кредитке қызмет көрсету - бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті органның немесе сенім білдірілген өкілдің (агенттің) бюджеттік кредит қаражатының пайдаланылуын есепке алу және қарыз алушының кредиттік шарттың талаптарына сәйкес негізгі борышты, сыйақыны және басқа да төлемдерді өтеуге төлемдер жасауды жүзеге асыру жөніндегі қызметі.

Негізгі борыш - ол бойынша есептелген сыйақы, комиссиялық төлемдер, тұрақсыздық төлемдері (айыппұлдар, өсімдер) сомасы ескерілмей алынған және өтелмеген бюджеттік кредит сомасы.

2. Негізгі борышқа қызмет көрсету - кредиттік шарт талаптарына сәйкес, белгілі бір уақыт кезеңіндегі сыйақының, өзге де төлемдердің жиынтық төлемдері.

Берешек - бюджеттік кредитті (кредиттік шартты) өтеу және оған қызмет көрсету

кестесіне сәйкес мерзімі басталған, қарыз алушы төлемеген төлемдер сомасы.

3. Сыйақыны есептеу кредитордың шотынан бюджеттік кредит аударылған күннен бастап ол толық өтелген күнге дейін бюджеттік кредит бойынша негізгі борыш сомасына қойылған сыйақы ставкасы бойынша жүргізіледі.

4. Сыйақыны есептеу тәртібі кредиттік шартта белгіленеді.

Сыйақыны есептеу үшін жылдың 360 күні және айдың 30 күні не толық емес ай кезінде өткен күндердің іс жүзіндегі саны есепке алынады.

Төлем мерзімі басталған кезде қарыз алушы негізгі борыш пен сыйақы бойынша тиісті бюджетке төлем тапсырмасымен ақша аудару арқылы кезекті төлемдерді жүзеге асыруға міндетті.

5. Берешек пайда болған кезде бюджеттік кредитке қызмет көрсету төлемдердің мынадай кезектілігімен жүзеге асырылады:

1) есептелген тұрақсыздық төлемі (айыппұлдар, өсімпұл);

2) есептелген сыйақы;

3) негізгі борышты өтеу.

196-бап. Бюджеттік кредитті өтеу

1. Бюджеттік кредитті өтеу - қарыз алушының кредиттік шартқа және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес бюджеттік кредит бойынша негізгі борышты өтеуі.

2. Бюджеттік кредиттен қарыз алушылардың кредитормен немесе сенім білдірілген өкілмен (агентпен) келісім бойынша кредитті мерзімінен бұрын өтеуге құқығы бар.

Қарыз алушы кредиттік шарттың талаптарын бұзған кезде кредитордың немесе сенім білдірілген өкілдің (агенттің) тапсырма шартына сәйкес кредитті мерзімінен бұрын өтеуді талап етуге құқығы бар.

3. Қарыз алушыда бюджеттік кредит бойынша берешек пайда болған кезде кредитор немесе сенім білдірілген өкіл (агент) тапсырма шартына сәйкес Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен кредиттің өтелуін қамтамасыз ететін шаралар қабылдайды.

4. Бюджеттік кредит бойынша берешекті өтеу есебінен өндіріліп алынған мүлік Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындаған тәртіппен өткізілуге және (немесе) мемлекеттік меншікке айналдырылуға жатады.

5. Бюджеттік кредитті өтеу есебінен мемлекеттік меншікке айналдырылатын мүлікке бағалау жүргізуге арналған шығыстар тиісті бюджет қаражаты есебінен төленеді.

6. Бюджеттік кредит бойынша берешекті өтеу есебінен мүлікті мемлекеттік меншікке айналдыру кезінде кредитор талаптарының мөлшері мүлік құнының сомасына кемітіледі.

7. Жергілікті атқарушы органда жоғары тұрған бюджет бөлген бюджеттік кредит бойынша берешек болған кезде бюджетті атқару жөніндегі орталық немесе жергілікті

уәкілетті орган бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның тиісті аумақтық бөлімшесіне осы Кодекстің 101-бабының 1 және 2-тармақтарының 4) тармақшаларында көзделген шараларды қабылдау туралы жазбаша нұсқау береді.

39-тарау. Бюджеттік кредитті қайта құрылымдау және қарыз алушыны ауыстыру

197-бап. Бюджеттік кредитті қайта құрылымдау

1. Бюджеттік кредитті қайта құрылымдау - тараптардың келісімі бойынша олардың кредиттік шарттар бойынша міндеттемелерді орындау мерзімдерінің, қаржылық және өзге де талаптарының өзгеруі.

2. Бюджеттік кредитті қайта құрылымдау туралы шешім қарыз алушыда қаржылық жағдайды сауықтыру жөнінде жоспар болған кезде қарыз алушының қаржылық жай-күйін талдау негізінде қабылданады.

3. Бюджеттік кредитті қайта құрылымдау:

1) негізгі борышты өтеу және (немесе) сыйақыны төлеу мерзімдерін өзгерту;

2) бюджеттік кредит, кредит бойынша сыйақы және өзге де төлемдер бойынша берешекті капиталдандыру (жиынтықтау) арқылы жүзеге асырылады.

4. Бюджеттік кредитті қайта құрылымдау Қазақстан Республикасы Үкіметінің немесе жергілікті атқарушы органның жанындағы консультативтік-кеңесші органның оң қорытындысы болған кезде әрбір кредиттік шарт бойынша кредитордың шешімі негізінде жүзеге асырылады.

5. Бюджеттік кредитті қайта құрылымдау әрі кеткенде бір рет жүзеге асырылады.

Бюджеттік кредитті қайта құрылымдау кредиттік шартқа қосымша келісім жасау арқылы ресімделеді.

198-бап. Бюджеттік кредит бойынша борышты аудару

Бюджеттік кредит бойынша борышты аударуға кредитор шешімінің негізінде кредиттік шарт тараптарының келісімі бойынша жол беріледі.

Борышты аудару бюджеттік кредит бойынша борышты өтеу есебіне өндіріп алынған (ұсынылған) мүлікті берген кезде жүзеге асырылуы мүмкін.

40-тарау. Талап қою мерзімі, бюджеттік кредиттер бойынша кредиторлар талаптарының тоқтатылуы және кепілдіктің тоқтатылуы

199-бап. Талап қою мерзімі

Бюджеттік кредиттер бойынша кредиторлардың талаптарына талап қою мерзімі қолданылмайды.

200-бап. Кредитордың бюджеттік кредитті өтеу жөніндегі талаптарының тоқтатылуы және кепілдіктің

тоқтатылуы

1. Кредитордың бюджеттік кредитті өтеу жөніндегі талабы қарыз алушы кредиттік шарт бойынша міндеттемелерді тиісінше орындаған кезде, қарыз алушы мен кредитор бір тұлға болғанда не Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қарыз алушы -

заңды тұлға таратылған жағдайда немесе сот актісінің негізінде тоқтатылады.

2. Кредитордың мемлекеттік білім беру және студенттік кредиттер бойынша талаптары қарыз алушы қайтыс болған не ол қайтыс болды деп жарияланған жағдайда тоқтатылады.

3. Қарыз алушы - заңды тұлға таратылған жағдайда кредитордың бюджеттік кредитті өтеу жөніндегі талабының тоқтатылуы Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген міндеттемелердің орындалуын бағалау жөніндегі алдын ала рәсімдер жүргізілгеннен кейін:

1) республикалық бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер бойынша - республикалық бюджет туралы заңның негізінде;

2) жергілікті бюджеттен берілген бюджеттік кредиттер бойынша - мәслихаттың шешімдері негізінде жүзеге асырылады.

4. Осы баптың 3-тармағында көрсетілген таратылған қарыз алушылардың берешегі, сондай-ақ сот актісінің негізінде талаптар тоқтатылған қарыз алушылардың берешегі өтелді деп есептеледі және оны кредитордың есептен шығаруына жатады.

5. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес таратылған қарыз алушыларға кредитордың бюджеттік кредитті өтеу жөніндегі талаптары тоқтатылған жағдайда, онымен бір мезгілде тиісті бюджеттік кредиттер бойынша кепілдіктер де тоқтатылады.

41-тарау. Бюджеттік кредиттер бойынша бақылау, мониторинг, есепке алу

201-бап. Бюджеттік кредиттерді бақылау

1. Кредитор және (немесе) сенім білдірілген өкіл (агент) бюджеттік кредиттің нысаналы пайдаланылуына және ол бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ететін жағдайдың болуын бақылауды Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен жүзеге асырады.

Бюджеттік бағдарламаның әкімшісі жергілікті жерлерде бюджеттік кредиттің нысаналы және тиімді пайдаланылуын тексеруді жүзеге асыра алады.

2. Бюджеттік кредитті нысаналы мақсаты бойынша пайдаланбау фактілері анықталған жағдайда кредитор немесе сенім білдірілген өкіл (агент) қарыз алушыдан кредиттің заңсыз пайдаланылған сомасын кредиттік шартта белгіленген мөлшерде айыппұл ала отырып өндіріп алады.

202-бап. Бюджеттік кредиттер мониторингі және оларды есепке алу

1. Бюджеттік кредиттер бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган белгілеген тәртіппен міндетті тіркеуге, есепке алынуға және оларға мониторинг жүргізілуге жатады.

Бюджеттік кредиттер бойынша, сондай-ақ осы Кодекске сәйкес бюджеттік мониторинг және нәтижелерді бағалау жүзеге асырылады.

2. Кредиторлар қарыз алушылар мен сенім білдірілген өкілдер (агенттер) бөлінісінде барлық берілген бюджеттік кредиттердің тізілімін жүргізеді.

12-бөлім. Мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыз алу мен борыш, мемлекет кепілгерлігі

42-тарау. Жалпы ережелер

203-бап. Осы бөлімде пайдаланылатын ұғымдар

Осы бөлімде мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) аваль - вексельдік кепілдік, бұл жағдайда оны жасаған тұлға вексель бойынша міндетті басқа тұлға үшін вексель бойынша төлемді жүзеге асыру жөнінде (толық немесе бір бөлігінде) өзіне міндеттеме алады;

2) банк кепілдігі - қарыз алушы мемлекеттік кепілдік беру туралы келісімде белгіленген тәртіппен және мерзімде қарыз шарты бойынша өзінен алынуға тиесілі соманың жинақталуын қамтамасыз етпеген жағдайда, банктің бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның алдындағы мемлекет кепілдік берген қарыз бойынша берешекті өтеу жөніндегі міндеттемесі;

3) борыш мониторингі - мемлекеттің өзі уәкілеттік берген органдар арқылы борышты есепке алу, талдау және қалыптастыру, өзгерту және қызмет көрсету процесін бақылау жөніндегі қызметі; ақша нарығы - қысқа мерзімді (бір жылға дейінгі) өтімді қаржы құралдары нарығы;

4) жергілікті атқарушы органның борышы - белгілі бір күнге жергілікті атқарушы органның алынған және өтелмеген қарыздарының сомасы;

5) ішкі қарыз - қарыз беруші Қазақстан Республикасының резиденті, ал қарыз алушы Қазақстан Республикасының Үкіметі немесе Қазақстан Республикасының резиденті болатын қарыз қатынастары;

6) контрагент - бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті органмен жасалатын үкіметтік қарыздарды хеджирлеу жөніндегі мәміленің тарабы;

7) Қазақстан Республикасының резиденттері - Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құрылған, Қазақстан Республикасында орналасқан заңды тұлғалар, сондай-ақ олардың Қазақстан Республикасында және (немесе) оның шегінен тысқары жерлерде орналасқан филиалдары мен өкілдіктері;

8) қарыз беруші - мемлекеттік кепілдікпен мемлекеттік немесе мемлекеттік емес қарыздарды берген тұлға немесе инфрақұрылымдық облигацияларды ұстаушылардың өкілі;

9) қарызды қайта құрылымдау - тараптардың келісімі бойынша қарыз шарты жөніндегі өздерінің міндеттемелерін орындау мерзімдерін, қаржылық және өзге де шарттарды өзгертуі;

10) қарызға қызмет көрсету - бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның немесе банктің қарыз алушының шоттарындағы қарыз қаражаттарының пайдаланылуын есепке алу жөніндегі қызметі және қарыз алушының сыйақы (мүдде) төлемдерін, комиссиялық алымдарды және қарыз шарттарына сәйкес басқа да төлемдерді жүзеге асыруы;

11) қарыз шарты - қарыз алушы қарыз қаражатын соған байланысты алатын және қарыз берушінің алдында оны қайтару және сыйақыны (мүддені), сондай-ақ қарызға байланысты басқа да төлемдерді төлеу жөнінде міндеттемені мойнына алатын келісім;

12) мемлекет кепілгерлігімен тартылатын қарыз - инфрақұрылымдық облигациялар шығару арқылы жүзеге асырылатын мемлекеттік емес қарыз;

13) мемлекет кепілгерліктері бойынша борыш - мемлекет кепілгерлігімен тартылған, белгілі бір күнге алынған және өтелмеген қарыз сомаларының сомасы;

14) мемлекет кепілдік берген борыш - мемлекеттік кепілдіктермен қамтамасыз етілген, белгілі бір күнге алынған және өтелмеген мемлекеттік емес қарыздар сомасы;

15) мемлекет кепілдік берген қарыз - мемлекеттік кепілдікпен қамтамасыз етілген мемлекеттік емес қарыз;

16) мемлекеттік борышты қайта қаржыландыру - жаңадан алынған қарыз қаражаттары есебінен мемлекеттік борышты өтеу;

17) мемлекеттік емес қарыз - Қазақстан Республикасының Үкіметін, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі мен жергілікті атқарушы органдарын қоспағанда, Қазақстан Республикасының резиденті қарыз алушы болатын қарыз қатынастары;

18) мемлекеттік қарыз - қарыз алушы Қазақстан Республикасының Үкіметі, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі немесе жергілікті атқарушы органдар болатын қарыз қатынастары;

19) мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаз - қарыз алушы Қазақстан Республикасының Үкіметі, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі немесе жергілікті атқарушы органдар болатын қарыз қатынастарында оны ұстаушының құқықтарын куәландыратын эмиссиялық бағалы қағаз;

20) мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздарды орналастыру - Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің және жергілікті атқарушы органдардың мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздарын бірінші иеленушілерге азаматтық-құқықтық мәмілелер жасау арқылы иеліктен шығаруы;

21) негізгі борыш сомасы - қарыз берушіден алынған және оған қайтарылмаған қарызды, сол бойынша сыйақының, тұрақсыздық төлемінің (айыппұлдың, өсімпұлдың) есептелген сомасын есепке алмастан, өтелуге жататын сома;

22) сақтандыру шарты - қарыз алушы қарыз шарттары бойынша өзінен алынуға тиесілі соманы белгіленген мерзімде төлемеген жағдайда, сақтандыру ұйымының қарыз берушінің алдындағы мемлекет кепілгерлігімен қамтамасыз етілген қарыз бойынша берешекті өтеу жөніндегі міндеттемесін көздейтін шарт;

23) сыйақының тіркелмеген (құбылмалы) ставкасы - нарық конъюнктурасына байланысты өзгерістерге ұшыраған кредиттер, қарыздар жөніндегі сыйақы ставкасы немесе сыйақымен қоса бағалы қағаздар бойынша кіріс;

24) сыртқы қарыз - қарыз беруші Қазақстан Республикасының резиденті емес, ал қарыз алушы Қазақстан Республикасының Үкіметі немесе Қазақстан Республикасының

резиденті болатын қарыз қатынастары;

25) үкіметтік борыш - Қазақстан Республикасының Үкіметі алған және өтемеген мемлекеттік қарыздарының, Қазақстан Республикасы Үкіметінің концессиялық міндеттемелерінің, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес Қазақстан Республикасы Үкіметінің борышына жатқызылған белгілі бір күнге борыштық міндеттемелердің сомасы;

26) үкіметтік қарыздарды хеджирлеу - бюджеттің атқарылуы жөніндегі уәкілетті орган мен контрагент арасындағы үкіметтік қарыз алудың тәуекелдерін (валюталық, проценттік және өзге де) басқару мақсатында қаржы құралдарымен мәмілелер жасау.

204-бап. Қарыз алу туралы жалпы ережелер

1. Қазақстан Республикасы Үкіметінің және жергілікті атқарушы органдардың қарыз алуы, мемлекет кепілдік берген қарыз алу Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасына сәйкес жүзеге асырылады.

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қарыз алуы "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жүзеге асырылады.

2. Қазақстан Республикасы Үкіметінің, жергілікті атқарушы органдардың және Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қарыз алуы мемлекеттік қарыз алу болып табылады.

3. Мемлекеттік емес қарыз алуды Қазақстан Республикасының резиденттері кез келген мөлшерде, кез келген валютада және кез келген нысанда Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген шектеулерді ескере отырып дербес жүзеге асырады.

Мемлекеттік емес қарыздарды заңды тұлғалар мемлекеттік кепілдікпен және мемлекеттік кепілгерлікпен тарта алады.

4. Жедел басқару құқығында мүлкі бар заңды тұлғаларға мемлекеттік емес қарыз алуды жүзеге асыруға тыйым салынады.

205-бап. Мемлекеттік қарыздардың түрлері мен нысандары

1. Мемлекеттік қарыздар қарыз алушыға қатысты алғанда:

- 1) Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары;
  - 2) Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қарыздары;
  - 3) жергілікті атқарушы органдардың қарыздары болып бөлінеді.
2. Несие капиталының рыноктарына қарай мемлекеттік қарыздар:

- 1) мемлекеттік сыртқы қарыздар;
- 2) мемлекеттік ішкі қарыздар болып бөлінеді.

3. Қарыз алу нысаны бойынша мемлекеттік қарыздар:

- 1) мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздар шығару;
- 2) қарыз шарттарын жасасу болып бөлінеді.

4. Мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздар қолданылу мерзіміне қарай:

- 1) 1 жылға дейінгі айналыс мерзімімен қысқа мерзімді;

- 2) 1 жылдан 5 жылға дейінгі айналыс мерзімімен орта мерзімді;
  - 3) 5 жылдан артық айналыс мерзімімен, ұзақ мерзімді болып бөлінеді.
5. Мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздар шығару мақсаттары бойынша:

- 1) бюджет тапшылығын қаржыландыру мақсатында шығарылатын;
- 2) борыштық құралдардың ішкі нарығын дамытуға жәрдемдесу мақсатында шығарылатын болып бөлінеді.

Мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздар құжаттамалық және құжаттамалық емес нысанда шығарылуы мүмкін. Мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздар ұсынушыға арналып құжаттамалық нысанда ғана шығарылуы мүмкін. Мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздар нақты және дисконттық құны бойынша сыйақының (мүдденің) тіркелген және тіркелмеген (құбылмалы) ставкасымен шығарылуы мүмкін.

206-бап. Мемлекеттік борыш

1. Мемлекеттік борыш - Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес, өзара талаптарды есепке алмай, Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің борышына немесе мәслихаттардың шешімдерімен жергілікті атқарушы органдардың борышына жатқызылған алынған (игерілген) және өтелмеген мемлекеттік қарыздардың, концессиялық міндеттемелердің белгілі бір күнге, сондай-ақ борыштық міндеттемелердің белгілі бір күнге сомасы.

2. Мемлекеттік борыш ішкі және сыртқы мемлекеттік борышты қамтиды.

3. Мемлекеттік ішкі борыш - Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің және жергілікті атқарушы органдардың Қазақстан Республикасының резиденттерінің алдындағы мемлекеттік ішкі қарыздары мен басқа да борыштық міндеттемелері бойынша мемлекеттік борышының құрамдас бөлігі.

4. Мемлекеттік сыртқы борыш - Қазақстан Республикасы Үкіметінің және Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Қазақстан Республикасының резидент еместерінің алдындағы мемлекеттік сыртқы қарыздар мен басқа да борыштық міндеттемелері бойынша мемлекеттік борышының құрамдас бөлігі.

207-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің және жергілікті атқарушы органдардың мемлекеттік борышты өтеу мен оған қызмет көрсету жөніндегі міндеттемелері

1. Қазақстан Республикасының Үкіметі республикалық бюджеттің қаражатымен қамтамасыз етілетін үкіметтік борышты өтеу және оған қызмет көрсету жөнінде міндеттемелер атқарады.

2. Жергілікті атқарушы органдар жергілікті бюджеттердің қаражатымен қамтамасыз етілетін өзінің борышын өтеу және оған қызмет көрсету жөнінде міндеттемелер атқарады.

3. Қазақстан Республикасының Үкіметі және жергілікті атқарушы органдар бір-бірінің міндеттемелері бойынша жауап бермейді.

4. Қазақстан Республикасы Үкіметінің және жергілікті атқарушы органдардың міндеттемелері қарыз берушіге негізгі борыш қайтарылған және борышқа қызмет көрсету жөніндегі төлемдер толық мөлшерде төленген кезде орындалды деп есептеледі.

5. Қазақстан Республикасының Үкіметі және жергілікті атқарушы органдар тиісінше үкіметтік борыштың және жергілікті атқарушы органдар борышының мониторингін борышты қалыптастыру, өзгерту және оған қызмет көрсету процесін есепке алуды, талдауды және бақылауды жүзеге асыру арқылы жүзеге асырады.

**208-бап. Мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген
борышты, мемлекеттің кепілгерлігі
бойынша борышты және тәуекелдерді басқару**

1. Мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген борышты, мемлекеттің кепілгерлігі бойынша борышты және тәуекелдерді басқару:

1) алдағы жоспарлы кезеңге арналған мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыз алу мен борыштың жай-күйін ондағы көрсеткіштерді үкіметтік борышты және жергілікті атқарушы органдардың борышын өтеу және қызмет көрсету көлемдерін, лимиттерін, мемлекеттік кепілдіктерді ұсынудың, концессиялық міндеттемелерді қабылдаудың белгіленген көлемдеріне сәйкес айқындай отырып жыл сайынғы бағалауды және болжамдауды қамтиды.

Алдағы жоспарлы кезеңге арналған мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыз алу мен борыштың жай-күйі мен болжамын жыл сайынғы бағалауды дайындауды бюджеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкімен бірлесіп, бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның қатысуымен республиканың әлеуметтік-экономикалық дамуының орта мерзімді жоспарының, жинақталған мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген борыштың көлемдері мен құрылымының негізінде жүзеге асырады;

2) бюджеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органның тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңда бекітілетін үкіметтік борыш лимитін және жергілікті атқарушы органның борышын, мемлекеттік кепілдіктер беру л и м и т і н а й қ ы н д а у ы н ;

3) бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджетте бекітілетін Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыз алу көлемдерін, нысандары мен шарттарын, үкіметтік борышты өтеу мен қызмет көрсету көлемдерін а й қ ы н д а у ы н ;

4) бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның мемлекеттік қарыздарды, концессиялық міндеттемелерді тіркеуді, мемлекеттік қарыздар алу, пайдалану, өтеу және қызмет көрсету, концессиялық міндеттемелерді орындау мониторингін және мемлекеттік борыш мониторингін жүзеге асыруын;

5) борыш құрылымын оңтайландыру жөніндегі, соның ішінде борышты мерзімінен

бұрын өтеу, ұйымдастырылған бағалы қағаздар рыногында мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздарды эмитенттің сатып алуы мен сатуы, мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген борышты қайта құрылымдау, борышты қайта қаржыландыру, мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыз алу тәуекелін басқару жөніндегі іс-шаралар дайындауын және іске асыруын;

б) мемлекеттік борыштың, мемлекет кепілдік берген борыштың, мемлекеттің кепілгерліктері бойынша борыштың және мемлекет алдындағы борыштың тәуекелдерін басқару өзіне бюджеттің атқарылуы жөніндегі орталық уәкілетті орган рәсімдер мен операцияларды регламенттеу, белгіленген лимиттер мен талаптарды сақтау, құралдар мен нарықтарды әртараптандыру, әр түрлі туынды қаржы құралдарын (тәуекелдерді басқару мақсаттары үшін нарықта пайдаланылатын опциондар, своптар, форвардтық, фьючерлік және басқа да мәмілелер) қолдану әдістерін пайдаланып, оларды анықтауды, сәйкестендіруді, бағалау мен барынша азайтуды, сондай-ақ уақтылы ден қоюды және үшінші тұлғалардың алдындағы борыштық міндеттемелері мемлекеттік кепілдіктермен және кепілгерліктермен қамтамасыз етілген заңды тұлғалардың борышын басқаруда қажетті шаралар қабылдауды қамтиды.

2. Мемлекеттік борыштың, мемлекет кепілдік берген борыштың, мемлекеттің кепілгерліктері бойынша борыштың және мемлекет алдындағы борыштың тәуекелдерін басқару Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындаған тәртіппен жүзеге асырылады.

209-бап. Мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген борыштың жай-күйі туралы мәліметтерді жариялау

Қазақстан Республикасы мемлекеттік борышының ағымдағы жай-күйі туралы, мемлекеттік борышты өтеу есебіне төленген ақша сомасы туралы, берілген мемлекеттік кепілдіктер және кепілдіктер бойынша төленген ақша сомалары туралы мәліметтер ашық болып табылады және оларды бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның статистикалық есеп нысанында тоқсан сайын ресми жариялауына жатады.

43-тарау. Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыз алуы

210-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыз алу мақсаттары

Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыз алуы:

- 1) республикалық бюджет тапшылығын қаржыландыру мақсатында;
- 2) борыштық құралдардың ішкі нарығын дамытуға жәрдемдесу мақсатында жүзеге асырылады.

Қазақстан Республикасының Үкіметі бюджет профициті кезінде үкіметтік борышты қайта қаржыландыру үшін қарыз алуды жүзеге асыра алады.

211-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыз алуды жүзеге асыруы

1. Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыз алуы Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен:

- 1) қарыз алудың мақсаттары мен қаржылық шегін белгілеу;
- 2) қарыз алудың инвестициялық басымдықтарын айқындау;
- 3) болжамды үкіметтік қарыздардың тізбесін қалыптастыру негізінде жүзеге асырылады.

2. Қазақстан Республикасының Үкіметі атынан қарыздар тартуды әрбір жекелеген қарыз шарты немесе мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздар түрі бойынша Қазақстан Республикасы Үкіметі шешімінің негізінде бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган жүзеге асырады.

3. Бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган Қазақстан Республикасы Үкіметінің мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздарының эмитенті болып табылады, ол осындай мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздардың әрбір шығарылымының көлемдерін, мерзімдерін және шарттарын айқындайды.

4. Борыштық құралдардың ішкі нарығының дамуына жәрдемдесу үшін үкіметтік ішкі қарыз алу үкіметтік қарыз алудың оңтайлы деңгейін, борышты, оған қызмет көрсетуге жұмсалатын шығындарды және тәуекелді ескере отырып жүзеге асырылады.

Бұл ретте қисық кірістілікті құру үшін қор нарығына арналған тиісті бағдарды белгілеу үшін айналымда қажетті құрылымы бар мемлекеттік бағалы қағаздарды шығару бастапқы жоспарланған объекті және нарық конъюнктурасы өзгерген кезде бюджеттің атқарылуы жөніндегі уәкілетті орган қолайлы жағдайларда қарыз алуды жүзеге асыра алмайтын жағдайларды қоспағанда, бюджеттің қалыптасқан іс жүзіндегі орындалуына тәуелсіз кесте бойынша қалыпты деңгейде жүзеге асырылатын болады.

212-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыз алуды шектеуі

Қазақстан Республикасы Үкіметінің мемлекеттік қарыз алуы республикалық бюджет туралы заңда белгіленген үкіметтік борыш лимитімен және үкіметтік қарызға қызмет көрсетуге бағытталатын бюджет қаражаттары көлемімен шектеледі.

213-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің борышын өтеу мен оған қызмет көрсету

Қазақстан Республикасы Үкіметінің борышын өтеуді және оған қызмет көрсетуді, олар шығарған мемлекеттік бағалы қағаздарды ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында сатып алуды бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган республикалық бюджет туралы заңда көзделген бюджет қаражаты есебінен Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі арқылы Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен жүзеге асырады.

44-тарау. Жергілікті атқарушы органдардың қарыз алуы

214-бап. Жергілікті атқарушы органдардың қарыз алу мақсаттары

1. Республикалық маңызы бар қаланың жергілікті атқарушы органдарының ішкі нарықты айналысқа жіберу үшін мемлекеттік бағалы қағаздар шығаруын және облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жергілікті атқарушы органдарының қарыз алуы облыстық бюджеттің республикалық маңызы бар қала, астана бюджетінің тапшылығының қаржыландыру үшін Қазақстан Республикасының Үкіметінен қарыз алу түрінде жүзеге асырылады.

2. Аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) жергілікті атқарушы органдарының қарыз алуы аудан (облыстық маңызы бар қала) бюджетінің тапшылығын қаржыландыру үшін облыстың жергілікті атқарушы органынан қарыз алу түрінде жүзеге асырылады.

215-бап. Жергілікті атқарушы органдардың қарыз алуын шектеу

1. Облыстың жергілікті атқарушы органының, республикалық маңызы бар қаланың, астананың мемлекеттік қарыз алуы тиісті жергілікті атқарушы органның белгіленген борыш лимитімен және тиісті жергілікті атқарушы органның борышын өтеуге және оған қызмет көрсетуге бағытталатын жергілікті бюджет қаражатының көлемімен шектеледі.

2. Тиісті қаржы жылына жергілікті атқарушы орган борышының лимитін Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейді.

3. Жергілікті атқарушы органның борышын өтеуге және қызмет көрсетуге арналған шығыстардың көлемі тиісті қаржы жылына арналған жергілікті бюджет кірістерінің он процентінен аспауға тиіс.

216-бап. Жергілікті атқарушы органдардың борышын өтеу мен оған қызмет көрсету

Жергілікті атқарушы органдардың борышын өтеуді және оған қызмет көрсетуді олар жергілікті бюджеттерде көзделген қаражаттар есебінен Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен жүзеге асырады.

217-бап. Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органдарының мемлекеттік бағалы қағаздарды шығаруы

1. Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органдарының ішкі нарықты айналысқа жіберу үшін бағалы қағаздарды шығаруы Қазақстан Республикасының Үкіметі белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

2. Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органының мемлекеттік бағалы қағаздарды шығаруының шарттарын, көлемін және нысаналы мақсатын Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды. Бұл ретте жергілікті атқарушы органдардың мемлекеттік қарыз алуының жиынтық көлемі тиісті жергілікті атқарушы орган борышының белгіленген лимитінен аспауға тиіс.

3. Республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы

органдарының шығарылатын мемлекеттік бағалы қағаздар бойынша борышын өтеу міндетті түрде міндеттемелерде белгіленген мерзімде жүзеге асырылады.

45-тарау. Мемлекет кепілдік берген қарыз алу мен борыш

218-бап. Мемлекеттік кепілдік

1. Қазақстан Республикасының мемлекеттік (үкіметтік, егемендік) кепілдігі (бұдан әрі - мемлекеттік кепілдік) - Қазақстан Республикасының қарыз алушы резиденті одан тиесілі соманы белгіленген мерзімде төлемеген жағдайда берешекті толық немесе ішінара өтеуге Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыз берушінің алдындағы м і н д е т т е м е с і .

2. Мемлекеттік кепілдіктер қарыз берушілерге Қазақстан Республикасы резиденттерінің өздері алған мемлекеттік емес қарыздар бойынша міндеттемелерін орындауды қамтамасыз етуі ретінде беріледі.

3. Қарыздар бойынша Қазақстан Республикасының атынан мемлекеттік кепілдіктер берудің айрықша құқығына Қазақстан Республикасының Үкіметі ие болады.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің тапсыруы бойынша мемлекеттік кепілдіктер беруді бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейтін шарттармен және тәртіппен жүзеге асырады.

219-бап. Мемлекеттік кепілдіктер беруді шектеу

1. Мемлекеттік кепілдіктер тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңмен белгіленетін лимит шегінде беріледі.

2. Мемлекеттік кепілдіктер жергілікті атқарушы органдардың қарыздарын қайтаруды қамтамасыз ету ретінде берілмейді.

3. Мемлекеттік кепілдіктер беру лимитінің көлемі осы лимит белгіленген тиісті қаржы жылының шегінде ғана пайдаланыла алады.

220-бап. Мемлекеттік кепілдіктер беру шарттары

1. Мемлекеттік кепілдіктер Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулылары н е г і з і н д е б е р і л е д і .

2. Мемлекеттік кепілдіктер беру осы Кодекстің 218-бабына сәйкес кепіл міндеттемелерін атқару кезінде Қазақстан Республикасының Үкіметі жұмсайтын бюджет қаражатының қарыз алушыға қайтарымдылығы шарттарымен жүзеге а с ы р ы л а д ы .

3. Мемлекеттік емес қарыз бойынша мемлекеттік кепілдік берілгені үшін қарыз алушыдан жарғылық капиталына мемлекеттің жүз процент қатысуымен құрылған заңды тұлғалар үшін мемлекеттік кепілдік сомасының 0,2 процент мөлшерінде және басқа да заңды тұлғалар үшін мемлекеттік кепілдік сомасының екі проценті мөлшерінде алдын ала біржолғы төлем (алым) алынады.

4. Мемлекеттік кепілдік беру мемлекеттік кепілдік беру туралы келісім мен Қазақстан Республикасы Үкіметінің мемлекеттік кепілдік жөніндегі міндеттемелерін орындауға байланысты республикалық бюджеттен бағытталған қаражаттарды қайтару

жөніндегі міндеттемелердің орындалуы қамтамасыз етілгенін растайтын құжаттар ресімделіп, тіркелгеннен кейін жүзеге асырылады.

Мемлекеттік кепілдік беру туралы келісім - бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган, сенім білдірілген өкіл (агент) және мемлекет кепілдік берген қарызды алушы арасындағы тараптардың мемлекеттік кепілдік беру, мемлекет кепілдік берген қарыз шартына сәйкес міндеттемелерді, мемлекеттік кепілдік бойынша міндеттемелер орындалған жағдайда бөлінген республикалық бюджет қаражатын қайтаруды қамтамасыз ету жөніндегі құқықтық қатынастарды белгілейтін келісім.

221-бап. Мемлекеттік кепілдік алуға үміткер тұлғаларға қойылатын талаптар

1. Қарыздар бойынша мемлекеттік кепілдік алуға үміткер заңды тұлғаларға осы заңды тұлғалар қарыз алушы ретінде әрекет еткенде, мынадай талаптар қойылады:

1) кәсіпкерлік қызметті жүзеге асырушының Қазақстан Республикасының резиденті болуы ;

2) Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен бекітілетін, тиісті кезеңге арналған мемлекеттік кепілдікпен берілетін мемлекеттік емес қарыздардың қаражаты есебінен қаржыландыруға ұсынылып отырған инвестициялық жобалардың тізбесіне енгізілген жобалардың іске асырылуын жүзеге асыру;

3) қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалауды жүзеге асыратын уәкілетті органмен келісім бойынша бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган белгілейтін қарыздардың қайтарылуын қамтамасыз ету талаптарын қанағаттандыратын банк кепілдігінің не сақтандыру шартының болуы;

4) салалық уәкілетті органның оң қорытындысының болуы;

5) бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның оң қорытындысының болуы ;

6) мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органның оң қорытындысының болуы ;

7) бұрын алынған мемлекет кепілдік берген қарыздарды, ол бойынша басталған төлем мерзімдерін, сондай-ақ кредиторлар алдындағы өзге де мерзімі өткен берешекті өтеу және оған қызмет көрсету жөнінде берешектерінің болмауы;

8) жобаның жалпы құнын жаппайтын қарыз тартылған жағдайда, ұсынылып отырған инвестициялық жобаны қоса қаржыландыру жөніндегі міндеттемелердің қамтамасыз етілуі ;

9) ұсынылатын инвестициялық жобаның құнына қатысты кемінде 30 процентті құрайтын меншікті капиталының болуы.

2. Қазақстан Республикасының Үкіметі мемлекеттік емес қарыздың және инвестициялық жоба тәуекелінің шарттарына қарай мемлекеттік кепілдік алуға үміткер тұлғаларға қойылатын қосымша талаптар белгілей алады.

222-бап. Мемлекеттік кепілдіктер беруге арналған инвестициялық жобаларды іріктеу

Мемлекеттік кепілдіктер беруге арналған инвестициялық жобаларды іріктеуді Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган жүзеге асырады.

223-бап. Мемлекеттік кепілдіктің нысаны

1. Мемлекеттік кепілдік бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган мен қарыз беруші (облигациялар ұстаушылардың өкілі) арасында кепілдік шартын жазбаша түрде жасасу арқылы не мемлекеттік емес қарыз бойынша кепілгердің міндеттемесін (кепілдік міндеттемесін) бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның қабылдағаны туралы жазбаша хабарлау нысанында беріледі.

Мемлекеттік емес сыртқы қарыздар бойынша кепілдік шарты болған жағдайда, бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган Қазақстан Республикасының заң актілерінде белгіленген тәртіппен қарыз алушының вексельдерін авальдандыруға қ ұ қ ы л ы .

Осы баптың талаптарына сәйкес келетін құжат қана мемлекеттік кепілдік болып танылуы мүмкін. Мемлекеттік органдардың және олардың лауазымды адамдарының ешбір актілерінде немесе өзге де құжаттарында мемлекеттік кепілдіктің заңдық күші б о л м а й д ы .

2. Әрбір инвестициялық жоба бойынша кепілдік шартына, кепілдік берілген міндеттемеге, қарыз алушының әрбір міндеттемесі бойынша авальға бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның бірінші басшысы қол қояды.

3. Кепілдік шартында немесе кепілдік міндеттемесінде мыналар көрсетіледі:

1) оған сәйкес мемлекеттік кепілдік берілетін Қазақстан Республикасының Үкіметі қаулыларының деректемелері;

2) қарыз алушының атауы және орналасқан жері;

3) қарыз алушының негізгі міндеттемесінің мазмұны;

4) кепілдік берілген қарыз сомасы, берілетін мемлекеттік кепілдіктің әрекеті қолданылатын өзге де қарыз бойынша кепілдік берілетін міндеттемелер;

5) мемлекеттік кепілдіктің қолданылу мерзімі;

6) кепілдік шартына қол қойған лауазымды тұлға (кепілдік міндеттемесі).

4. Кепілдік шартында, кепілдік міндеттемесінде осы баптың 1-тармағының 4) және

5) тармақшаларында көзделген шарттар болмаған кезде:

1) мемлекеттік кепілдік борышкердің қарыз бойынша барлық міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз етеді;

2) мемлекеттік кепілдік қарыз шартының қолданылу мерзіміне берілді деп саналады .

5. Кепілдік шартында немесе кепілгерлі міндеттемесінде осы баптың 3-тармағының

1) тармақшасында көзделген талаптар болмаған не оларға қол қойылған, сондай-ақ

уәкілетті емес тұлға қарыз алушының міндеттемелерін авальдаған осы баптың 2-тармағын бұзып кезде мемлекеттік кепілдік жарамсыз болып саналады.

224-бап. Мемлекеттік кепілдіктер беруді және мемлекет кепілдік беретін қарыздарды есепке алу

Берілетін мемлекеттік кепілдіктерді және мемлекет кепілдік беретін қарыздарды бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен тіркеуге және есепке алуға тиіс.

Бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган мемлекет кепілдік берген борыштың мониторингін және оны басқаруды жүзеге асырады.

Мемлекет кепілдік берген қарызды алған қарыз алушының қаржылық жай-күйінің мониторингі Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен жүзеге асырылады.

225-бап. Мемлекеттік кепілдіктің орындалуы

Егер қарыз шартының талаптарында өзгеше көзделмесе, қарыз алушы мемлекеттік кепілдікпен қамтамасыз етілген қарызды төлем мерзімі басталған күні және тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңда көзделген қаражаттар шегінде толық немесе ішінара өтемеген жағдайда, қарыз берушінің талабы бойынша мемлекеттік кепілдік төлем күні басталғаннан кейін орындалуға жатады. Мемлекеттік кепілдік бойынша міндеттемелердің орындалуына бағытталған қаражаттарды қайтаруға, қарызды қайта құрылымдауға, борышкерді ауыстыруға, талап қою мерзімі өтіп кетуіне, аталған қаражатты қайтару бойынша талаптарды тоқтатуға осы Кодекстің 195 - 200 - баптары қолданылады.

Мемлекеттік кепілдік бойынша міндеттемелердің орындалуына бөлінген қаражат осы Кодекстің 219-бабына сәйкес белгіленген сыйақы ставкасы бойынша мемлекеттік кепілдік беру туралы келісімде белгіленген мерзім ішінде республикалық бюджетке қайтарылғаны тиіс.

Қазақстан Республикасының Үкіметі қарыз шартының талаптарына сәйкес және қарыз берушінің келісімімен Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес банкрот деп танылған және (немесе) таратылған қарыз алушы үшін тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңда көзделген қаржы есебінен мемлекеттік кепілдікті орындау арқылы мемлекет кепілдік берген қарызды мерзімінен бұрын өтеуді жүзеге асыруға құқылы.

226-бап. Мемлекет кепілдік берген қарыздарды қайта құрылымдау

1. Мемлекет кепілдік берген қарызды қайта құрылымдау Қазақстан Республикасының Үкіметі шешім қабылдаған жағдайда қарыз беруші мен қарыз алушының келісімі бойынша жүзеге асырылады.

2. Қарыз берушінің талабы бойынша мемлекет кепілдік берген қарызды қайта құрылымдау кезінде бұрын берілген мемлекеттік кепілдікті Қазақстан

Республикасының Үкіметі растай немесе жаңасымен ауыстыра алады.

3. Бұл ретте кепілдік берілген қарыз сомасы бұрын берілген мемлекеттік кепілдік бойынша қарыз сомасынан артық бола алмайды.

Жаңадан берілген мемлекеттік кепілдікке осы Кодекстің 219-бабының 1-тармағында белгіленген шектеулер қолданылмайды.

227-бап. Мемлекет кепілдік берген қарыз бойынша қарыз алушыны ауыстыру

1. Мемлекет кепілдік берген қарыз бойынша қарыз алушыны ауыстыруға Қазақстан Республикасының Үкіметі шешім қабылдаған жағдайда қарыз шарты тараптарының келісімі бойынша жол беріледі.

2. Мемлекет кепілдік берген қарыз бойынша қарыз алушы ауыстырылған жағдайда, бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган мемлекеттік кепілдікті Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімі негізінде қарыз берушінің талабы бойынша жаңасымен ауыстыра немесе растай алады.

3. Бұл ретте кепілдік берілген қарыз сомасы бұрын берілген мемлекеттік кепілдік бойынша қарыз сомасынан артық бола алмайды. Жаңадан берілген мемлекеттік кепілдікке осы Кодекстің 219-бабының 1-тармағында белгіленген шектеулер қолданылмайды.

228-бап. Мемлекеттік кепілдіктің қолданылуын тоқтату негіздері

Мемлекеттік кепілдік:

1) қарыз алушы немесе кепілгер Қазақстан Республикасының Үкіметі кепілдік берген қарыз бойынша міндеттемелерді толық орындаған;

2) егер кепілдік шартында (кепілдік міндеттемесінде) өзгеше айтылмаса, онда көрсетілген кепілдік мерзімі өткен;

3) қарыз шартында және (немесе) кепілдік шартында (кепілдік міндеттемесінде) а р н а й ы а й т ы л ғ а н ;

4) мемлекет кепілдік берген қарыз бойынша қайта құрылымдау және (немесе) қарыз алушыны ауыстыру кезінде кепілдік жаңасына ауыстырылған жағдайларда, өзінің қолданысын тоқтатады.

229-бап. Мемлекет кепілдік берген қарыз қаражаттарын пайдалануға қойылатын шектеулер

Мемлекет кепілдік берген қарыз қаражаттарын қарыз талаптарында көзделмеген мақсаттарға, сондай-ақ мемлекеттік органдарға кредит беруге пайдалануға тыйым салынады.

230-бап. Мемлекет кепілдік берген қарыз қаражаттарының пайдаланылуына бақылау жасау және жауаптылық

Мемлекет кепілдік берген қарыз қаражатының пайдаланылуын бақылау Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен жүзеге асырылады.

Мемлекеттік кепілдігі бар қарыз бойынша қарыз алушы Қазақстан Республикасының Үкіметі кепілдік берген қарыз бойынша алынған қаражаттарды нысаналы пайдаланбағаны үшін және қарыз алушы қарыз бойынша борыштық міндеттемелерді орындамаған жағдайда мемлекеттік кепілдік бойынша міндеттемелерді орындауға бөлінген қаражаттарды қайтару үшін Қазақстан Республикасының заңдарымен көзделген жауапты болады.

46-тарау. Мемлекет кепілгерлігі

231-бап. Мемлекет кепілгерлігі

1. Мемлекет кепілгерлігі - борышкер өзінен алынуға тиесілі соманы төлемеген жағдайда қарыз беруші одан берешекті өндіріп алу жөнінде қарыз алушыға қатысты барлық қисынды шараларды қолданғаннан кейін Қазақстан Республикасы Үкіметінің концессиялық келісім шеңберінде, кепілгерлік шартына сәйкес қарыз беруші алдындағы қарыз алушының борышын толық немесе ішінара өтеу міндеттемесі.

Мемлекетке берілетін концессия объектісінің құны Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен айқындалады.

2. Мемлекет кепілгерлігі қарыз алушының мемлекетке берілетін концессия объектісінің құнынан аспайтын сомаға мемлекет кепілгерлігімен тартылған қарыздар бойынша міндеттемелерін орындауын қамтамасыз ету ретінде қарыз берушілерге беріледі.

3. Қазақстан Республикасы Үкіметінің мемлекет кепілгерлігімен тартылатын қарыздар бойынша Қазақстан Республикасы атынан мемлекет кепілгерлігін беруге ерекше құқығы бар.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің тапсырмасы бойынша бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын талаптармен және тәртіппен мемлекет кепілгерлігін беруді жүзеге асырады.

232-бап. Мемлекет кепілгерлігін беруге шектеулер

1. Мемлекет кепілгерлігі тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңда белгіленген лимит шегінде беріледі.

2. Мемлекет кепілгерлігімен тартылатын қарыз қаражаты концессия объектілерін құруға ғана пайдаланылады.

3. Мемлекет кепілгерліктері бұрын тартылған қарыздарды қайта қаржыландыру ретінде, сондай-ақ жергілікті атқарушы органдардың қарыздарын қайтаруды қамтамасыз ету ретінде тартылатын қарыздар бойынша берілмейді.

4. Мемлекет кепілгерліктерін беру лимитінің көлемі осы лимит белгіленген тиісті қаржы жылы шегінде ғана пайдаланылуы мүмкін.

233-бап. Мемлекет кепілгерліктерін беру шарттары

1. Мемлекет кепілгерліктері Қазақстан Республикасының Үкіметі шешімдерінің негізінде беріледі.

2. Мемлекет кепілгерлігін беру:

1) осы Кодекстің 238-бабына сәйкес қарыз алушының концессия объектісін мемлекетке беруінің міндеттілігі;

2) қарыз алушының арнайы шотта мемлекеттің кепілгерлігімен тартылатын қарыз бойынша міндеттемелерді уақтылы орындауды қамтамасыз етуге арналған қаражатты жинақтау міндеттемесі шартымен жүзеге асырылады.

Қаражатты арнайы шотта жинақтау тәртібі кепілгерлік шартында айқындалады.

3. Мемлекеттік емес қарыз бойынша мемлекет кепілгерлігі берілгені үшін қарыз алушыдан жарғылық капиталына мемлекет жүз процент қатысуымен құралатын заңды тұлғалар үшін - мемлекет кепілгерлігі сомасының 0,2 проценті мөлшерінде және басқа заңды тұлғалар үшін мемлекет кепілгерлігі сомасының екі проценті мөлшерінде алдын ала біржолғы төлем (алым) өндіріп алынады.

4. Мемлекет кепілгерлігін беру мемлекет кепілгерлігі бойынша міндеттемелерді орындауға тартылған республикалық бюджет қаражатының қайтарымдылығын қамтамасыз ету талаптарын қанағаттандыратын сақтандыру шарты болған кезде жүзеге асырылады.

234-бап. Мемлекет кепілгерлігін алуға үміткер тұлғаларға қойылатын талаптар

1. Заңды тұлғалар өздері қарыз алушы ретінде әрекет ететін қарыздар бойынша мемлекет кепілгерлігін алуға үміткер болғанда осы заңды тұлғаларға мынадай талаптар қойылады :

1) кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының резиденті болуы ;

2) бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалауды жүзеге асыратын уәкілетті органмен келісім бойынша белгілейтін мемлекет кепілгерлігімен тартылған қарыздың қайтарымдылығын қамтамасыз ету талаптарын қанағаттандыратын сақтандыру шартының болуы;

3) тиісті саланың уәкілетті органының оң қорытындысының болуы;

4) бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның оң қорытындысының болуы ;

5) мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті органның оң қорытындысының болуы ;

6) төлем мерзімдері басталған, мемлекет кепілгерлігімен не мемлекеттік кепілдіктерімен бұрын алынған қарыздарды өтеу және оларға қызмет көрсету бойынша берешегінің, сондай-ақ кредиторлар алдында өзге де мерзімі өткен берешегінің болмауы ;

7) іске асыруға ұсынылатын концессиялық жобаның құнына қатысты кемінде жиырма процентті құрайтын меншікті капиталының болуы.

2. Қазақстан Республикасының Үкіметі мемлекет кепілгерлігін алуға үміткер тұлғаларға мемлекеттік емес қарыздың шарттарына және инвестициялық жобаның тәуекеліне байланысты қойылатын қосымша талаптар белгілеуі мүмкін.

235-бап. Мемлекет кепілгерліктерін беру үшін инвестициялық жобаларды іріктеп алу

Мемлекет кепілгерліктерін беру үшін инвестициялық жобаларды іріктеп алуды Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен мемлекеттік жоспарлау жөніндегі орталық уәкілетті орган жүргізеді.

236-бап. Мемлекет кепілгерлігінің нысаны

1. Мемлекет кепілгерлігі бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган мен қарыз беруші арасында мемлекет кепілгерлігі шартын жазбаша нысанда жасасу арқылы беріледі.

Осы баптың талаптарына сәйкес келетін құжат қана мемлекет кепілгерлігі деп танылуы мүмкін.

Мемлекеттік органдар мен олардың лауазымды адамдарының ешқандай актілерінің немесе өзге де құжаттарының мемлекет кепілгерлігі болатын заңдық күші жоқ.

2. Мемлекет кепілгерлігі шартына бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органның бірінші басшысы қол қояды.

3. Мемлекет кепілгерлігі шартында мыналар көрсетіледі:

1) оған сәйкес мемлекеттің кепілгерлігі берілетін Қазақстан Республикасының Үкіметі қаулыларының деректемелері;

2) қарыз алушы мен қарыз берушінің атауы және орналасқан жері;

3) қарыз алушының негізгі міндеттемесінің мазмұны;

4) мемлекет кепілгерлігі берілетін қарыз сомасы, мемлекет кепілгерлігінің әрекеті қолданылатын өзге де қарыз бойынша міндеттемелер. Өзге де міндеттемелер қарыз сомасын ұлғайта алмайды (капиталдандырылмайды);

5) мемлекет кепілгерлігінің қолданылу мерзімі;

6) мемлекет кепілгерлігі шартына қол қойған лауазымды тұлға.

4. Осы баптың 2-тармағында және 3-тармағының 1) тармақшасында көзделген талаптар сақталмаған кезде мемлекеттің кепілгерлігі жарамсыз болып саналады.

237-бап. Берілетін мемлекет кепілгерліктерін және мемлекет кепілгерлігімен берілетін қарыздарды есепке алу

Берілетін мемлекет кепілгерліктері және мемлекет кепілгерлігімен берілетін қарыздар бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті органда Қазақстан Республикасы Үкіметі белгілеген тәртіппен тіркелуге және есепке алынуға жатады.

Бюджетті атқару жөніндегі орталық уәкілетті орган мемлекет кепілгерлігі бойынша борыш мониторингін Қазақстан Республикасы Үкіметі белгілеген тәртіппен жүзеге асырады.

238-бап. Мемлекет кепілгерлігін орындау

Егер қарыз алу мемлекеттің кепілгерлігімен тартылған қарыз бойынша міндеттемелерді төлем мерзімі басталған күні өтемесе, мемлекет кепілгерлігі бойынша міндеттемелер орындалуы тиіс. Кепілгерлік бойынша міндеттемелерді орындау кезінде кепілгер қарыз алушыға кері талап қояды.

Мемлекеттің кепілгерлігі бойынша міндеттемелерді орындауға бөлінген қаражат сақтандыру шарты негізінде концессия объектісін мемлекетке беру жолымен, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге тәсілдермен республикалық бюджетке қайтарылуы тиіс.

239-бап. Мемлекет кепілгерлігінің қолданылуын тоқтату негіздері

Мемлекет кепілгерлігі қарыз алушы немесе кепілгер мемлекет кепілгерлігімен қамтамасыз етілген қарыз бойынша міндеттемелерді толық орындағаннан кейін қолданылуын тоқтатады.

240-бап. Мемлекет кепілгерлігімен тартылатын қарыз қаражатын пайдалануға шектеулер

Мемлекет кепілгерлігімен тартылатын қарыз қаражатын қарыз шартында көзделмеген мақсаттарға, сондай-ақ мемлекеттік органдарға кредит беру үшін пайдалануға тыйым салынады.

241-бап. Мемлекет кепілгерлігімен тартылатын қарыз қаражатының пайдаланылуын бақылау және ол үшін жауаптылық

Мемлекет кепілгерлігімен тартылатын қарыз қаражатының пайдаланылуына Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен бақылау жүзеге асырылады.

Мемлекет кепілгерлігімен тартылатын қарыз бойынша қарыз алушы алынған қаражатты орынсыз пайдаланғаны және қарыз бойынша борыштық міндеттемелерін орындамаған жағдайда, мемлекет кепілгерлігі бойынша міндеттемелерді орындауға бөлінген қаражатты қайтарғаны үшін Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жауаптылықта болады.

47-тарау. Қарыз берушінің мүдделерін қорғау

242-бап. Қарыз шарты бойынша міндеттемені орындаудан біржақты бас тартуға жол бермеу

Қарыз шарты бойынша міндеттемені орындаудан біржақты бас тартуға жол берілмейді.

243-бап. Мемлекеттік органдар мен лауазымды адамдардың заңсыз іс-әрекеттерінен қорғау

Мемлекеттік органдар мен олардың лауазымды адамдарының Қазақстан Республикасының заңнамасын бұза отырып қабылдаған және мемлекеттік және

мемлекет кепілдік берген қарыздарды тарту, пайдалану немесе өтеу шарттарын нашарлататын актілерінің заңдық күші болмайды.

244-бап. Дауларды шешу

1. Қарыз шарттарына, мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздарға, үкіметтік кепілдіктерге байланысты немесе мемлекеттік, үкіметтік борышты, жергілікті атқарушы органдардың борышын немесе мемлекет кепілдік берген борышты басқаруды қоса алғанда, олардың қызметіне байланысты туындайтын даулар мен келіспеушіліктер мүмкіндігінше келіссөздер жүргізу арқылы не қарыз шарттарында, мемлекеттік эмиссиялық бағалы қағаздар шығару ережелерінде белгіленген дауларды шешудің бұрын келісілген рәсімдеріне сәйкес шешіледі.

2. Осы баптың 1-тармағында көзделмеген өзге даулардың барлығын, шетелдік қарыз берушінің Қазақстан Республикасының азаматтарымен және заңды тұлғаларымен дауларын қоса алғанда, егер тараптардың келісімінде өзгеше көзделмесе, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Қазақстан Республикасының соттары шешеді.

13-бөлім. Қорытынды және өтпелі ережелер

48-тарау. Қорытынды және өтпелі ережелер

245-бап. Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасын бұзғаны үшін жауаптылық

Қазақстан Республикасының бюджет заңнамасының бұзылуына кінәлі тұлғалар Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жауапты болады.

246-бап. Қорытынды ережелер

1. Осы Кодекс 2010 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін 71-баптың 2-тармағының екінші бөлігін және 103-баптың 2-тармағының екінші бөлігін және 2013 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін 118, 119-баптарды қоспағанда, 2009 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізіледі.

2. Осы Кодекс қолданысқа енгізілу сәтінде қолданыстағы Қазақстан Республикасының заңнамасы оған қайшы келмейтін бөлікте қолданылады және осы Кодекс қолданысқа енгізілген күннен бастап бір жыл ішінде оған сәйкес келтірілуі тиіс.

3. 2009 жылғы 1 шілдеден бастап күші жойылды деп танылатын 23-тарауды қ о с п а ғ а н д а ;

2010 жылғы 1 шілдеден бастап күші жойылды деп танылатын 25-тараудың 121-бабының 3) тармақшасын, 125-бабының 1-5-тармақтарын, 126-бапты қоспағанда:

2009 жылғы 1 қаңтардан бастап 2004 жылғы 24 сәуірдегі Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің күші жойылды деп танылсын (Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 2004 ж., N 8-9, 53-құжат; N 20, 116-құжат; N 23, 140, 142-құжаттар; 2005 ж., N 14, 55-құжат; N 21-22, 87-құжат; 2006 ж., N 1, 5-құжат; N 3, 22-құжат; N 8, 45-құжат; N 12, 77, 79-құжаттар; N 13, 86-құжат; N 16, 97-құжат; N 23, 141-

құжат; 2007 ж., N 1, 4-құжат; N 2, 16-құжат; N 4, 28-құжат; N 13, 98-құжат; N 16, 129-құжат; N 20, 152-құжат; N 23, 176-құжат; 2008 ж., N 6-7, 27-құжат; 2008 жылғы 17 шілдедегі "Егемен Қазақстан" және 2008 жылғы 17 шілдедегі "Казахстанская правда" газеттерінде жарияланған "Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне концессия мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" 2008 жылғы 5 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңы; 2008 жылғы 26 шілдедегі "Егемен Қазақстан" және 2008 жылғы 26 шілдедегі "Казахстанская правда" газеттеріне жарияланған "Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне банкроттық мәселелер бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" 2008 жылғы 5 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңы).

49-тарау. Өтпелі ережелер

247-бап. Республикалық және жергілікті бюджеттерді әзірлеу

1. 2009-2011 жылдарға арналған республикалық бюджет бюджеттің құрылымы, бірыңғай бюджеттік сыныптама бойынша және осы Кодексте көзделген тәртіппен әзірленуде.

2. 2009 жылға арналған жергілікті бюджеттер осы Кодекстің 13-бабында көзделген бюджет құрылымы бойынша әзірленуде.

248-бап. Республикалық және жергілікті бюджеттердің атқарылуы туралы жылдық есепті жасау, беру, қарау және бекіту

1. 2008 жылғы республикалық бюджеттің атқарылуы туралы жылдық есеп 2004 жылғы 24 сәуірдегі Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің 23-бабында көзделген тәртіппен жасалады, беріледі, қаралады және бекітіледі.

2. 2008 және 2009 жылдар үшін тиісті жергілікті бюджеттердің атқарылуы туралы жылдық есеп 2004 жылғы 24 сәуірдегі Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің тиісінше 25-тарауының 25-бабының 1-5-тармақтарында, 126-бабында көзделген тәртіппен жасалады, беріледі, қаралады және бекітіледі.

Қазақстан Республикасының

Президенті